

YOJCU

YÖNETİM VE İKTİSADİ İLİMLER FAKÜLTESİ

Yolcu

YOJCU

Sadık YALSIZUÇANLAR

YOLCU

Copyright © Şahdamar Yayınları, 2006

Bu kütaptaki metin ve resimlerin, tamamının ya da bir kısmının, kitabı yayımlayan şirketin önceden yazılı izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılması, yayımlanması ve depolanması yasaktır.

Editör
Seyit N. ERKAL

Kapak
Engin ÇİFTÇİ

Mizanpaj
Mehmet SÜM

ISBN
975-9090-47-3

Yayın Numarası
43

Basım Yeri ve Yılı
Çağlayan Matbaası / İZMİR Tel: (0232) 252 20 96
Mart 2006

Genel Dağıtım
Gökkuşuğu Pazarlama ve Dağıtım
Alayköşkü Cad. No: 12 Çağaloğlu/İSTANBUL
Tel: (0212) 519 39 33 Faks: (0212) 519 39 01

Şahdamar Yayınları
Emniyet Mahallesi Huzur Sokak No: 5
34676 Üsküdar/İSTANBUL
Tel: (0216) 318 42 88 Faks: (0216) 318 52 20
www.sahdamaryayinlari.com

İÇİNDEKİLER

Önsöz.....	11
Mesel.....	13
Kuyu	15
Diriliş	19
İki Asker.....	21
Kitabın Hikmeti	24
Emanet.....	26
Sultan'ın Görkemi.....	28
Hırsın gözü	29
Altı Günde Saray	30
Kaygı.....	32
İkiz Kardeş	34
Sınav	36
Kitabı Getiren.....	38
İlk Söz.....	40
Saray Masalı	42
Ötesi.....	44
Pazarlık.....	46
Mülhem.....	47
Tünel.....	49
'Kapıda Senin Adın Yazıyor'.....	52
Tren Tünelden Çıktı	55

Beklenen.....	57
Fener	59
Aydede	61
Yük.....	63
Cennet Çiçektir.....	66
Dünya	67
Işığı Ondan Alıyoruz	69
Öğüt	71
Sirli Tuğlalar	73
Çınar'ın Dilleri	74
Armağan Kulesi.....	75
İç ve Dış.....	76
Sahra'da.....	77
Sahiplik	78
Balığın Karnında.....	79
Yaraların İçinde.....	81
Yansıma	82
Yakarış	86
Müşahade	89
Aydınlanma Anları.....	91
Bir Ağacın Meyveleri	94
Üç Cenaze	96
Aşk mı Şefkat mi	97
Bağların Kaynağı	99
Nun'un Sırları.....	101
Gizlenen ve Beliren Yıldızlar	104
Acırken	106
Ölümün Yüzüne Bakarken.....	107
Gurbet Gurbet İçinde	109
Şeytanla Tartışma.....	111
Bir Gezginin Not Defteri.....	117
I. Gün Dünyaya geliş.....	119
Tören	120

Ordugâh.....	122
Gökyüzü Sayfası	123
2. Gün.....	126
Hava Sayfası.....	127
Bulut ve Yağmur.....	128
Rüzgâr	130
3. Gün.....	132
Sorular, sorular.. ..	133
4. Gün.....	138
Yeryüzü Sayfası Gök Denizin de Bir Gemi.....	139
Yeryüzünün Sayfaları	141
İlkbahar Sayfası	142
Rahîmâne Terbiye.....	143
Diriliş Örnekleri	145
Irmak Sayfası	148
5. Gün.....	150
Dağlar	151
Bitkiler Âlemi	154
Birinci Hakikat	155
İkinci Hakikat.....	156
Üçüncü Hakikat	157
Okuyarak Görüşme	158
Ricalar.....	159
1.....	161
2.....	164
3.....	166
4.....	169
5.....	172
6.....	175
7.....	176
8.....	177
9.....	179
10.....	182

11.....	183
12.....	186
13.....	188
Açlığın Gücü	190
Hatıra.....	191
Çehrengiz	193
Sinema Düşü.....	194
Kapı	195
Tutsağın Onuru	196
Tutsağın Acısı	198
Bereketin Sırrı	200
Armağan.....	203
Hafız Ali'nin Acısı	205
İnfilak.....	207
Şiirin İçinden.....	208
Ölüm Gerçektir	210
Şehrin Yoksulluğu	212
Yılan.....	213
Dostlarla.....	215
Kayık.....	217
Gözaydınlığı	219
Nis'ten Gelen.....	220
Onlar da Başboş Değil.....	221
Hastalığın Gizi	223
Tecritte	225
Ev.....	227
Kitabın Sırrı	229
Seçilen	231
Kabirde.....	233
Bayram Namazı.....	235
‘O Şarkıyı Siz de mi Söylediniz?’.....	237
Şahitler	239
Erek'te	241

Çaycı Emin.....	249
Rüya İle Gelen	255
Yolculuk.....	258
‘Oğlunu Bana Ver’	281
‘İlacınız Barla’da’.....	293
‘Ben Bu Zat’ı Tanırım’	300

ÖNSÖZ

İnsanoğlu kadim zamanlardan beri, bir meseleyi öykü ile anlatma tutumunu sürdürögelmiştir. Bizim kendi geleneğimizde, ilk şiirsel ürünlerden itibaren bu tutum açıkça gözlenir. Hikaye etme, hikaye edileni değil, öykülenmeye değer meseleyi aktarmak içindir.

Kutsal Kitap'ların tümünde kıssalar buluruz. Meseller ve masallar, insanoğlunun ortak bilinçaltının derinliklerini yansıtır.

Bugün de, öyküleyerek bir şeyi anlatma, geleneği haberleşme ortamları ne kadar çeşitlense de değişmemiştir. Tefsir geleneği içerisinde Risale-i Nur'un yeri nedir, sorununu ehline havale ediyorum. Ben, daha çok Risale'deki öykülerle ilgilendim. Bediüzzaman'ın, hikaye, kıssa, mesel veya vakıa-yı hayaliyye sözcükleriyle ifade ettiği şey, işte bu kadim geleneğin bugüne değin getirdiği bir eğilimdir. Öykülerin bir kısmı, Bediüzzaman'ın beslendiği kaynaklardan alınmadır. Kaldı ki onlarda da kimi tasarruflarda bulunmuş, kısmen müdahale etmiştir.

Bir kısmı, Sekizinci Söz gibi, kaynağı tam olarak bilinmez ama (ki Totlstoy'un İtirafı'nda da buluruz bu öyküyü, Tolstoy, eski bir şark masalı der. Ayrıca Suhuf-u İbrahim'den geldiği de söylenir) kadim bir anlatı kaynağına dayandırılır. Attar, Cami, Mevlana, Sadi, İkbâl gibi Bediüzzaman da temsili anlatıma sıkça başvurur. Kimini kısmen değiştirir, yeniden kurgular, ekler veya azaltır, kimini aynen korur, geri kalanını ise, tümüyle kendi manevi deneyimleri sonucu elde eder. Vakıa dediğimiz tam da bu tecrübeden gelen öykü için kullanılır. Modern öykü ile vakıa'nın nasıl bir ilişkisi var, bu da cevabını ehlinin vereceği bir soru.

Ben bu çalışmada, Risale-i Nur'da geçen öyküleri bir araya getirdim. Yanısıra, Bediüzzaman'a uzun yıllar öğrenci olmuş bazı bahtiyarların anılarını da derledim. Temaya ilişmemek koşuluyla dil ve kurgusunda kimi değişiklikler yaptım.

Bu, bilimsel bir çalışma değil kuşkusuz. Risale-i Nur'daki meselleri bir arada bulmak isteyenler için yapılmış bir derleme ve yeniden yazım. Bir Gezginin Not Defteri bölümü için Nejat Turhan'a teşekkür ederim.

Buradaki tüm kusurlar yazana, güzellikler ise Allah'a aittir. O'nun bize bildirdiğinden fazlasını asla bilemeyiz.

“Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Sen'in bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Kuşkusuz, ilmi ve hikmeti herşeyi kuşatan Sen'sin.”

MESEL

Kuyu

Bir zamanlar aynı yolu paylaşan iki kardeş seyahate çıkmış. Az gitmiş uz gitmişler, dere tepe düz gitmişler, altı ay kış, altı ay güz gitmişler. Dağlardan yel, ovalardan sel gibi geçmişler. Gele, gele bir kavşağa gelmişler. Yol ikiye ayrılmış. Sağ yana mı girsek sol yana mı diye tahayyürde kalmışlar ki karşılırlarına özü sözü bir, güvenilir güzel bir insan çıkmış. En doğrusu ona danışmak dileyerek yaklaşmışlar. Adam, yolun çatallaştığı yerde, tepedeki çeviz ağacının gövdesine sırtını vermiş, gölgeleniyormuş. Hayat ona göre bir ağacın gölgesinde birkaç saat konaklamaktan ibaretmiş. Bu esnada görülen bir rüyadan başka bir şey değilmiş. İki kardeş, yaklaşıp selam vermişler. Adam istifini bozmadan almış selamı. Buyur etmiş, 'oturun' demiş, 'soluklanın biraz'. Kardeşler şaşırırnış. Önceden tanıyormuş gibi kendilerini, adamın hâli tuhaflarına gitmiş. Neyse uzatmayalım, oturmuşlar. Hoş beşten sonra, adam, 'sizin gibi' demiş, 'nice yolcu aynı şeyi sordu defalarca, aynı cevabı aldı. Birazdan siz de soracaksınız.' Küçük kardeş atılmış, 'neyi soracağımızı nerden biliyorsun?' demiş. Adam gülümse-

miş, ‘sorusuz insan olmaz’ demiş. Kardeş üstelemiş, ‘ama biz belki...’ Adam sözüne girerek, ‘hangi yol iyidir, nereden gidelim, diye sormayacak mıydınız, derdiniz bu değil mi?’ deyince küçük kardeş, ‘tam da böyle’ demiş, ‘tuhaf.’ Adam, ‘tuhaf olan bunu sorup cevabını alanların sonuçta kendi yolunu önceden seçmiş olmasıdır’ demiş. Bir zaman söyleştikten sonra, Adam, ‘bakın’ demiş, ‘takteri size ait olmayan bir yola girip, seyyah oldunuz. Yolculuk karşınıza sürekli sorular çıkaracak, sizi tercihlerle karşı karşıya getirecek. Hayat bir seçimler toplamıdır. Yaşamınızın bundan sonrasına yön verecek büyük sınava hazır mısınız?’ Kardeşlerden ses seda çıkmamış. Adam, ‘sessizlik onaylamaktır’ demiş ve sürdürmüş konuşmasını, ‘o halde can kulağıyla dinleyin. Yolunuz ayrılıyor burada. Hangi yöne gideceğinize siz karar vereceksiniz. Girdiğiniz yolda yeni bir tercih hakkınız olmayacak. Verdiğiniz karar sizi nereye götürürse oraya gitmekten başka çareniz yok.’

Kardeşler iyice suskunlaşmışlar. Adam, ‘gelin’ diyerek ayaklanmış. Kardeşlerin arasına girerek yolun çatallaştığı yerde dikilmiş. Gözlerini bir zaman sağ ve sol yolda gezdirmiş. Küçük kardeş, ‘peki’ demiş, ‘hangisini izlememizi salık verirsin?’ Adam, derin derin soluklanarak, ‘bakın’ demiş, ‘şu yola iyi bakın.’ Kardeşler, adamın işaretlediği sağa kıvrılarak gözlabildiğine uzayan tozlu yola bakmışlar. ‘Şayet’ diye sürdürmüş konuşmasını Adam, ‘buraya saparsanız sizi uymanız gereken sıkı kurallar bekliyor. Bu seçiminizle sıkıntı ve meşakkate katlanmayı da göze almış olacaksınız. Öyle keyfinizce davranmayacaksınız. Bu özverinize karşılık sonuçta sizi mutluluk ve güzellik bekliyor.’ ‘Peki’ diye sormuş küçük kardeş, ‘öteki yol?’ ‘Dur’ demiş Adam, ‘sabırsızlanma, şimdi ona geliyorum. İyi bakın ona. Özgürlüğün ve serbestliğin neredeyse sınırsız olduğu bir yoldur orası. Buna karşılık tehlikelerle doludur ve sonu dayanılması güç bir azaba çıkar.’

Adam bir kez daha derince soluklanarak kardeşlere bakmış, ‘şimdi’ demiş, ‘seçiminizde özgürsünüz, dilediğinizce eyleyebilirsiniz. Hadi bana eyvallah.’

Ve ansızın gözden yitip gitmiş. Kardeşler şaşkınlık içinde bir zaman bakınıp durmuşlar.

Küçük kardeş, öyle kurala kaideye uymak, meşakkate katlanmak, sonunda mutluluk olsa da eziyetli bir hayatı tercih etmek istemiyormuş,

bu yüzden gözü sol yolda imiş. Büyüğü kardeşinin niyetini sezince sessiz sedasız ayrılmış ondan ve sağ yola koyularak gözden yitip gitmiş.

İkisi de derelerden sel tepelerden yel gibi gitmişler.

Büyüğünün yolu gide gide bir çöle çıkmış.

Uçsuz bucaksız, gözlabildiğine uzayan, tepede güneşin kavurduğu, yerde kumların savurduğu, ıssız, kimsesiz bir çöl.

Yüreğine bir korku çöreklenmiş.

Durup soluklanmış dikenli bodur bir ağacın dibinde.

Gözkapakları ağır ağır inmiş, oracığa yığılıp kalmış. Ben diyeyim üç siz deyin beş saat uyuduktan sonra uyanıp şöyle bir çevresine bakınmış ki ansızın ödünü patlatan bir seda duymuş. İlk anlayamamış in midir cin midir yoksa bilmediği bir canavar mıdır?

Çok geçmeden bir toz bulutu havalanmış ve sıcaklığın bunalttığı açlığın çıldırttığı koca bir arslan görünmüş. Adam neye uğradığını şaşırmış, can havliyle kaçmaya başlamış, bu hal bu melalde biri kaçıp öteki kovalarken, adamcağızın önüne bir kuyu çıkmış. Dönüp bakmaya fırsat bile bulamadan atıvermiş kendisini. Ben diyeyim altmış siz deyin yetmiş arşın derinliğindeymiş kuyu. Hızla düşerken aşağıya, olacak bu ya, bir ağacın boşluğa verdiği köküne takılıp öylece asılı kalmış. Neredeyim bu hal neyinnesi demeye mecal bulamazken, orada öylece asılı bir haldeyken, az biraz soluklanıp bakınca yukarıda ne görsün. Arslan daha bir kudurmuş, ağzından salyalar saçarak bekliyor. Bu kez aşağı bakmış adam, karanlığa alışınca gözleri ne görsün, dev bir yılan, gözleri parlıyor, başını kaldırmış, çatal dilini uzatıyor. Korkudan öleyazmış.

Ağır ağır doğrularak elbisesinin takıldığı ağaç köküne tutunmuş, tartmış biraz, eh bari bu sağlam. Bakalım devran ne gösterecek demeye kalmadan, o da ne, ağacın kökünü topraktan çıktığı yerde, biri beyaz öteki siyah iki fare kemirip durmaktalar. İşte o zaman eyvah demiş. Çaresizlik içinde beklemeye başlamış. Bir saat iki saat üç derken ne kadar geçti, neler olup bitti kardeşi ne halde düşüncelere dalıp gitmiş. Midesi hışırdamaya başlamış, acıkmış. Tekrar bakmış yukarı ve aşağı, arslan ile yılan tetikteler. Kollarının dermanı azalıyormuş. Siyah beyaz fareler ağacı kemirmeye devam ediyorlarmış. Açlık ve korkudan dermanı tam ke-silmekteyken, yanını yöresini bakışlarıyla tarayınca ne görsün. Tutunduğu ağacın dallarında dibi şekerlenmiş incirler, çatlamış narlar, kızarmış

elmalar... Tam uzanacakken içinden bir ses, 'sakın' demiş, görmüyor musun ne haldesin? Yukarıda arslan aşağıda ejderha, tutunduğun dal kırıldı kırılacak, bu meyvelerde bir hal olmasın, bekle bakalım, bir iş var işin içinde, sabret sonu açılacak. İçindeki sese uyup, vazgeçmiş, dayan bakalım demiş kendi kendine, sonu ferah demişti adam.

Büyüğü bu halde iken gelelim küçüğüne. Aynı işler onun da başına gelmiş, Onun da çöle çıkmış yolu. Bir farkla ki, yolda kimindir kimin değil diye düşünmeksizin rasgeldiği bağlardan bahçelerden meyveler sebzeler çalmış, kimindir kimin değildir diye akletmeksizin karşısına çıkan atı merkebi binek diye almış, ölesiye sürmüş ölünce yolda bırakmış, boş evleri talan etmiş dolusunu yağmalamış arslandan kaçarken düşmüş kuyuya, takılmış bol yemişli bir ağacın dalına, asılı kalmışken, çaresizliğine bakmadan ve işin aslında bir iş olup olmadığını düşünmeden saldırmış yemişlere, yedikçe yiyesi gelmiş, doydukça acıkmış lakin meyveler zehirli olduğundan başlamış kıvranmaya. Öyle bir sancı öyle bir ağrı ki can dayanmaz.

Küçüğü bu hal bu melaldeyken büyük kardeş, yemişlere dokunmadan, o halde bekleyip dururken, bu çaresizliğin bir sebebi olmalı, şu arslana da ejderhaya da hükmü geçen birine halimi arzetmeli diyerek başlamış niyaza.

"Ey bu yerlerin hakimi, senin bahtına düştüm, sana sığınıyorum, seni arıyor, seni bekliyorum. Bu yolculukta karşıma çıkan her engel senin yaşattığın sınavın bir durağıdır. Güçsüzlüğüm gücündendir, dermansızlığım şifa vericiliğinden. Dert verdiklerine derman, can verdiklerine canan veren sensin. Arslan da yılan da senin izninle, senin mülkünde senin buyruğunla hareket eder, sen ol dersin ve olur herşey. Merhametine sığınıyorum, bana bir yol göster, bir kapı aç' demiş. Der demez kuyunun duvarı yarılmış, adama geçit vermiş kolayca çıkıp kurtulmuş oradan. Gelmiş ki ne görsün. Yemyeşil bir bahçe, tertemiz bir yol, akla hayale sığmaz güzellikler, serin, billur sular çağılıyor, ağaçların meyvelerden dalları kırılıyor.

Gözleri ve dimağı kamaşmış bir halde gezip dolaşmış, karnını doyurmuş, serin serin uyumuş dinlenmiş, ama aklı kardeşindeymiş.

Kardeşi meyvelerin zehrinden kıvranıp bir zaman acı çekmiş, nihayet fareler ağacı kökünden eser bırakmayınca da kuyunun dibine, ejderhanın ağzına yani yokluğa yuvarlanmış.

Diriliş

Bir zaman iki adam cennet gibi güzel bir ülkeye gider. Herkesin evinin veya dükkanının kapısını açık bıraktığını ve korumadığını görürler. Mal ve para, ortalıkta, sahipsiz kalır. Adamlardan biri, dilediği şeye elini uzatır, pervasızca alır veya gasbeder. Hevesine tabi olarak dilediğince davranır. Bunu yapmasına rağmen kimse ona ilişmez. Arkadaşı şaşırır ve, ‘sen ne yapıyorsun!’ der, ‘cezalandırılacaksın, beni de belaya sokacaksın. Bunlar herkese aittir. Burada insanlar çoluk çocuğuyla birlikte ya asker olmuş veya memur olarak kimi işlerde görevlendirilmiş. Bu yüzden sana karışmıyorlar. Lâkin düzen şiddetlidir. Sultanın her yerde gözü kulağı var, olup biteni görüyor, haberdar oluyor. Derhal git ve onlara katıl’.

Ne ki adam arkadaşının sözlerini dinlemedi, ‘yok’ dedi, ‘yanılıyorsun, bunlar vakıf malıdır, ihtiyacı olana aittir. Dileyen dilediğince kullanır. Beni bu mallardan yararlanmaktan alıkoyacak bir neden görmüyorum. Sultana ise gözümle görmezsem inanmayacağım’.

İki yoldaş arasında sıkı bir tartışma başladı.

İnatçı ve sersem olanı, ‘Sultan da kim oluyor’ diye çıktı, ‘onu tanımam’.

Arkadaşı ona, ‘bir köy’ dedi, ‘muhtarsız olmaz. Bir iğne ustasız olamaz, bir harf yazıcısız olamaz biliyorsun. Nasıl olur da sonsuz biçimde düzenli şu ülke sultansız olsun? Bu mümkün müdür? Bu denli büyük bir servet nasıl sähipsiz olur? Her yerde görünen çağrılar, bildiriler ve her malın üzerindeki sikkeler, mühürler ve her köşede sallanan bayraklar sähipsiz olabilir mi? Anlaşılan sen yabancısin, bu yazıyı okuyamıyorsun. Bilenden de sormuyorsun, bak gel sana sultanın fermanını okuyacağım.’

Sersem dönüp, ‘pekala’ dedi, ‘kabul edelim ki bir padişah var. Bu sonsuz servetine benim aldığım birkaç şey zarar verir mi? Üstelik burada bir zindan, bir tutukevi görünmüyor. Kim, nasıl cezalandırarak beni?’

Arkadaşı, ‘bak’ dedi, ‘bu ülke bir manevra meydanıdır. Sultanın garip sanatlarının sergilendiği yerdir. Bütün bunlar, temelsiz ve geçici konuklardır. Her gün bir kafilé gelir, biri gider. Bir zaman sonra burası boşaltılacak ve yıkılacak. Herkes sürekli ve sonsuz ülkeye götürülecek. Orada, davranışlarına karşılık cezalandırılacak veya ödüllendirilecek.’

‘Ben’ dedi, sersem inatçı, ‘inanmıyorum bütün bunlara. Bu memleket yok edilecek, herkes başka bir yere geçecek, bunları kabul etmiyorum.’

Bunun üzerine arkadaşısı, ‘madem’ dedi, ‘inat ediyorsun, gel sonu gelmez işaretler ve ayetler içinde, sana oniki suret göstereceğim. Büyük bir mahkeme var, başka bir alem, orası daimi yaşayacağımız yerdir, burada zerre miskal hayır işleyen orada karşılığını mutlaka görecektir, zerre miktar şer işleyen de bedelini bulacaktır.’ Ve ona oniki belirtiyi, oniki işareti gösterdi.

İki Asker

Bir zaman iki asker uzak bir kente gitmek için buyruk aldılar. Birlikte yola çıktılar. Gündüz yürüdü gece dinlendiler. Şehre yaklaştıklarını, sıradağlardan anladılar.

Lacivert bir tüle bürünmüş, yücesi karlı dağları aşınca yolculuk bitecekti.

Çok yorulmuşlardı.

‘Geceyi burada geçirelim’ dedi birisi.

‘Tamam’ dedi öteki.

Uyku tulumlarını hazırladılar. Bir ateş yaktılar. Yemek yiyip kahve içtiler.

Tulumlarına girip uzandılar.

Bakışları gökteydi.

Yıldızları seyrederken uykuya daldılar. Sabah gün ışımada uyan-
dılar.

Tekrar yola koyuldular.

Dağların arasından kıvrıla kıvrıla akan büyük bir ırmağın kıyısına geldiler.

Geçince kente ulaşacaklardı.

Güçlkle karşıya geçtiler. Yol ikiye ayrıldı.

'Sağdan gidelim' dedi biri.

'Hayır' dedi öteki 'soldan gidelim'.

Karar veremediler. Tam bu sıra biri çıktı karşılarına.

'Seni Allah gönderdi' diye atıldı biri, 'karar veremiyoruz, kente giden en kısa ve güvenli yol hangisidir, bize yardımcı olur musun?'

Adam gülümsedi, 'kentimize gelen her yolcu gibi, sizin de karşınıza aynı soru çıktı'.

'Ben' dedi askerlerden biri, 'soldan gidelim diyorum, ne dersiniz?'

'Hayır!' diye atıldı öteki, 'sağdan gitmeliyiz'

Adam, 'sakın olun' dedi, 'biraz dinlenin, soluklanın önce'

Biri, 'hangi yol daha kısa sizce?' diye sordu.

'İkisi de aynı uzunlukta' dedi Adam.

Askerlerin telaşı dindi. Lakin hala nereden gidecekleri konusunda kararsızdılar.

'Ne var ki' dedi Adam, 'sağdan giderseniz canınızdan emin olursunuz. Gerçi biraz zahmetli ve yorucudur. Ama sonu güzeldir, sizi sağ salim kente ulaştırır. Diğer yol ise sizi asla yormayacaktır. Ama sonunda kötü sürprizler çıkacaktır karşınıza. Karar sizin'.

Askerlerden biri, atıldı hemen, 'Ben' dedi, 'sırtımdaki bu yüklerden, bu teçhizattan bıktım. Silahımı, mermilerimi atıyor ve soldan gidelim diyorum. Sonunda sürprizler varmış üstelik bayılırim sürprizlerle.' Arkadaşı engel olmaya çalışarak, 'yapma etme' dedi, 'bak az bir zahmet kaldı önümüzde, gel sıkıntılı da olsa sonu güzel olanı tercih edelim, sağdan gidelim'.

'Sen aptalsın' dedi öteki, 'bu gereksiz ağırlıkları taşımanın ne anlamı var'. Ve sol yola koyuldu, gözden ağır ağır kayboldu.

Ardından hüüzünle bakan arkadaşı, sırt çantasını, silahını yükledi, diğer yola yöneldi.

İyi de etti. Yolu çetindi, tehlikeliydi ama kendini koruyabileceği silahı, mermisi de vardı. Yiyeceksiz içeceksiz kalmadı. Uğradığı tehlike-

leri savuşturarak kavuştu kente. Görevini yapmış olmanın sevinci için de dönüp yola baktı. Arkadaşını düşündü.

Arkadaşının bedeni yüklerden kurtulmuştu gerçi ama yüreği korkuyla titriyordu. Üstelik adım başı karşısına çıkacak tehlikelere karşı savunmasızdı. Ne silahı vardı yanında ne yiyeceği. Dilenci gibiydi. Kente ulaşması güçleşmişti. Ulaşsa bile âsi ve kaçak cezası görecekti.

‘Zavallı’ dedi arkadaşı için, ‘yerinde olmak istemezdim.’

Kitabın Hikmeti

Bir zaman hem dindar hem de sanatçı bir hikmet sahibi diledi ki, Kur'ân'ı anlamındaki kutsallığına ve sözcüklerindeki icaza layık bir yazıyla yazsın, o mucize dolu varlığa harika bir elbise giydiresin. Kur'ân'ı güzel bir yazıyla yazdı. Tüm değerli cevherleri yazıda kullandı. İşaret ettiği gerçeklerin zenginliğine işaret için, bazı harflerini elmas ve zümrütle, bir kısmını lülü ve akikle, bazısını pırlanta ve mercanla, bazısını ise altın ve gümüşle yazdı. Öyle süsledi, nakşetti ki, okumayı bilen bilmeyen herkes, hayran kalarak seyretti.

Sonra da süslü ve sanatlı kitabı, bir filozofla müslüman bir bilgi-
ne gösterdi. Onları sınamak ve ödüllendirmek için, 'bunun hikmetine ilişkin birer kitap yazın' dedi. İlk filozof, ardından bilgin ona ilişkin birer kitap yazdı.

Filozof, kitabında, sadece harflerin nakışlarından ve ilişkisinden, süslerinden ve cevherlerinin özelliğinden söz etti, anlamına hiç değinmedi. Arapçayı bilmiyordu. Kur'ân'ı içerdiği anlamlar bakımından de-

ğil, gösterdiği sanat bakımından dikkate almıştı. Onu bir antika olarak görüyordu.

Arapça bilmiyordu ama, sıkı bir mühendisti, güzel bir tasviriydi, usta bir kimyagerdi. Bu sanatlara göre baktı Kur'ân'a.

Müslüman bilgin ise Kur'ân'a bakınca anladı ki, O apaçık ve hikmetli bir kitaptır.

Ne harflerin nakışlarıyla uğraştı ne dış süslerine baktı.

Kitabın anlam dünyasına daldı, manasındaki incelikleri ve derinlikleri merak etti, bu gözle okudu, bu gözle kitabını yazdı.

Sonra ikisi, yazdıkları kitabı da alarak, Şanı Yüce Hikmet Sahibi'nin huzuruna çıktılar.

Önce filozof verdi kitabını.

Hâkim aldı baktı ve gördü ki, filozof çok çalışmış, lâkin gerçek hikmetinden hiç söz etmemiş, anlamına bakmamış. Belki karıştırmış, ona karşı saygısızlık etmiş. Gerçeklerin kaynağı olan Kur'ân'ı, anlamsız, sadece nakışlardan ve süslerden ibaret sanarak, anlamına bakmadığından Hâkim, yazdığını yüzüne çarptı. iade etti.

Sonra müslüman bilgin sunmuş kitabını. Hâkim görmüş ki, hikmetli ve incelikli bir çalışma. Bilgin Kur'ân'ın anlam dünyasına girmiş, orada dolaşarak ulaştığı gizemleri yazmış. Hâkim bunu görünce bilgini ödüllendirdi ve tükenmez hazinesinden onlarca altın bağışladı.

Emanet

Vaktin birinde bir padişah, halkından iki kişiyi seçip, onlara büyük birer çiftlik vererek, ‘bunları’ dedi, ‘size emanet olarak veriyorum. Gözünüz gibi korumanızı istiyorum.’

Adamlar mecburen kabul ettiler. Emaneti yüklenip çiftliğe gittiler.

Günler günleri kovaladı, aradan hayli zaman geçti, ülkede bir karışıklık başgösterdi ve savaş çıktı. Savaş bu ya, herşey talan ediliyor, evler yıkılıyor, insanlar ölüyor, dükkanlar yağmalanıyordu.

Kimse malını ve canını koruyamaz olmuştu. Padişah bu hengame-
de, çiftlik emanet ettiği iki kişiyi çağırdı. ‘Çiftliği sizden süresi dolma-
dığı için ücret karşılığı geri almak istiyorum’ dedi.

Dedi ama karışıklığı fırsat bilen adamlar, ‘hayır’ dediler padişaha.
Saray görevlileri, muhafızlar davrandı hemen.

‘Durun!’ diye bağırды padişah ve adamlara dönerek, ‘sizi zorlamak istemiyorum ama bu kargaşada çiftliklerinizi zaten koruyamazsınız. Talana uğrarlar. Canınızdan da olursunuz. En iyisi gelin verin onları’

dedi. Padişah dedi ama adamlar ısrarlıydı. ‘Hayır’ diye direttiler, ‘asla geri vermeyiz’. Ve saraydan çıktılar.

Adamlardan birinin yüreğinde pişmanlık kıpırdadı, ‘sanırım’ dedi, ‘yaptığımız doğru değil’.

Öteki çıkıştı, ‘nedenmiş o?’ ‘Bize emanet vermişti sultan onu, üstelik gerçekten de koruyacak halde değiliz, savaş var, elimizden zaten alacaklar. Üstelik hâin durumuna düştük’ dedi Adam. ‘Aman’ dedi öteki, ‘kimin umurunda! Yok emanetmiş, yok savaş varmış. O da zamanında vermeseydi bize. Ben çiftliğimi kimseye vermem’. ‘Ben vereceğim’ dedi pişman olanı, ‘sultanımız doğru söylüyor’.

‘Sen aptalsın dostum’ diye alay etti onunla öteki. ‘Kimin aptal olduğunu yakında görürüz’ dedi pişman olanı ve saraya döndü.

Huzura çıktı. Özür diledi, çiftliği iade etti. Yine günler günleri kovaladı, devran döndü, ışıklar yanıp söndü. Emaneti geri veren adam, padişah tarafından armağanlara boğuldu, saygı gördü, sevildi, ömrü oldukça rahat etti, keyifle yaşadı. Ötekinin savaşta çiftliği yağmlandı, nesi var nesi yok elinden alındı, canını zor kurtardı. Bir kuruşa muhtaç bir hâle düştü.

Saraya giden yolun üzerinde dilencilik etmeye başladı. Gelip geçenler hem hâinlik ettiği için kızıyor hem de acıyarak birkaç kuruş atıyorlardı önündeki mendile.

Sultan'ın Görkemi

B edevi, vahşi bir adam, Sultan'ı hiç görmemiş, saltanatın görkemi bilmiyor. Bir köydeki ağayı nasıl düşlüyorsa, o sınırlı fikriyle Sultan'ı öyle düşünür, ağadan biraz büyük zanneder.

Hatta bizde safdil bir topluluk vardı ki, eskiden, diyorlardı, 'Sultan, kendi ocağı yanında ve tenceresinin başında pişirdiği bulgur çorbası, yanında ne yapıyor, ağamız onu biliyor'. Demek onlar Sultan'ı o denli dar bir şekilde, sıradan biri gibi düşlüyor, bulgur çorbasını kendisinin pişirdiğini zannediyor. Bir yüzbaşı haşmetinde varsayıyor. Onlardan birine, 'sen benim için bu işi yapsan, sultanınki gibi bir haşmeti bağışlayacağım sana. Yani yüzbaşı rütbesi vereceğim' dese, bu gerçektir.

Hırsın gözü

Biri hırslı diğeri bulduğıuyla yetinen iki kişi, büyük bir zatın huzuruna çıkıyorlar. Kanaatkar olanı kalbinden, ‘beni sadece kabul etsin ve dışardaki soğuktan kurtarsın yeter. En aşağıdaki iskemleyi bile verseler benim için makbuldür.’

Diğeri adam sanki hakkıymış gibi, herkesin kendisine hizmet etmesi gerekiyormuş gibi kibirlenerek, ‘bana en yukarıdaki iskemleyi vermeli’ diye geçiriyor aklından. O hırsıyla giriyor, gözünü yukarılara dikeyiyor. Fakat sarayın sahibi, onu aşağı indiriyor. Beriki kalbinden ona kızıyor. Teşekkür etmesi gerekirken onu eleştiriyor.

Birinci adam alçakgönüllü bir biçimde giriyor içeri. Bu saray sahibinin hoşuna gidiyor. Bulduğıuyla yetindiğı için onu ödüllendiriyor ve çok bağışta bulunuyor. Buldukça da adamın şükürü artıyor.

İşte, dünya Rahman’ın konukevidir. Yeryüzü bir Rahmet sofrasıdır. Herkesin kendisine sunulan bu sofradan nasibi, kanaat ettiği kadardır. Kanaat edince de bağış artar. Hırsın ise gözü kördür, bu gerçeği göremez.

Altı Günde Saray

Mucize sahibi bir zat, büyük bir saray yapmak istese, ilkin temellerini, ilkelerini, esaslarını düzenli bir biçimde ve akıllıca, amacına uygun bir şekilde düzenler, bina eder. Sonra odalarını, kilerini, salonlarını, kitaplığını ustalıkla ayırır. Sonra odaları tanzim eder. Sonra nakışlarla süsler. Sonra elektrik lambalarıyla aydınlatır. Sonra o görkemli ve süslü sarayda, bağışlarını yenilemek için her düzeyde yeni varoluşlar, değişim ve dönüşümler gerçekleştirir. Sonra her odadan, makamına telefonlar bağlar, birer pencere açar. Aynen bunun gibi, Celal Sahibi Sanatkar, Her işi hikmetli olan Hakim, büyük alem olan kaainat sarayının ve yaratılış ağacının varolmasını diledi. Altı günde o sarayın, o ağacın esaslarını belirledi. Hikmet düsturlarıyla ve herşeyi kuşutan ilminin kanunlarıyla sarayın temellerini attı. Sonra yüksek ve alçak takabalara böldü. Kaza ve kader kalemiyle ayrıntıları yazdı. Sonra varlıkları, türleri inayetle var etti. Sonra her âlemi ona layık biçimde süsledi. Göğü yıldızlarla yaldızladı. O kapsamlı, büyük ve geniş varlık meydanlarında isimlerini tecelli ettirdi. Rahman ve Rahim

adlarıyla varlıkların yardımına erişti. Herkese ihtiyacını verdi. Bağışladı, besledi, iyileştirdi, büyüttü, diriltti, öldürdü. Sonra her odadan, her tabakadan, her alemde, her topluluktan, herşeyden kendisini gösterecek, varlık ve birliğini îma edecek pencereler açtı. Her kalbe bir haberleşme ortamı yarattı.

Kaygı

Bir zamanlar bir taburda, biri, verilen görevi hakkıyla yerine getiren, diğeri tembel ve rahatına düşkün iki asker bulunuyordu. Görev bilinci yüksek olanı, eğitimine dikkat ederdi. Savaş zamanında neler yapması gerektiğini öğrenir, kurallara uyar, askerlik için lazım olan bilgileri edinmeye çalışır, gerisine karışmazdı.

‘Devlet nasıl olsa benim giyeceğimi yiyeceğimi veriyor’ diyerek tüm zamanını talimle geçirirdi.

Gerçi zaman zaman mutfakta görev alır, karavana yıkar, arkadaşlarına yemek taşırdı. Ama bunlar arada bir, sırası geldiğinde her askerin yaptığı şeylerdendi.

Acıkınca yemeğinin, hastalanınca ilacının geleceğinden kuşku duymaz, endişe etmezdi.

Karavanayla uğraşırken, ‘ne yapıyorsun?’ diye sorulsa, ‘devletin angaryasını çekiyorum’ derdi.

Tembel ve keyfine düşkün olan asker ise, eğitimden kaçır, talime gitmez, asıl görevini unutturdu.

Bütün işi yemek ve uyumaktı.

Aç kalacağından kaygılanarak sürekli mutfağa gidiyor, orada kalıyor ve yemek pişince birkaç kap yiyerek bölüğüne dönüyordu.

Geçimini düşünmekten eğitime zamanı kalmıyordu.

Komutanları ona, ‘asıl görevin talimdir, savaşmaktır. Sen bir asker-sin, eğitim almadan nasıl savaşacaksın?’ deyince de bir yolunu bulup onları atlatıyordu.

Nihayet savaş çıktı, seferberlik ilan edildi.

Tabur harıl harıl savaşa hazırlanıyordu.

Herkes görevini biliyordu, tâlimliydi, seve seve koştu cepheye.

Bizim tembel ve sadece geçimini düşünen askerin akli başına gel-miştii ama iş işten geçmişti.

İkiz Kardeş

Bir vardı bir yoktu. Allah'ın kulu çoktu. Bu kullardan ikisi, ikiz kardeşlerdi. Bunlar doğduktan sonra yürümeye, konuşmaya, yiyip içmeye başladılar.

Bir gün büyüğü bir havuzda yıkandılar. Olağanüstü bir etkiyle kendilerinden geçtiler. Gözlerini açtıklarında tuhaf bir yere götürülmüş olduklarını gördüler. Görkemli bir şehir, büyük bir saray, uçsuz bucaksız bir ülkeydi burası.

Göz kamaştırıcı yapılar... Ağaçlar, çiçekler, çocuklar, parklar, oyuncaklar...

Saraya girip bir süre dolaştılar. Sarayın içi de şehir gibiydi. Nereden bakılsa dünyanın öteki ucu görünüyordu. Saraydan çıkınca şehre, şehirden çıkınca ülkeye giriliyordu. Tuhaf yaratıklar dolaşıyordu ortalıkta. Anlamadıkları bir dille konuşuyorlardı. Fakat önemli işler gördükleri her hallerinden belliydi. İkiz kardeşlerden biri, 'Bu tuhaf ülkenin bir yöneticisi olmalı' dedi.

Diğeri, ‘Sanmıyorum’ dedi. ‘Nasıl olur, bu saray, bu evler, çarşılar, sokaklar birisi tarafından yaptırılmıştır mutlaka’ diye diretti kardeşi.

Ötekinin aklına pek yatmadı bu. ‘Seni anlamıyorum’ dedi kardeşi.

‘Bundan anlamayacak ne var’ dedi Öteki, ‘bir iğne ustasız, bir köy muhtarsız olmaz. Nasıl olur da bu görkemli ülke sahipsiz olsun?’

‘Saçmalıyorsun’ dedi kardeşi. ‘Hayır’ dedi öteki, ‘beni dinlemelisin. Buraya bir raslantı sonucu gelmiş olamayız. Bu ülkenin sahibini tanımalıyız...’

‘Boşver bunları’ dedi kardeşi, ‘eğlenmeye bakalım’ ‘Dillerini bile bilmediğimiz bu yaratıklardan ne umabiliriz ki...’ dedi kardeşi. ‘Onları eğlenceli bulmuyor musun?’ diye sordu öteki. ‘Sadece eğlenceli değil-ler’ dedi kardeşi.

‘Ya?’ ‘Tehlikeli de olabilirler, onları tanımıyoruz’ dedi kardeşi. ‘Bize ne zarar verebilirler ki?’ diye sordu öteki. ‘Ayrıca her kentte olduğu gibi burada da uyulması gereken kurallar, yasalar olmalı’ dedi kardeşi.

‘Boş ver’ dedi öteki, ‘keyfine bak sen’. Ayrıldı ikiz ilk kez. Aradan günler geçti. Ülkenin sahibini arayan ve kurallarından söz edeni öteki-ni gördüğünde halini içler acısı buldu.

Asi kardeş önüne gelen dükkana girmiş, sormadan etmeden yiyeceklerle saldırmış, eline geçeni almış, kural, yasa tanımadan davrandığı için görevlilerce tutuklanmış, bir süre tutukevinde kalmıştı. Lakin akıllanmamıştı.

Aynı suçu bir kez daha işleyince daha ağır cezaya uğramış, ömür boyu çıkmamak üzere tutukevine konmuştu.

Sınav

Savaşta yaralanmıştı. Sağ ve solunda iki derin yarası vardı. Kanıyordu. Bedeni seyirmeye başlamıştı... Çarpışma sürüyordu. Mermiler havada uçuşuyor, bedeni parçalanan insanların çıkar-dığı sesler kulağında uğulduyordu.

Bir ses duydu. Döndü. Azgın bir arslan saldırmak üzere bekliyordu. Korkudan dizlerinin bağı çözüldü. Herşeye rağmen bir umut vardı içinde. Tekrar döndü. Bir darağacı yükseliyordu önünde.

'Bunlar da ne, nereden çıktı bunlar!' diye bağırmak istedi. Sesi ıkmadı. Sesini yitirmişti. Konuşamıyordu. Gözleri karardı.

Bakişları bulandı. Darağacında sallananları gördü. Sürekli birileri asılıyordu. Yakınları, tanıdıkları birer birer getiriliyor, idam ediliyordu.

Çaresizlik içinde kıvrınırken, çehresi aydın, temiz yüzlü bir adam belirdi. 'zlme' dedi, 'sakın umudunu yitirme, sana iki tlsım öğreteceğim, onları kullanırsan rrmekte olan yaraların iyileşecek, iek gibi kokmaya başlayacaksın.

Bu darağacından da şu yırtıcı arslandan da kurtulacaksın.’ Duyduklarına inanamıyordu.

‘Bitmedi’ dedi Adam, ‘bir de bilet vereceğim sana, onunla bir senelik yolu bir günde gidebileceksin’.

Kayboldu Adam. Gözleri karardı, bakışları bulandı. Bu kez şeytana benzeyen, çirkin suratlı biri belirdi.

Elinde sarhoş edici içkiler, çekici eşyalar, aldatıcı oyuncaklar, zehirli ama lezzetli yiyeceklerle...

‘Heey arkadaş, boşver bunları, gel eğlenelim, keyfimize bakalım, elimde görmekten hoşlanacağın fotoğraflar var’.

‘Hayır!’ diye bağırmağa çalıştı yine sesi çıkmadı. ‘Bırak bu darağacını, arslanı, bileti, bırak bu saçmalıkları, bak vaktimiz az eğlenelim, yiyip içelim, gezip tozalım’. Dinlemedi onu. Önceki adamın verdiği ilacı sürdürdü yarasına. ‘O ne?’ dedi.

‘Görmüyor musun, ilaç’ diyecek oldu, sesi çıkmadı. ‘At onu’ dedi şeytana benzeyen Adam, ‘ihtiyacın yok, sağlamsın sen’.

Bileti gördü sonra.

‘O ne?’ diye sordu.

‘Bilet’ diyecek oldu yine sesi çıkmadı.

‘Yırt onu’ dedi Adam, ‘yolculuk neyine senin’.

Gökgürültüsüne benzer bir ses duydu.

‘Sakin aldanma’ diyordu, ‘seni aldatmaya çalışıyor’.

‘Hayır!’ dedi şeytana benzeyen Adam, ‘dinleme onu’.

Gökgürültüsüne benzeyen ses, ‘Şayet arkadaki arslanı öldürüp, darağacını kaldırabiliyorsa ve yaralarını iyileştiriyorsa söylediklerini yap, yoksa...’ Bedenine baktı acı gördü. Arslana baktı ürperdi.

Darağacına baktı irkildi. Şeytana benzeyen Adam’a baktı iğrendi. ‘Defol!’ diye bağırırdı. Sesi çıkıyordu. ‘Defol!’ dedi, ‘seni ancak senin gibi sersemler dinler’.

Kitabı Getiren

Üsgeçitten inince karşısına okulu çevreleyen istinat duvarı çıktı. Az ilerde bir benzinlik vardı. Yanında ahşap, iki katlı, terkedilmiş izlenimi veren bir bina, bahçesinde büyük, yaşlı ağaçlar. İnce, uzun bir yola girdi. Gittikçe uzuyor, geniş bir meydana açılıyordu. Yüzeyi yumurta kabuğu gibi pürüzsüzdü. Ucu görünmüyordu.

Gizlerin açığa vurulacağı gün bu olsa gerek, diye düşündü. Korku ve acıdan yapılmış bir darağacı yükselmişti. Dudaklarındaki lekeye bakılırsa az önce kan içmişti. Kalbi yok edilmişti. Aklı yoktu. Bir vampir gibi kurgulanmıştı. Yanında ikramiye dağıtılan bir oda vardı.

Korku içinde bekliyordu şimdi. Döndü, arkada bir kalabalık oluşmuştu. Herkes yoluna girmişti, kimse kaçamıyordu.

İster istemez herkes buraya uğrayacaktı, gelmeyenler de gelecekti.

Ya ikramiye veya darağacı... İki kişi geldi sonra. Biri yarıçıplak, güzel, çekici bir kadın.

Parmaklarından zehirli bal akıyordu. Diğeri aldanmaz ve aldatmaz bir adam. Sözcüklerinde tılsım saklıyordu. ‘Size’ dedi, ‘bir kitap getirdim, bunu okursanız kurtulursunuz.’

Kalabalık birikmişti. Bir itişkakış oldu. İnsanların çoğu, kadına, parmağındaki zehirli bala bakıyordu. Çekiciliğine aldanan ve baldan tadanlar çok geçmeden acı içinde kıvranarak yere düşüyordu.

Darağacına götürülüp asılıyordu. Bazıları kurnazlık yapmaya kalkıyor, hem balı yiyip hem de darağacından kurtulmanın yolunu arıyordu. İştahla saldırınca saydam bir duvara çarpıp parçalanıyorlardı.

Görevliler onları özenle toplayıp birleştiriyor ve idam edilmek üzere sehpağa götürüyordu. Kimisi de Adam’ın getirdiği kitaba ilgi duyuyor, okuyordu. Kimi kadına koşuyordu kimi kitaba. Kitap getiren Adam, kendisine yönelenlere bir sayfayı okutuyor, okuyan gözünü göğge kaldırıyor, bir melek inerek kanatlarına alıyor, bulutların üzerine taşıyordu.

İlk Söz

Bir gün kente bir adam geldi, herkesi zorla topladı götürdü, türlü işlerde çalıştırdı. Kendi adına hareket etmediği belliydi. Birine dayanıyor, birşeyden güç alıyordu. Kimse itiraz edemiyor, buyruklarına boyun eğiyordu.

Adamın insanlara bu denli söz geçirmesi şaşılacak bir şeydi. Kimse- nin akıl erdiremediği durumu, kente birkaç günlüğüne gelmiş olan yolcu aydınlattı:

O adam, ülkemizin sultanının buyruğuyla hareket ediyor.

Anlamsız bakışlarla baktılar.

‘Bakın!’ diye gürlendi yolcu, boş bakışlı insanlara, ‘çekirdeklere bakın, içlerinde koca ağaçları taşıyor, dağ gibi yükleri kaldırıyor’.

Yüzleri aydınlandı dinleyenlerin. Yolcu, ışığıyla okşadı onları, ‘tohum bismillah der, yeşillenir fidan olur, büyür ağaç olur, rahmet hazinelerinden meyveler sunar... Her bostan bismillah der, içinde lezzetlerin kaynadığı bir kazan olur... İnek, koyun, keçi gibi hayvanlar bismil-

lah der, süt eşmesi olur... İpek gibi yumuşacık kökler bismillah der, taşları deler.

Ateş bismillah der yakar, su bismillah der söndürür, ışık bismillah der aydınlatır.' Yolcu konuşurken, insanlar ilk kez duyuyormuş gibi bunları dinliyordu.

Dinledikçe gözleri ışığıyordu. İçlerinden biri çıktı ve, 'peki kendimizi yarın yitirecekmiş gibi nasıl koruyabileceğiz?' diye sordu. Yolcu gülümseyerek, 'kendinizi yitirmekten ve bir bulut gibi sarhoş olarak kendinizden geçmekten korkmayın' dedi.

Saray Masalı

Servetine sınır olmayan bir padişah yaşardı bir zamanlar. Elmasları, altınları, zümrütleri, yakut ve zebercetleri sayılmayacak kadar çoktu.

Çeşit çeşit gömüleri, dolup taşan hazineleri, küp küp altınları vardı. Kırk adam kırk gün kırk gece saysa bitiremezdi çil çil altınlarını.

Padişah zümrüt ve elmaslardan başka, türlü sanat ve marifetlere de sahipti. Bilmediği iş, anlamadığı sanat yoktu. Gizli ilimlere de vakıftı.

Adettendir, ilim ve irfan sahipleri bunu ortaya koymak ister. Güzel, güzelliğini göstermeyi diler. Padişah da sahip olduklarını sergilemek istedi. Bunun için o zamana kadar gözlerin görmediği, kulakların duymadığı, hayallerin erişemediği güzellikte bir saray yaptırmayı istedi. Bunun için hazinesindeki elmasları, zümrütleri, akikleri kullandı. Fildişinden kapı pervazları, zümrütten tahtlar yaptırdı.

Odaların tavanını gökyüzü gibi bezedi. Güneşlere, aylara benzer, yanıp yanıp sönen yıldızlarla süsledi. Sanatının bütün incelikleri ışıldı-

yordu kubbelerde. Sınırsız bilgisi ve marifeti sarayın her yerinde belir-di. Bitince büyük bir şölen düzenlendi, ziyafet sofraları açıldı.

Her derdin devası, her damağın tadı, her gözün hissesi gözetilmişti sofrada. Öylesi bir eliaçıklık tütüyordu ki sofrada, en açgözlüler bile şöy-le bir baksa doyardı.

Dörtbir yana ulak gönderildi, tellallar bağırdı, zengin-yoksul, aç-tok, çoluk-çocuk, kadın-erkek denmedi, herkes davet edildi. Sofrası geniş, nimeti bol padişahın ziyafetine akın akın ülkenin ucundan bucağından insanlar geldi. Bir insan seli sarayı dolup taşır-dı. Padişah sarayın güzeliğini, inceliklerini ve özelliklerini anlatması için birilerini görevlendirdi.

Bu emekler, bu sanatlar, bu incelikler, bu güzellikler, sütunlar, kub-beler, kapılar, pencereler, değerli taşlar, yiyecekler, içecekler, meyveler, şerbetler, tatlıların sebebi nedir, hangi amaç için buraya toplanmıştır bilinsin istedi. Bunun için adamlarına görev verdi, herkese anlat, dedi.

Padişahın buyruğunu hakkıyla yerine getirmek için görevliler se-ferber oldu. Aralarından biri sözcü yapıldı, yemek yenildikten sonra, kalabalığa şöyle seslendi: ‘değerli konuklar! Afiyet olsun. Yediniz içtiniz, binbir lezzet tattınız, güzelliklerle yıkandı gözleriniz. Biliniz ki, bu sa-ray, bu eşsiz nimetler ve güzellikler boşa değil, anlamsız hiç değil... On-ları merhameti bol bir sultan sunuyor size. O, anlamsız, neticesiz iş gör-mez. Kendisini anmanızı, cömertliğini görmenizi istiyor. Bu ince sa-natlarda ne kadar mâhir olduğunu bilmenizi diliyor...’

Sözcü bu minval üzere konuştu, konuştu... Olup bitenin anlamını, sarayın güzelliklerinin gerisindeki asıl gayeyi anlattı.

Dinleyenlerin bir bölümü, ‘evet’ dediler, ‘bunda bir sır var. Bir amacı, bir gayesi olmalı bütün bunların. Bu gizemli dünyanın meyvesi nedir?’

Sözcü onları daha büyük ve görkemli bir saraya davet etti. Bir bö-lümü ise aklının bozukluğu, kalbinin sönüklüğünden, ‘çok saçma’ de-diler, ‘bir saray işte, bir ziyafet, bunun gerisinde ne kasıt olabilir ki’. Küçümsemekle kalmayıp yiyip içmekte çok ileri gittiler. Öyle ki uyku-ları geldi, sarhoş olup sızdılar. O görkemli sarayın güzellikleri gizlendi.

Gözleri açtı ama göremiyorlardı. Haklarında şiddetli bir ceza ha-zırlanmıştı. Sarhoşluktan uyandıklarında kendilerini bekleyen kötü so-nu farkettiler ama artık çok geçti.

Ötesi

Sözgelimi bu Barla nahiyesinde iki kişi var. Birisinin yüzde doksan dokuz sevdiği, tanıdığı İstanbul'a göçmüş, orada yaşıyorlar. Sadece biri kalmış burada. Ama o da yakında gidecek. Bu yüzden adam İstanbul'a arzu duymaktadır. Orayı düşünür, dostlarına kavuşmak ister. Ne zaman, 'gel çık bu menzilden, sevdiklerinin yanına gideceksin' denilse, sevinçten çılgına döner. İkinci adamın ise yüzde doksan dokuz ahababı buradan gitmiş, kimisi mahvolmuş, kimisi ne görür ne görünür bir yerde. Perişan olduklarını zanneder. Çaresiz adam, onlara karşılık sadece bir konuğa yakınlık duyup teselli arar.

Ey Nefis, başta Allah'ın Sevgilisi olmak üzere bütün sevdiklerin kabrin öbür yanındadır. Burada birkaçı kalmış, onlar da ister istemez gidecek. Ölümden ürkerek, kabirden korkma. Başını çevirme. Yiğitçe kabre bak, kulak ver ne istiyor? Ölümün yüzüne gül, bak ne istiyor?

Ey nefsim, deme, 'zaman değişmiş, çağ başkalaşmış. Herkes dünyaya dalmış, hayata bağlanmış, geçim derdiyle koşup duruyor.'

Ölüm ölmüyor, insanın çaresizliği bitmiyor, insanlığın yolculuğu uzayıp gidiyor. 'Ben de herkes gibiyim' deme.

Çünkü herkes sana kabir kapısına değin arkadaşlık eder. Başına bir kötülük geldiğinde dostunla burada belki paylaşır biraz teselli bulursun, ama kabrin ötesinde durum böyle değildir.

Kendini başıboş sanma. Bu dünya konukevinde nereye baksan, sayısız hikmet bulursun. Her varlık gibi sen de amaçsız ve gizemsiz değilsin. Bir gayen var burada, onunla sınanıyorsun.

Gün gelir dünya, üzerindeki çirkinliklere dayanamaz, yüzünü temizler, üzerindikileri silip atar, cehenneme döker. Şükür ehline ise, 'hadi cennete buyrun' der.

Pazarlık

Gördüm ki ben bir yolcuyum. Uzun bir yola gidiyorum, yani gönderiliyorum. Efendim, bana ayırdığı yetmiş altından her gün bir tanesini veriyordu. Harcıyordum.

Bir zaman sonra bir hana geldim.

Orada bir gecede on altını kumarda yitirdim. Eğlenmek istemişim, şöhretim olsun dilemişim. Sabah uyandığımda beş parasızdım, elimde bir şey kalmamıştı. Karlı bir ticaret yapamamıştım. Gideceğim yere gerekenleri alamamıştım. Efendimin verdiği altınlardan geriye acı kalmıştı elimde.

Böyle acınacak bir haldeyken, bir adam belirdi ve, ‘sermayeni’ dedi, ‘tümüyle yitirdin ve cezayı hak ettin. Elin boş, müflis olarak gideceksin, Sana tahsis edilen sermayeden verilenlerin yarısını sakla. Yolculuğunda sana çok gerekecek.’

Baktım nefsim razı olmuyordu.

Bu kez adam, ‘üçte birini’ dedi.

Nefsim onu da kabullenmedi.

Adam hiddetle çekip gitti.

MÜLHEM

Tünel

Her zamanki gibi yeni umutlar vadetmeyen sevimsiz, sıkıcı bir güne başlamak üzere uyandı. Sabah. Ne ferahlı bir hüzüdü oysa. Eşinin 'geç kalıyorsun saat yediye geliyor, hadi artık lütfen, kahvaltı hazır, çocuklar beslenme çantalarını aldınız mı, hay Allah nereye gider bu fırça, yine noldu niye ağlıyorsun yavrum gibi telaşlı bağırtılar yoktu. Çünkü eşi yoktu. Yalnız yaşıyordu.

Ağırlığını taşımakla güçlük çekmesine rağmen yine de kendisini zaman zaman bir kır bekçisi gibi hissetmesine neden olmuyor da değildi yalnızlığı. Ağzı buruş buruştu. Sabah açlığı. Gecenin boşluğu. Hep böyle olurdu. Kimse kimseyi görmezdi. Yüzü donardı. Yüksek dağlar üstüne karanlık bulutlar atılırdı. Kabus. Bıkmıştı. Yine belalara karşı rüyaydı aklına görünen. Neyse. Sabahtı işte. Yeni umutlar vadetmiyordu ama bir pencere kaybı için kimseye yalvarmak zorunda değildi. Kimbilir şimdi biri onbir aylık diğeri sekiz yaşında bir oğlu bir kızı olabilirdi. Biri okula gitmek üzere hazırlanırken diğeri küçük, sevimli karyolasında sabah keyfini çıkarabilirdi. Uyanınca doğruca odasına

gidip sevincine ortak olabilirdi. Hülyanın sırası değildi. İşe gitmek gerekiyordu. Ne iş mi yapıyordu? Oldukça müphem şeyler. Ya da ne farkeder. Artık yaşanması dayanılmaz bir işkence hâlini alan bu megapolde yüzbinlerce insan gibi ne bulursa o işte işliyordu. Varsayalım otogarda saat satan bir işportacıydı. Ya da kurnaz bir hemşerisiyle gıda dağıtımını yapan limited şirket kurmuştu. Çemberlitaş'taki bir handa küçük bir çayocağında ocakçı. Radyoda sipsi çalan saz sanatçısı da olabilirdi, büyük bir hastanede müstahdem de.

Karyolasının sandığını süsleyen nesnelere arasında geceboyu tiktaklarıyla beynini oyan saatini aradı. Zaman zaman içinde bir kuşkucu gizlendiğini düşünürdü. Saati bulduğunda biraz geç kaldığını farketti. Yine kahvaltı yapmadan çıkacaktı. 'Kahretsin' dedi herkes gibi. Sahi şu koca şehirde bir dostu yok muydu? Olmaz mıydı? Güç anlarında terkedilen, düşteyken kuşatıcı olmayan, damağında zakkum gibi yakan. Lavaboya gitti, elini yüzünü yıkadı.

Aynası yoktu. Yüzüne bakamadı. Küçücük aksini göremedi. Giyinmek üzere odaya döndüğünde günlerden ne olduğunu düşündü. Ne önemi vardı ki... Olmaz mıydı. Pazar. İşte en çok sevdiği sözcük.

İyi bir fikir değildi, tekrar yatağa dönmek. Çıktı. Arada kalbinin nedenini aramağa yanaşmadığı pek çok şey oldu. Duyguları. O haşır kimin içindi? Hava ıslık ıslık. Sabah güneşi oto gürültülerine, martı çığlıklarına, sahile ünsiyetli bir zevk yaymıştı. Yaya geçitleri. Sevmezdi.

Üstgeçitler, altgeçitler. Banklarda oturanları. Balkondakileri. Gülmeyen küçük cenazelerden geçti. Taşlaşmış zulümlerdi. Yine de gele gele Sirkeci'ye gelmişti. Tren kalkmak üzereydi. Koşturdu. Tenha vagon aradı. Köşede genellikle seçtiği koltuğa yığıldı. 'İşte' diye mırıldandı, 'böylesi küçük tercihlerim de olmasa yaşadığımı hissetmekte güçlük çekeceğim.' Tren ovalardan dağlardan tünellerden geçiyor geride zevaliyle ince bir sis tabakası bırakıyor, hayatı bulandırıyor. Şimendifer. Bu sözcük de nereden çıktı. Dağlar, ovalar... Yeşilyurt. Meneke. Başka istasyonlar, duraklar geçti. Görünen o yapıları, paramparça ederek daha iyiye dönüştürmeyi düşünerek. Siteler. Yanında yine uzayan yapılar. Bina denizi. Göl. Nihayet yağmura annelik eden deniz. Güya çiçek açmıştı her bir ağaç. Dağlar özgür birer kuldu. Çocuklar da. Masallardı. Kalbinin ateşini çiçeklerle söndürmeye koşanları düşündü. Tren, zaman zaman hayali bir denize giryordu. Meyvesiz teh-

likeli dünyaya karışan telaştan da anlaşılıyordu. Ansızın bir kuyuya düşer gibi tünele girdi tren. Bütün kuvvetlerinden soyunarak. Çırılçıplak bir çekirdek gibi. Zaman tahtına oturdu. İmkan dairesine hapsoldü. Küçücük bir misale benziyordu. Müphem işler yapan adam, neden sonra ayırımsadı bunu. Şaşkındı. Ne bir istasyon, ne bir durak. Zaman zaman aydınlanıyor, tekrar karanlığa dağılıyordu. Siyah beyaz cezbisi içindeydi. Sesi yetse bağıracaktı. Pencereye koştu. Gece ve gündüz ipleriyle doku-nan eşyayı gördü. Aman Allah'ım! dedi ünleyerek. Duvarda binbir renk diliyle çiçekler, cazibedar meyvelerdi. Bu kuşçuklar bu yeşilcikler bu ağaçcıklar onun içindi, aptal bir balık gibi hissetti kendisini. Acıkmıştı.

Cezalandırılmış isteğine sordu. 'Ne duruyorsun sersem' cevabını aldı. Kusursuz beslenenleri düşündü. Öyleyse, 'Sen Sensin ben de benim' diye homurdandı. Hırsla uzandı. Ağrıdı birden, elini çekti. Parmaklarından sızan kırmızı sıvıya ürkerek baktı. Kahkaha patlayınca dönüp vagondakilerin uykusunu gördü. Yüzünü ekşittiğini farketti. Ekşi simalardı. Tren hızlanıyordu.

Madem meyvelerdi, dünyada sevgiliydi, güneş varken mum ışığına girmek nedendi, gözkapaklarında esneyen uykuydu, bir hamle daha tasarladı, birkaç meyve koparabilmişti bu kez, parmaklarını yırtan dikenleri ayıklamağa koyuldu, canı yanıyordu, içinden bir ses geldi, iş-tahla atıştırdığı meyveler kalakaldı, 'halinizi gülünç bulmuyor musunuz?' 'Acıktım ve meyvelere dayanamadım o kadar.' 'Bakin size bir önerim var.' 'Nedir?' 'Beş kuruş verirseniz size o meyvelerden istediğiniz kadar verirler, ama izinsiz koparamazsınız.' 'Beş kuruş mu?' diye söylendi kızarak, 'yoo, bu kadarı da fazla, alay etmenize izin veremem.' Dışarı baktı, tünelin sonu görünmüyordu. Duvarda delikler vardı, vagonlardan deliklere insanlar atılıyordu, anlamıştı trenin süratinin niçin arttığını, yükü azalıyordu. Asıl ürkünç olanı farkettiğinde iş isten geçmişti. İnce bir perde altında düş gücüyle açtığı menfezden bakıyordu 'gel buraya' diye seslenen isteğine boyun eğmekten ve suret libasları giydirmekten çekinmiyordu. Kendisine karşılık bir oyuk gördü. Görmediği iki uca dikilmiş mezartaşlarıydı, en ürkütücü olanıysa, en görmediğiydi. Adı yazılıydı mezartaşında. Şimşek hızıyla döndü. Öneriyi yapan sesi aradı. Vagona kimsecikler kalmamıştı. Onlar hayatı elinde tutuyor onu suçluyordu. O ölümü elinde tutuyor başlarına vuruyordu. 'Bayım bayım' dedi, omzuna vuran kondüktör, 'uyanın, son durak.'

'Kapıda Senin Adın Yazıyor'

O dasının caddeye bakan penceresine her gün bir kuş gelir, onu alır ninesinin anlattığı masallara götürürdü. Kış eskiden kar yağdırırdı. Şimdi gökten kömür tozu, is ve radyasyon yağıyordu. İnsanlar sokaklarda gaz maskeleriyle dolaşıyordu. Giysi fuarlarında gaz maskeleri sergileniyordu. Semt pazarlarında oksijen tüpleri satılıyordu. Evleri kentin en işlek caddesine bakıyordu.

En çok ninesinin masallarındaki köyleri özlüyordu. Gözleri caddeye koşuşan insanlarda. Gönlü kırlarda, dağlarda. Şırl şırl akan dereler, mis gibi temiz hava, berrak, masmavi gökyüzü. Kalbine yağın yağmurlar. Kuşlar! Hele kuşlar!

Papatyalar, yeşil çimenler, yayla yollarında kağnılar, koyunlar, köpekler... Bunları düşününce kendini kaybediyordu. Arıyordu arıyordu bulamıyordu kendini.

Bir de bakıyordu ninesinin beşiğini sallarken ayağına yedi dağın büyüğü çarpmış... Kızıyordu, bir fiske vuruyor, yedi dağın yedisini de

yıkıyordu. Koşup bir meleğin gölgesine sığınyordu. Bir de bakıyordu melek diye sığındığı şey bir nar çiçeği.

‘Nar çiçeği, nar çiçeği söylesene annem nerede?’

‘Öldü annen’.

‘Hayır! Annem ölmedi. Kimbilir nerelerdedir şimdi? Bir kuş mu oldu bir kelebek mi? Yoksa mis kokulu bir çiçek mi?’

Böyle laf lafı açıyor, sonra insanı yolun ortasında bırakıp kaçıyordu. Bu öyküler gönlün kapısını açıyordu. Açılan kapıdan yeni ay doğuyordu.

‘Ay yenisi! Ay yenisi!’ diyordu, ‘al kanatlarına götür beni buralardan, mavi kanatlı kuşların ülkesine taşı beni’.

Bir kuşu vardı. Kırmızı benekli, altın sarısı. Adı Sinan’dı. Bir sabah penceresinden süzülüvermişti içeri. Ağladığını görünce, ‘Neden ağlıyorsun?’ diye sormuştu.

‘Annem’ demişti, ‘annemi yitirdim’. O da ağlamaya başladı. ‘Sen niçin ağlıyorsun?’ ‘Ben de annemi kaybettim’ Artık dertleşebileceği bir dostu vardı.

Üvey annesini Sinan da sevmedi. Onu gizliyordu odasında. Babasının da haberi yoktu.

Üvey annesi en güzel yemekleri yediği halde ona bulaşık suyu veriyordu. Sinan bir şey yemiyordu. Üvey annesi onu odasına hapsediyordu. Akşam babası işten döndüğünde yaptıklarını anlatmaması için onu tehdit ediyordu. Babası da ne yazık ki ona inanıyordu.

Bir akşam ışığı söndürüp pencerenin yanındaki kanepede oturdu, Sinan’la dertleştiler. ‘Annelerimiz nerededir kimbilir?’ diye sordu Sinan. ‘Anneler ölünce cennet kuşu olurmuş’ dedi.

‘Öyleyse bir de ölelim’ dedi Sinan. Güldü, ‘sen zaten kuşsun’ dedi Sinan’a. Sabah oldu. Gün doğdu. Korkunç bir haberle uyandılar. Üvey annesi, ‘bugün canım kuş eti istiyor’ diye dolanıyordu ortalıkta.

‘Eyyvah!’ dedi, ‘Sinan tehlikede’. Hemen kaçmalıydılar. ‘Kalk’ dedi Sinan’a, ‘gidiyoruz’.

‘Nereye?’

'Nereye olursa, hemen terketmeliyiz evi'. Sinan kanatlarına aldı onu, pencereden göğe doğru havalandılar. Çok bulutlar aştılar, çok ülkeler geçtiler. Yazın üşüdü, kışın terlediler.

Gide gide büyük bir şehre geldiler. İhtişamlı, büyük saraylar vardı kentte. Kapılarında şenlikler, eğlenceler, şölenler... Baktılar, sarayın sahibi kapıda köpekle oynuyordu. Yarıçıplak kadınlar gençlerle konuşuyordu. Yetişkin kızlar, delikanlılarla aşk şakaları yapıyordu. Kapıcı sarayın efendisi gibi davranıyordu. Sarayın içi bomboştu. Anlaşılan kimse, görevine ve kişiliğine uygun davranmıyordu. Görevliler, vazifesini ihmal ediyordu. Şaşkınlık içinde oradan uzaklaştılar. Başka bir saraya rastgeldiler. Kapıcı köpekle birlikte, giriş kapısında bekliyordu. İzin isteyip içeri girdiler. Yüzlerce oda vardı.

Herkes görevinin başındaydı. Kimse vazifesini ihmal etmiyor, ortalıkta boş dolaşmıyordu. Birinci daire yönetim katıydı. İkinci katta çocuklar ve genç kızların eğitim çalışması yapılıyordu. Üçüncü katta kadınlar el sanatlarıyla meşguldü. Son kata çıktılar. Sarayın efendisi buradaydı. İndiler ve gizli bir geçitten dışarı çıktılar. Kentte dolaştılar. Bir sokağın köşesinde masmavi bir saray gördüler. Dikkatle bakınca, Sinan, 'baksana!' dedi, 'kapıda senin adın yazıyor'. Şaşırdı. Dikkatle baktı, evet evet adı yazıyordu sarayın üzerinde.

Daha dikkatli bakınca farkettiler ki bunlar saray değil, insan. 'İnsan bunlar' dedi, 'baksana bunlar saray değil'

Sinan güldü. 'Bunda gülecek ne var?' diye sordu. 'Gördüklerimizin hiçbiri saray değildi aslında' dedi. 'Neydi peki?' 'İnsandı'. 'Sen biliyor muydun?' 'Evet' dedi Sinan ve 'hoşçakal' diyerek havalandı. Havalandırırken bir meleğe dönüştü ve 'Kalbine bak' diye bağırdı, 'anne kalbe gizlenir'.

Tren Tünelden Çıktı

Çocuk rayların yanında duruyordu. Kulak zarını yırtan bir bağırtıyla geçti tren. Çocuk istifini bozmadı. ‘Beni korkutamazsın’ diyordu bu haliyle. Gök gürültüsü gibi yüzüne düşen sese kulak vermedi. ‘Sen de bir düzenin tutsağısın’ diyordu, ‘bir sürücün var, başıboş değilsin, o kuralın dışına çıkamazsın, boşuna bağıрма beni korkutamazsın.’

Tren tekrar tünele girdi. Yolcular pencereleri kapattılar. Tünel ne kadar sürdü anlayamadılar. Her şey karşıtıyla bilinirdi. Işığa kavuşunca anladılar. Bu kez rayların az ötesinde iki demir yürekli kahraman duruyordu. Biri Yunanlı Herkül öteki İranlı Rüstem. Bileklerini şimdiye dek kimse bükememişti. Kılıçlarını kimse egememişti. Güçlerinin karşısına kimse çıkamamıştı. Dünyayı titretmişlerdi. Şimdi gelecek zamana gitmiş, daha önce görmedikleri bir şeyle, trenle karşılaşmışlardı.

Başlarına yıldırım düşer gibi yeri göğü inleyen tuhaf bir yaratık geliyordu üstlerine. Neye uğradıklarını şaşırıyorlardı.

Dizlerinin bağı çözülmüş, kaçmaya mecalleri kalmamıştı. Evet evet bu demir kütle onlara vahşi, çıldırmış bir arslan sürüsü gibi görünmüştü. Tabanı yağladılar, arkalarına bakmadan koştular. Çocuk katıla katıla gülüyordu.

Beklenen

S arhoşluğu meslek edinmiş, gece gündüz içiyordu. Sabah uyan-
dığında, damağındaki zehirli tadı yine içkiyle gideriyor, gün bo-
yu demleniyor, gece sızana değin içiyordu. Eşinden ayrılmış,
çocukları artık kendisini görmek istemiyor, yakınları, dostları birer bi-
rer terkediyordu.

Yüreği burkuldukça ve canı yandıkça içiyor, içtikçe canı daha çok
yanıyordu. Bir an bile ayık kalmaya tahammül edemiyordu.

Bir gece yine sedirde sızdı kaldı. Düşünde penceresini tıkırdatan
bir kuş gördü. Serçekuşu. Kalkıp camı açtı. Eşikte bekledi bir zaman.

Sonra gidip mutfaktaki birkaç günlük ekmekten bir parça getirdi.
Ufaladı. Serçe yedikten sonra, dile gelerek, 'Ona git' dedi, 'beylik tepe-
ye çıkan yoldaki çınara'.

Kanatlandı, karanlıkta kayboldu. Uyandığında başı zonkluyordu.
Gripin içti, bir atımlık kahvesi vardı pişirdi.

Elini yüzünü yıkayıp çıktı. Rüzgar hafif bir serinlik çarptı yüzüne, ferahladı. Tepeye tırmanırken, çınarı gördü. Ağaca yaklaştı, baktı, çevrede ev yoktu. Bakınırken, ağacın dalları arasındaki tahta oturak dikka-tini çekti.

Oyuğun üzerindeydi. ‘Hoş geldin’ diye bir ses duydu, ‘ben de seni bekliyordum’. Daha üstten, dalların, yaprakların arasından süzüldü.

‘Benim evim burası’ dedi. Atladı aşağı, elini tuttu, sırtını sıvazla-yarak dua etti, ‘artık’ dedi, ‘öyle şeyler yasak’. Acı kahve pişirdi ocakta. İçtiler. Çavdar ekmeği ve bal çıkardı. Yediler. Ayrıldı. Doğruca hama-ma gitti. Yıkandıktan sonra, Şems camiine yöneldi.

Cemaat dağılıyordu. Birkaç tanıdık yüz gördü. Mahçubiyetle ba-şını eğerek geçti. Mihraba yakın bir yerde namaza durdu.

Fener

Çoban yıldızını izleyerek yürüyordu. Elinde ışığı zayıf bir fener vardı. Onunla aydınlatıyordu yolunu. Buna aydınlatma denirse...

O gidiyor fener gidiyordu, fener gidiyor o gidiyordu. Gide gide iki yüce dağa vardı. Birinden diğerine geçit yoktu. Yağmur olsa kimbilir nereye yağardı?

Karşıya nasıl aşmalı, dağı nasıl geçmeliydi?

Heybesindeki sedefleri çıkardı, birbirine vurdu, dağları birbirine bağlayan uzun bir köprü kurdu. Artık geçebilirdi.

Fakat o da ne! Karşısında korkunç bir dev. Sırtında bir torba. Yere indirdi, içindekileri boşalttı. Mercimek, nohut, buğday taneleri...

Ürkütücü bir sesle gürlledi dev, 'bunları birbirinden ayırmadan köprüden geçemezsin!'

'Aman Allahım!' dedi, 'bunları nasıl seçerim? Seçemeyince karşıya nasıl geçerim?' Kara kara düşünmeye başladı.

Gözleri parladı birden. Heybesindeki tavus tüylerini çıkardı, birbirine sürttü. Ansızın binlerce karınca peyda oldu. Nohutu mercimekten mercimeği buğdaydan ayırdılar.

Dev kayboldu. Karanlık bastırmıştı. Göz gözü görmez ses sesi duymaz olmuştu. Sağa baktı, mezar gibi karanlık gördü.

Sola baktı, köprüyü tehdit eden şiddetli bir fırtınanın gelmekte olduğunu gördü.

‘Zavallı fenerim’ dedi, ‘ışığın tümüyle sönmek üzere’. Köprünün altında, aşağıda kendisini bir anda yutmak üzere korkunç bir yaratık bekliyordu.

‘Keşke bu fener olmasaydı, bunları görmeseydim’ diye hayıflandı. Fener başına belaydı. Hiddetlenmişti. Bütün gücüyle fırlattı kayalığa feneri. Paramparça oldu. Fenerin parçalanmasıyla birlikte sanki yeryüzünü aydınlatan büyük bir elektrik şebekesinin ana düğmesine dokunmuştu. Şimdi ıslık ıslık her taraf.

Az önce gördüğü şeyler yok olmuş, yemyeşil bir dünya açılmıştı. Yüreğine güzelliklerin saçıldığını gördü. Kalbi tüy gibi hafifledi. O çirkin yaratıklar, fırtınalar kaybolmuş, kelebekler, kuşlar, rengarenk çiçekler gelmişti. Bir kuş kanatlarına alarak karşıya geçirdi kendisini.

Bir ıhlamur ağacının dalına kondular. Baktı bir kuşevi. Göklerden bu evdeki kuşun yüreğine sevgi yağıyordu. Eğildi baktı. Nasıl da titriyordu. Avcıların namlusundan yeni kurtulmuştu anlaşılır.

Yüreğine dokununca, pırrr etti kuş, silkindi, ayın ondördü gibi güzel bir genç kız çıktı karşısına. Ellerini uzatarak, ‘kalbim ebediyyen senindir’ dedi.

Aydede

Bulutsuz, ayın onbeşinde olduğu bir gece. Ağabeyimle evimizin damına çıkıyoruz. Babam da geliyor. Geceyi burada geçireceğiz. Sabahı dört gözle bekliyoruz. Ağabeyim yerinde duramıyor.

Evimizin damı topraktan. Bacamıza leylek yuva yapıyor. Yıldızlar yanıp yanıp sönüyor. Bu küçük ayı. Bu büyük ayı.

Babam, ‘şu üç yıldızın arasındaki zühre’ diyor, ‘onun uzandığı sonsuzlukta samanyolu var. Bütün samanyolları, güneşler güneşi denen galaksi topluluğuna ulaşır’.

Yarın ağabeyimle çiftliğe gideceğiz. Hayvanları nasıl da özlemişim. Ördekleri, kuzuları, köpeğimi. Gözümde tütüyorlar. Kimbilir onlar da beni özlemiştir. Sığırcıklar yine yuva yapmış mıdır evin çatısına?

Ah bir sabah olsa! Uykum da bir türlü gelmiyor. Ağabeyim loğla oynuyor, az kalsın düşecekti. Babam çıkıyor ona. Yataklarımıza uzanıyoruz. Gözlerimizi göğe dikiyoruz. Duygularıyla bir aydede çiziyorum göğe. Işıl ışıl yanıyor. Gözlerim kamaşıyor.

Gece bir gül gibi, onu kokluyorum. Aydede bir masal dedesi. Bütün hikayeleri ondan dinliyor anlatanlar. Bir varmış bir yokmuş diye başlıyor öykü. Bir zaman bir baba, iki oğlunu, çiftliğine gönderir.

Herbirine yirmidört altın verir ve sık sıkı tembih ederek, ‘bunları hem yol masrafı yapın’ der, ‘hem de çiftlikte kalacağınız sürece harcayın.

Yakındaki istasyondan bilet alırsınız. Karışmak istemem ama trenle gitseniz iyi edersiniz. Haydi yolunuz açık olsun’.

İki kardeş altınları alıp öğüdü dinledikten sonra yola çıkar. Küçük kardeş, istasyona kadar oldukça az altın harcar. Babasının öğüdüne uyar, kendine gerekli olanı alır, israftan kaçınır.

Büyük kardeş istasyona kadar yirmiüç altınını harcar, çarçur eder. Kardeşi, ‘ağbi’ diye yalvarır, ‘bari elinde kalan son altını harcama. Bilet paran olur. Babam sana kızacak ama, bakarsın belki affeder’.

‘Sen karışma bir karış aklınla’ diye çıkışır ağbisi, ‘bana akıl mı öğreteceksin!’ Son altını da harcar. Bilet parası kalmaz.

İstasyona varırlar. Kardeşinin bindiği tren uzaklaşırken, ağabeyi ardından çaresizlik içinde bakakalır.

Uyandım, ağayim mışıl mışıl uyuyor. Babam hala yıldızları seyrediyor.

Kalkıp yanına gidiyorum. Beni farketmiyor.

‘Peki o yirmidört altın neydi babacığım?’ diye soruyorum.

‘Yirmidört saattir, bir günlük ömürdür yavrum’ diyor.

Aydede tepeye inmiş.

Parmakuçlarıma bakıyorum, aydedenin ışığıyla yıkanmış.

Yük

Gözlerini dünyaya açtığında nasıl da ağlamıştı. Küçük, nârin bir yumurcaktı. Annesinin karnında karanlığa alışmış olan gözleri, dışarıda bir ışık seliyle karşılaştı.

Yiyip içmeyi, ağlamayı, konuşmayı, gülmeyi, yürümeyi öğrendi. Birçok şeyi aynı anda düşünen bir beyni vardı.

Sözelimi dünya, uçsuz bucaksız bir hava denizinde hızla yol alan uzay gemisiydi.

Kalbi bir çam kozalağı. Sevmeyi ondan öğrendi. Annesi dövdüğünde kalbi yine kendini onun kollarına itiyordu. Dünya gemisinde kendisini güvenli hissediyordu. Yeryüzü eviydi. Geniş, büyük bir ev.

Ay ve güneş evinin lambalarıydı. Bahar bir deste güldü. Yaz tükenmez bir nimet sofrası. Hayvanlar hizmetindeydi. Ağaçlar, çiçekler, kuşlar... evinin bahçesini süslüyordu.

Büyüyordu. Büyüdükçe kalbi küçülüyor aklı büyüyordu. Her taraftan ışık yağan bir fanusun içindeydi. Sessiz, tek başına yürüyebilmek için kalbini dağa çıkarması gerektiğini düşündü.

Ayıışığında, tarlalar arasında, bir patikadan dağa çıktı. Yolda yaban tavşanları, keklik ve koyun sürüleri gördü. En çok keklikten etkilendi.

Böylece ruhunu şehrin dağdağasından kurtarabilecekti.

Adımları onu dağın doruğuna sürükledi: Irmakları, tepeleri, ovaları, kentin sokaklarını, yapılarını bütünüyle görebiliyordu burada.

Artık şehre inmeyi aklından geçirmiyordu. Burada taşıt yoktu, zaman dar değildi, trafikten etkilenmiyordu, okula yetişmek, alışveriş için markete gidip kasada kuyruğa geçmiyordu, elektrik, telefon faturası yatırmak için bankaya gönderemeyeceklerdi.

Herşey sonsuz bir akıma bağlanmış, sürüp giderken ve kendini yeryüzünde bir sultan gibi hissediyorken kente çağırdılar.

Artık büyüdün, okul çağın geldi geçiyor dediler. Şehre indi, aklın alanına girdi. Üzerine her gün yeni bir ağırlık yükleniyor, göğsüne her gün yeni bir muska takılıyordu.

Yüklendikçe ezildi yüklendikçe küçüldü, sonunda omzundaki yükün ağırlığı altında ezilmeye, boğulmaya başladı.

Olan olmuştu. İçinde bulunduğu uzay gemisinin bir kaptanı olduğunu unutmuş, yüklerini sırtına almıştı. Gemide sırtında eşyalarıyla dolaşıyordu. Günler geçip giderken bir yolcuyla karşılaştı.

Adam, 'bu omzundakiler de neyin nesi?' diye sordu.

'Eşyam' dedi.

'Neden taşıyorsun, odana bıraksana?'

'Hayır' dedi 'bırakmam?'

'Neden?'

'Çalınır sonra?'

'Çalınır mı?'

Adam gülüyordu.

'Ne var bunda gülecek?'

'Yahu sen deli misin?'

Burası bir gemi.

Kuralı var nizamı var kaptanı var koruyucusu var bekçisi var.

Neden çalınır? Üstelik her sarsıntıda bu yükü başın dönecek, belki denize düşeceksin. İnsan hiç kullandığı şeyleri sürekli taşır mı sırtında?

Haklıydı Adam.

Çevresine bakındı kaçamak bakışlarla. Bazı yolcular kendisine bakıyor, halini gülünç buluyordu.

Aklı başına geldi.

Yüklerini gidip odasına yerleştirdi. Öyle ya bu bir gemiydi. Onları zaten taşıyordu.

Cennet Çiçektir

Çocuk korkuyla uyandı. Annesine düşünüyü anlattı: Bir çölde yürüyorduk. Geceydi. Kum fırtınası çıktı. Ağzımıza burnumuza kum doluyordu. Önümüzü göremiyorduk. Aç susuz bir haldeydik. Herkes ağlıyordu. Çaresizdik, durumumuz içaçacı değildi. Birden her taraf ışıdı.

Fırtına dindi. Rüzgar kesildi. Kabarmış olan kumsal sakinleşti. Yüzü ışıl ışıl aydınlık bir adam çıktı karşımıza. Çölde kolayca gidebilen bir araca bindirdi bizi. Büyükçe bir çiçeğin taç yapraklarına götürdü bizi.'

Annesi, 'gerçeği görmüşsün yavrum' dedi. 'Nasıl yani?' diye sordu, 'anlamadım?' 'Bak yavrum' dedi annesi, 'çöl, dünyamızın ta kendisidir. Kum fırtınası, yeryüzüne konup göçen varlıklardır. Yüreği yaralanmış olan her insan, geleceğini karanlık görür. Çığlığını kimseye duyuramaz. Ruhu açtır, susuzdur. Dünya bir konukevidir. İnsanlar, bağışı sonsuz Yaratıcı'nın misafiridir. Sizi kurtaran yüzü aydınlık kişi Allah'ın elçisidir. Getirdiği ışık cennettir. Cennet bir çiçektir.' Çocuk, düş görme umuduyla yeniden uyudu.

Dünya

Adam şehrin merkezinde, hayatın kıyısında, yedi katlı bir binanın zemin katında, küçük bir evde yaşıyordu. Ressamdı, d harfinden soyutlamalar yapıyordu. Yaptıkça evinin genişlediğini sanıyordu. Sandıkça resim yapıyordu. Üç renk kullanıyordu. Yeşil mavi kırmızı. Kullandıkça öteki renklere yabancılaşıyordu. Resimleri ayna gibiydi. Odasının duvarlarında sergiliyordu onları. Resim yaptıkça aynaları çoğalıyordu. Çoğaldıkça odasının genişlediğini sanıyordu. Sandıkça daha çok resim yapıyordu. Böylece dar odası göz alabildiğine genişledi. Ne tarafa baksa uçsuz bucaksızlık gördü. Gördükçe içindeki daralma arttı. Artıkça odası genişledi. Bir zaman sonra düşle gerçek birbirine karıştı. Adam resimlerdeki şekillerin hareketlendiğini düşünmeye başladı. Ağaç kovuğuna benzeyen bir şekilden köpek yüzü belirdi.

Kiraz dalını andıran biçimden baykuş çehresi çıktı. Danseden kadının motifi patladı içinden sıvı atıklar fişkırdı. Adam odasının genişliğine yordu bunları. Bir gece göğsünde dayanılmaz ağrılarla uyandı. Acı-

lar içinde sağa sola devinirken başını aynalara çarptı. Çarpınca d harfinin dağıldığını gördü. Başındaki hayal uçtu. Aynalar kırılıyor harfler paramparça oluyor renkler siliniyordu. Bir ayna parçasını aldı eline, pencereye sürükledi bedenini. Güçlkle doğrularak evin cümle kapısına, ağaçlara, sarmaşıklara, toz yağmuru altındaki piramit çamlara, ladinlere, taflanlara tuttu. Düşsel bir bahçe göründü aynada. Göğsündeki acı hafifledi. Aynalarından kuşkulandığı için utandı. Bir zaman aynadaki bahçeyi seyretti.

Yorulmuştu. Oturmak istedi elindeki ayna düştü. İçindeki bahçe altüst oldu.

Işığı Ondan Alıyoruz

K abarcıklar... Suyun yüzeyine çıkınca patlayıp yokoluyorlar.
Onları başkaları izliyor. Güneş yakıyor. Gözler kamaşıyor.
Denizde ışık yağmuru.

Durgun, sakın deniz.

Bir taş atıyor: cuummp!

Çok hoşuna gidiyor.

Bir da atıyor: cuummp!

Bu kez biraz daha tok bir ses: cuummp!

Bayılıyor bu sese.

Bir daha atıyor: cuummp!

Halkalar... Bir de onlar hoşuna gidiyor.

Kabarcıklar patlıyor, yenileri geliyor.

Halkalar içiçe. Onlar da birbirini izliyor.

Kimbilir nasıl bir ses çıkarıyorlar.

Sudaki hayvanlar o sesi nasıl algılıyor?

Sonra yakamozlar.. Onlar da kabarcıklar gibi yanıp yanıp sönüyor.
İçlerinde küçük bir güneş saklıyor.
Güneş göz kamaştırıyor.
Yakamozların da gözü güneşten parlıyor.
Güneşe bakınca gözü bir süre sonra görmüyor.
Yakamozlara bakıyor onları görebiliyor.
Yanıp yanıp sönmeleri güneşi gösteriyor.
Bitmeyen bir ışık kaynağı var yakamozlardan anlıyor.
Onların hayatı bir anlık. Bir varlar bir yoklar.
Ama güneş ölmüyor.
'Bizim de' diyor, 'ömrümüz onlar gibi geçici, yakamozlarız biz'.
Işığıyla bize hayat veren Yaratıcı ölmüyor.
Işığı ondan alıyoruz.
Hayat ışığını.

ÖGÜT

Sirli Tuğlalar

Yakub'a, 'neden Mısır'dan gelen gömleğinin kokusunu duydun da, yakınındaki Kenan kuyusunda bulunan Yusuf'u göremedin?' diye sorulduğunda şöyle cevap verdi; 'bizim halimiz şimşekler gibidir, bazen yüksek bir yerde oturuyor gibi her tarafı görür, bazen ayak parmağımızı göremeyiz'.

Çınar'ın Dilleri

Bu Barla ağzının, şu dağ dilinin büyük bir kelimesi olan, odamızın önündeki çınar ağacına bak, gör. Ağacın üç başının her başında kaç yüz dal dilleri var. Ve her dilde, bak kaç yüz düzenli ve ölçülü meyve kelimeleri var. Ve her meyvede, dikkat et, kaç yüz kanatlı, ölçülü, tohumcuk harfleri, 'Ol' buyruğuna sahip Yaratıcı'ya ne kadar güzel bir hamd ve tesbihte bulunduğunu gördüğün gibi, ona müekkel melek de, ona göre mana aleminde çeşitli dillerle tesbihatını temsil ediyor ve hikmet gereği öyle olması gerekir.

Armağan Kulesi

Kule sahibi, yoksul birini, yükseldikçe pahası artan armağanların bulunduğu kuleye çıkarıyordu. Her katta bağışını alan adam gözünü bir üsttekine dikeyor, aldığıını unutuyordu. En üst katta en büyük armağan bekliyordu. Kule yetmiş katlıydı. Nihayet son katta durdular. ‘Buraya kadar’ dedi Kule sahibi. Hırsı kabarmıştı Yoksul Adam’ın. Aldıklarını iterek elinin tersiyle, ‘neden’ diye çıkıştı, ‘daha yüksek değil kulen’.

İç ve Dış

Beden ruha dayanır, ayakta durur, hayatlanır. Söz, anlama bakar, ona göre aydınlanır. Biçim özden gelir, ondan değerlenir. Maddi ve cismani olan bu alem de bir cesettir, bir sözdür, surettir. Gayb aleminin perdesi arkasındaki İlahi isimlere dayanır, canlanır, ona bakar, güzelleşir, şenlenir. Tüm maddi güzellikler, kendi gerçekliklerinin ve anlamlarının manevi güzelliklerinden gelir. Gerçeklikler ise Allah'ın isimlerinden feyz alır. Ve onların gölgeleridir.

Sahra'da

Seninle büyük bir çöldeyiz. Şiddetli bir kum fırtınası, zifiri karanlık, elimizi dahi görmüyoruz. Kimsesiz, korumasız, aç-susuz ve umutsuz bir durumdayken ansızın birisi, karanlığın perdesini yırtarak gelse ve hızlı bir binek getirse, bizi bindirse, cennete benzer bir yere götürse ve orada her türden lezzetli yiyeceğin olduğu bir rahmet sofrası olsa, ne kadar çok seviniriz kimbilir.

İşte o büyük çöl, dünya yüzüdür. Kum denizi, zerrelerin hareketi ve zamanın akışıyla çalkanan varlıklar ve çaresiz insandır. Gelecek kaygısıyla kalbi yaralanır, karanlık içinde görür.

Çılgılığını kimse duymaz. Sonsuzca aç sonsuzca susuzdur. Ansızın beliren kişi, bize iki dünyanın mutluluğunu getiren Allah'ın Elçisi'dir.

Sahiplik

İnsanın bedeni, miri malından bir askerın elinde bulunan canlı gibidir. Asker nasıl onu beslemekle yükümlüyse, insan da bedenine bakmak zorundadır. Burada bana bunu söyleten, bir zaman nefsimle yaptığım bir tartışmadır. Sahip olduklarıyla böbürlenen nefsim, ‘sen’ dedim, ‘bir şeye sahip değilsin, nedir bu gururun?’

‘Madem’ dedi, ‘sahip değilim, ben de hizmetini görmem.’ ‘Şu sineğe bak’ dedim, ‘Küçük, zarif elleriyle kanatlarını, gözlerini siliyor, temizliyor. Her işini görüyor. Sen de en az onun kadar bedenine hizmet etmelisin. Bedenin bir şehirdir’. Nefsim ikna oldu. Övgüler O’nun içindir ki, bir sineği bize temizlikte üstad yapar.

Balığın Karnında

‘**K**aranlıklar içinde yakardı, Senden başka ilah yoktur. Seni her türlü noksandan tenzih ederim. Gerçekten ben kendine zulmedicilerden oldum.’

Yunus (a.s.)’un duası, büyük bir yakarıştır ve duanın kabulüne bir vesiledir. Denize atılmış, büyük bir balık onu yutmuştu. Deniz fırtınalıydı. Gece dağdağalıydı, karanlıktı. Kurtuluşu için bir umut yoktu. Bu haldeyken, bu yakarıшта bulundu.

Duası onun için kurtarıcı oldu.

Tüm sebepler ortadan kalkmıştı. Yunus’a (a.s.) o anda, sadece tüm varlığa hükmü geçen biri yardım edebilirdi. Deniz, balık, rüzgar, gece, karanlık, gökyüzü ve fırtına buyruğunda olan biri. Çünkü O’nun karşısında tüm bunlar birleşmişti. İnsanların tümü gelseydi yine de bir şey yapamazlardı. Demek ki sebeplerin etkisi yoktur. Allah’ın Elçisi, sebeplerin Sahibi’ne sığınmış, sadece O’ndan yardım dilemişti.

O dev dalgaların, korkunç fırtınanın, şiddetli gök gürültülerinin, balığın ve karanlığın içinden, salimen Allah'ın inayetiyle çıkabildi ve güvenlik kıyısına ulaştı.

Bizler, Yunus'tan (a.s.) daha zor bir durumdayız. Gecemiz, karanlıktır. İstikbalimiz gaflet nazarıyla, O'nun gecesinden yüzlerce kez daha kararmıştır. Yeryüzü, denizimizdir. O'nun düştüğü denizden çok fazla tehlikelidir, korkuludur. Balığımız nefsimizdir. Bizi yutarak iki dünya mutluluğunu engellemeye çalışıyor.

Yaraların İçinde

‘Eyyub’u da hatırla ki, Rabbine şöyle yakarmıştı: ‘Bana gerçekten zarar dokundu. Sen ise merhametlilerin en merhametlisisin’.

Eyyub (a.s.) hastalanmıştı. Bedeninde çeşitli yaralar bereler ortaya çıkmıştı. Uzun bir süre yaraları iyileşmemiş, iyileşmek şöyle dursun daha da artmıştı. Fakat o, hastalığın büyük ödülünü düşünerek buna sabır ve tahammül etmişti. Sonra yaralarından çıkan kurtlar, kalbine ve diline ilişmişti. Allah’ı anmasına engel olabilir diye Rabbine yakararak, ‘Ey Allahım’ demişti, ‘zarar bana dokundu, zikrimi ve ibadetimi güçleştiriyor.’ Allah, bu saf ve temiz dilekten sonra Eyyub’u iyileştirmişti.

Bizim de tıpkı Eyyub aleyhisselam gibi yaralarımız var. Onunkisi bedenî yaralardı, bizimkisi manevîdir, ruhîdir. İçimiz dışa çevrilse, O’ndan yüzlerce kez fazla yaralarımız olduğu görülecektir. O’na nasıl kurtlar musallat olduysa bize de günahlar ve kötülükler zarar veriyor.

Yansıma

Üç kişisi var bu öykünün: Zühre, Katre ve Reşha. Güneşin, Yaratıcı'sının izni ve buyruğuyla, üç çeşit tecellisi ve yansıması var. Biri çiçeklere, biri aya ve gezegenlere, biri de su veya cam gibi parlak şeyleredir. İlki, üç ayrı biçimdedir. Biri, genel ve kapsamlı bir belirme ve yansımadır.

Biri özel bir belirmedir, her türe göre ayrı ayrı yansır. Biri ise, küçük bir tecellidir ki, her çiçeğin kişiliğine göre bir yansımadır. Çiçeklerin süslü renkleri, güneşin ışığındaki yedi rengin yansımalarından doğuyor ve bu düşünceye göre, çiçekler güneşin birer aynasıdır. İkincisi, güneşin ay ve gezegenlere Yaratıcı'nın verdiği ışık ve esindir. Bu kapsamlı feyiz ve nurdan sonra ay, o ışığın gölgesi olan aydınlığı güneşten geniş biçimde alır. Ardından özel bir biçimde denizlere, havaya, toprağa, denizin yüzeyindeki kabarcıklara ve toprağın şeffaflarına yansır. Üçüncüsü, güneşin, Allah'ın buyruğuyla hava boşluğunu ve denizlerin yüzeyini birer ayna yaparak, saf, kapsamlı ve gölgesiz biçimde yansıtmasıdır. Sonra o güneş, denizin kabarcıklarına ve suyun damllarına ve

havanın ışıltısına, kar kristallerine küçük birer örneğini verir. Güneşin, çiçeğe ve aya karşılık, her damlaya, ışıltıya iki yoldan yönelimi vardır: Biri, dolaysız ve perdesizdir. Bu, peygamberlik yolunu simgeler. İkinci yol, berzahlar araya girer. Ayna ve yansımaya mazhar olanların yeteneği, güneşin belirtilerine birer renk takar. Bu yol ise velayeti simgeler. İşte Zühre, Katre ve Reşha, önceki yolda şöyle diyebilir: ‘Ben alem güneşinin bir aynasıyım.’ Fakat ikinci yolda diyemez. Belki, ‘ben kendi güneşimin aynasıyım’ veya, ‘türüme doğan güneşin aynasıyım’ der. Çünkü güneşi öyle tanıyor. Tüm aleme bakan güneşi göremiyor. Oysa o kişinin türünün veya cinsinin güneşi, dar berzahta, sınırlı bir kayıt altında ona görünüyor. Oysa, kayıtsız, bağısız ve berzahsız Mutlak Güneş’in eserlerini, o kayıtlı güneşe veremiyor. Çünkü yeryüzünün tümünü ısıtmak ve aydınlatmak, bitki ve hayvanların yaşamını sürdürmek, gezegenleri çevresinde döndürmek gibi görkemli eserleri, o dar kayıt ve sınırlı berzah içinde güneşi kalbiyle göremiyor. Belki o tuhaf eserleri, bilinç varsaydığımız üç şey, o kayıt altında gördüğü güneşe verse de sadece akli ve imani bir biçimde ve o kayıtlı mutlak mukayyet olduğunu bir teslimiyetle verebilir. Fakat o insan gibi akıllı farzettığımız Zühre, Katre ve Reşha’nın, şu yargıları yani büyük eserleri güneşlerine dayandırışı aklidir. İşte gerçeğe dar gelen ve kimi köşelerinde gerçeğin unsurları görünen ve hakikatle karışık şu temsile üçümüz de girmeliyiz. Üçümüz de kendimizi Zühre, Katre ve Reşha varsayacağız. Çünkü onlarda var olduğunu sandığımız bilinç yeterli olmuyor. Aklimızı da onlara katmalıyız. Yani onlar güneşten nasıl feyiz alıyor, biz de manevi güneşimizden öyle alıyoruz diye düşünmeliyiz. İşte sen, ey dünyayı unutmayan ve maddi olana gömülen ve orada boğulan, nefsi yoğunlaşan arkadaşı. Sen Zühre ol. Zühre çiçeği, güneşin ışığından bir renk alır ve o renk içinde güneşin görünümünü karıştırır kendine süs olarak takınır. Sebeplere dalmış olan okullu filozof ise, aya aşık olan Katre olsun. Ay, güneşten aldığı ışığın gölgesini ona verir ve onun gözbebeğine bir nur verir. O da o nurla ışıır. Fakat Katre, o ışıkla sadece ayı görür, güneşi göremez, belki inancıyla görebilir.

Şu herşeyi doğrudan doğruya Allah’tan bilen, sebepleri birer perde olarak gören yoksul adam da Reşha olsun. Kendi zatında yoksuldu. Hiçbir şeyi yoktur ki, ona dayanıp Zühre gibi kendine güvensin. Başka şeyleri de tanımıyor ki onlara yönelsin. Doğrudan doğruya güneşin

timsalini gözbebeğinde saklıyor. Şimdi madem biz, bu üç şeyin yerine geçtik. Kendimize bakmalıyız. Bizde ne var, ne yapacağız? İşte, bakıyoruz ki İkrâm Sahibi Yaratıcı, bağışlarıyla bizi süslüyor ve ıştırıyor. İnsan, ihsan edene bağlanır. Ona yaklaşmak ister, kendisine yakınlaşmasını arzu eder. Öyleyse her birimiz yeteneğimize göre, o muhabbetin şevkiyle yola koyulacağız. Ey Zühre, sen gidiyorsun. Fakat çiçek olarak git. İşte gittin. Yüksel yüksel büyük bir düzeye eriştin. Bütün çiçeklerin hükmüne geçtin. Oysa Zühre yoğun bir aynadır. Onda ışıktaki yedi renk dağılır ve ayrışır. Güneşin aksini gizler. Sen sevdiğin güneşin yüzümü görmeyi başaramazsın. Çünkü kayıtlı olan renkler, nitelikler dağıtıyor, perde çekiyor, gösteremiyor. Suretlerin, berzahların ve perdelerin belirmesiyle gelen ayrılıktan kurtulamazsın. Bir şartla kurtulabilirsin ki, sen, nefsinin sevgisine dalmış olan başını kaldırasın ve nefsinin güzellikleriyle gururlanan bakışını ondan alıp güneşe salasın. Hem baş aşağı, rızık elde etmek için toprağa bakan yüzünü, yukarıdaki güneşe çeviresin. Çünkü sen onun aynasıdır. Görevin aynalık etmek, yansıtmaktır. Bilsen bilmesen, rahmet hazinesinin kapısı olan toprak tarafından rızık gelecektir. Nasıl bir çiçek güneşin küçük bir aynasıdır. Güneş dahi, gök denizinde, Ezeli Güneş'in Nur isminden gelen bir parılının katreye benzer bir aynasıdır. Ey insan kalbi, nasıl bir güneşin aynası olduğunu bil. Ancak bu şartla kemale erersin. Güneşi, gerçekte nasılsa öyle göremezsin. O gerçeği çıplak anlamazsın. Belki senin niteliklerinin rengi ona bir renk verir, yoğun dürbününün bir suret takar ve kayıtlı kabiliyetin bir kayıt altına alır. Şimdi, sen ey Katre içine giren hakim! Senin fikrinin dürbünüyle, felsefenin merdiveniyle, ta aya kadar yükseldin, aya girdin. Ay gerçi kesiftir, karanlıkladır, ne ışığı vardır ne hayatı. Senin çabaların boş, ilmin yararsızdır. Umutsuzluğun karanlığından, kimsesizliğin vahşetinden, pis ruhların tacizinden ve dehşetinden şöyle kurtulabilirsin: Tabiat gecesini terketmelisin. Hakikat güneşine yönelmelisin. O zaman göreceksin, şu gece nurları, gündüz güneşinin ışıklarının gölgeleridir. Bu şekilde kemalini bulursun. Yoksul ve karanlıklı ay yerine, göz kamaştırıcı güneşi bulursun. Sen de arkadaşın gibi güneşi safi göremezsin. Belki aklın ve felsefenin alıştığı perdeler arkasında, ilim ve hikmetin dokuduğu perdelerin gerisinde ve yeteneğinin verdiği renk içinde görebilirsin. İşte Reşha'ya benzeyen arkadaşınız ki, hem yoksul hem de renksizdir. Güneşin ısıyla buharlaşır,

benlik iddiasını bırakır, buhara biner, göğe yükselir. İçindeki yoğun madde, aşk ateşiyle tutuşur, ışıkla nura döner. O ışığın belirtilerinden bir parıltıya yapışır, yanaşır. Ey Reşha! Madem dolaysız biçimde güneşe aynalık yapıyorsun, sen hangi düzeyde bulunursan bulun, güneşe karşı safi bakılacak bir pencere bulursun. Hem güneşin eserlerini ona vermekte güçlük çekmeyeceksin. Ona layık görkemli niteliklerini kuşkusuz verebilirsin. Hiçbir şey senin elinden tutup ondan vazgeçiremez. Ne berzahların darlığı, ne kabiliyetlerin kayıtları, ne aynaların küçüklüğü seni şaşırtmaz, gerçeğin aksine yöneltmez. Çünkü sen safi, halis, dolaysız ona baktığın için anlamışsın ki, mazhar ve aynalarda görünen güneş değil, belki onun görünümülerinden biri, bir tür renkli yansımalarıdır. Gerçi ondan birer işarettirler ama görkemini tümüyle yansıtmaktan uzaktırlar. Bir gece adamı ki, hiç güneşi görmemiş, sadece ayın aynasında bir gölgesini görüyor. Güneşe ait görkemli aydınlığı aklına sığıştıramıyor. Belki görenlere teslim olup aklına sığıştıramıyor. Öyle de Allah Elçisi'nin(s.a.s.) varisliği ile Allah'ın Kadir ve Muhyi isimlerinin burcuna yetişmeyen, kıyameti ve dirilişi taklidi olarak kabullenir, 'aklî bir mesele değildir' der. Çünkü kıyamet ve haşrin gerçeği, Allah'ın en büyük adının ve bazı isimlerinin yüksek derecesinin aynasıdır.

Yakariş

Ey Rabbim!

Nasıl büyük bir sarayın kapısını çalan adam, açılmadığı zaman, o sarayın kapısını, değerli birinin sarayca tanınan sesiyle çalsa ona açılır. Öyle de çaresiz ben dahi, Senin Rahmet Dergahı'nın kapısını, makbul bir kulun olan Üveysü'l-Karani'nin yakarişıyla çalıyorum. Ona kapını açtığın gibi bana da aç:

Allahım,

Sen benim Rabbimsin, ben Sen'in kulunum

Sen Yaratıcı'sın, ben yaratılmışım

Sen rızık verensin, ben rızıklananım

Sen sahipsin, ben Sen'in mülkünüm

Sen yücesin, ben alçağım

Sen zenginsin, ben yoksulum

Sen ikram sahibisin, ben ikramlananım

Sen dirisin, ben ölüyüm

Sen sonsuzsun, ben geçiciyim
Sen bağışlayıcısın, ben günahkarım
Sen büyüksün, ben küçüğüm
Sen güçlüsün, ben zayıfım
Sen cömertsin, ben muhtacım
Sen duaya cevap verensin, ben duacıyım
Sen şifa verensin, ben hastayım
Benim günahlarımı bağışla. Beni cezalandırma. Hastalığımı iyileştir. Rabbim, Beni iyileştir.

MÜŞAHADE

Aydınlanma Anları

Bir gün bir duada, ‘Ey Rabbim! Cebrail, Mikail, İsrail ve Azrail hürmetine, beni cinlerin ve insanların kötülüklerinden korusun’ dediğim zaman, herkesi titreten ve korkutan Azrail’in adını andığımda, gayet tatlı ve teselli verici sevimli bir şey hissettim. Allah’a sonsuz hamd ettim. Azrail’i gerçekten sevmeye başladım. Meleklerle imanın ilkesinin bir bireyinin pek çok meyvelerinden birine kısa bir işaret edeceğim: İnsanın en çok koruduğu ve üzerine titredığı varlığı, ruhudur. Onu yitirmekten, yok etmekten ve başıboşluktan korumak için güçlü ve güvenilir bir ele teslimin derin bir sevinç verdiğini hissettim. Ve insanın eylemlerini yazan melekler hatırıma geldi. Baktım, tıpkı bunun gibi çok tatlı meyvesi var: İlki, her insan değerli bir sözünü veya eylemini sonsuzlaştırmak için şiir veya sinemayla korunmasına çalışır. Özellikle o eylemlerin cennette sonsuz meyveleri bulursa, daha çok merak eder. Yazıcı meleklerin insanın omzunda duruşu, onları sonsuz manzaralarda göstermek ve sahiplerine ebedi ödüller kazandırmak üzere yazması bana o denli şirin geldi ki anlatamam. Sonra beni düşman

gören bazı hainlerin, beni dostlarımdan, öğrencilerimden, kitaplarımdan ve sosyal hayattan tümüyle uzak tutmalarını, dayanılması güç bir gurbet vahşetiyle beni sıkmalarını düşündüm. Bu boş dünya başıma yıkılırken, meleklerle imanın çok meyvelerinden birisi dünyamı şenlendirdi. Beni gurbetin vahşetinden kurtardı.

Hayalim bu meyvenin lezzetiyle sevinirken, peygamberlere imanın çok meyvesinden buna benzer birini aldı, tattı. Ansızın geçmiş zamanlarda gelmiş olan peygamberlerle yaşamış gibi onlara inancım ve doğrulayışım, geçmişi ıstıttı ve imanımı büyüttü ve Son Vaktin Elçisi'nin, Efendimizin imanla ilgili davalarına binlerce kez imza attırdı, şeytanları susturdu. Bir soru uyandı zihnimde ansızın, 'tıpkı bunun gibi sonsuz meyvelerin bağışlandığı inançlı insanların inançsızlar karşısında genellikle yenilgiye uğramış olmalarının sırrı nedir?' diye manen benden soruldu. Şeytanın bu iğvasına karşılık iman hakikatlerinin sarsılmaz gücü belirdi. Evet, bazen serseri ve zararlı bir adamın, bir saraya ateş atmaya çalışması yüzünden yüzlerce adamın bunu yapmış olması, yüzlerce adamın korumasıyla ve bazen devlete ve Sultan'a sığınarak o sarayın varlığı onarılabilir. Çünkü onun varlığı bütün şartların ve araçların oluşmasıyla ortaya çıkabilir. Fakat yok edilmesi bir şartın ortadan kaldırılmasıyla gerçekleşebilir. Az güçle çok yıkım yapılabilir. Tüm bu günahların, şerhlerin ve kötülüklerin mayası ve temel ilkeleri yok etmek, yıkmaktır. İşte tüm şeytanlar, bu noktaya dayanarak az bir güçle büyük bir kuvvete karşı gelebilir ve galip olabilir.

Cennet, varoluşun meyvelerini taşır. Ve dünyanın yetiştirdiği tohumları sonsuz biçimde sümbüllendirir. Cehennem ise yokluk ve hiçlik alemlerinin, elem veren sonuçlarını göstermek için, o yokluk ürünlerini kavurur. Ve o dehşetli cehennem fabrikası, diğer görevleri içinde varoluşun adem pisliklerini temizler.

Bunları düşünürken, 'herkes gibi' dedim kendi kendime, 'ben de kuşkusuz kabre gireceğim'. Ve hayalen mezarıma girdim. Burada yalnız, kimsesiz, karanlık, soğuk dar bir hücre hapsindeymiş gibi korkar ve titrerken birden sorgu melekleri belirdi. Söyleşmeye başladık. Kalbim ve kabrim genişledi, ferahladı, aydınlandı ve canlandı. Ruhlar alemine pencereler açıldı. Ben de şimdi hayalen ve gelecekte gerçekten göreceğim o duruma tüm canımla sevindim ve şükrettim. Arapça dilbilgisi okuyan

bir medrese öğrencisinin ölüp, mezarda, Münker ve Nekir'in, 'Men Rabbüke?' (Rabbin kimdir?) sorusuna verdiği cevap aklıma geldi. Ne demişti? 'Men, müptedadır, Rabbüke onun haberidir. Daha zor konuları sorun, bu mesele benim için çok kolay'. Orada bulunan ruhlar, melekler ve ruhaniler öğrencinin cevabına tatlı tatlı güldüler.

Nur risalelerinin bir şehit kahramanı olan Hafız Ali, tutukevinde, Meyve Risalesini aşkla coşkuyla yazarken ve okurken ölerək kabirde sorgu meleklerine Meyve Risalesindeki iman hakikatleriyle cevap verdiği gibi, ben ve Nur öğrencileri de, o sorulara karşı, Nur Risalelerinin aydınlık gerçekleriyle cevap vereceğiz. Meleklerle imanın bir başka tatlı sonucu ise şudur: İlmihalden iman dersini alan masum bir çocuğun, yanında masum bir kardeşinin ölümüne ağlayan diğer bir çocuğa, 'ağlama, şükret. Kardeşin meleklerle birlikte cennete gitti. Orada gezer, bizden daha çok mutludur, melekler gibi uçacak, dilediği yerleri seyreder' deyip, onun ağlayışını gülümseyişe ve sevince çevirmesidir. Ben de aynen bu ağlayan çocuk gibi, bu hüznü kış günlerinde, kederli bir halde, beni acıya boğan iki ölüm haberini aldım: Biri hem yüksek mekteplerde birinciliği kazanan, hem Risale'nin gerçeklerini yayan yeğenim Fuad, ikincisi hacda tavaf ederken ölen kardeşim Alime hanım.

Onların ölümleri, merhum yeğenim Abdurrahman'ın ölümü gibi beni yakarken ve ağlatırken, imanın nuruyla o masum Fuat, o salih hanım insanlar yerinde meleklerle, hurilere arkadaş olduklarını ve bu dünyanın tehlike ve günahlarından kurtulduklarını manen, kalben gördüm. O şiddetli hüznü yerini bir sevince bıraktı.

'Kadere inanan kederden kurtulur' denmiştir. Kader Risalesinin sonunda bunu bir öyküyle anlatmış idim: İki adamın, görkemli bir sarayın bahçesine girdiği meselle.

Azrail'in (a.s.), Allah'a şöyle yakardığı aktarılır: 'Ruhların alınması görevinde kulların bana kızacak ve küsecek, beni kötü bilecek'. Cenab-ı Hak, ferman etmiş, 'seninle kulların arasına kimi sebepler koyacağım. Ta ki insanların şikayete o araçlara yönlensin, sana gelmesin.'

Tıpkı bunun gibi Azrail de bir perdedir, şikayetler Allah'a gitmez, O'na takılır. Ölümdeki hikmet, rahmet ve güzelliği herkes göremez. Ölümün yüzü soğuktur. Ölümün dış yüzüne bakıp itiraz eder insanlar, şikayette bulunurlar. Bunun gibi meleklerin çok görevleri ve yükümlülükleri vardır.

Bir Ağacın Meyveleri

Bir zaman yaşlılık, gurbet, hastalık, yenilgi gibi varlığımı sarsan şeyler bir gaflet anıma rasgelip, şiddetle bağlı olduğum vücudum, belki varlıkların vücutları yokluğa gidiyor diye, elim bir endişe verirken yine Kur'ân'a başvurduğum. 'Allah ne güzel bir vekildir' ayeti, benim dedi anlamıma bak, dikkat et. Ben de baktım ve iman gözüyle gördüm ki, bedenim sonsuz bir varlığın bir aynası ve sınırsızca genişleyerek nihayetsiz vücutları kazanmasına bir vesile ve kendinden daha değerli, ebedi vücutları meyve veren bir hikmet kelimesi olduğunu anladım. İmanın şuuruyla bu vücudum, Vacibü'l-Vücut'un eseri, sanatı ve belirtisi olduğunu anlamakla, vehimlerin karanlıklarından ve ayrılıkların acısından kurtulup varlıklara, özellikle canlılara özgü eylemlerde, Allah'ın isimleri sayısınca kardeşlik bağlarıyla ilgili olduğum tüm sevdiğim varlıklara geçici bir ayrılık içinde sürekli bir kavuşma olduğunu bildim. Kasabaları, kentleri, ülkeleri ve taburları, üstatları bir olanların arasında sevgi bağı vardır. Tıpkı bunun gibi, iman ile, imandaki Yaratıcı'ya bağlanma ve adanma ile, benim vücudum da sonsuz

bir varlık kazanır. Her canlının varlığı bir kelime gibidir. Söylenir, yazılır ve sonra kaybolur. Kendi varlığına karşılık, ikinci derecede vücutları sayılan hem anlamı, hem misali kimliği ve sureti, hem sonuçları, hem kutlu ise sevabı, hem gerçeği gibi çok vücutlarını bırakır, sonra perde altına girdiği gibi, aynen öyle de, vücudum ve her varlığın vücudu, zahiri varlıktan gitse, ruh sahibi ise hem ruhunu, hem anlamını, hem gerçeğini, hem misalini, hem kişisel doğasının dünyevi sonuçlarını ve ötedünyaya ait meyvelerini, hem kimliğini ve suretini, hafızalarında, levh-i mahfuzda ve sermedi manzaraların film şeritlerinde ve kendini temsil eden ve beka veren fitri tesbihini amel defterinde ve Allah'ın isimlerinin belirtilerine karşılık vermelerini kendi yerinde bırakır, sonra gider. İşte iman ve imandaki şuur ve bağlanma ile, bu sonsuz ve manevi vücutlara sahip olunabilir. İman olmazsa, bütün o varlıklardan yoksun olmakla birlikte maddi vücudu da yokluğa ve hiçliğe gider.

Bir zaman bahar çiçeklerinin çabuk mahvolmalarına çok yazığım geliyordu. Hatta o nazeninlere acıyordum. İmanın gerçeği bana gösterdi ki, o çiçekler, manevi alemdeki çekirdeklerdir. Ruhtan başka bütün vücutları meyve veren birer ağaç, birer sümbül hükmünde varlığın nuru noktasında kazançları bire yüzdür. Zahiri vücutları mahvolmaz, saklanır. Geçen baharda yaprak, çiçek, meyve gibi varlıkları, bu bahardakinin benzeridir. Aradaki fark itibaridir. O itibari fark da bu hikmet kelimelerine, rahmet sözlerine ve kudret harflerine ayrı ayrı anlamları verdirmek içindir.

Üç Cenaze

Bir zaman, ölümü çokça düşünmekten, 'ölüm haktır' gerçeğinden ve alemin geçici olmasından gelen bir ruh haliyle, kendimi tuhaf bir dünyada gördüm. Baktım ki ben bir cenazeyim, üç büyük cenazenin başında duruyorum: Biri, hayatımla ilgili ve geçmişin mezarına giren canlıların toplamının cenazesi başında bir mezar taşıyım. İkincisi, bu yeryüzü mezarlığında, insanlığın hayatıyla ilgili canlıların toplamının geçmişin kabrine gömülen büyük cenazesinin başında bulunan, mezar taşı olan bu çağın yüzünde, çabuk silinecek bir nokta, çabuk ölecek bir karınca gibiyim. Üçüncüsü, evrenin kıyamet günündeki ölümü gözlerimden geçti. O büyük cenazenin ölümünden dehşet ve hayrete düştüm. Kendi ölümümü gördüm sonra. Tüm dostlarım, yakınlarım ve sevdiğim beni bırakıp gitti. Sonsuz bir denize benzeyen geleceğe doğru ruhum hareketleniyordu. Bu denize ister istemez atılacaktım. Birden Kur'an'ın getirdiği nur yardıma yetişti, üç cenazeyi birden ışıkladırdı.

Aşk mı Şefkat mi

Rahman ve Rahim isimlerinin besmeleye girmesinin ve her kutlu eylemin başına gelmesinin çok hikmeti olduğunu sanıyorum. Bu iki büyük isimde, bütün varlığı kuşatan, her ruhun sonsuz ihtiyaçlarına cevap veren, belalardan koruyan büyük bir nur görüyorum.

O nura yetişmek için doğru aracın, yoksulluk, şükür, güçsüzlük ve şefkat olduğunu sanıyorum.

Şefkatten söz edince, Yakub Peygamber'in Yusuf'la şiddetli duygusal bağlarını hatırlamamak mümkün mü?

Bu konuda, üstadım İmam-ı Rabbani'nin aksine şöyle düşünüyorum:

Yakub'un (a.s.), oğluna karşı hissettikleri aşk değil şefkattir. Çünkü şefkat, aşktan daha büyük ve keskindir. Peygamberlik makamına daha uygundur.

Muhabbet ve aşk, özellikle de fani sevgililere karşı olsa, elçilik makamına uygun düşmüyor.

Demek ki Kutsal Kitab'ın parlak bir icazla gösterdiği ve Rahim adının erişmesine vesile olan Yakub'un duyguları yüksek bir şefkat düzeyidir.

Züleyha'nın Yusuf'a duyduğu aşk ise, Vedud adından geliyor. Üstadım İmam-ı Rabbani, mecazi aşkı, nübüvvet makamına layık görmediği için şöyle demiş:

'Yusuf'un güzelliği, öteye ait olduğundan, ona duyulan aşk da mecazi olamaz.'

Ben de derim, 'ey Üstad! O, kuşkusuz sevgi değil, ondan binlerce kez daha büyük ve keskin olan şefkattir.

Şefkat, bütün türleriyle, aşktan daha derin ve daha arıdır. İnsan, şefkat ettiği yavrusu dolayısıyla, bütün varlıklarla ünsiyet kurar ve onları da kuşatır.

Allah'ın Rahim adının sırrına erişir. Oysa, aşkta, sevgi, sadece Sevgili'ye yönelir ve onda yoğunlaşır. Aşık, sevgilisini yüceltmek için, başkalarını gözden düşürür, düzeyini alçaltır.

Bir şair şöyle der, 'güneş, sevgilimin güzelliğini görünce kendinden utandı. Bulut perdesiyle gizledi yüzünü'. Heş aşık efendi!

Allah'ın sekiz büyük adının belirdiği nurlu bir sayfa olan güneşi utandırma hakkını nereden alıyorsun?

Oysa şefkat temizdir, arıdır, karşılık beklemez. Aşk, ücret ister, karşılık diler. Aşğın ağlamaları bir tür dilektir, ücret istemektir.

Bağların Kaynağı

Bir zaman, kainatın tılsımı ve yaratılışın muammasının belirdiği varlığa baktım. Kendi kendime, ‘acaba, şeyler niçin böyle, kendilerini kısa bir süre gösterip belirsizliğe doğru gidiyor? Bunun hikmeti, sırrı nedir?’ diye sordum.

Onlara bakıyor ve görüyordum: Sanki bir törene hazırlanmış, bir şölene, bir sergiye çıkacakmış gibi süslenerek gelmişler.

Oysa kimisi birkaç günde hatta birkaç saatte görünüp kayboluyor. Böyle kısa bir zamanda görünmelerindeki amaç nedir, diye merak ediyordum. Sonra Allah’ın bağışığı erişti ve canlıların dünya denilen bu der-saneye gelmesinin bir sırrını keşfettim:

Her şey, özellikle canlılar, anlamlı bir kelime, bir mektup. İlahi bir şiir, bir çağrıdır. İnsanlara görünürler, kendi gizlerini duyurur, kendilerini okuturlar. Sonra, giysilerinden soyunurlar, harfleri yok olur, buharlaşır. Bu hikmet bana bir yıl kadar yetti.

Sonra, erişilmez bir sanatla yaratılmış olan canlılardaki mucizelerin kapıları açıldı. Anladım ki, bu çok ince ve olağanüstü sanatın incelikleri sadece bilinç sahiplerine görünmek ve okunmak için değildir. Gerçi her varlığı, şuur sahibi herkes seyrederek, okur ve anlamına sızmaya çalışır. Ne var ki hem insanların okuması sınırlıdır hem de herkes, onların gizlerine tümüyle nüfuz edemez.

Yaratılışın en büyük sırrı, Herşeyi Varlığıyla Var Kılan Yaratıcı'nın kendi nazarını kendi sanatının yüceliğini sunmasıdır.

Bu sır bana uzunca bir süre yetti. Sonra yeni kapılar açıldı: Gördüm ki, varlıkların suretindeki incelik ve güzellikler sürekli değil, devam etmiyor, hızla yenileniyor, değişiyor ve dönüşüyor. Sürekli yaratılışın hikmetinin de, hiç kuşkusuz, bu etkinlik oranında büyük olması gerekir diye düşünmeye başladım. Bu kez, önceki iki hikmet noksan kaldı, bana yetmemeye başladı. Hayretle yeni gizler aramaya koyuldum. Bir zaman sonra, Allah'a sonsuz şükürler olsun, Kur'an'ın feyziyle, Allah'ın Kayyum isminin bereketiyle, sonsuz sırrın kapısı aralandı.

Kainatın tılsımı ve yaratılışın muamması denilen İlahi sır anlaşıldı. Allah'ın Kayyum oluşunun belirtilerine buradan bakmalı:

Varlığı yokluktan çıkararak, 'Gökleri gördüğünüz gibi direksiz yükseltmesi'nin sırrıyla göğün sonsuzluğunda durduran O'dur. Onlara sonsuzluğu bağışlayan O'dur. Her şeyi, tutan ve yükselten O'nun Kayyum adıdır. Bu dayanak olmasa, hiçbir varlık kendi başına duramaz, boşluğa yuvarlanır ve yokluğa düşer. Herşeyin ucu, 'bütün işler O'na döndürülür'ün gizine bağlıdır. Bu nurani nokta olmasa, binlerce imkansız ve gerçeksiz bağlar gerekecek. Bütün bağlantıların sonu, elbette Kayyum adıdır.

Nun'un Sırları

Bir zaman, ‘ancak Sana kulluk eder, ancak Senden yardım dile-
riz’deki nun’u düşündüm. Kalbim, birinci tekil kişiden, yani
ben’den niçin biz’e geçildiğini aradı.

Birden, namazdaki cemaatin erdemi ve sırrı açıldı. Bayezid Cami-
indeydim, namaz kılıyordum. Katıldığım cemaatin her bireyi benim
için duacıydı. Okuduğum ayetlerin doğrulayıcısı ve tanığıydı. Kullu-
ğum sınırlıydı ve noksandı, onu, bir grup insanla birlikte Allah’ın der-
gahına sunarken, kendimde bir güç, bir cesaret bulabiliyordum.

Sonra bir perde daha aralandı. İstanbul’un tüm camileriyle bağlı
olduğumu gördüm. Koca şehir, Bayezid gibi büyük bir camiye dönüş-
tü. Secde eden herkes, dua ve ibadetime katılıyordu.

Bir perde daha aralandı ve ülkemdeki bütün camileri, onlarda kul-
lukta bulunanları gördüm.

Memleketim büyük bir cami idi ve ak alınını Allah’ın huzurunda
yere koyanlarla birlikteydim.

Giderek yeryüzü bir mescit biçiminde göründü ve tüm insanlığın Kabe'nin çevresinde saf saf dizildiğini ve Rabbin huzurunda yakardığını farkettim. 'Alemlerin Rabbine hamdolsun' dedim, 'bu kadar yoldaşım var, duacım var, namazda okuduğumu benimle birlikte okuyor, beni doğruluyorlar'.

Kabe, bir mihraba dönüştü. Çevresindeki safları şahit tutarak, 'Şahitlik ederim ki Allah'tan başka ilah yoktur ve yine şahitlik ederim ki Muhammed (a.s.) O'nun Elçisidir'i okudum ve onu Hacerü'l-Esved'e emanet ettim. Derken bir perde daha açıldı ve katılmış olduğum cemaat üçe ayrıldı:

Birinci dairede, yeryüzündeki müminler cemaati vardı. İkincisinde, büyük bir namazda, varlığın her cinsi, kendine özgü dille Allah'ı anıyordu. Nesnelere fitri görevi buydu. Bu tesbih ve zikirleri, onların kulluk işaretleriydi.

'Allahuekber' diyerek, hayretten başımı eğdim, nefsim baktım. Üçüncü dairenin içinde, dışarıdan bakılınca önemsiz, gerçekte değeri büyük, bir küçük dünya gördüm.

Bedenimin en küçük parçalarından duyularıma kadar, varlığımın her katı kullukta bulunuyordu. Büyük bir cemaat halinde, Yaratıcı'yı tesbih ve zikrediyordu. Dairenin merkezinde kalbim vardı. Ondaki Rabbanî latifem, cemaatin başında duruyor ve 'ancak Sana kulluk eder, ancak Senden yardım isteriz' diyordu. Ben bu hal, bu melalde iken, birden kalın bir perde daha aralandı ve Kur'ân'ın çevirmeni ve duyurucusu olan Resul-i Ekrem, Medine'nin manevî minberinde belirdi, 'ey insanlar! Rabbinize kulluk edin' diye seslendi.

Herkes gibi ben de O'nun nurani sesini hayalen işittim. Ve, katıldığım cemaatin her ferdi gibi ben de, 'ancak Sana kulluk eder, ancak Senden yardım isteriz' dedim. Bunun üzerine, şöyle bir hakikatin ucu göründü:

Madem, alemlerin Rabbi, insanı muhatap olarak alıyor ve ona sesleniyor, Resul-i Ekrem, O'nun seslenişini insanlığa taşıyor.

Öyleyse zaman da nedir ki... Geçmiş, şimdiki an ve gelecek zaman birleşti, bütün insanlık bir anda orada toplandı ve Allah'ın Resulü, o büyük insanlık cemaatine Medine minberinden seslendi. Kalbim ve ha-

yalım, nun'dan çıktıktan sonra, karşılarında akl'ı buldular. 'Ben de bu gerçekten payımı almak istiyorum' dedi Akıl, 'sizin gibi uçamam, ayaklarımda bağlar var, bakın. Nun'dan Rabbime giden yolu ben de öğrenmek istiyorum'. Kalbim, hayrette kalmış olan aklıma şöyle dedi:

'Varlığa bak. Canlı, cansız herşeyin kulluk görevi var. Bilinçsiz ve duygusuz sandığın camid varlıklarda bile, olgun bir düzen, bir intizam gözleniyor. Onlar bile, Yaratıcı'larını mükemmel biçimde zikrediyor.

Canlılara bak! Hayretin artsın. Türleri, cinsleri, cemaatleri, bireyleri farklı farklı. Herkesin ayrı bir dileği, bir isteği var. Tümünün seslerini işiten, yardımına yetişen, dileğine cevap veren Rabbi'nin sonsuz sırlarını düşün.' Akılım dahi, 'inanıyor ve doğruluyorum' dedi.

Gizlenen ve Beliren Yıldızlar

Bir gece, Barla'nın yüksek dağındaki bir katran ağacının kovuğunda otururken, göğün yıldızlarla yaldızlanmış güzel yüzüne baktım. 'Andolsun gizlenen ve açığa çıkan yıldızlara' yeminindeki söz mucizesini gördüm. Gezen yıldızların örtünme ve belirmelerini işaret eden ayet, bana hem göğün hem de sözün gizlerini açtı.

Yıldızlar, göğün kumandanı olan güneşin dairesinden çıkıyor, sabit yıldızların dairesine girerek, büyüleyici nakışları ve sanatları gösteriyorlar. Kimi zaman kendileri gibi ışık saçan gök cisimlerine yanaşıyor ve göz kamaştırıyorlar. Kimi zamansa küçük yıldızların yuvalarına girip, beni şaşırtıyorlar. Özellikle yaz mevsiminde, akşam karanlığı yer yüzünü örter örtmez, ufukta, ilkin Zühre yıldızı, şafak sökülümüne yakın ise, onun yoldaşı doğuyor ve seyrine doyumazlaşıyorlar.

Nakış dokuyan mekikler gibi gezintilerini bitirdikten sonra da sultanları olan güneşin aydınlığında yitip gidiyorlar.

Hunnes ve Kunnes adındaki bu iki yıldızı Allah, atlas gök denizinde Rab isminin haşmetiyle sürekli gezdiriyor. Oturduğum ağaç kovuğundan tekrar göğe baktım. Baktıkça çoğalan irili ufaklı yıldızların kimi dünyadan yüzlerce kez büyüktü, kimi dünya kadardı, kimi dünyanın çevresinden binlerce kez daha çok uzaktaydı. Yanıp yanıp sönüyorlardı. Birbirine çarpmadan, haşmetini yitirmeden, meczup mevleviler gibi dönüyorlardı.

Onlara bakınca, Allah'ın büyüklüğünü gördüm. Sonra aya baktım. 'Aya gelince, onun için de çeşitli menziller belirledik ki, kurumuş hurma dalının ince yay halini alıncaya kadar inceler' ayetini okudum. Dünya ve güneşle ilişkisi, dönüşü ve ışması insanı öylesine hayrete düşürüyordu ki, bütün kainata buyruğu geçen, gücü sonsuz bir Yaratacının takdirinden başkasına verilemezdi.

Hiçbir şey O'na ağır gelmez, onu yapanın herşeye gücü yeter, diye düşündüm.

Gerek kendi çevresinde, gerekse güneşin dairesinde dönerken bir an bile yolunu şaşırıyordu. Dikkatle bakana, 'işlerinde akılları hayrette bırakan Zat, her türlü kusurdan beridir' dedirtiyordu.

Özellikle mayıs ayının sonlarında Süreyya menziline girdiğinde, hurma ağacının eğilmiş beyaz bir dalı gibi görünüyordu.

Süreyya, sanki bir salkımdı. Yeşil gök bir perdeydi. Geride büyük, heybetli bir ağaç vardı. Hilal ise, perdeyi delerek sarkmış bir dalın ucu gibi görünüyordu. 'Kurumuş hurma dalının ince yaya benzeyen halî benzetmesindeki inceliği görebiliyordum.

Sonra, 'üzerinde gezin ve verdiği rızıktan yiyin diye yeryüzünü hizmetinize sunan O'dur' ayetini hatırladım. Kendimi, kainat fezasında hızla giden bir geminin güvertesinde gördüm. Bineğe binildiğinde, okunması Peygamber sünneti olan, 'bunu hizmetimize veren Allah, her türlü kusurdan beridir. Yoksa bizim buna gücümüz yetmezdi' ayetini okudum. Okumamla birlikte, dünya, sinema karelerini gösteren bir makinaya dönüştü ve göğü hareketlendirdi, yıldızları sürükledi.

Öylesine güzel ve tatlı görüntüler gösterdi ki, düşünce sahibi herkesi sarhoş ederdi. 'Fesühbanallah' dedim, 'Allah'ın Mutlak Kudretiyle imkansız görünen işler ne kadar kolayca oluveriyor'.

Acırken

Bir zaman, aşırı hassas olduğumdan, şefkat ve acıma duygusundan mazlum ve musibete uğramışların halleri şefkatime ve kalbime çok dokunuyordu. Kalben diyordum: Bu güçsüz ve çaresizlerin dertlerini, alemde egemen olan bu yeknesak kanunlar dinlemediği gibi, istila edici ve sağır olan ögeler de işitmezler. Bunların bu perişan durumuna acıyıp, özel işlerine müdahale eden yok mu?’ diye ruhum feryat ediyordu. Hem ‘o çok güzel malların ve çok minnettar dostların işlerine bakacak, onlara sahiplik edecek, koruyacak sahipleri, gerçek dostları yok mu?’ diye yüreğim tüm gücüyle bağıyordu. Ruhumun ve kalbimin bu çılgınlığına şifa, ancak rahmeti herşeyi kuşatmış olan Allah’ın tasarrufundan geldi. Yaratıcı, herşeyin ve herkesin derdiyle ayrı ayrı ilgileniyor, ihtiyaca cevap veriyor, rızıklandırıyor, koruyordu. Herkesin bir koruyucusu vardı ve o Rabbimizdi. Herşeyi kollayan ve gözeten biri vardı, o Yaratıcı’mızdı. Yüreğimde uyanan bu düşünceyle o karanlık ve umutsuzluk dağıldı.

Ölümün Yüzüne Bakarken

Bir zaman yüksek bir dağ başındaydım. Ölüm tüm çıplaklığıyla bana göründü. Herkes gibi varlığımdaki sonsuzluk aşkı, varlıkların geçip gitmesine karşı isyana geldi. Sevgi ve takdirle çok ilgili olduğum peygamberler ve velilerin ölümle sönüp gitmelerine gönlüm razı olmuyordu. Kabre ve ölüme karşı bir ayaklanma uyanıyordu içimde. Dört bir yana baktım bir teselli bulamadım. Geçmiş zaman büyük bir mezar gibiydi, gelecek zaman karanlıkları, yukarıya dehşet, sağ ve sol yanıma dokunaklı bir ayrılık hüznüyle dopdoluydu. Birden tevhidin sırrı yardıma yetişti, gözündeki perdeyi kaldırdı ve gerçeğin yüzünü göstererek, 'bak' dedi.

İlkin beni çok korkutan ölümün yüzüne baktım. Gördüm ki ölüm, inananlar için bir terhistir... Ecel, terhis tezkeresidir, bir yer değiştirmedir, sonsuz hayata açılan kapıdır. Dünya zindanından çıkarak cennetin bahçelerine uçmaktır. Hizmetin bedelini almak üzere Rahman'ın huzuruna gitmektir. Ve mutluluk yurduna gitmeye bir çağrıdır.

Sonra ayılığa ve yokluğa baktım. Gördüm ki, sinema perdesi ve suyun yüzeyindeki kabarcıklar gibi bir yenilenmedir.

Allah'ın sonsuz isimlerini tazelenirmek için gayb aleminden bu görünen dünyaya bir gezintidir. Sonra altı yöne baktım. Tevhidin sırrıyla o kadar aydınlıktı ki, göz kamaştırıyordu. Geçmiş zaman büyük bir mezar değil, gelecek zamana dönüşen bir ulular meclisiydi. Sonra binlerce maddenin gerçek yüzlerine baktım, sevinç ve şükürden başka bir duygu vermediklerini gördüm.

Gurbet Gurbet İçinde

Madem Allah sizlere fikrime bağışladığı anlam dünyasından pay vermiştir, kuşkusuz duygularıma da ortak olmak hakkınızdır. Sizi üzmemek için yaşadığım gurbetin acısını es geçip bazı duygularımı aktaracağım.

Şu iki üç aydır çok yalnız kaldım. Kimileyin onbeş yirmi günde bir konuğum oluyor. Diğer vakitlerde yalnızım. Dağcılar da yaklaşık yirmi gün önce gittiler.

İşte gece vakti, şu gurbet dolu dağlarda, sessiz, تنها, yalnız ağaçların hüznünlü sesleri arasında kendimi birbirini içinde gurbetlerde hissettim.

Yaşlılık sıyrıyla, yaşlılarımdan, dost ve yakınlarımdan garip kaldım. Beni bırakıp berzah alemine göçmeleri, hüznünlü bir gurbeti duyurdu. Bu gurbet içinde ayrı bir gurbet daha açıldı. Geçen bahar gibi, ilgili olduğum varlıkların çoğu beni bırakıp gittiği için yakıcı bir gurbet duygusu uyandı içimde. Bu gurbet içinde yeni bir gurbet dairesi

açıldı. Memleketimden ve dostlarımdan ayrılmıştım. Gurbetteydim. Bu gurbet içinde yeni bir gurbet daha açıldı. Gecenin ve dağların tenhalığı bana dokunaklı bir gariplik verdi. Bu gurbetten de, şu fâni konukeyinden de sonsuzluğa doğru hareketlenmeye hazır ruhumu olağanüstü bir gurbette gördüm. Birden ‘fesübhanallah’ dedim. Bu gurbetlere ve karanlıklara nasıl dayanılır diye düşündüm. Kalbim feryat ederek, ‘Ya Rab’ dedi, ‘garibim güçsüzüm, çaresizim, acizim, ihtiyarım/İradesizim, yardım diliyorum, affını bekliyorum, dergahına al beni Ya Rabbi’.

Birden imanın nuru, Kur’ân’ın feyzi ve Rahman’ın yardımı erişti. Birbiri içindeki o gurbetleri aydınlattı, nurlandırdı. Dilim, ‘Allah bize yeter, O ne güzel bir vekildir’ ayetini okudu. Aklım ise acıyla kıvranan nefsimi şöyle dedi; ‘Bırak biçare feryadı, beladan kıl tevekkül, çünkü feryat, bela içinde beladır, hata içinde hatadır. Madem öyle, şikayeti bırak, şükret, eğer teselli bulmazsan tüm dünya cefa içinde cefadır, fena içinde fenadır. Başında cihan dolusu bela varken ne bağırırısın küçücük bir beladan gel tevekkül kıl. Tevekkülle belanın yüzüne gül, ta ki o da gülsün, güldükçe değişir.’ Hem üstatlarımdan Mevlana Celaleddin’in nefsimi seslendiği gibi seslendim: ‘Allah, ‘Ben sizin Rabbiniz değil miyim?’ diye sorduğunda, ‘evet, Sen bizim Rabbimizsin’ dedim. Teşekkür ve minnet, bu ‘evet’ kelimesinin neresindedir? Çünkü o söz hüznün kaynağıdır. Bilir misin hüznün çaresi nedir? Allah’ta fani olmaktır’. O zaman nefsim, ‘evet’ dedi, ‘güçsüzlükle tevekkülle ve yoksullukla Nur kapısı açılır, karanlıklar dağılır. İslam ve imanın nurundan dolayı Allah’a sonsuz hamdederim. Sonra Hikem-î Ataiyye’de ki şu sözü hatırladım: ‘Allah’ı bulan neyi yitirir? Onu kaybeden neyi kazanır?’ Yani, ‘O’nu bulan herşeyi bulur. Onu bulmayan hiçbir şeyi bulmaz, bulsa da başına bela bulur.’ Bunun ne denli yüce bir gerçek olduğunu gördüm ve, ‘İslam garip olarak başladı, sonunda ilk başladığı gibi garipliğe dönecektir. Ne mutlu o gariplere!’ hadisinin sırrını anladım.

Şeytanla Tartışma

Bir Ramazan ikindisinde, İstanbul'da, Bayezid camiinde hafızları dinliyordum. Namazdan sonra okunan mukabelede, içtenlikli ve billur sesli hafızların dilinden Kur'ân'ın dersini izliyordum.

Herkes soluğunu tutmuş, semâdan yeni iniyormuş gibi gelen ve camiin kubbelerinde çınlayan habere kulak kesilmişti. Temiz ve sâkin akan bir ırmak gibi ayetler birbirini tâkib ediyordu. Ruhumun kanatlarını açmış, semavi uyarı ve müjdelere açık hâle gelmiştim.

Birden solumdan gelen, sahibini göremediğim manevi bir ses duydum. Baktım, kimseyi göremedim. Lâkin ses, zihnimi kendine çevirdi. Onu hayalen dinledim. Şöyle diyordu:

'Kur'ân'ı çok yüceltiyorsun. Bir an için bu yargından sıyrılarak, tarafsız düşün, O'na öyle bak. Acaba yine o üstünlüğü ve güzelliği görebilecek misin?' Boş bulunup bir an ona aldandım, dediği gibi baktım.

Elektriğin ana düğmesi kapatılınca lambaların tümü nasıl kapanıyor ve herşey karanlığa düşüyorsa, tıpkı bunun gibi, Kur'ân-ı Kerim'e

yansız bir bakışla bakınca bütün nurları gizlendi. O zaman seslenenin Şeytan olduğunu anladım. Beni uçuruma yuvarlamak istiyordu. Kur'ân'dan yardım diledim.

Birden, kalbime bir nur geldi. Savunmamı güçlendirdi. Ve Şeytan'la aramda bir tartışma başladı. Ona, ilkin, 'bu konuda' dedim, 'tarafsız olmak, iki taraf arasında, ortada bir yerde durmaktır. Oysa, senin ve yandaşlarının söz ettiği yansızlık, karşı görüşü benimsemektir, tarafsızlık değildir. Geçici bir dinsizliktir.'

Şeytan, 'öyleyse' dedi, 'ne Allah kelamı ne de insan sözü deme, ortada farzederek bak'. 'O da olmaz' dedim, 'tartışmalı bir mal hakkında iddia sahibi iki kişi bulunsa ve birbirine yakınlarsa, ikisinin de ulaşabileceği bir yere konur. Kendisine ait olduğunu ispatlayan alır. Şayet biri doğuda öteki batıdaysa, eşyaya uzaklarsa, o zaman güvenilir bir ele teslim edilir. Ortada, sahipsiz bırakılmaz. Kur'ân, değerli bir varlıktır. İnsanların sözleri, yerle gök gibi Allah'ın kelamından uzaktır. İki taraf ortasında bırakmak imkansızdır. Üstelik ortası yoktur. Varlık ve yokluk gibi birbirine zıttır. O halde, Kur'ân'ın sahibi Allah'tır. Aksini ispatlamak için, O'na ait oluşuna ilişkin bütün delilleri yok etmek gerekir. Binlerce kesin delille Gögün en büyük arşına bağlı olan bu görkemli pırlantayı, hangi el söküp yere atabilir? İşte ey Şeytan, doğruluktan yana ve insaf sahibi olan herkes, bu gerçeğe inanır ve bu konuyu böyle tartışır. En küçük bir delil bile, onların inancını artırır, güçlendirir. Ayrıca, insan sözü varsayılsa yani, o büyük pırlanta yere atılsa, delillerin tümü gücünde bir delil gerekir ki, O'nu yerden kaldırıp manevi göğüne çıkarsın, inançsızlığın karanlığından kurtulup imanın nuruna ulaşsın. Oysa bunu başarmak çok güçtür. Bu yüzden, senin zihne saldıgın kuşkuyla, tarafsızca bakanların çoğu, inancını yitiriyor.'

Bunun üzerine, Şeytan, bana, 'ama' dedi, 'Kur'ân, insan sözüne benziyor, onların konuşması gibidir. Allah kelamı olsaydı, her yönden olağanüstü bir biçimi, bir dili olacaktı. Allah'ın sanatı nasıl insanların ürettiğine benzemiyorsa, sözü de hiçbir biçimde benzememeli'.

O'na, Allah'ın Elçisi'ni örnek vererek şöyle dedim, 'Peygamberimiz, mucizeleri ve sahip olduğu peygamberlik hassasiyetleri dışında tıpkı bizim gibi acıyordu, yedi içerdi, soğuktan ve sıcaktan etkilenirdi. Tüm davranışlarında olağanüstü değildi. Ümmetine, eylemleriyle ön-

der olmak, tavırlarıyla kılavuzluk etmek ve bütün hareketleriyle ders vermek için Allah O'nu böyle kıldı. Bunun gibi, Hikmetli Kur'ân da, bilinç sahiplerine önder, insanlara ve cinlere mürşit ve gerçeği öğrenmek isteyenlere öğretmendir. İnsanların konuşma tarzına ve diline benzemesi, yakın olması gerekir. Herkes duasını ondan öğrenir, onun diliyle zikreder, ahlakı onunla tanır. Musa'nın (a.s.), Tur dağında işittiği gibi olsaydı, kim ona dayanabilir, ondan ders alabilirdi? Musa (a.s.) gibi yüce bir ruh ancak birkaç kelimesine tahammül edebildi. Ve, Rabbine dönerek, 'kelamın böyle midir?' diye sordu. Allah (c.c.), 'Ben, bütün dillerin gücüne sahibim' buyurdu.'

Şeytan, 'peki' dedi, 'Kur'ân'ın sözünü ettiği konulardan pek çok kişi bahsediyor, din adına konuşuyor. İnsanların onu, dini amaçlarla üretmiş olması mümkün olamaz mı?'

Kur'ân'ın ışığına sığınarak, 'hayır' dedim, 'dindar bir kişi, yüreğindeki inançla, gerçek budur, hakikat böyledir' diyebilir. Ama asla, Allah'ı kendi keyfine göre, kendi diliyle konuşturamaz. Haddini binlerce kez aşarak Allah'a öykünemez, O'nun adına söz söyleyemez, 'Allah adına yalan söyleyenden daha zâlim kim vardır?' uyarısından korkar ve titrer. Kaldı ki birbirini tanıyanlar ancak birbirini taklit edebilir. Düzeyi yakın olanlar birbirini öykünebilir. Ve insanları geçici bir zaman aldatabilir. Sahtekarlıkları kısa bir sürede anlaşılır. Sıradan bir insan, bilimde İbn-i Sina düzeyinde bulunduğunu veya bir çoban padişah olduğunu iddia etse, herkes, 'sen sahtekarsın' diye bağırır. Kur'ân'ı insan sözü kabul etmek, yıldız böceğini yıldız sanmaktır. Kur'ân, İslam'ın semasında her yerden ve her zaman görünen ve gerçeğin nurunu yansıtan bir güneştir. Onu beşer sözü sanmak, yıldız böceğini güneş zannetmek gibidir. Eserleri, etkisi ve sonuçlarıyla, can bağışlayıcı, gerçek ve mutluluk verici, en kapsamlı ve yüksek niteliklere sahip bir Kitab'ı, Allah'ın elinden alarak, onu bir insanın düşüncesinin ürünü göstermek; Kur'ân'ı yüzyıllardır okuyan, inceleyen ve ondan istifade eden dâhilere ve ilim ehline de saygısızlıktır.

İnsan sözü olarak görülünce, Kur'ân, arştan düşer ama orta yerde kalamaz. Belki en yalancı birinin sözü olarak görmek gerekir. Bunu ise, sen ey Şeytan, bozulmamış hiçbir akla kabul ettiremezsin ve çürümüş hiçbir kalbe inandıramazsın'.

Şeytan, dönerek, ‘nasıl inandıramam’ dedi, ‘çoğu insanlara, onların ünlü dahilerine ve akıllılarına Kur’ân’ı ve Muhammed’i inkar ettirdim’. ‘Uzaktan bakılınca’ dedim, ‘büyük bir şey küçük görünebilir. Bir yıldız mum sanılabilir. Zamanın birinde, yaşlı bir adam Ramazan hilalini görmek için göğe bakmış. İşte, demiş, hilali görüyorum. Oysa, gözüne saçından beyaz bir kıl takılmış. Gördüğü ay değil, gözündeki kılmış. Üstelik kabul etmemek başka, inkar etmek başkadır. Kabullenmemek, bilgisizce bir yargı, kendi kendini aldatmaktır. İnkâr ise yokluğuna inanmaktır.

Bu yüzden inkarcının aklının hareketlenmesi gerekir. O halde, senin gibi bir şeytan aklını elinden alır, sonra inkarı ona yutturur. Sen, ey Şeytan, yalanı gerçek, imkansızı mümkün gösteriyor ve o bedbahtlara, insan suretindeki hayvanlara bu yalanı yutturuyorsun.

Kur’ân’ı dinleyen en cahil insan bile, şimdide değin dinlediğim sözlerin hiçbirine benzemiyor ve onların derecesinde değil, yetişemeyecekleri kadar yüksektedir, demiştir. Öyleyse Kur’ân, ya bütün kitapların altındadır, ki bu imkansızdır, veya tümünün üzerindedir. O halde mucizedir. Ey Şeytan ve ondan ders alanlar! Kur’ân, ya, arştan ve Allah’tan gelmiş bir kelimedir veya (haşa!) kendini bilmez ve Allah’tan korkmaz bir sahtekarın saçmalığıdır. İkinci şıkkı ne sen ne de izleyicilerin asla iddia edemez ve ispatlayamazsınız.

Hem, Muhammed (s.a.s.) ya Allah’ın resulüdür ve bütün elçilerin mükemmeli, bütün yaratılmışların en erdemlisidir; veya Allah’a iftira eden ve azabına inanmayan biridir. Bunu ise ey İblis, ne sen ne de güvendiğin Avrupa filozofları ve Asya münafıkları diyebilir. Bu şıkkı dünyada kabul edebilecek bir insaf sahibi bulamazsınız. İnanışın ve güvendiğin o kalbi bozuk filozoflar bile, ‘Muhammed çok zekiydi ve güzel ahlaklıydı’ diyorlar. Meleklerin ve cinlerin sayısınınca O’na salat ve selam olsun.’

‘İnsanın ağzından hiçbir söz çıkmaz ki, yanında, onu yazmaya hazır, gözetleyici bir melek olmasın. Derken ölüm sarhoşluğu gerçekten geliverir. İşte senin kaçıp durduğun şey budur. Ve sura üfürülür. Vadolunan gün işte budur. Herkes, yanında bir sevk eden, bir de tanıklık eden meleklerle birlikte gelir.

Andolsun ki sen bundan gafildin. Şimdi gözünden perdeyi kaldırdık. Bakışın pek keskindir bugün. Yanındaki melek, işte, der, onun defteri bende, hazır.' Ben bu ayetleri okurken, Şeytan şöyle dedi:

'Kur'ân'ın dil ve anlatımındaki üstünlüğü ve biricikliği çok önemsiyorsunuz. Oysa bu ayetlerde, nereden nereye geçiyor?

Ölümden kıyamete atlıyor. Sur'a üflenmesinden, insanın hesaba çekilmesinin sonuna yetiştiriyor ve cehenneme kavuşuyor. Bu atlamalar tuhaf değil mi? Kur'ân'ın çoğu yerinde, böyle birbirine uzak konular âniden birleşiyor. Anlatım güzelliği bunun neresinde?' 'Senin' dedim Şeytan'a, 'aklın karışık ve kalbin bozuk. Sana tuhaf görünen şey, tam da O'nun mucize oluşunun işaretidir.

Kur'ân, derin bir konuyu oldukça kısa anlatabilen, icazlı bir kitaptır. Bu türden erişilmez anlatımlara her yerinde rastlamak mümkündür. Şu ayetlere bak:

Ve denildi ki ey yer suyunu yut. Ey gök suyunu tut. Su çekildi, iş bitirildi ve gemi Cudi dağına oturdu. Ve, zâlimler güruhu Allah'ın rahmetinden uzak olsun, denildi. Görüyorsun o büyük tufanı birkaç cümleyle ne güzel anlatıyor. Sözün güzelliğine değer verenleri önünde secde ettiriyor. Şu ayetlere bir bak: Semud kavmi, azgınlığı yüzünden Peygamber'ini yalanladı. Onların en azgını başkaldırdığı zaman, Allah'ın Elçisi kendilerine, Allah'ın bir mucize eseri yarattığı şu deveye dokunmayın, su içmesine engel olmayın, demişti. Onlar peygamberi yalanlayıp deveyi öldürdüler. Rableri de günahları yüzünden onları azapla kuşatıp hepsini yok etti. Allah, onlara verdiği cezanın akibetinden korkacak değildir.

Semud kavminin macerasını iki üç cümleyle ne güzel özetliyor. Bir de şu ayetleri dinle: Balığın yuttuğu Yunus'u da hatırla ki, öfkelenerek kavmini terk etmiş ve Bizim de kendisini bu yüzden bir sıkıntıya uğratmayacağımızı sanmıştı. Sonra karanlıklar içinde kaldığında niyaz etti: Senden başka ilah yoktur. Seni her türlü noksandan tenzih ederim. Gerçekten ben kendilerine zulmedenlerden oldum. Burada, 'kendisini sıkıntıya uğratmayacağımız' cümlesinden, 'karanlıklar içinde seslendi'ye geçiliyor ama bu ne sözün güzelliğine ne de anlama zarar veriyor. Yunus'un (a.s.) macerasının geri kalanını akla havale ediyor.

Kaf suresindeki söz mucizesi de olağanüstüdür. Kafirin, bir gününün ellibin sene olan geleceğine ve ondaki dönüşümlere, inançsızların başına gelecek acılara işaret ediyor. Fikri, şimşek gibi onların üzerinde dolaştırıyor. Uzun bir zamanı, bir anmış gibi tasvir ediyor. İşte ey Şeytan, bütün bunlara bir itirazın, bir sözün varsa söyle’.

Şeytan, ‘bunlara karşı gelemem’ dedi, ‘savunamam. Ama beni dinleyen çok ahmak var. Bana yardım eden insan suretinde şeytanlar dolaşiyor ortalıkta. Filozoflardan bir çok firavun var, kendini tanrılaştırma konusunda benden ders alıyor. Senin gibilerin bu türden sözlerini engellemeye çalışıyorlar. Bu yüzden sana teslim olmam’.

BİR GEZGİN'İN NOT DEFTERİ

I. Gün Dünyaya geliş

Uzayın derinliklerine savrulmuş şuurlu bir su damlasına benziyordum. Ne annemi ne de babamı tanımıştım. Nereden gelip, nereye gittiğim de bilmediklerimdendi. Herşey, yağmurun bulutlara taşınması gibi, yavaş yavaş olgunlaşacaktı. Gezen gök cisimleri miydi, yolculuk eden küçücük bedenim miydi, karar veremiyordum. Renkleri ve şekilleri tanıyor; gökcisimlerinin sessiz hareketlerini hayranlıkla izliyordum. Evet, yolcuydum. O büyük gök cisimleri gibi ben de bir gezgindim. Ve yabancı... Hem kendimi hem de çevremi tanımak arzusu ile tutuşuyordum.

Adının Dünya olduğunu sonradan öğreneceğim masmavi gökcisimine yumuşak bir tüy gibi salındım. Gökyüzünü dolduran milyonlarca ışıklı gök cisimi, gündüzün ışık tufanı içinde görünmez olmuşlardı. Yolculuktan yorgun, ışıktan kamaşmış gözlerimi oğuşturdu. Pırıl pırıl bir yeryüzü sayfası açılmıştı önümde. Bakışımı, ilgiyle ufuklarda gezdirdim. Dört bir yanımda pırıl pırıl akan dereler, türlü yemişlerini dallarından cömertçe uzatan ağaçlar ve ormanları bir ses cümbüşü içinde şenlendiren sevimli kuşlar ve türlü türlü canlılar vardı.

Tören

Bu dünyaya benden önce gelmiş milyarlarca yolcuyu, hepsi de bir anlamda kardeşlerim olan diğer insanları, cömertçe hazırlanmış bir ziyafet sofrasında yemeklerini yerken gördüm. Her şey, muhteşem bir törenin başlangıcına işâret ediyordu.

Ziyafet salonu, bütün suları ve bütün karaları içine alacak kadar geniş ve görkemliydi. İnsanların Asya, Afrika, Avrupa gibi tuhaf isimler verdikleri bu büyük kara parçaları, büyük bir ziyafet salonunun farklı bölümlerinden başka bir şey değildi. Açlıklarını ve daha binbir türlü ihtiyaçlarını gideren canlılarla kaynaşıyordu yeryüzü. Ormanlar, hatta çöller bile bu ziyafetten paylarına düşeni alıyorlardı. Suların içi de bu ziyafete katılmaktan sevinç duyan milyarlarca canlı ile dopdoluydu. Türlü türlü boy ve renkte balıklar, kabuklu hayvanlar, ahtapotlar, mercanlar, su yosunları ve adlarını sayamayacağım daha milyarlarca canlı, deniz sofrasına serilen yiyecek ve nimetleri tadıyor ve ziyafet sahibine teşekkür anlamına gelen işâret ve sesler çıkarıyorlardı.

Bakışlarımı daha da derinleştirdim. Sofra, son derece sanatla düzenlenmiş bir sergi salonunu andırıyordu. Ziyafete katılanlar, sofrayı donatan şanlı Padişah'ın türlü sanat eserlerini görmek ve incelemek fırsatını buluyorlardı. Bakışlarımı daha da derinleştirdim. Sofra, son derece sanatla düzenlenmiş bir sergi salonunu andırıyordu. Ziyafete katılanlar, sofrayı donatan şanlı Padişah'ın türlü sanat eserlerini görmek ve incelemek fırsatını buluyorlardı.

Âdeta damaklarıyla en güzel lezzetleri tadıyor, kulaklarıyla muhteşem bir konçerto dinliyor, gözleriyle olağanüstü bir tabloyu izliyorlardı.

Ordugâh

Serginin aynı zamanda haşmetli bir ordugâh olduğunu farkettim neden sonra. Bütün bu canlı cansız varlıklar, âdeta talimhaneleri dolduran askerler gibi, kudretli komutanlarının emri ile askerî eğitimlerini yapıyorlardı. Arılar, böcekler, çiçekler, ağaçlar, sinekler, kuşlar, taşlar, dağlar, dereler, ırmaklar, bulutlar ve diğerleri... Hiçbirinden düzeni bozacak tek bir yanlış hareket, otoriteyi bozacak tek bir çatlak ses duyulmuyordu. Bütün varlıklar, kendilerine verilmiş bir emri ciddiyetle yerine getirmekle meşguldü.

Tüm dünya, bir sayfasında binlerce kitap yazılan büyük bir kitabı andırıyordu. Tüm bu ziyafetler, bu çıldırtıcı güzellikler, bu rüzgârdan, sulardan, kuşlardan, yapraklardan dökülen ruh okşayan sesler sarhoşluğumun içindeki büyük merakımı kamçılıyordu. Bu muhteşem ülkenin sahibi olan haşmetli Sultanı tanımalıydım.

Nereden başlamalıydım ama? Düşüncelere dalarak başımı kaldırdım. Göklerin ışık yaldızlarıyla yazılan güzel yüzüyle karşılaştım. Dünyanın en yumuşak sesiyle dile geldi gökyüzü:

‘Bana bak; aradığını sana bildireceğim.’

Gökyüzü Sayfası

Ben de baktım. Gördüm ki, bazıları dünyadan binlerce defa daha büyük ve bir kısmı top güllesinden yetmiş defa daha hızlı hareket eden yüz binlerce gök cismi, direkleri olmadığı halde düşmeksizin duruyorlar. Yan yana oldukları halde, birbirlerine çarpmadan, olağanüstü çabuklukta geziyorlar. Kocaman ışık saçan lâmbalar olan o gök cisimleri; yakacak maddeleri olan benzin ve mazotları olmadığı halde hiç sönmeksizin yanıyorlar. Sürekli hareket halinde olmalarına rağmen, gürültü çıkartmıyorlar, yörüngelerinden sapıp, gökyüzünü bir savaş alanına çevirmiyorlar. Demek ki onlar, şu talimhanede gördüğüm askerler gibi kudretli bir kumandanın emri altında hareket ediyorlar. Demek, gözyüzü de yeryüzü gibi bir ordugâhtır, Sonra anladım ki, güneşin de ayın da farklı görevleri var. Güneş gündüzü, ay ise geceyi aydınlatıyor. Gökyüzündeki daha yüz binlerce gök cisminin de ay ve güneş gibi çeşitli görevleri bulunuyor. O kocaman yaratıklar, hiç isyan etmeksizin, türlü türlü işlerde çalıştırılıyorlar. Aralarında rakamlara sığmayacak kadar sonsuz uzaklıklar bulunmasına rağmen, herbiri-

nin üzerinde aynı anda, aynı kuvvetle, aynı biçimde, tek bir ordunun üniformaları gibi aynı yaradılış damgasıyla noksansız tasarrufta bulunan bir Terbiye Edici bulunuyor. O gök cisimlerinin herbiri pek büyük ve zaptolunmaz bir kuvvete sahip oldukları halde; O Terbiye Edici, O Rab; hepsini kendi kanununa itaat ettiriyor. Hiçbir gök cismi, o kanunları çiğneyemiyor, yörüngesini değiştiremiyor. Herbiri, belki de yüz yıllardır aynı yörünge içinde dolaşıp duruyorlar.

Sonra bu kadar çok gök cisminin birlikte hareket etmelerine baktım, hayretler içinde kaldım. Kalabalık bir sürü, yeryüzünde dolaşırken, arkasında ne kadar pislik ve kir bırakır!

Oysa bu gök cisimleri, kalabalık bir sürü gibi gökyüzünde dolaştıkları halde, arkalarında hiçbir pislik bırakmıyorlar; gökyüzü pırl pırl, tertemiz bir tablo gibi karşımda duruyor. Evet, O Rab, gökyüzünü temizliyor, süprüntülerden arındırıyor, pak ediyor. Ve yeryüzünü hem kendi, hem de güneşin etrafında korkunç bir hızla döndürüyor ve o dönmeleri; geceye ve gündüze çizdiği tablolarla benim gibi diğer yaratıklarına da sinema gibi izlettiriyor.

Denizlerde ve karalarda manevra yapan büyük orduları düşündüm. O orduların düzenli hareketleri, ordu karargâhında hazırlanan plânları büyük bir kolaylık ve hızla yerine getirmeleri, kuşkusuz askerlerin çok iyi bir eğitim almaları ve komutanlarının son derece etkili emirler verebilmeleri sayesinde oluyor. Gökyüzünde cereyan eden bu muazzam işler, bu harika olaylar da, büyük bir idarenin, gayet geniş bir eğitim ve terbiye faaliyetinin varlığını gösteriyor.

O faaliyeti dikkatle incelediğimde, tek bir emre, tek bir kanuna kayıtsız şartsız bir itaatın varlığını gözlemliyorum. Hiçbir yıldız, hiçbir gök cismi emirlere itaatsizlikte bulunmuyor. Yıldızlar, gezegenler, göktaşları ve diğer gök cisimleri bir ordunun askerleri gibi emirleri dinliyorlar; âdeta büyülenmiş gibi. Buna ‘teshir’ diyorum.

O büyük cisimlerin herbirinin yörüngesi öylesine âyarlanmış, öylesine ölçülüp biçilmiş ki, birbirlerine hiç çarpmıyorlar. Yiyecekleri olan yakıtları öylesine ölçülü verilmiş ki, ne hızları yavaşlıyor, ne ışıkları soluyor. Demek işlerin yolunda gitmesi için gerekli her türlü önlem alınmış. Buna da ‘tedbir’ diyorum.

Birbirlerinden binlerce ışık yılı uzaklıkta bulunan yıldızlar arasında bile öylesine irtibat sağlanmış; gökyüzünün tüm işleri birbirine karıştırılmaksızın öylesine mükemmel bir biçimde yerine getirilmiş ki, çekip çevrilmeyen, yürütülmeyen hiçbir iş kalmamış. Buna da ‘tedvir’ diyorum. Tüm bu işlerin birbirine engel olmaksızın işlemesi için öylesine gelişmiş bir düzen kurulmuş ki, her bir gök cismi kendi yörüngesinde bir hedefe doğru ilerlerken, diğerinin yolunu kesmiyor, başkalarının işini zorlaştırmıyor. Buna da ‘tanzim’ diyorum.

Yüz binlerce yolcusu bulunan o kalabalık gökyüzünde ne bir süpürüntü ne de bir kir parçası var. Gökyüzü yeni yıkanmış bir çiçek bahçesi gibi pırıl pırıl, tertemiz. Görünmez bir el her yeri temizlemiş. Buna da ‘tanzif’ diyorum.

Ve o gök cisimlerinin herbirine bir, hatta birçok görev verilmiş, vazifelendirilmiş. İşte buna da ‘tavzif’ diyorum.

Gökyüzünde gördüğüm tüm bu işlerden; yani teshir, tedbir, tedvir, tanzim, tanzif ve tavzif’ten oluşan bir gerçekle yüzyüze geliyorum. Bu gerçek, o azametli, geniş gökyüzününün Yaratıcısının varlığına ve birliğine işâret ediyor. Hem öyle bir işâret ki, O’nun varlığına, gökyüzünün varlığından daha açık bir biçimde tanıklık ediyor. Çünkü bütün bu işler, eğer birden çok kimsenin emri ile yapılıyor olsa idi, o zaman bir yıldızın yolu öbür yıldızın üzerine düşecek, bir göktaşı diğeri ile çarpışacak, bu düzenli ve pırıl pırıl gökyüzü, bir cehennem kargaşasına dönüşecekti. Ne o temizlik, ne o tedbirlilik, ne o çekip çevirme, ne o düzenlilik ne de o görevlilik sözkonusu olacaktı. Demek bir yıldızın sözünü geçiren bütün yıldızlara sözünü geçiriyor, bir gök cismini hareket ettiren bütün gökyüzünü emri altında bulunduruyor.

Yolculuğumun ikinci bölümüne geçmeden mola veriyor; küçük kulübemde uykuya dalmadan önce gökyüzünden öğrendiklerimi bir kez daha düşünüyorum. Yorulduğum zaman uykuyu paha biçilmez bir nimet, dinlendiğimde ise uyanıklığı en güzel hediye olarak sunan Yaratıcıya sonsuz teşekkürler ediyorum.

2. Gün

S abah rüzgârının tatlı esintileri ile uyanmıştım. Çimenlerin üzerinde sabahın ilk ışıklarıyla parıldamaya başlayan çiğ tanelerini selâmladım. Yeryüzü yeni bir şenliğin hazırlıkları içindeydi. Tabiatın sevinçli gösterisine katılmak üzere davrandığımda, birden yeryüzünün karanlık bir örtüye büründüğünü gördüm. Bakışlarımı yukarıya çevirdim. O pırıl pırıl gökyüzü, siyah bulutlarla dolmuştu. Zaman zaman büyük bir uğultu ile yeryüzünü sarsan şimşekler, gökyüzünü mavi ile beyazın tonları arasında gezdiriyordu. Gürültüler içinde havanın seslendiğini işittim:

‘Bana bak! Merakla aradığın şeyi ve seni buraya göndereni, benimle bilebilir ve bulabilirsin.’

Hava Sayfası

Havanın ekşi fakat merhametli yüzüne baktım. O müthiş fakat müjdeli gürültüsünü dinledim. İşte gördüklerim:

Bulut ve Yağmur

Yer ile gök arasında bir boşlukta durdurulan bulut, son derece hikmetli ve merhametli bir biçimde yeryüzü bahçesini suluyor ve orada yaşayan halka hayat suyu getiriyordu. Âdeta yaşamak ateşinin şiddetini hafifleten o su, ihtiyaca göre, her yerin ve herkesin imdâdına yetişiyordu.

Şaşkınlığım artmıştı. Bulutların yağmurdan önceki hallerini düşündüm. Hareketleri düzenli bir ordununkinden farksızdı. Düşmanın durumuna göre mevzi değiştiren, hızını artırıp azaltan kolordular gibi ilerlemişti bulutlar. Havayı temizlemek, yeryüzünün hararetini gidermek gibi daha öylesine çok görevleri vardı ki bulutların, onca işin arasında, bu denli hızlı hareket edebilmelerini anlamak çok güçtü. Evet, gerçek bir düzenli orduydü, bulutlar ordusu. Gerçek bir ordu aldığı emir ile nasıl birden ortaya çıkar ve bir başka emirle nasıl birden gizlenirse, havayı bir anda dolduran o kocaman bulut da, emir almış düzenli bir ordu gibi aniden gizleniyor, istirahate çekiliyor; havada hiçbir iz ve eseri görünmez oluyordu. Tıpkı ben bunları anlattığım zaman ol-

duğu gibi. İşte gökyüzü yeniden pırıl pırıl, güneş tekrar ışıklarını göstermiş, ötede, karşımda duran dik yamacın ötesinde, kocaman bir yarım halka oluşturan gökkuşağı bambaşka bir güzellik tablosu sergiliyor gözlerime.

Gökkuşağının altından geçmek arzusuyla, güneşin yedi renginin kırıldığı o muazzam prizmaya doğru koşmaya başlıyorum. Çimenler de gökler kadar alımlı bu saatlerde. Oysa havanın bu sükunetli hali fazla sürmeyecektir. Âdeta, ‘yağmur başına arş’ diye havayı çın çın çınlatan bir emir gelecek; bulut, ‘toplan’ emri ile, askerleri biraraya gelen bir ordu gibi, havayı yeniden dolduracak ve komutanının emrini bekleyen bir asker gibi o feza boşluğunda duracaktır. ‘Boşan’ emrini bekleyen yağmurla yüklenmiştir bulut. Göğün gözyaşları olan yağmurla.

Rüzgâr

Yağmurun dinmesini beklemek üzere sığındığım ağacın altında, bu kez havanın başka bir yüzüyle karşılaşıyorum; sabah tatlı okşayışları ile beni uyandıran rüzgârla. Havanın ne kadar çok görevleri bulunduğunu düşünüyorum. Gerçekten, hava son derece hikmetli ve ikrameder bir biçimde çalıştırılıyordu. Tıpkı, ustasının emirlerini harfiyyen yerine getiren bir işçi gibi. O an havanın milyarlarca, trilyonlarca, hatta sayılamayacak kadar çok atomdan oluştuğu aklıma geldi de, şaşırmadan edemedim! Adetâ o cansız havanın şuur-suz atomlarından herbiri, bu kâinatın sultanının emirlerini biliyor ve dinliyorlardı. O sultanın hiçbir emrini geri bırakmaksızın, yine o kumandanın gücüyle işlerini görüyorlar ve büyük bir düzen içinde görevlerini yerine getiriyorlardı.

Neler yoktu ki görevlerinin içinde. Yeryüzünde nefes alıp veren, havaya ihtiyacı olan her varlığa nefes veriyorlardı. Tüm canlıların yaşamaları için gerekli olan ısı, ışık, elektrik ve sesleri iletiyorlardı. Bu kadar mı? Bitkilerin üreyip çoğalmaları işini de havanın zerrelere üstlen-

mişti. Evet, çiçek tozlarını havanın zerreleri ağaçtan ağaca, çiçekten çiçeğe taşınmasalar, belki de bitkiler üreyip çoğalamayacaklardı. Evet, o çiçek tozlarını bazan arılar ve kelebekler, bazan da rüzgâr taşıyordu. Oysa havanın zerrelere ne akılları var, ne de üreyip-çoğalmanın ne anlama geldiğini bilirler! Demek ki onlar böylesine büyük ve önemli görevlerde, görünmez bir el tarafından çalıştırılıyorlar. Bu görünmez elin sahibi hem şuurlu, hem bilgili olsa gerektir. Çünkü zerrelere hangi işi, nasıl yapacaklarını çok iyi biliyor ve hatalı emir vermiyor. O elin sahibinin hayatı sevdiği de anlaşılıyor. Çünkü havanın zerrelere yüklediği görevlerin tümü hayata hizmet ediyor. O zerrelere ise büyük bir sevgi ve görev duygusuyla kendilerine verilen işleri yerine getiriyorlar.

Havanın türlü görevlerini düşünmekten yüreğimde tatlı heyecanlar oluşmuştu. Bu duygularla yüklü olarak yeni yağmaya başlayan yağmura yöneldim. Avuçlarımı birleştirerek, yere inmekte olan damlaları biriktirmeye çalıştım. Herbiri latîf, berrak ve tatlı olan o su damlacıkları, katreler, görünmez bir rahmet hazinesinden gönderiliyorlardı. Evet, hazinenin zenginliği, bolluğundan anlaşılır. Yağmurun geldiği gizli hazine de dereleri, ırmakları, hatta denizleri besleyecek derecede zengindi. Ve o küçük katrelere öylesine rahmanî hediyeler ve görevler verilmişti ki, sanki o görünmez Rahmet, görünür olmak için bir bedene bürünmüş ve ‘rahmet’ adı verilen o damlalarla yeryüzüne akıyordu.

Islak saçlarımdan gözlerime akan rahmet damlalarına dokundum ve o hediyeyi gönderene teşekkürlerimi sundum. Şimşeklerin ışıklarını göstermesi ile gökgürültüsünün uğuldamaları da o anda başlamıştı. Şimşegin ve gökgürültüsünün ne kadar acayip ve garip görevlerde çalıştırıldıklarını anlayarak gezimin ikinci gününü tamamlamıştım.

Akşamla birlikte kulübeme döndüm, mum ışığında notlarımı yazmağa koyuldum.

3. Gün

Yağmur üçüncü gün de yağmasını sürdüreceğe benziyordu. Önceki gün gördüklerimi düşünerek, kendi kendime sorular sormaya, aklımla bu sorulara cevaplar vermeye çalıştım.

Sorular, sorular...

A tılmış pamuğa benzeyen bu cansız ve şuursuz bulut, elbette ne beni, ne de benim gibi ihtiyaç içinde bulunan diğer varlıkları tanırdı. Bizi tanıyıp bilmediği halde nasıl oluyordu da imdadımıza yetişiyordu? Demek ki o bulut kendi kendine koşmuyor, emir almadan ortaya çıkmıyor ve gizlenmiyordu. O halde bulut, son derece herşeye gücü yeten ve merhamet sahibi bir kumandanın emri ile hareket ediyordu. Çünkü hiç iz bırakmadan gizleniyor, sonra bir bakıyorsunuz tekrar, defalarca, bıkip usanmaksızın ortaya çıkıyor, yeniden işinin başına geçiyordu. Bu işlerin bu denli mükemmelce yapılması, o emir sahibi kumandanın “Kadîr” olduğunu gösteriyordu.

Sonra o bulut iş başına geçtiğinde, son derece faal ve aşkın ve cilveli ve haşmetli bir Sultânın emrine ve gücüne dayanarak, zamandan zamana hava âlemini doldurup boşaltıyordu. Âdeta üzerine hikmetli sözler yazılan ve silinen bir karatahta gibi, gökyüzünü yaz-boz tahtasına çeviriyordu. Gökyüzüne bulutlarla yazılıp silinen bu yazılar, âdeta kıyametin kopmasını ve ölümden sonra dirilmeyi bir sinema perdesi

gibi canlandırıyorlardı. Bulutların bu halleri, sanki şöyle sesleniyordu: ‘Bizleri istediği zaman gökyüzüne yayan, sonra da tekrar ortalıktan kaybeden Kadîr Allah, elbette kıyamet günü geldiği zaman ölüleri kolaylıkla diriltecek, haşır meydanını kuracaktır.’

Sonra ikramı çok olan o hikmet sahibi Terbiye edici, ihtiyaç içinde olan varlıkları terbiye etmek ve lütuflarıyla ve ihsanlarıyla sevindirmek için, rahmet hazinelerindeki en değerli hediyelerden olan yağmur damlalarını rüzgârın sırtına yüklüyor, en uzak yerlerdeki muhtaçlara kadar yetiştiriyordu. Sanki o ihtiyaç sahiplerinin acıklı hallerine acıyıp ağlayarak, gözyaşı gibi yağmur akıtıyor ve yeryüzünü, yağmurla açan çiçeklerle güldürüyordu. Güneşin ateşinin şiddetinden yeryüzü yanıp buharlaşacak gibi kavrulurken yeryüzünü serinlendiriyor ve sünger gibi içine emdiği suyu bahçelerine serperek yeryüzünü yıkayıp, temizliyordu.

Tekrar aklıma döndüm ve ona şöyle seslendim: Bu cansız, şursuz, sürekli çalkalanan, kararsız, fırtınalı, dağdağalı, dayanıksız ve amaçsız olan hava, aslında birçok gerçeği gizleyen bir perde değil midir? Görünürde hava sayesinde meydana gelen binlerce hikmetli, merhametli ve sanatkârâne işler; gönderilen ihsan ve imdatlar açıkça birşeyi ispatlamıyorlar mı? Evet, bütün bu işler, bu çalışkan rüzgârın, ve hava denilen bu hareketli hizmetkârın kendi başlarına hiçbir hareketlerinin olmadığını gösteriyor. Evet, aslında hava ve rüzgâr, gayet Kadîr ve Âlî ve gayet Hakîm ve Kerîm bir âmirin emri ile hareket ediyor. Havanın herbir zerresi sanki herbir işi bilen ve o âmirin emrini anlayan ve dinliyen bir asker gibi, hava içinde cereyan eden Rabbânî emirleri dinliyor ve itaat ediyor. Yoksa bu kadar anlamlı olan ve hepsi bir amaca hizmet eden işleri akılsız ve şursuz olan havanın zerreleri yapabilirler miydi?

Oysa neler yapmıyorlar ki. O zerreler âdeta tüm hayvanların nefes alması ve yaşamasına, bitkilerin aşılınması, büyümesi ve yaşamasına gerekli olan maddelerin yetiştirilmesi; bulutların yönlendirilip yönetilmesi; yelkenli gemilerin denizlerde seyahat ettirilmesi; seslerin, özellikle telsiz, telefon, telgraf ve radyo ile yapılan konuşmaların bir yerden başka bir yere gönderilmesi gibi büyük ve önemli görevlerde çalıştırılıyorlar. Bunlardan başka, azot ve oksijen gibi basit elementlerden olu-

şan havanın zerreleri, herbiri bir diğèrinin dengi ve benzeri olduğu halde, aynı işlerde değil de yüzbinlerce değişik işlerde ve Rabbânî sanatlarda, son derece mükemmel bir düzen içerisinde, hikmetli bir el tarafından çalıştırılıyorlar.

O an aklıma Bakara Sûresi'nin 164. âyeti geldi. Yüce Allah şöyle buyuruyordu: 'Rüzgârları sevketmesinde ve gökle yer arasında Allah'ın emrine boyun eğmiş bulutlarda, aklını kullanan bir topluluk için Allah'ın varlık ve birliğine, kudret ve rahmetine işâret eden nice deliller vardır.'

Gerçekten rüzgârın, sayısız rabbânî hizmetlerde kullanılmak üzere idare edilmesi ve bulutların da onca rahmanî işlerde kullanılması; havayı bu şekilde Yaradanın, ancak Vâcibü'l Vücut ve Kadir-i Küll-i Şey ve Âlim- i Küll-i Şey olan bir Rabb-i Zülcelâl-i ve'l-İkram olduğunu gösteriyordu.

Vâcibü'l Vücut'dur, çünkü O olmazsa hiçbirşey olmuyor; ama O'nun varolması için başka hiçbirşeyin varolmasına gerek yok.

'Kadir-i Küll-i Şey'dir, çünkü herşeye gücü yetiyor, hiçbirşey O'nun gücü ve kudreti karşısında zor gelmiyor.

'Âlim- i Küll-i Şey'dir, çünkü her bir işi bu denli değişik amaçlar için, bir arada ve birbirine engel olmaksızın yapıyor; o halde herşeyi biliyor, hiçbir iş O'nun bilgisinin dışında kalmıyor.

'Rabb-i Zülcelâl-i ve'l-İkram'dır, çünkü yüceliği karşısında herşey bir hiç hükmüne geçiyor ve en küçük şeyden en büyüğüne kadar bütün varlıklara ikramda bulunuyor.

Bir yandan bunları düşünürken, başıma düşen damlalar, bakışlarımı tekrar yağmura çevirmeme neden oldu. Gördüm ki yağmurun taşıdığı damlaların sayısı ne denli çok ise, o denli çok sayıda yararları ve Rabbânî hikmetleri var. Ne kadar berrak, ne kadar tatlı, ne kadar şirin o damlacıklar. Güneşin ışığı altında pırl pırl parıldayıp duruyorlar. Hele o sıcaktan kavrulduğumuz yaz günlerinde yağın dolulara ne demeli. Maazallah, yere düşene kadar birbirleriyle çarpışarak, kocaman buz dağları gibi üzerimize inseler ne yapardık? Ya da o yağmur damlaları havada birleşerek bir deniz gibi üzerimize dökülseydi.

Şükürler olsun ki, o damlalar ve dolu taneleri Allah'ın emrinden çıkmıyorlar, düzenli bir ordunun askerleri gibi bir intizam içinde yer-yüzüne iniyorlar.

Düşünün ki, o yağmur damlaları, oksijen ve hidrojen gibi iki basit elementin birleşmesinden meydana geliyor. Oysa o basit elementler, oksijen ve hidrojen, suyun meydana gelmesinden başka, daha nice akıl almaz işlerde Allah tarafından çalıştırılıyorlar. Tüm canlıların enerjisi, yakıtı oksijendir, bunu hepimiz biliyorsunuz. Akciğerlerimizde toplanan kirli kanı temizleyen de oksijen, değil mi? Oysa oksijenin ne aklı var ne de şuuru. Bırakın bunları, canı bile yok oksijenin. Bununla birlikte ne denli şuurulu işlerde çalıştırılıyor, ne kadar çok çeşitli hizmetlere koşturuluyor, ne harika sanatların ortaya çıkmasında kullanılıyor. Doğrusu insan şaşmadan, 'sübhaneallah' demeden edemiyor.

Düşünün ki, kurumuş, çatlamış toprağın üzerine dökülen o yağmur damlacıkları, toprak tarafından nasıl sevinçle karşılanıyor. Yağmur yağarken, kurak bir tarlanın çıkardığı sesleri dinlemenizi öneririm sizlere. Nasıl, 'vız, vız' sesleri çıkarttığını duyacaksınız. Sanki Allah'ın Rahmet'i su şekline bürünmüş ve o ihtiyaç sahibi toprağın ve o toprakta yetişen ürünlerle beslenen insanın ve daha nice canlının imdadına yetişmektedir. Bakınız Allah da Şûrâ Sûresi'nin 28. Âyetinde nasıl buyuruyor: 'İnsanlar ümitsizliğe düşmüşken yağmuru indiren ve rahmetini her tarafa yayan O'dur.'

Sonra gök gürültüsü ve şimşegi dinlerken, havanın bu iki garip olayı Râd Sûresi'nin 13. Sûresi'ni hatırlattılar bana: 'Gökgürültüsü hamd ederek Onu tesbih eder.' Evet, gökgürültüsü bir yandan yaratıcısını tesbih ederken, öte yandan çıkardığı gürültü ile ihtiyaç sahiplerine haber verip, onlara yağmurun geleceğini müjdeliyordu.

Evet, hiç düşündünüz mü, gökyüzünün hiçten, birdenbire gürültü ile konuşmasının hikmetini? Sadece gökgürültüsü mü? O karanlık gökyüzü birden nur ve ateş ile, yani şimşeklerin çakması ve yıldırımların parlaması ile nasıl da birdenbire aydınlanıyor. O dağlar gibi kocaman pamuk kümeleri olan bulutlar, kar ve su tulumları gibi ateşi söndürmeye yarayan maddelerle dolu oldukları halde, nasıl oluyor da birden ateşler saçıyor, yıldırımlar yağdırıyorlar. Evet, bu şimşekler, bu

gökgürültüsü, Yaratıcıdan gâfil olan insanların başına âdeta bir tokmak gibi iniyor ve onlara uyanın diyerek, şöyle sesleniyor:

‘Ey gâfil insan, başını kaldır, kendini tanıttırmak isteyen faal ve kudretli bir Zâtın hârika işlerine bak. Nasıl ki sen başıboş değilsin; uymak zorunda olduğun belirli kurallar, yerine getirmek zorunda bulunduğun görevler, giderilmesi gereken ihtiyaçların var. Ve bu işlerinin, ihtiyaçlarının birçoğu, senin iraden olmaksızın, bilmediğin bir yerden ve akıl erdiremediğin bir düzenlilikle yerine getiriliyor. Gökyüzünde izlediğin bu hârika olaylar da başıboş olamazlar. Herbiri çok hikmetli görevlerin peşinde koşturuluyorlar. Hikmet sahibi bir tedbir alıcı, bir Müdebbî-i Hakîm tarafından çalıştırılıyorlar.’

O zaman bulutun, rüzgârın, yağmurun ve havada gerçekleşen tüm olayların tek bir hakikati oluşturan parçalar, kısımlar olduğunu anladım. Evet, bulutu ‘teshir’ eden, emir ve iradesine boyun eğdiren kim ise, rüzgârı ‘tasrif eden’, istediği hızda istediği yöne estiren de O’ydu; yağmurun yukarıdan aşağıya inmesini, ‘tenzil’ini sağlayan kim ise, havadaki bütün olayları ‘tedbir’i ile cereyan ettiren, gerçekleştiren de oydum. İşte teshirden, tasrifden, tenzilden ve tedbirden oluşan bu büyük hakikat böyle şahitlik ediyordu: Ben de onlar gibi ‘Amentübillahi’ dedim. Yani, ‘Allah’a ve bunları yaratana ve tedbirini görene tam îman ettim’ dedim. Artık hava yeniden kararmaya başlamıştı. Düşüncelerimle göklerde gezinmekten hem memnun hem de bir parça yorgun olarak kulübeme doğru yollandım. Uykuya dalana kadar gökyüzünde gör-düklerimi düşünecektim. Düşündüm de.

4. Gün

Güneşin ışıkları kulübeciğimin küçük deliklerinden süzülerek gözlerime ulaştı. Uyanmıştım. İyiden iyiye dinlendiğimi hissettim. Dün olanları bir kez daha aklımdan geçirdim. İlk günkü yabancılığım her geçen dakika azalıyordu. Çevremde olanları tanıyıp anlamaya başlamıştım. Doğanın güzellikleri karşısında, içimde kıpır kıpır bir şeylerin uyandığını duyar gibi oluyordum. Gördüğüm ve duyduğum herşey, tıpkı benim gibi, aynı ordunun askerleriydi. Benim gibi onlar da aynı düzene uyuyorlardı. Onlar da benimle birlikte aynı Rahmet hazinesinden gelen hediyelerle ihtiyaçlarını gideriyor, aynı Rahman'ür-Rahîm'e hamd ü senada bulunuyor, teşekkürlerini gönderiyorlardı.

Ama öğrenecek çok şey olmalıydı daha. Merakımı kamçılıyarak dışarıya çıktım. Bu kez bakışlarımı yere çevirecektim. Bu kez de yeryüzü sanki şöyle seslenecekti:

'Gökte, fezada, havada ne geziyorsun? Gel, ben sana aradığını ta-nıttıracağım. İstersen şu gördüğüm işlere bak ve sayfalarımda yazılanları oku'.

Yeryüzü Sayfası Gök Denizin de Bir Gemi

Ben de yeryüzünün sesine kulak verdim, işaretlerini ve yazılarını okudum. Neler görmedim ki! Dünya, kendinden geçmiş bir mevlevî dervişi gibi dönerek aynı anda iki ayrı hareketi gerçekleştiriyordu. Birinci hareketi kendi ekseni etrafında dönmesiydi; o hareketi ile geceler ve gündüzler meydana geliyordu. İkinci hareketi ise güneşin etrafında dönmesiydi. Dünyamız bir yandan kendi çevresinde dönerken, öte yandan güneşin etrafında dönüyor, bu hareketi ile de aylar, mevsimler ve yıllar oluşuyordu. Güneş de Samanyolu Galaksisi ile birlikte bilmediğimiz bir yöne doğru hareket ettiğine göre, dünyamızın ne kadar geniş bir alanın çevresinde daireler çizip durduğu akıllara şaşkınlık veriyor. Âdeta, öldükten sonraki diriliş demek olan Haşir Gününde bütün insanların toplanacağı o kocaman alanın etrafında dönüp duruyor koca dünya. Ve o meydanın etrafına, bahar, yaz, sonbahar ve kış gibi mevsimlerle taşıdığı erzakı, yiyecekleri ve daha her türlü canlılığın ihtiyacı olan nice maddeleri kocaman bir gemi gibi içine alıp beraberinde taşıyordu. Tıpkı uzun bir sefere çıkan geminin, mürette-

batının ihtiyacını ambarına depolaması gibi. Evet, yeryüzünün, yani dünyamızın, gök denizine açılmış, Haşir Meydanına doğru hareket eden büyük bir gemi olduğundan kuşku duymuyordum. Bizleri, diğer canlıları ve hepimizin ihtiyacı olan rızık ve malzemeleri o dalgalı denizde hiç sarsmadan, muazzam bir denge ile gezdiren ve güneşin etrafında seyahat eden ilahî bir gemiydi dünyamız.

Yeryüzünün Sayfaları

Sonra sayfalarına baktım yeryüzünün. Herbir bölümündeki her bir sayfasında binlerce âyet yeryüzünün Rabbini tanıtıyordu. Tümünü okuyacak kadar zamanım olmadığından tek bir sayfa olan canlıların ilkbahar devresinde Yaratıcının icâd ve idâresine baktım ve şunları gördüm:

İlkbahar Sayfası

Hayvanlar ve bitkilerden oluşan canlılar âlemi kendi içlerinde yüzbinlerce türlere ayrılıyordu. Bulduğum şu dağ başında baharla açılan papatyalar, çiğdemler, nevruzlar, çimenler, yaban gülleri ve daha yüzlercesi, çiçekler âlemindeki binlerce türden sadece birkaçı idi. Oysa her bir papatya başka bir çiçektir artık. Şu kayanın dibinde yeni açılan çiğdem de öyle. Herbiri basit bir maddeden, topraktan, son derece düzenli biçimde açılıyor, merhamet sahibi bir Yaratıcı tarafından son derece Rahîmâne bir biçimde terbiye ediliyordu. Evet, Rahîmâne terbiye! Çiçeklerin böylesine eğitilmelerine başka bir isim veremezdim. Neden mi? İsterseniz size biraz sirklerden söze-
deyim:

Rahîmâne Terbiye

Hiç sirklerde gösteriye çıkan arslanların, atların, köpeklerin ve diğer zavallı hayvancıkların nasıl eğitildiklerini sözümona terbiye edildiklerini merak ettiniz mi? O ateşler saçan çemberlerin içinden nasıl korkusuzca atladıklarını düşündünüz mü? Zavalı hayvancıklar önce günlerce aç bırakılıyorlar, kamçılarla dövülüyorlardı. Eğiticilerinin istediklerini yapana kadar aç bırakılıyor, üstelik kırbaçlanıyorlardı. Hayvancıklar aç kalmamak ve kırbaçlanmamak için yavaş yavaş “eğiticilerinin” kendilerinden beklediği hareketleri yapmayı öğreniyorlardı. Bu işkenceli eğitim bazan ayları bazan da yılları buluyordu. Sonuçta, sirklerde çocuklar kadar büyüklerin de beğeniyle izledikleri gösteriler ortaya çıkıyor, böylece izleyiciler hoşça vakit geçirmiş, eğiticiler de para kazanmış oluyorlardı. Kimse o hayvancağızların çektikleri acıları düşünmüyordu.

Oysa çiçeklerin eğitimi böyle miydi? Güzel isimlerinden biri de ‘Rahman’ olan Allah, çiçekleri eğitip, gelişmeleri, çiçek açıp büyümeleri için gerekli işleri yaparken onlara hiç de eziyet etmiyordu. Aksine,

susadıkları zaman, toprağın içine sokulan o narin köklerine, toprağın nemini imdada gönderiyor, onları serinletiyordu. Sadece bu kadar mı? Çiçeklerin o rengârenk görünümlerine ulaşabilmeleri için gerekli olan besinlerin tümü, yine topraktaki kökleriyle emdikleri su aracılığıyla gövdelerine ulaşıyordu. Çiçeklerin bu işleri yapabilmek için gerek duydukları enerji, her sabah üzerlerine doğan güneşin ışıkları sayesinde yaptıkları fotosentez sonucunda açığa çıkıyordu. Güneşi terbiyeleri için imdadlarına gönderen Allah ne kadar merhametli, ne kadar insaf sahibiydi. Çiçeklerin eğitimine ‘Rahîmâne terbiye’ demem işte bundandı.

Hele o çiçeklerin üreyip çoğalmalarındaki olağanüstü kolaylık ve düzenlilik yok mu! Çiçek tohumlarına kuşlar gibi kanatçıklar takıp rüzgârla birlikte havada uçmalarını sağlayan Allah, böylelikle o tohumları yemyeşil yeryüzünün en uzak köşelerine kadar yayıyor, her yerde rengârenk çiçekler açtırıyordu. Ne kadar tedbir sahibi bir İdarecinin işleriydi bunlar. Yavrusunu şefkatle besleyen bir anne gibi, bu çiçek milleti de müşfikane bir biçimde beslendiriliyor, türlü türlü lezzetli yiyecekleri hiçten, kuru topraktan gönderiliyordu. Hem de nasıl! Birbirine benzeyen, incecik, kemik gibi köklerden, çekirdeklerden ve su damlacıklarından. Âdeta bahar mevsimi kocaman bir tren vagonu gibi, bütün papatyaların, çiğdemlerin, tüm bitkilerin, tüm hayvanların; sözün kısası, tüm canlıların yiyeceklerini ve diğer ihtiyaç malzemelerini yüklenmiş bir vaziyette onların önüne gönderilmişti. Bilinmeyen, gizli bir hazineden yüklenmişti bu vagon. Annelerin şefkatli göğüslerinde süt konserveleri olarak yavrulara gönderilen o tertemiz gıdayı düşünsenize. Yaraticının bu şekerli süt tulumbacıklarını yavrulara göndermesi, açıkça Rahman-ı Rahîm’in gayet müşfikane ve mürebbiyâne bir rahmet cilvesi ve ihsanı olduğunu ispat etmiyor muydu?

Diriliş Örnekleri

Kısacası, bu bahar mevsiminin tek bir sayfası olan canlılar sayfası, aynı zamanda ölümden sonraki dirilişin, yani ‘haşr-i âzam’ın yüzbinlerce örneğini de göstermiş oluyordu. Evet, kış mevsiminde bir anlamda ölmüş olan yeryüzü, bahar sayfasının açılmasıyla birdenbire canlanıyor, yüzbinlerce çiçek yeniden hayat bularak topraktan fişkııyor, sinekler ve böcekler gibi yüzbinlerce canlı türü yattıkları kış uykusundan uyanıyorlardı. Tıpkı Allah’ın Rum Sûresinin ellinci ayetinde buyurduğu gibi:

‘Şimdi bak Allah’ın rahmet eserlerine: Yeryüzünü ölümünün ardından nasıl diriltiyor. Bunu yapan, elbette ölüleri de öylece diriltecektir; O herşeye hakkıyla kadirdir, O’nun herşeye gücü yeter.’

Evet, bahardaki hayat sayfası, bu âyeti tefsir ediyor, yorumluyordu. Tıpkı bu âyetin bahardaki canlılar sayfasını yorumlaması gibi.

Böylece anladım ki, yeryüzü bu canlılar sayfası gibi yüzbinlerce sayfası ile, büyüklüğü oranında ve kuvvetinde 'lâ ilâhe ill'Allah' diyerek, Allah'tan başka ilah olmadığını ilan ediyordu.

Canlılar sayfasından okuduklarım karşısında hayli heyecanlanmış, önüme çıkacak her sayfayı okumaya karar vermiştim. Okudukça mutluluk anahtarı olan imanımın arttığını hissediyordum. İç dünyamda büyük değişimler, manevi ilerlemeler gerçekleşiyordu. Çünkü marifetim, yani bilgim artıyordu. Çevremde olan bitenlerin, bana anlatmak istediklerini anlayabiliyordum. Doğadaki işaretler yanıltmıyordu beni. Öğrendikçe Allah'a olan imanım artıyordu. 'İman-ı billah' ise, tüm yetkinliklerin, kemâlâtın özü ve kaynağı olduğundan, imanım arttıkça birçok manevi zevk ve lezzetleri tadıyordum. Yaradılışımın, dünyaya gönderilişimin amacı, 'iman-ı billah' yoluyla maddi ve manevi yetkinliklere ulaşmak, akıl ve ruhumun yaşadığı bu gelişmeleri yaşamak olduğunu anlıyordum. Tüm bu nimetleri bizlere gönderen Allah olduğu gibi, bunları gönderenin Allah olduğunu bilmeyi bizlere öğreten de Allah'tı. Bu da nimet içinde nimet demekti bir anlamda. Bunları düşündükçe merakım artıyor, öğrenme isteğim kabarıyor, Kaf Sûresinin otuzuncu âyetindeki gibi 'daha yok mu?' deyip duruyordum. Bu sırada dağın zirvesine ulaşmış, yamacın öteki tarafına bakmaya başlamıştım. O an, ufuk çizgisinin bulunduğu yerde masmavi, kocaman bir denizin çalkalanıp durduğunu gördüm. Başka bir tepeden doğup, aşağıdaki ova boyunca denize doğru koşup duran bir de büyük nehirle karşılaşmıştım. Bu iki hareketli su kitesinin zikir eder gibi çışku içinde çıkardıkları sesleri işittim. Halleriyle bana sesleniyorlardı sanki: 'Bize de bak, bizi de oku'. Ben de onları okumaya başladım.

Ne kadar çışkunluk ve taşkunluk işaretleri veriyordu denizler. Canlıymışcasına sürekli çalkalanan denizler, yaradılışlarında dağılmak, dökülmek ve yayılmak yetenekleri olduğu halde, bu denli hızlı hareket eden dünyamız ile birlikte yolculuk ettikleri halde, ne dağılıyorlar, ne dökülüyorlar ne de yanbaşılarında komşuları olan toprağa taşıyorlar. Demek gayet kudretli ve azametli, büyük bir Zâtın emriyle ve kuvvetiyle durmakta, gezmekte ve korunmaktadır.

Sonra bakışlarımı ve aklımı denizin içine çevirdim, o derin suların içinde olup bitenleri gözlemedim. Suyun dibinde, son derece güzel,

değerli taşlarla süslenmiş, düzgün cevherler vardı. Bunlardan başka, balıklar, su yosunları, deniz anaları, balinalar gibi daha binlerce hayvanın yedirilip içirilmeleri, idare edilmeleri, doğumları ve ölümleri o kadar düzenli ve denizin dibindeki basit bir kumdan ve insanın içemeyeceği kadar acı ve tuzlu bir sudan verilen yiyecek ve diğer ihtiyaçları o denli mükemmeldi ki, tüm bu işlerin celal sahibi ve herşeye gücü yeten bir Kadîr-i Zülcelâl'in ve ikramı seven merhamet sahibi bir Rahîm-i Zülcemâl'in eseri olduğu açıkça anlaşılıyordu.

Irmak Sayfası

Sonra bakışımı ırmaklara çevirdim. Onlardan sağlanan yararların ve gördükleri işlerin ne kadar çok olduğunu, gelir ve giderlerinin ne kadar dengeli, hikmetli ve merhametli olduklarını gördüm.

Adeta bütün ırmaklar, çaylar, pınarlar, büyük nehirler bir ‘Rahmân-ı Zülcelâl-i Ve’likrâm’ın rahmet hazinesinden çıkarak akıyorlar. Bu sular dağların içinde o kadar çok miktarda depolanıyorlar ve o denli bol sarfediliyorlar ki, insanlar arasında ‘dört nehir Cennetten geliyorlar’ sözü meşhur olmuş. İnsanlar bununla büyük bir gerçeğe işaret etmek istemiş olmalılar. Gerçekten, yağmur, buhar, güneşin ısıtması gibi görünürdeki sebepler, ırmak ve çayların kaynaklarından çıkan bu kadar çok suyun gerçek sebebi olamazlar. Yeraltı sularının birbirleriyle bağlantılı olmaları da ırmakların gürül gürül akmalarını açıklamaz. Bu sular manevî bir cennetin hazinesinden ve yalnız görünmez ve tükenmez bir kaynağın feyzinden akıyor olmalılar.

Örneğin Mısır çölünü bir cennete çeviren ve bu yüzden kendisine ‘mübarek’ diye nitelenen Nil Nehri, güneyden, Cebel-i Kamer denilen bir dağdan kaynaklanıyor ve sürekli küçük bir deniz gibi tükenmeden akıyor. Oradan altı ay boyunca akan sular toplansa ve dondurularak buz şekline getirilse, o dağdan daha büyük olur. Halbuki o dağın o suya ayrılan bölümü, mahzeni dağın sadece altıda biri kadar bile olamaz. Peki o dağa dışarıdan ne kadar su geliyor, yani geliri ne kadardır dersiniz? Halbuki oralarda çöller çoktur, sıcak bir bölgedir. Bu yüzden yağmur az yağar, yağdığı zaman da susamış toprak tarafından çabucak emildiği için o dağdaki mahzene pek az su gider. Demek ki görünüşe göre Nil Nehri’nde gelir gider dengesi sağlanamıyor; o denli sarfiyata karşılık kaynağına gelen su çok az. Öyleyse nehrin böylesine bereketli bir biçimde akıp durmasının sebebi ne olabilir? Elbette bilinmeyen bir hazineden, Allah’ın Rahmet hazinesinden, manevî bir cennetten akıyor olmalıdır.

Nehirler ve denizlerin, denizler kadar çok olan hakikatlerinden ve tanıklıklarından sadece birisini görmüştüm aslında. Oysa bütün denizler ve bütün nehirler, hep bir ağızdan “lâ ilâhe illallah” diyerek tanıklık ediyorlardı. Ayrıca onlar bu tanıklıkları ile, denizler ve ırmaklarda yaşayan sayısız canlı ve cansız varlıklar adedince tanıklar göstermiş oluyorlardı. İşte denizlerin ve nehirlerin bu tanıklıklarını dile getirmek için dudaklarımdan şu sözler dökülmüştü: Allah’tan başka hiçbir ilah yoktur. O öyle bir Vâcibü’l Vücuddur (Var Olması Mecburi Bulunan) ki, Onun vücûb-u vücudunu (varlığının mutlaklığını) ve vahdetini (birliğini), bütün nehirler ve denizler bütün içindekilerle birlikte, gözle görülen geniş ve düzenli teshir, muhafaza, iddihar, yani depolama ve idare hakikatlerinin büyüklük ve kuşatıcılığının tanıklığıyla gösterirler.

Ertesi gün de dağları ve çölleri gezmek ve merakımın cevabını onlarda aramak üzere kulübeme çekildim ve geceyi düşünüp, dinlenerek ve bana bütün bu bilgileri öğreten Yaratıcı’yı anarak geçirdim.

5. Gün

Düşüncemle dağları ve çölleri gezecek, sorularıma onların verecekleri cevapları dinleyecektim. Kulübemin bulunduğu düzlükten başlayıp, birbirine yaslanarak denize kadar uzanan sıradağları daha yakından gözlemlemek için en yakındaki zirveye tırmanmaya başladım. Ben yükseldikçe aşağıda kalan herşey daha bir küçük görünüyordu. En uçtaki noktaya geldiğimde biraz nefeslenmek için oturdum ve dağların büyük görevlerini düşünmeye başladım.

Dağlar

Dağların görevleri öylesine çeşitli ve dünyadaki diğer varlıklarla öylesine ilgili idi ki, akılları hayretler içinde bırakıyordu. Herşeyden önce dağların yeryüzünden adeta fişkıracak göğe uzanmaları, son derece önemli bir görevin yerine getirilmesinden başka birşey değildi. Bu görevlerin anlaşılması için, aşağılara, yeryüzünün derinliklerine kadar inilmesi gerekiyordu.

Toprağın altından dünyanın merkezine doğru gidildiğinde sıcaklığın giderek arttığını ve sıcaktan erimiş maden eriyiklerinden oluşan “magma tabakası”na doğru gelindiğini hepimiz bilirsiniz. İşte bu tabaka, zaman zaman sıkışıp kalan gazların etkisiyle patlar ve yeryüzünü sarsar. Adeta topraktaki bu iç çalkalanmalar, inkılaplar toprağın derinliklerindeki hiddeti, gazabı, heyecanı ifade ederler. Bu hiddet ve heyecanın sakinleştirilmesi, sarsıntı ve depremlerden yeryüzünün kurtarılması için o ateşli tabakanın nefes alması, yeryüzüne uzanan delikler açması gerekmektedir. Kapağı sıkı sıkıya kapalı, hiç hava almayan bir tencerede suyun kaynadığını düşünün. Bir süre sonra buharın etkisi ile

ya kapak fırlayıp gidecek veya tencere patlayıp parçalanacaktır. Böyle bir tehlikeden sakınmak için ya kapakta bir delik açılır veya kapak tencerenin üzerine sıkı sıkıya oturtulmaz, içeriye havanın girebileceği bir açıklık bırakılır.

İşte dağlar, yeraltındaki bu çalkantıların dinmesi, sükunet bulması için açılan deliklerden göğe doğru yükselen ‘nefes alma kuleleri’dir. Yeryüzü o dağların fişkırması ile teneffüs edip zararlı depremlerden korunuyor ve böylelikle üzerinde taşıdığı bitkiler, hayvanlar, insanlar gibi sakinlerinin istirahatleri, huzurları bozulmuyor. Gemileri dalgaların sarsıntısından korumak için direkler dikildiği gibi, dağlar da yeryüzü gemisinin hazineli direkleridir; içlerinde suları ve bin bir türlü madenleri saklıyorlar. Tıpkı Yüce Yaratıcı’nın Nebe’ Sûresi’nde buyurduğu gibi: Dağları birer kazık yapmadık mı?

Sonra dağlar, tüm canlıların ihtiyaçlarının yerleştirildiği kocaman depolar sayılmazlar mı? Türlü türlü kaynaklar, sular, madenler, ilaçlar, maddeler son derece hakîmâne, müdebbirâne, kerimâne ve ihtiyatkârâne bir biçimde dağların içinde dizilmiş ve sıralanmışlar.

‘Hakîmâne’ (Hikmetli); çünkü herbirinin dağlarda depolanmasında çeşitli amaçlar, hikmetler gözetilmiş, en uygun miktarlarda ve biçimlerde yerleştirilmiş.

‘Müdebbirâne’ (Tedbirli), çünkü herbiri bir belaya, bir ihtiyaca cevap vermesi için, tedbiri düşünülme suretiyle hazırlanmış.

‘Kerimâne’ (İkramlı), çünkü herbir canlının en akla gelmeyecek ihtiyaçları bile özenle düşünülerek, hiçbir kısıntı ve kesinti yapılmaksızın ihtiyaç sahiplerine verilmek üzere depolanmış.

‘İhtiyatkârâne’ (İhtiyatlı), çünkü en sıkıntılı zamanların ve çaresiz günlerin ihtiyatları da o dağlar içinde saklanmış.

Tüm bu işlerin, kudreti sonsuz bir Kadîrin (her şeye gücü yetenin) ve hikmeti sonsuz bir Hakîmin (her şeyi hikmetli yapanın) hazineleri, anbarları ve hizmetçileri oldukları açıkça görülüyor mu? Ancak hikmetine sınır olmayan bir Hakîm bu denli hikmet dolu amaçları gözelebilir, bu kadar çok iş içinde hiçbirşeyi bir diğerine karıştırmaz ve herşeyden amaca en uygun olanı bulup çıkartır. Ve ancak kudretine sınır

olmayan bir Kadîr bu kadar büyük ve azametli bir işi bu denli kolaylıkla yapabilir.

Sonra çöl ve dağların daha dağlar kadar çok olan görevlerini bu iki maddeye kıyas ettiğimde gördüm ki: Dağlar ve çöller, özellikle ihtiyaç anında ihtiyaç sahiplerine yetiştirilmek üzere içlerinde depoladıkları türlü türlü maden ve gıdalar bakımından, kendilerinin, bir Kadîr-i Hakîmin hizmetçileri olduklarına tanıklık ediyorlar ve lâ ilahe illallah diyorlar: Evet, tanıklık ediyoruz ki O'ndan başka İlah yoktur. Bizler gibi herşey O'nun Varlığına ve Birliğine şahitlik ediyorlar. Ben de onlarla birlikte 'âmentü billah', "inandım, iman ettim" diyorum.

Bitkiler Âlemi

Düşüncemin kanatlarını açmış, dağlar ve çöllerde gezerken, birden ağaçlar ve bitkiler âleminin kapısının açıldığını gördüm. Beni içeri çağırdılar: ‘Gel dairemizde de gez, bizim yazılarımızı da oku’ dediler.

İçeri girdiğimde gördüm ki, bitkiler son derece muhteşem ve süslü bir zikir meclisi, bir zikir ve şükür halkası kurmuşlar. Ağaçların ve bitkilerin bütün türleri biraraya gelmiş, hep bir ağızdan lâ ilahe illallah dediklerini, lisân-ı hallerinden anladım. Gerçi bu tevhid kelimesini pek öyle açıktan açığa söylemiyorlardı. Ama bitkilerin, ölçülü ve fesahatli yapraklarının diliyle süslü ve cezâletli çiçeklerinin sözleriyle ve düzenli ve belagatli meyvelerinin kelimeleriyle beraber lâ ilahe illallah dediklerine işaret ve tanıklık eden üç büyük hakikat görmüştüm:

Birinci Hakikat

Tüm bu yaprak dal çiçek ve meyvelerin herbirinin üzerinde, doğrudan doğruya kasdî bir in'am ve ikram ve ihtiyarî bir ih-san ve itminan gerçeği görüldüğü gibi, tümüne topluca bakıldığında da bir güneş gibi aynı gerçeğin parıldadığını gördüm.

En akıllı kafaların, en güçlü bileklerin, en iyi yüreklerin biraraya gelmesi halinde bile bu kadar güzel, bu kadar yerinde, bu kadar düzenli bir ikramda bulunulması, ihtiyaç sahiplerinin nimetlendirilmesi mümkün olamıyor. Demek ki bu güzellikler, bu ikramlar, hiçbir rastlantıya yer bırakmayacak bir kesinlikte bir İrade'ye, bir İsteme'ye, bir Kudret'e dayanıyorlardı.

İkinci Hakikat

Sonra her bir çiçek, her bir meyve, her bir dal birbirinden özenle ayrılıyor, herbirinin farklı olan ihtiyaçları birbirine karıştırılmaksızın gönderiliyordu. Herbir şeye ayrı ayrı merhamet edildiği, ikram ve in'amda bulunulduğu buradan da belli idi. Çünkü farklı şeylerin birbirinden ayırteğilmesi hiç şaşırmayan bir Ayırdedici'nin varlığını gösterdiği gibi, herbirinin ayrı ayrı ihtiyaçlarına ayrı ayrı cevap verilmesi bir Seçici'nin seçim yaptığına, ihtiyarî, isteğe bağlı bir ikramda bulunduğuna tanıklık ediyordu.

Üçüncü Hakikat

Sonra o bitkiler âlemindeki sayısını bilemeyeceğim kadar çok olan türlere baktım. Herbirinin sureti, şekli, görünüşü birbirinden farklı idi. Hem de bu farklılık son derece düzenli, ölçülü ve göze güzel görünecek biçimde gerçekleştiriliyordu. Oysa bütün bu farklı türler, birbirine çok benzeyen ve madde olarak da birbirinin hemen hemen aynı olan karışık çekirdeklerden ortaya çıkıyordu. Bu basit, cansız çekirdeklerin toprak altında çatladıktan sonra hiç şaşırmasızın, birbirine karışmasızın yanlış yapmasızın ait oldukları türün bitkilerini yeşertmeleri ve bu türlerin farklı bireylerini fethetmeleri, yani açmaları öyle bir hakikattir ki, güneşten daha parlaktır.

Böylece, baharın çiçekleri ve meyveleri ve yaprakları ve varlıkları sayısınca o gerçeği ispat eden şahitlerin varolduğunu bildim ve ‘elhamdülillahi ala ni‘meti’l-İslâm’ dedim: ‘İman nimetini bana verdiği için ezelden ebede kadar Allah’a hamd olsun.’

Okuyarak Görüşme

Düşünde bir adam gelerek, ‘seni biri çağırıyor’ dedi. Kalktı, birlikte gittiler. İki katlı ahşap bir binanın önüne geldiler. Kapıdan girdiler. Korku verici bir yerdi. Tıpkı uçurum ağzı gibi. Korku içinde geçtiler orayı. Geniş bir odaya vardılar. Ortada, heybetli bir ağaç gibi ayakta duruyordu.

Kılavuzu, ‘onu getirdim efendim’ dedi. ‘Gel’ diye işaret etti. Gitti yanına. Bir süre baktı. Sonra beyaz bir gömlek giydirdi ve, ‘şimdi inanca vakti’ dedi, ‘anlama ve anlatma zamanı’.

Kılavuzu yaklaştı, kolundan tutarak çıkardı odadan. Dış kapıdan çıkınca, geniş bir vadide insanlar gördü. Onlara yaklaştı, ‘şimdi inanca vakti’ diye bağırды, ‘anlama ve anlatma zamanı’. Uyandı ve doğruca kitapçı Refet beye gitti. Kitaplarını aldı.

Getirdi. Gece gündüz okudu. Okudukça O’nu görme isteğiyle doluyordu. Ziyaretine gitti.

‘Niçin zahmet edip geldin?’ dedi, ‘kitaplarımı okuyan benimle zaten görüşüyor demektir’.

RİCALAR

I.

Birinci Dünya Savaşı'nda, doğu cephesinde, öğrencilerimle birlikte Ruslara karşı savaşırken tutsak düşmüş, Rusya'nın kuzey-doğusundaki Kosturma'ya götürülmüştüm. Volga nehri kıyısında, Tatar'ların yaptığı küçük bir camii vardı. Esir subay arkadaşlarımla birlikteydim. Ne var ki ruhum yalnızlık istiyor, yüreği dostluk ateşiyle yanan dostları bile taşıyamıyordu. Dışarda izinsiz gezemiyordum. Tatar mahallesinden birkaç kişinin kefaletiyle, Volga'ya bakan camiye alındım.

Camide yalnız kalıyordum. Bahar yaklaşmıştı. Kuzeyde geceler uzundu. Çok az uyuyor, geceboyu uyanık kalıyordum. O karanlık gecelerde, Volga'nın hüznünlü şırıltısı, yağmurun dokunaklı sesi ve rüzgarın yakıcı ezgisi beni derin gaflet uykusundan uyandırır.

Gerçi kendimi yaşlı hissetmiyordum. Ama, 'harb-i umumiye gören ihtiyardır' demişler. Çocukları ihtiyarlatacak gün'ün sırrına eriyordum. Savaş kıyametinde sanki kırk yıl yaşlanmış, sekseninde gibiydim. O ka-

ranlıklı, uzun gece gurbetinde, hayatım ve yurdumla ilgili derin bir umutsuzluk yerleşti içime. Güçsüzlüğüme ve çaresizliğime baktım, ümidim kesildi.

O haldeyken, Kur'ân'dan yardım yetiştii. Dilim, 'Allah bize yeter, O ne güzel bir vekildir'i okurken, kalbim ağlayarak, 'Garibim, kimse-sizim, zayıfım, güçsüzüm, yardım dilerim.

Affını, yardımını beklerim dergahından ey Allah'ım' dedi.

Ruhum, ülkemdeki dostlarımı düşünerek, gurbette ölümümü hayal etti ve Niyazi-i Mısri'nin dizelerini söyledi:

'Dünya gamından geçip yokluğa kanat açıp şevk ile her dem uçup çağırırım dost dost'.

O hüznü, yakıcı, uzun gurbet gecesinde, çaresizliğim, Rabbimin dergahında o denli büyük bir şefaataçı oldu ki, şimdi bile hayretteyim.

Birkaç gün sonra tutsaklığa son diyerek fırar ettim. Alışılmışın aksine, yürüyerek bir yılda gidilebilecek bir mesafeyi tek başıma, Rusça bilmediğim halde birkaç ayda katettim.

Allah'ın yardımıyla kurtulmuştum. Varşova ve Avusturya'ya uğrayarak İstanbul'a geldim.

Rusça bilen, korkusuz ve kurnaz insanların aşamayacağı bir engeli, kolayca aşmışım.

Yol boyunca zihnimde gezen düşünce şu idi: Volga kıyısında geçirdiğim o ıstıraplı gecelerden sonra, insanların arasına karışmayıp kalan ömrümü dağlarda, mağaralarda geçirmeliydim. Madem sonunda kabre yalnız gireceğim, o halde şimdiden yalnızlığa alışmalıyım.

Ne yazık ki İstanbul'da bir hayli dost ve arkadaşım beni bekliyordu. İstanbul'un gürültülü ve çekici dünya hayatı, özellikle haddimden çok fazla yönelen dünyevi şan ve şeref bana bu kararımı geçici olarak unutturdu.

Sanki o gurbet gecesii, hayatımın gözünde nurlu bir siyahlıktı. Ve İstanbul'un beyaz, gösterişli gündüzü, o hayat gözümün nursuz beyazıydı ki, geleceği göremedi, yine uykuya daldı.

İki yıl sonra Gavs-ı Geylani, Fütuhu'l-Gayb kitabıyla tekrar gözü-mü açtı. Gördüm ki insanın aczii, Allah'ın rahmet inayetini çekiyor. Bu gerçeği kendi hayatımda tecrübe ettiğim gibi, yeryüzünde de rahmetin

tecellisini bizzat gözledim. Hayvanların en güçsüzü, yavrulardır. Oysa rahmetin en güzel, en tatlı tecellisi de onlarda görünür. Bir ağacın başındaki yuvada aç ve çaresiz bekleyen yavrusu için annesi gezip dolaşır, rızık bulup getirir. Ne zaman güçlense ve kanatlansa, 'haydi git, kendi yiyeceğini kendin bul' der. Bu sır insanların hayatında da gözlenebilir. Çocuklar ve yaşlılara rızkı ya anneleri veya bereket eliyle verilir.

'Beli bükülmüş ihtiyarlarınız olmasaydı, belalar sel gibi üzerinize yağardı' hadisi bu hakikatı işaret eder.

İnsan güçsüzlüğünü, yaşlılığını, yüz gençliğe değişmemeli. Eski Said'in onlarca gençliğini verseler, şimdi yeni Said'in bir ihtiyarlığını vermem.

2.

Esaretten kurtulup İstanbul'a döndükten sonra, bir iki sene yine gaflet uykusuna dalmıştım. Siyaset havası, dikkatimi nefsimden çekip, ufka dağıtmıştı.

Bir gün, Eyüp Sultan mezarlığının dereye bakan bir yerinde oturmuştum. İstanbul'un ufkuna baktım. Birden özel dünyamın öldüğünü gördüm. Sanki ruh çekiliyor gibi bir hal yaşadım. Kendi kendime, 'acaba' dedim, 'kabristanın mezartaşlarındaki yazılar mı beni böyle böyle bir hayale sürükledi?'

Uzaklara değil, az ilerdeki mezarlığa baktım. Kalbime şöyle geldi: 'Burada belki yüzlerce İstanbul yatıyor. Milyonlarca insanı buraya döken Rabbinin hükmünden kurtulamayacak, sen de toprağa gireceksin'. Kalkıp camiye doğru yürüdüm. Bazen, mahfeldeki küçük odaya kapardım.

Doğruca oraya girdim. Üç yönden misafirdim. Burada, bu küçük menzilde konuk olduğum gibi, İstanbul'da da dünyada da konuktum. Misafir yolu düşünmeli.

Bir zaman sonra bu odayı terkeceğim gibi, bir gün İstanbul'dan da çıkacağım, dünyayı da bırakacağım.

Yakıcı bir hüznün kalbime çöktü. Sadece bir iki dostumu yitirmeyecek, İstanbul'da bütün sevdiklerimden ayrılacaktım.

Çok sevdiğim bu şehri de terkecektim. Yeniden mezarlığa döndüm. Arada bir, ibret için sinemaya giderdim. Filmlerde geçmiş zamanın gölgeleri bugüne getirildiği gibi, o anda, insanlar bana ayaklanmış cenazeler gibi göründü. Hayalim şöyle dedi:

'Madem kabristanda yatanların bir kısmı, sinemadaki gölgeleri hatırlatır şekilde gezer gibi görünüyor. Onların gelecekte, mezara girecekmiş gibi gör. Onlar da bir tür cenazelerdir'. Zihnim bulandı, kalbime dayanılması güç bir hüznün çörelendi. Bu hal kısa sürdü.

Ansızın, Kur'ân'ın nuru karanlığı dağıtarak, 'senin' dedi, 'Kosturma'daki gurbetinde, esir dostların vardı. Onlardan biri, sana, 'İstanbul'a dönmek mi istersin, burada kalmak mı?' diye sorsaydı, ne derdin? Kuşkusuz dönmek isterdin. Çünkü dostlarının neredeyse tamamı orada. Dönmek senin için kederli bir ayrılık değil, mutlu bir kavuşmadır. Üstelik geldin, mutlu olmadın mı? O düşman ülkenin verdiği yalnızlıktan, karanlık ve fırtınalı gecelerinden kurtuldun. Dünya cenneti bir şehre kavuştun. Tıpkı bunun gibi, çocukluğundan itibaren tanıdığın ve sevdiğin insanlar, ötedünyadalar. Burada birkaç dostun kalmış. Onlar da oraya gidecekler. Öyleyse ölüm ıstırap veren bir ayrılık değil, ahbablarına kavuşmaktır'.

Kur'ân'ın bu uyarısından sonra, mezarlık, şehirden daha ünsiyetli geldi bana. Yalnızlık, insanlara karışmaktan daha güzeldi. Bunun üzerine, Boğaz tarafında, Sarıyer'e yakın bir halvethane buldum kendime. Bu kez İmam-ı Rabbani, Mektubat'ıyla şefkatli bir üstad olarak çıktı karşıma. Yaşlanmanın, dünyanın keyiflerinden uzaklaşmanın ve sosyal hayattan sıyrılmanın lezzetini farketirdi.

3.

Bir zaman, Isparta'nın Barla nahiyesinde, sürgün adı altında, işkenceli bir tutsaklıkla, yalnız, kimsesiz bir köyde, kimseyle görüşmeksizin, haberleşmesi yasaklanmış bir halde, hastalık, yaşlılık ve gurbetle perişan bir durumdayken, Allah, rahmetiyle, Kur'ân'ın hikmetini ve sırlarını bağışlayıp, bir teselli ışığı vermişti.

Sevdiklerimin, geride bıraktığım dostları ve yakınlarımın özlemini böylece dindirmeye çalışıyordum.

Ne varki, birini asla unutamıyordum. Yeğenim, fedakar öğrencim, manevi oğlum ve cesur yoldaşım, Abdurrahman'ı. Yedi yıl olmuştu ondan ayrılmış. Ne o benim yerimi biliyordu ne ben onun durumundan haberdardım. Sonra birden bir mektup aldım. Açıp okuduğumda, Abdurrahman'ın ruhundan geldiğini gördüm. Beni çok ağlattı, halen de ağlatıyor. Bu fedakar ve cesur talebem, dünyanın geçici zevklerinden nefret ettiğini, en büyük amacının, samimi bir şekilde, çocukluğunda ona baktığım gibi yaşlılığında bana hizmet etmek istediğini yazıyordu. Dünyadaki tek görevimde, Kur'ân'ın sırlarını yazmakta, güçlü ka-

lemiyle yardımcı olmak istiyordu. Mektubunda, ‘Yirmi otuz risaleyi bana gönder, her birinden yirmi otuz kopya yapacağım’ diyordu. İçtenliği bana, dünyaya karşı kuvvetli bir umut verdi. Deha ölçüsünde zekaya sahip ve gerçek oğuldan daha sadık bir öğrenci bulmuştum.

Mektuptan önce, ötedünya inancına ilişkin Onuncu Söz’ün bir kopyası eline geçmişti. Ona tam tiryaki olmuş, altı yedi yılda aldığı manevi yaralarını bir anda temizlemiş, sağaltmıştı. Tam bir teslimiyetle ölümünü bekliyor gibi, bir veda mektubu gibi yazmıştı o satırları. Birkaç ay sonra ölüm haberini aldım. Öylesine sarsıldım ki, beş yıldır etkisi altındayım.

Onun acısı, esareti, yalnızlığı, gurbeti, ihtiyarlığı ve hastalığı unutturdu. Daha yakıcı acıyla beni hüznün derinliklerine sürükledi. Annem öldüğünde özel dünyamın yarısı yıkılmıştı. Öteki yarısını da Abdurrahman yıktı. Artık dünyayla hiçbir ilişkim kalmamıştı. Yaşasaydı, hem Kur’ân hizmetinde bana yoldaş olacak, benden sonra da hayırlı bir halefim olarak bunu sürdürecekti. Öylesi bir kayıp benim gibi birisine sanılandan daha yakıcı geliyor. Dayanmaya çalışıyordum. Ama ruhumdaki fırtına bir türlü dinmiyordu. Kur’ân’dan gelen teselli beni yatıştırmasaydı tahammül edemeyecektim.

Sık sık Barla’nın derelerine ve dağlarına gidip geziyordum. Issız yerlerde dolaşıyordum. O tenhalık içinde, yalnız bir haldeyken, Abdurrahman’la geçirdiğimiz günleri hatırlıyordum. Sinema levhaları halinde o mutlu ve huzurlu günlerin anıları geçiyordu gözümden.

Bu boğucu günlerde, bir gün, birden Kur’ân’ın nuru yardıma yetti. Kasas suresinden okuduğum bir ayetin sırrı açıldı, yaralı kalbime şifa oldu:

‘Herşey yok olup gidicidir. O’na bakan yüzü müstesna. Hüküm, O’na aittir, siz de O’na döndürüleceksiniz’

Ayetin gizlerine sızdıkaça, hüznün dağılmaya başladı. Kendimi üç büyük cenaze başında gördüm:

Birisi, ellibeş yaşına kadar ölen ve gömülen Said’lerin kabrinde bir mezartaşıydım. İkincisi Adem(a.s.)’den bugüne ölmüş ve defnedilmiş olan o büyük cenazenin başında, mezartaşı hükmünde olan bu çağın yüzünde gezen karınca gibi küçük bir canlı olarak kendimi gör-

düm. Üçüncü olarak, insanlar gibi her yıl dünya yüzünde gezgin bir dünyanın ölümüyle, büyük dünyanın da öleceği hayalimde belirdi.

Abdurrahman'ın ölümünün verdiği acıyı, şu ayet dağıtıyordu: 'Eğer senden yüz çevirecek olurlarsa de ki, Allah bana yeter. O'ndan başka ibadete layık hiçbir ilah yoktur.' Madem Allah var, O herşeye bedeldir. Madem O sonsuzdur, elbette O bize yeter. O'nun bir bağıışı bütün dünyanın yerini tutar. Nurun bir tecellisi, bütün cenazelere hayat verir, onların yokolmadığını başka bir aleme gittiğini gösterir. Hüznün yerleştiği o dağlardan ve derelerden Barla'ya döndüm. Kuleönü'nden Mustafa adındaki genci, birkaç meseleyi sormak üzere ziyaretime geldiğini gördüm. Ruhundaki sağlığı ve içtenliği gördüm. Geri çeviremedim. Sonra, Abdurrahman'ın yerine Allah'ın onu gönderdiğini hissettim. O zaman kalbime dedim, 'Artık ağlama. Madem Allah, bu yeni yoldaşınla yararı iyileştirmeye murad etti. Öyleyse umutlanabilirim'.

4.

Rus esaretinden kurtulduktan sonra, Daru'l-Hikmet'teki hizmetim beni iki üç yıl İstanbul'da tuttu. Giderek bu ışıltılı ve gösterişli hayattan usanmaya başladım. Sıla özlemi beni memleketime doğru sürükledi. Madem öleceğim, öyleyse vatanımda öleyim, diyerek Van'a gittim.

Şehre ulaşınca, önce Horhor adındaki medreseyi görmek üzere, Van kalesine yöneldim.

Rus kuşatmasında öteki eski Van yapıları gibi o da yanmıştı. Kaleye bitişikti. Sekiz yıl olmuştu ayrılalı. Esaret ve özlemle geçen sekiz koca sene. Yıkıntıya baktıkça, talebelerimle geçirdiğim o mutlu günlere gidiyordum. Şimdi hiçbirinden eser yoktu. Kimi işgal sırasında, çatışmalarda şehit olmuş, kimisi hastalanarak bu aldatıcı dünyaya veda etmişti. Onları hatırladıkça kalbim ezilmeye ve gözyaşı dökmeye başladı. Kaleye çıktım. Yıllar öncesindeydim. Çevrede kimsecikler yoktu.

Sessiz ve ıssızdı. Birkaç yılda, herşey değişmişti. Medresenin civarındaki Kaledibi semti tümüyle yıkılmış, yokolmuştu.

Son gördüğümünden bugüne sanki yüzyıllar geçmişti. Gözlerime inanamıyordum. Bir zamanlar, şimdi birer viraneye dönmüş olan bu mahalle ve medresede, dostlarım, sevdiklerim, öğrencilerim yaşıyordu.

Bir kısmı göç etmiş, çetin göç şartlarında yitmişti. Kimisi gurbette perişan olmuştu. Ermeni mahallesiyle birlikte şehrin bütün müslüman mahalleleri adeta yok edilmişti. Yüreğim derinden sızladı. Öylesine dokundu ve içimi acıttı ki, binlerce gözüm olsa birlikte ağlayacaktı. Memleketime gelerek gurbet acısından kurtulacağımı sanmıştım. Oysa şimdi garipliğin en dayanılmazını yaşıyordum. Bir zamanlar okuduğum lâkin anlayamadığım şiiri hatırladım:

‘Dostlardan ayrılık olmasaydı/Ölüm ruhlarımıza nasıl yol bulup gelebilirdi?’ Şimdi bunu tam hissedebiliyordum. İnsanı asıl öldüren, sevdiklerinden ayrılıktır. Hayatımda hiçbir şey bu kadar yakmamıştı beni. Kur’an’dan yardım yetişmeseydi, bu hüznün ruhumu uçuracaktı.

Öteden beri şairler, hatıralarının yuvalarına ağıtlar yazmıştır. Bunun en acı resmini bizzat görüyordum. İkiyüzyıl sonra, vatanına dönerek dostlarının semtine uğrayan bir insanın ıstırapıyla ruhum ve kalbim birlikte ağlıyordu. Karşımda harabe haline gelmiş evlerin, sokakların, bir zamanlar ne kadar şenlikli ve neşeli olduğunu hatırladım.

Yaklaşık yirmi yılım geçmişti burada. Talebe ve hoca olarak bu medresede geçirdiğim günler, hayatımın en tatlı dönemiydi.

Hatıralar, sinema kareleri gibi gözlerimden geçiyordu. İnsanların kendisini nasıl avuttuğunu ve aldattığını düşündüm. Gördüğüm şey, dünyanın geçiciliğini ve insanların misafir olduğunu söylüyordu. Hakikat ehlinin, ‘dünya aldattıcıdır, zalimdir, ona kanmayın’ uyarısının ne kadar gerçek olduğunu gözlerimle görüyordum.

Her sabah bir meleğin, ‘ölmek için doğuyorsunuz, yıkılması için binalar yapıyorsunuz’ diye seslendiğini hatırladım. Bu hakikati kulaklarımınla değil, gözlerimle işitiyordum.

Bu hal beni uzunca bir süre ağlattı. On yıldır ne zaman hayalen oraya gitsem yine ağlıyorum. Binlerce yıllık Kale’nin başındaki menzillerin harab oluşu, sekiz yılda sekizyüz sene kadar yıpranışı, medresemin ölümü, Osmanlı’nın bütün medreselerinin ölümünü gösteren cenazesinin manevi büyüklüğüne işaretten başındaki koca yekpare taş, Van Kalesi’ne bir mezar taşı olmuştu. Sanki tümü ahirete geçmiş olan

talebelerim, kabirlerinde benimle beraber ağlıyordu. Evlerin yıkık duvarları, medresenin dağılmış taşları, yaşlanmış, yanmış yakılmış olan her şey ağlıyordu. Bu acıya dayanamayacaktım. Ya ben de onlara katılıp bu zalim dünyadan göçmeli veya dağda bir mağaraya çekilip eceli mi beklemeliyim diye düşündüm. Madem dünyada böyle, dayanılması güç, yakıcı ayrılıklar var, elbette ölüm hayata tercih edilir.

Hayatımın yönlerine baktım, hepsi karanlıktı. Şiddetli üzüntünün getirdiği ruh uykusu, bana hayatı anlamsız, dünyayı amaçsız ve her an başıma yıkılacakmış gibi gösterdi. Ruhum bir sığınak ve sonsuza uzayan arzularını doyuracak bir dayanak ararken birden, Kur'an'ın hakikati yetiştirdi: Kalbim, 'Göklerde ve yerde ne varsa Allah'ı zikreder. O'nun gücü herşeye üstün gelir ve bilgisi herşeyi kuşatmıştır. Göklerin ve yerin mülkü O'na aittir. Hayatı da ölümü de O verir. O'nun kudreti herşeye yeter' ayetinin sırlarına açıldı.

Baktım, ağaçların dallarındaki meyveler gülümseyerek bana bakıyor, 'bize dikkat et' diyordu.

Çiçekler bir renge boyanmış, mütebessim çehreleriyle, 'sadece yı-kıntılara bakma, bize de bak' diye sesleniyordu. Bu ayet şöyle diyordu bana, 'Van sahrasının sayfasında konuk olan insanların eliyle yazılan ve şehir suretini alan bir mektubun, Rus istilası denilen dehşetli sel belasıyla silinmesi sana neden bu kadar acı veriyor?

Herşeyin Sahibi'ne bak, O'na yönel. Van sayfasında, kader kalemiyle yazdığı yüzbinlerce kelimesi, onbinlerce mektubu okunuyor O'nun. Eski mekanlarının harap ve terkedilmiş oluşuna ağlama. İnsanlar dünyada misafirdir. Herşey yok olacaktır. Herşey, Sahibi'ne gidecektir' Bununla, o yakıcı hüzünden, hakikate doğru bir kapı açıldı.

Demirin, harlı ateşe sürülüp korlanması gibi, nefsim de o ıstırap ateşinde yumuşamış, gerçeği kabule hazırlanmıştı.

Van medresesini kaybetmişim ama Rabbim bana, çok geçmeden, İsparta'da yeni bir nur dersanesi bağışladı. Birbirinden değerli, zeki ve sadık talebeler gönderdi. Ağacın meyveleri koparılınca yerine nasıl yenileri geliyorsa, yeryüzü sayfasında da bir yenilenme ve tazelenme yaşanıyordu. Eski dost ve sevdiklerimle, ötedünyada, sonsuz bir saadete hazırlanmalıydım.

5.

Yaşlılığın habercisi aklar saçıma düşmeye başladığında, gençliğin derin uykusunu daha da ağırlaştıran Dünya Savaşı'nın gü-rültüsü, tutsaklığın karmaşası, ardından İstanbul'a Halife'den Başkomutan'a, medrese öğrencilerinden Şeyhülislam'a kadar pek çok kişinin şahsıma gösterdiği aşırı ilgi beni aldatmış, dünyayı sonsuz, kendimi de onda ebedi kalacakmış gibi göstermişti. Bir gün Beyazıt Camiine, samimi hafızları dinlemeye gitmiştim. Onların güzel kıraatıyla, 'herkes mutlaka ölümü tadacaktır' ikazını dinledim.

Bu gerçek, kulağımdan, kalbimin derinliklerine sızarak yerleşti. O kalın gaflet uykusunun ve sarhoşluğunun perdelerini parçaladı. Camiden çıktım. Epeydir zihnime yerleşen o eski uykunun sersemliğiyle, birkaç gün, başımda fırtına ve dumanlı bir ateşle, rotasını şaşırılmış bir gemi gibi dolaştım. Ne zaman aynaya baksam, saçımdaki aklar, beni uyarıyor, 'dikkat et' diyordu. Güvendiğim ve zevklerine bağımlı olduğum gençlik, 'elveda' diyordu. Dünyam yavaş yavaş sönüyor, sevdiğim veda ediyordu. Kur'ân, 'her nefis ölümü tadacaktır' ayetiyle, insan

da dünyada bir nefistir, ahirete dönmek üzere ölecektir diyordu. Keyif ve zevklerin dünyası gidiyor, hüznünlerin kaynağı geliyordu. Işıltılı hayat yerini, karanlıklı bir ölüme bırakıyordu.

Gafillerin sevgilisi olan dünya, hızla yok oluyordu. Kendimi aldatmak ve başımı gaflete sokmak için İstanbul'da gördüğüm ilgiye baktım. Hiçbir faydası olmadı. İnsanların tesellisi, ilgileri ve övgüleri kabre kadardı. Gelir ve mezarda sönerdi. Şöhret tutkusunun süslü perdesi aralanınca, aşağılık bir ikiyüzlülük, soğuk çehreli bir kendini beğenmişlik ve geçici bir başdönmesi karşıma çıkıyordu.

Şimdiye dek beni aldatan bu işlerin gerçek bir teselli vermeyeceğini ve onlarda hiçbir nurun olmadığını anladım. Tekrar Kur'an'ın dersine, Beyazıt Camiine döndüm. Hafızların dilinden, 'inanana müjdele' gibi umut dolu haberler duydum. Oradan aldığım teselliye dışarda bulamayacağımı gördüm. Öncelikle, ölümün ürkütücü yüzüne baktım. Peçesi karanlık ve çirkindi gerçi. Fakat mümin için çehresinde seyrine doyumaz bir güzellik parlıyordu. Anladım ki ölüm hiçlik değil, yokluk değil, sonsuz bir ayrılık değil, asıl hayatın ilk adımıdır.

Öteye göçen sevdiklerimize kavuşmaktır. Hayatın ağır yüklerinden kurtulmaktır. Korkuyla değil, sevgi ve istekle ölümün yüzüne baktım. Kayboluşuyla herkesi ağlatan gençliği düşündüm. O süslü ve ışıltılı giysisinin gerisinde, çirkin ve sarhoş edici bir yüz gördüm. İnsanları kendisine aşık eden ve tutkuyla bağlayan dünyaya baktım. Birbiri içinde üç büyük dünya gördüm. Biri, Allah'ın isimlerine bakıyordu, onların aynasıydı. İkincisi ahirete bakıyordu, onun tarlasıydı. Üçüncüsü, onun sevgisiyle kendinden geçenlerin bir oyun, bir oyalanma yeri idi. Herkesin, bu dünyada, kendine ait büyük bir dünyası vardı.

Belki, insanlar sayısınca dünyalar içiçeydi. Herkesin o özel dünyasının direği, kendi hayatıydı. Ne zaman cismi kırılrsa, dünyası başına yıkılıyor, kıyameti kopuyordu. Başkalarının gibi yıkılmaya ve dağılmaya hazır benim de özel bir dünyam vardı.

Bu kısacık ömrümle ne yararı olabilir diye düşündüm. Dünya, geçici bir ticaret yeri, her gün dolup boşalan bir misafirhane, gelip geçenlerin alışverişi için yol üstüne kurulmuş bir pazardır. Allah'ın sürekli yenilenen, kader kalemıyla yazdığı ve sonra bozduğu bir kitabıdır. Her bahar, yaldızlı bir mektuptur.

Her yaz, bir şiiirdir. Allah'ın isimlerinin belirtilerini yansıtan bir aynadır. Ötedünyanın fidanlığı, rahmetin çiçekliğidir.

6.

Yaşlılığa adım attığım günlerde, ruhum, İstanbul'un Boğaz yakasındaki Yuşa tepesinde yalnızlık aradı. Bir gün o yüksek tepede, ufka baktım. İhtiyarlığın uyarısıyla acı veren, yakıcı bir ayrılık resmi gördüm. Ömür ağacımın kırkbeşinci yılı olan kırkbeşinci dalından, ta hayatımın aşağı tabakalarına göz gezdirdim. Her dalında, her yılında, sevdiklerimin ve dostlarımla cenazeleri yatıyordu. Bu ıstırapla kıvrılırken, Bağdatlı Fuzuli gibi, 'kavuşmayı düşleyerek sürekli ağlarım/Bu kuru bedenim soluk aldıkça feryad ederim' diyerek bir nur, bir teselli, bir dua kapısı aradım. Birden ahirete imanın aydınlığı yetişti. Bana sönmez bir ışık ve kırılmaz bir rica bağışladı.

7.

Bir zaman, ihtiyarlığa ayak bastığımdan, gafleti sürdüren beden sağlığım da bozulmuştu. Yaşlılık ve hastalık birleşerek hücum ettiler.

Başıma vura vura uykumu kaçırdılar. Dünyayla beni bağlayan, çoluk çocuk veya mal mülk gibi bağlar yoktu. Gençlik sarhoşluğuyla kaybettiğim ömür sermayemden geriye, günahlar, yanlışlar ve hatalar kalmıştı. Niyazi-yi Mısri gibi, 'bir ticaret yapmadım/ömür sermayesi boşa gitti/yola döndüm lakin/kervan habersiz göçmüştü/ağlayarak düştüm yola/yalnız kimsesiz ve garip/gözlerim ağlıyordu, göğsüm boştu/aklım ise şaşkındı' dedim.

O zamanlar gurbetteydim. Umutsuz veren bir hüznün, pişmanlık dolu bir acı ve çaresiz bir hasret duydum. Birden Kur'ân'ın gerçeği yardıma yetişti. Bana öylesine güçlü bir dua kapısı araladı, öyle bir teselli ışığı verdi ki, bütün umutsuzluğu ve karanlığı dağıttı.

8.

Barla'ya sürüldüğüm günlerdi. İnsanlardan kaçmış, Çam dağının doruğunda yalnız kalıyordum. Geceydi. Tepedeki büyük cam ağacının dallarında, üstü açık bir odacıktaydım. Yaşlılık birbiri içinde üç gurbeti duyurdu:

Gece, ıssız, sessiz, yalnız; ağaçların hüzünlü hışırtısı, yüreğimdeki gurbeti derinleştiriyordu. Gün kararmış, karanlık bir kabre dönüşmüştü. Dünya siyah kefenini giymişti. Ömrümün gündüzü geceye, dünya gündüzü berzah gecesine, hayatın yazı, ölümün kış gecesine dönüyordu. Memleketimden uzaktaydım. Elli yıl boyunca beni bırakıp ahirete göçen sevdiklerimi, dostlarımı düşündüm. Onların ayrılığı bana daha büyük bir gurbeti yaşatıyordu. Yaşlılık, gece ve dağdaki gurbetinden daha hazin ve elemli bir yere yaklaştığımı haber veriyordu. Bu gurbet gurbet içinde ve hüzün hüzün içindeki durumdan kurtulmak için bir rica bir nur aradım. Birden Kur'ân yardıma yetişti.

Madem merhameti sonsuz Rabbim var, benim için gurbet yok. Madem O var, benim için herşey var. Yeryüzü boş değil, تنها ve ıssız değil. Dağlar, tepeler, yaylalar, bu yaylalar, O'na itaat eden ve kullukta bulunan sayısız canlıyla doluydu. Varlık O'nun nuruyla aydınlanıyordu. Taşlar ve ağaçlar da birer yoldaş ve arkadaşı.

9.

Bir zaman, ihtiyarlığın başlangıcında Eski Said'in gülmeleri, Yeni Said'in ağlamalarına dönüştüğü bir anda, Ankara'daki dünya ehli, beni Eski Said sanarak çağırdı. Gittim.

Güz mevsiminin sonunda, Ankara'nın benden çok yaşlanmış, yıpranmış ve eskimiş Kale'sinin burcuna çıktım.

Kale, taşlaşmış tarih olarak göründü bana. Senenin ihtiyarlık mevsimiyle benim ihtiyarlığım, Kale'nin ihtiyarlığı, insanlığın ihtiyarlığı, Osmanlı Devletinin ihtiyarlığı, Hilafet saltanatının ölümü ve dünyanın ihtiyarlığı, beni, yakıcı bir hüzne, o yüksek Kale'de, geçmiş zamanın vadilerine ve gelecek zamanın dağlarına götürdü.

Beni kuşatan dört beş ihtiyarlık karanlığı içinde, Ankara'da, en kara bir ruh hali hissederek, bir teselli, bir rica aradım.

Geçmiş zaman, babamın, dedelerimin ve insanlığın büyük bir mezarı şeklinde göründü.

Geleceğe baktım. Kendimin, emsallerimin ve gelecek nesillerin büyük bir kabri biçiminde göründü.

Bulduğum zamana baktım. Ölüyordu ve acı çeken bedenimin cenazesini taşıyan bir tabut olarak görünüyordu.

Sonra başımı kaldırıp, ömür ağacının başına baktım. Tek meyvesi vardı: O da benim cenazemdi. Ağaçta duruyor, bana bakıyordu.

Onda da korkarak başımı aşağı eğdim, ömür ağacının altına, köküne baktım.

Kemiklerimin toprağıyla, ilk yaratılışındaki toprağın karışmış olduğunu ve ayaklar altında çığnendiğini gördüm. Bu da derdimi artırdı, yarımı derinleştirdi.

Arkaya baktım. Esassız dünya, hiçlik vadilerinde ve yokluk karanlığında yuvarlanıyordu.

Merhem aradığım derdime zehir kattı. Ön tarafa baktım, bakışlarımı ileriye saldım. Kabir, yolumun üzerinde, ağzını açmış bekliyordu.

Arkasında, sonsuza giden yol ve yolda kabileler vardı. Altı yönden gelen dehşetlere karşı dayanabileceğim tek şey vardı: Cüzi iradem.

Elimde başka bir dayanak yoktu. Oysa, kısa, eksik ve güçsüzdü. Ne geçmişe geçebilir, oradan gelen hüznü susturabilir, ne de geleceğe uzanıp, beni korkularımdan kurtarabilirdi.

Bu karanlık ve umutsuzlukta çırpınırken, birden Kur'ân'ın göğünde parlayan imanın nuru yardıma yetişti. Altı yönü birden ışıttı. Korkularımı ve vahşetleri, ünsiyete dönüştürdü. Geçmiş zamanın büyük mezarı, aydınlık bir dost meclisine döndü.

Gelecek zaman, saadet saraylarındaki ziyafet şöleni haline geldi. İman ışığı, gaflet uykusuna dalmış olan zihnime, ömür ağacının başında cenaze biçiminde görünen bedenimin ölümüyle, eskimiş yuvasından yıldızlara doğru yükseldiğimi gösterdi.

Yaratılışımın mayası olan toprağın ayaklar altında değersiz ve çürümüş kemikleri yatan bir şey olmadığını, cennet salonuna açılan rahmet kapısı olduğunu gördüm.

Hiçlik ve yokluk karanlıklarında yuvarlanan dünyanın, görevi tamamlayıp, anlamını ifade eden, meyvelerini varlığa bırakan ilahi bir mektup olduğunu anladım.

Ağzını açmış bekleyen kabir, karanlık bir kuyu değil, nura açılan kapıydı.

Sonsuz mutluluğum geçicidiydi. İman, geçmiş ve gelecek zamana nüfuz edemeyen cüzi iradenin dizginini maddenin elinden aldı. Kalbe ve ruha teslim etti.

Geçmişin derin vadilerine ve geleceğin korkulu dehlizlerine uzanarak hüznüleri dağıttı.

10.

Bir zaman gençlik gecesinin uykusundan, ihtiyarlık sabahıyla uyan-
dım. Kendime baktım. Vücudum, mezara doğru yokuştan iner gi-
bi gidiyor. Niyazi-yi Mısri'nin, 'günde bir taşı bina-yı ömrümün
düştü bir yere/can yatar gafil, binası oldu viran' dediği gibi, ruhumun evi
olan bedenimin de her gün bir taşı düşerek yıpranıyordu. Beni dünyaya
bağlayan umutlarım birer birer yok oluyordu. Dostlarımdan ve yakınla-
rımdan ayrılık zamanının yaklaştığını hissettim. Bu manevi yaranın mer-
hemini aradım, bulamadım. Niyazi-i Mısri gibi, 'kalbim bütün gücüyle
sonsuzluk istediği halde/Allah'ın hikmeti, bedenimin dağılmasını gerekti-
riyor/Lokman Hekim'in çaresini bulamadığı bir derde düştüm' dedim.

Birden Allah'ın sonsuz merhametinin dili olan Hz. Peygamber'in
getirdiği hakikat yetişti.

Dermansız sandığım yarama, şifalı bir ilaç oldu. Karanlık umutsuz-
luğu, ışıklı bir dünyaya dönüştürdü. Gidiyoruz, aldanmakta fayda yok.
Gözümüzü yummakla, bizi burada durdurmazlar. Bize karanlıklı bir
ışık gibi görünen berzah ülkesi, dostların kavuştuğu gerçek alemdir.

II.

E mirdağ'da sürgünken, tek başıma, bir odalı, küçük bir evde gözetim altındaydım. Tek başıma, bir odada tutuluyordum. Baskı altındaydım. İşkence görüyordum. Hayattan usanmıştım, hapisten çıktığıma üzülüyordum. Bütün ruhumla, Denizli hapsini arzuladım ve kabre girmeyi istedim.

'Hapis veya mezar bu hayattan daha iyidir' diye düşünürken, Allah'ın inayeti imdada yetişti. Kalemleri teksir makinası olan kahraman talebelerime bir makine bağışladı. Birden Risalelerin her biri bir anda beşyüz nüsha çoğalıyordu. Yayılıyor ve gönüllere ulaşıyordu. Hayatın ağırlığı ve sıkıntısı dağıldı, kalbim ferahladı. Çok geçmeden Kur'ân'ın gizli düşmanları, bunu çekemediler, hükumeti aleyhimize kışkırttılar. Yine hayat bana ağır gelmeye başladı. Birden Rabbimin inayeti tecelli etti. En çok nurlara muhtaç olan ilgili memurlar, görevleri gereği, toplanan Nur Risalelerini merak ve dikkatle okudular. Nurlar, onların kalbini kendine taraftar etti. Tenkid yerine takdire başladılar. Nur medresesi genişledi, sıkıntılı telaşımı hiçe indirdi. Sonra bazı münafık düş-

manlar, hükümeti aleyhime sevketti. Eski siyasi hayatımı hatırlattılar. Adliyeyi, Maarif dairesini, Emniyet ve İçişleri Bakanlığını kuşkulandırdı. Beni ve arkadaşlarımı tutuklamaya, Risaleleri toplamaya başladılar. Talebelerin hizmetleri yavaşladı. Şahsımı çürütmek için kimsenin inanmayacağı türlü iftiralarda bulundular. Sıradan bahanelerle zemherinin en şiddetli günlerinde tutuklandım. İki gün, sobasız, bir hücreye kapatıldım.

Gözaltındayken, küçük odamdaki sobayı, günde birkaç kez yakardım. Mangalda sürekli ateş olurdu. Buna rağmen, bünyemin güçsüzlüğünden ve hastalıktan zor dayanırdım. Soğuk hücrede, sıtma nöbeti geçirek çırpırırken, birden Allah'ın inayetiyle bir hakikat kalbime açıldı. Bana, 'Denizli hapsini düşün' dedi, 'orada daha zor durumdaydın. Cezaevine, Hz. Yusuf'un medresesi diyordun. Mahpuslar, Risalelerden istifade ediyordu. Bir saat hapis, on saat ibadete bedeldi. Orada geçici anlar, sonsuzlaşıyordu. Bu soğuk ve hastalıklı halin de, ileride mutluluğa dönüşecek. Sana bu sıkıntıyı yaşatanlar, şayet aldanmışlarsa bilmeden zulmediyorlar, hiddete değil duaya muhtaçlar. Eğer bilerek seni incitiyor ve acı veriyorlarsa, yakın bir zamanda ölümün pençesiyle, ahirete götürülüp orada yaptıklarının cezasını çekecekler'.

Bütün varlığımla şükürler olsun dedim. İnsanlık damarıyla, o zalimlere acıdım. Allah'ım, dedim, onların kalbini düzelt. Bir ay süren soruşturma sonunda, kanunen suç oluşturan bir şey bulamadılar. Zavallı bir iftiraya başvurarak, sahte bir pusula yazıp, 'Said'in bir talebesi, bir dükkandan rakı alıp ona götürmüş' diye çamur atmaya çalıştılar.

Sokakta bir sarhoş bulup ona imzalatmak istemişler. Adam, 'tövbeler tövbesi' demiş, 'bu tuhaf yalana kim inanır'. Yine bir gün, tanımadığım biri, gezmem için atını vermişti. Rahatsız olduğumdan ve soluklanmaya ihtiyaç duyduğumdan, yazın birkaç günde mutlaka kır gezisi yapardım.

At sahibine, karşılıksız bir şey almama kuralımı bozmamak için, elli liralık kitap vermeyi düşünmüştüm. Vali, adliye görevlileri ve polisler, onlarca kez, 'o at kimin' diye sordular, soruşturdular.

Sanki siyasi ve asayişe ilişkin bir konu. Bu anlamsız soruşturmanın bitmesi için iki dostum atı sahiplenmişti. Bu yüzden onları da tutukladılar. Bunun gibi pek çok olaya şahit olduk ve gülerek ağladık.

Benim tutuklanma zaptıma, 'emniyeti ihlal' suçu yazılmıştı. Henüz o notu görmeden, emniyet müdürü adına ifademi alan polise, 'ge-

çen gece senin hakkında konuştum. Eğer bir savcı veya emniyet müdürü kadar bu ülkenin huzuruna hizmet etmemişsem Allah beni kahretsin dedim'. Sonra şiddetli soğukta, dinlenmeye en çok muhtaç olduğum bir zamanda, dünya ile herhangi bir ilişkim yokken, kasıtlı bir şekilde, beni dayanılmaz bir sıkıntıya sürükleyen, tutuklayıp baskı altında tutanlara karşı, kalbimde bir kızgınlık uyandı. Tam bu sıra, Allah'ın inayeti imdadıma yetişti. Ve bana şöyle dedi:

'İnsanların sana ettiği zulümlerde, İlahi adaletin ve kaderin büyük payı var. Üstelik buraya, seni rızkın çağırdı. Ona rıza göstermeli ve boyun eğmelisin. Rahmet ve hikmetin de büyük payı var. Mahpusları nurlandırmak ve onlara sevap kazandırmaya vesile olmalısın. Bütün bunlar için şükretmelisin. Belki nefsinin kusurlarının da hissesi var. Bu yüzden istiğfar ve tövbe etmelisin'.

Bunun üzerine, huzur içinde hatta, aleyhimde olanlara da manen yardım etmek üzere hapiste kalmaya karar verdim. Zararsız bir suç işlemeyi düşündüm. Yetmişbeş yaşındaydım. Yetmiş dostumdan ancak beşi hayattaydı. Belki yetmişbin kardeşim, talebem ve dostum olmuştu. Hapishane dışında, hürriyetsiz baskılar altındaki serbestliktense, burada kalmalı ve hizmetimi sürdürmeliydim.

Üçüncü mahkemeye geldiğimde güçsüz ve rahatsızdım. Ayakta duramıyordum. Duruşma kapısının dışında bir iskemleye oturdum.

Hakim geldi ve kızarak, 'neden ayakta beklemiyor' diye bağırdı. Bu merhametsizliğe çok kızdım. Ansızın birçok kişi etrafımıza toplandı. Birden iki hakikat kalbime geldi: Birincisi, hakikatin gizli düşmanları, bazı saf memurları kandırıp hiç istemediğim halde, insanların bana olan ilgisini yok etmek için hainlik yapıyor. Bir adamın ihanetine karşılık, yüzlerce insan, merak ve şefkatle bize yaklaşıyor. Hatta ikinci gün sorgu odasında, savcının sorularını cevaplarırken, adliye avlusuna insanlar toplanmış, 'onlara zulmetmeyin' diye bağıırıyordu. Polisler, onları dağıtamıyordu.

Bu insanların, bu tehlikeli çağda, söndürülemez bir ışık ve güçlü bir inanca sahip olduğunu düşündüm. Aradıkları şeyi, Nur Risalelerinde buluyorlardı. Ve benim önemsiz kişiliğime övgüler yağıdırıyorlardı. İkincisi, bazı aldanmış insanların kötü muamelesine karşılık, gelecek kuşaklar bizi alkışlayacaklardı.

12.

Eskişehir hapisanesinden bir yıllık cezamı çekip çıkmıştım. Beni Kastamonu'ya sürdüler. Üç ay polis karakolunda tuttular. Benim gibi sadık dostlarıyla bile görüşmekten sıkılan bir münzeviye ve giysisinin değişmesine bile dayanamayan bir insana azap çekirdiler.

Umutsuzluk içindeyken, birden Allah'ın inayeti yetiştirdi. Karakol görevlilerini bana sadık bir dost haline getirdi. Sonra karakolun karşısında küçük bir eve geçtim. Risaleleri yazmaya başladım. Fedakar ve cesur talebelerim oldu. Bir zaman sonra gizli düşmanlarımız bazı memurları ve kibirli hocaları aleyhimize çevirdiler. Ardından bizi tutukladılar, hapse attılar. Bazı risaleleri, ileride okunsun diye saklamıştım. Memurlar, odunların arasına gizlediğim Risaleleri bulup çıkarmıştı.

Beni de Isparta hapisanesine gönderdiler. Üzgün ve umutsuz bir haldeyken, Allah'ın yardımı yetiştirdi. Soruşturmayı yürüten memurlar, Risaleleri merakla okuyorlardı. Büyük resmi daireler büyük, geniş bir

nur dersanesi haline gelmişti. Sonra beni Denizli hapishanesine sevk ettiler. Rutubetli, soğuk ve pis bir hücreye koydular.

Yaşlıydım, hastaydım ve mâsum arkadaşlarımın acı çekmesine üzülüyordum. Sıkıntı içinde çırpınırken bir gün, ‘bakarsınız, hoşlanmadığınız bir şey hakkınızda hayırlı olur’ ayetini okudum.

Ve hapishane, birden Yusuf Peygamber’in medresesine dönüştü. Bir süre sonra beni zehirlediler. Kahraman kardeşim Hafız Ali hastalandı ve benim yerime hastaneye gitti ve benim bedelime ahirete göçtü. Ve bizi çok ağlattı. Nurun bu manevi kahramanının ölümü ve gizli münafıkların bizi cezalandırmaya çalışması, hastalığın verdiği sıkıntı içerisindeyken, Allah’ın inayeti erişerek, kardeşlerimin samimi duasıyla zehrin etkisi geçti.

Mağara arkadaşları gibi, hapishaneyi hakkımızda bir rahmet mağarasına dönüştürdü. Yirmi yaşlarındayken sık sık şöyle düşünürdüm: Son günlerimde bir mağaraya çekilip, insanların hayatından çıkacağım. Rusya’daki esaretimde de aynı kararı vermiştim. Kaderin adaleti, bu kararımın ve arzumdan daha hayırlı bir şekilde beni, mağaralardaki gibi hapishane hücrelerinde yalnızlığa sürükledi.

13.

Sahsi duygularımı, sadece Rabbimle aramda olan gizli hatıraları yazmayı düşünmezdim. Ancak, ölüm dilimi susturduktan sonra, bunların benim adıma konuşmasını diledim. Bu kısa ömürde, sonsuz günahlarımdan tövbe ve pişmanlığa dilim yetmiyor. Kaydedilmiş olan kelimeler bunu bir zaman daha sürdürebiliyor.

Bir zaman, dağdağalı bir ruh fırtınasıyla Eski Said'in gülmelerinin, Yeni Said'in ağlamalarına dönüşeceği bir sırada, gençliğin derin uykusundan, ihtiyarlık sabahıyla uyandığım bir anda, bu yakarış yazıldı.

Ey Merhameti sonsuz Rabbim ve Ey ikram sahibi Yaratıcım!
Gençliğim zayı olup gitti.

Geriye, ömrümün meyvesi olarak, elem veren günahlar, acılar ve kuşkular bıraktı.

Ve bu ağır yük ve hastalıklı kalp ve mahçup yüzümle kabre yaklaşıyorum. Herkesin ister istemez gittiği, bütün sevdiğim ve dostlarımda bulduğum aleme yanaşıyorum.

Kabir, bu geçici dünyadan sonsuz bir ayrılıkla ayrıldığımız, ebediyet ülkesi yolundaki ilk menzil ve ilk kapıdır. Bağlandığım ve aşığı olduğum dünya, artık kesin olarak anladım ki, fanidir, ölecektir ve yok olacaktır. İçindeki varlıklar da birbiri ardından kabile kabile göçüp gidecek, kaybolacaktır. Özellikle benim gibi bir nefsi taşıyanlara, şu dünya çok gaddardır, aldatıcı ve acımasızdır. Bir lezzet verse bin acı çektirir. Bir üzüm tanesi yedirse, yüz tokat vurur. Ey Merhametli Rabbim ve Ey ikram sahibi Halıkım! ‘Gelecek yakındır’ sırrıyla, şimdiden görüyorum:

Yakın bir zamanda kefenimi giydim. Tabutuma bindim. Dostlarıma veda ettim. Kabrime yönelerek giderken, senin rahmet dergahında, cenazemin ve ruhumun diliyle niyaz ediyorum:

‘Ey bağışlayan ve esirgeyen Rabbim! Beni günahlarımın utancından kurtar’. İşte, kabrime ulaştım. Kefenimi boynuma takarak, mezara yatırılmış olan cesedimin başında durdum. Rahmet dergahına sığınarak, bütün gücümle, bütün varlığımınla feryad ediyorum: ‘Ey esirgeyişi ve bağışı sonsuz Allah’ım! Beni günahlarımın ağır yükünden kurtar’.

Kabrime girdim, kefenime sarıldım. Dostlarım beni bırakıp gittiler. Affını ve rahmetini bekliyorum. Senden başka sığınağım yok. Günahların çirkin yüzünden ve bu girdiğim dar kabrin vahşetinden senin sonsuz bağışlayıcılığına iltica ederek sesleniyorum:

‘Ey affı ve acıması, ey bağışı ve ihsanı bol Rabbim! Beni çirkin günahlarımın arkadaşlığından kurtar. Yerimi genişlet. Rahmetin sığınağımdır ve Alemlere rahmet olarak gönderilen Resulün, merhametine ulaşmamda vesilemdir. Seni değil, nefsimi ve hâlimi sana şikayet ediyorum. Ey ikramı ve merhameti sonsuz Rabbim! Said adındaki kulun hem asi, hem güçsüz, hem efendisinden kaçmış bir köle olarak, kırk sene sonra pişmanlık duyup dergahına dönmek istiyor. Rahmetine sığınıyor. Günah ve hatalarını itiraf ediyor. Kalbi vehim ve hastalıklarla yaralanmış bir halde, sana yalvarıyor, yakarıyor. Rahmetinle kabul etsen, senin şanındandır. Çünkü merhametlilerin en merhametlisisin. Etmezsen senin dergahından başka hangi kapıya giderim? Hangi eşik var, hangi kapı var senin menziline başka? Senden başka Rab yok ki dergahına gidilsin?’

Açlığın Gücü

Allah, nefse, ‘Ben kimim, sen kimsin?’ diye sordu. Nefis, ‘ben benim, Sen sensin’ dedi. Ateşe atarak ona acı çekti. Tekrar sordu. Nefis, yine, ‘ben benim, Sen sensin’ diye cevap verdi. Bu kez açlıkla sınıdı onu, aç bıraktı uzun süre ve sordu. Nefis, bu defa, ‘Sen, benim merhameti sonsuz Rabbimsin. Ben, senin güçsüz kölenim’ diye cevapladı.

HATIRA

Çehrengiz

Gerçeğin yeryüzünden kaldırıldığı bir zamanda ay tutulmuş, ‘niçin böyle oldu?’ diye sormuştu. ‘Yılan yutmuş olmalı’ dedi annesi. ‘Ama nasıl olur, görünüyor?’ Annesi gülümseyerek, aşk denilen kudretin cilvesi der gibi ‘yılanlar yukarıda cam gibi içlerini gösterirler’ dedi.

Sinema Düşü

Cumhuriyet bayramıydı. Eskişehir tutukevinin penceresinden bakıyordu. Dışarıda son bahar serinliği esiyordu. Üşüten bir rüzgar yaprakları savuruyor, çıplak ağaç dallarında hüznü bir ılık ötüyordu. Karşıdaki lisenin öğrencileri, bağırsıp çağrışarak oynuyorlardı. Ansızın bir sinema perdesi açıldı. Düşsel bir sinemayla onların elli yıl sonraki halleri göründü. Gençlerin çoğu ölmüş, bedenleri toprağa karışmıştı. Suçlarından ötürü acı çekiyorlardı. Kimisi yaşlanmış, çirkinleşmiş, gençliğinde ruhunu koruyamadığı için güç duruma düşmüştü. Sevgi beklediklerinden nefret görüyorlardı. Acınacak durumlarına ağladı. Tutuklu arkadaşları ağladığını işitince geldiler, sordular. ‘Beni kendi halime bırakın’ dedi.

Kapı

Kör bir kedinin yazgısal yönelişle gidip gözüne ilaç olan otu bulması, sürüp iyileşmesi gibi, bitişiğimizdeki üniformalı adamlar koğuşundan bir jandarma çıktı, beni çağırды. Sessiz bir sabahtı. Korkmuştu. Kapımız dedi kendi kendine kapandı ne yaptysak açılmıyor. Kelime kelimeye bakardı. Tıpkı kalbime ihtar edildiği gibi, bu size bir işarettir, dedim. Nöbetçisi olduğunuz üzerine kapı kapattığınız insanlar içinde sizin gibi masumlar var. Ben tecritteyim. Ömrümün sonlarına doğru bir mağarada yaşamayı düşünüyordum, siz bunu erkene aldınız bu hapsi mağara yaşantısına çevirdiniz. Ama münzevi değilim. Beni kendimle bırakmadığınız gibi dostlarımla görüşme de izin vermiyorsunuz. Hatta on yıldır görmediğim bir dostumla birkaç dakika görüşürken bana ihanet edip dış kapımızın ikincisini de kapamıştınız. Üniformalı adam, ne yani dedi, onun cezası olarak mı kapandı kapımız?

Tutsağın Onuru

Bir zaman hakkımda bir müdür gerekçesiz bir biçimde çirkin sözler etmiş, gıyabımda hakaret dolu konuşmuştu. Sonra bana söylediler. Bir saat kadar, Eski Said damarıyla bundan çok etkilendim ve üzüldüm. Sonra Allah'ın rahmetiyle şöyle bir hakikat kalbime geldi ve sıkıntımı dağıttı, o adamı da bana helal ettirdi: Nefsime demiştim, eğer onun hakareti ve ifade ettiği kusurlar şahsıma ve nefsimde ait ise, Allah ondan razı olsun ki, nefsimin ayıplarını söyledi. Eğer doğru söylemişse beni nefsimin terbiyesine yöneltir ve gurura düşmekten kurtarır. Eğer yalan söylemişse beni ikiyüzlülükten ve onun esası olan yalancı ünden kurtarmaya yardımcıdır. Ben nefsimle barışmamışım. Çünkü terbiye etmemişim. Benim boynumda veya koynumda bir akrep bulunduğunu biri söylese veya gösterse, darılma bir yana ona teşekkür etmek gerekir. Eğer o adamın hakaretleri, benim imana ve Kur'an'a özgü olan hizmetime ilişkin bir şey ise, o bana ait değil. O kişiyi, beni Kur'an'a hizmete yönelten Allah'a havale ediyorum. Şayet beni çürütmek ve kişiliğimi yaralamak içinse, o da bana ait değil. Ben

sürgünüm, tutsağım ve garibim. Elim kolum bağlıdır. Onurumu korumak bana düşmez. Belki konuk olduğum ve benden sorumlu olan şu köye, kazaya ve ili yönetenlere aittir. Aşağılanan bir tutsağı korumak, ona hükmedenlere düşer. Madem gerçek budur. Yüreğim dinlendi ve, ‘ben’ dedim, ‘işimi Allah’a havale ediyorum. Kuşkusuz Allah kullarını hakkıyla görür.’ O olayı olmamış gibi saydım, unuttum. Lakin sonradan anlaşıldı, ne yazık ki Kur’ân onu bağışlamamış.

Tutsağın Acısı

Tutukluyken duydum ki bir olay olmuş, beni de karıştırmışlar. Oysa olaya ilişkin üstünkörü bir bilgim vardı sadece. Ne olup bittiğini bilmiyordum. Fakat beni işe karıştırarak kötü muamelede bulundular. Kimseyle haberleşemiyor, görüşemiyordum. Haberleşsem de imana ilişkin bir meseleyi bir dostuma yazardım. Bu da çok seyrek oluyordu. Hatta kardeşime dört yıl hiç yazmadım. Hem devlet beni dostlarımla görüştürmüyordu hem de kendim geri duruyor, kimseyle görüşmüyordum. Sadece yakın iki dostumla nadiren görüşüyordum. Köye gelen konuklar ise birkaç haftada bir birkaç dakika gelip ötedünyaya ilişkin bir meseleyi soruyordu. Bu gurbet halimde, garip, yalnız, kimsesiz, geçim için çalışmaya benim gibiler açısından uygun olmayan bu köyde, herkesten ve herşeyden men edildim. Hatta dört yıl önce yıkıntıya dönüşmüş olan eski bir camiyi onarttım. İmamlık ve vaizlik belgem elimde olduğundan, camide dört yıl imamlık yaptığım halde, şu mübarek ramazan ayında bir kez olsun mescide

gidemedim. Namazlarımı yalnız kıldım, cemaatin sevabından yoksun kaldım.

Başıma gelen bu ve benzeri olaylara karşı sabrediyorum. İnşallah bu tutumumu sürdüreceğim. Şöyle düşünüyorum: Başıma gelen bu musibetler eğer nefsim içinse bana zulmedenlere hakkımı helal ediyorum. Nefsim için bir tür günahlara kefarete olur umudundayım. Bu baskılar, eziyet ve sıkıntılar, nefsimi ıslah etmemi sağlıyor. Dünyanın safasını çok gördüm. Birazcık cefasını görsem, yine şükrederim. Yok eğer Kur'ân'a yaptığım hizmetten ötürü ise, o zaten bana ait değil. Cebbar olan Allah'a havale ediyorum onları.

Bereketin Sırrı

Bana düşmanlık edenler, öteden beri, ‘nasıl yaşıyorsun? Çalışmadan nasıl geçiniyorsun? Ülkemizde tembelce oturanları ve başkasının sırtından geçinenleri istemiyoruz’ diyorlar.

Bu meseleyi açıklamak istemezdim. Belki bir gurur ve benlik davasına düşerim diye bana tatsız geliyordu. Ama madem ısrarla soruyorlar öyleyse şunu diyorum: Ben iktisat ve bereketle yaşıyorum. Rızık veren Allah’tan başkasının minnetini almıyorum ve almayacağım.

Çocukluğumdan bu yana, insanların malını kabul etmemek -zekat bile olsa- maaşı kabul etmemek -yalnız bir iki yıl Daru’l-Hikmeti’l-İslamiye’de dostlarımın zoruyla kabule mecbur oldum ve manen onu da millete iade ettim- geçim için minnet altına girmemek ömrüm boyunca özenle koruduğum bir ilkemdi. Gerek memleketimde gerekse nefyedildiğim yerlerde beni tanıyanlar bunu iyi bilirler. Bu beş yıllık sürgün hayatımda çoğu dostum bana ısrarla çeşitli armağanlar vermek istediler, hiçbirini kabul etmedim. ‘Peki nasıl geçiniyorsun diye sorulacak olursa, derim ki, bereketin sırrıyla ve Allah’ın ikramıyla yaşıyorum.

Gerçi nefsim her türlü aşağılanmaya ve ihanete layık ise de, rızık konusunda Kur'ân'a hizmetimin kerameti olarak berekete mazhar oluyorum. 'Rabbinin nimetini yadet' sırrıyla, Allah'ın bağışlarını anıyor, manevi bir şükür olmak üzere birkaç örneğini açıklıyorum. Niyetim şükürdür ama nefsim arada karışır da gurura yol açar ve bereketi kaçırdı diye kaygılıyım. Fakat ne çare, söylemeye mecbur oldum. İşte birisi: Şu altı aydır otuz altı ekmekten ibaret bir kilo buğday bana yetti. Daha var, tükenmemiş, ne kadar yetecek bilmiyorum. İkincisi: Şu mübarek Ramazan ayında bana sadece iki evden yemek geldi, ikisi de beni hasta etti. Anladım ki başkasının yemeğini yemek bana yasaklanmış. Ramazan boyunca, idareme bakan evin sahibi Abdullah Çavuş'un tanıklığıyla, üç ekmeğe, bir kilo pirinç bana Kafi geldi. Hatta pirinç, Ramazandan sonra onbeş gün devam etti. Üçüncüsü, dağda, üç ay, bana ve konuklarıma bir kilo tereyağı, her gün ekmeğe birlikte yemek şartıyla yetmişti. Hatta Süleyman adında mübarek bir konuğum vardı. Benim de onun da ekmeği bitmek üzereydi. Çarşamba günüydü, ona gidip ekmeğe getirmesini söyledim. Ekmeğe bulabileceğimiz yere iki saatlik uzaklıktaydık. 'Cuma gecesi' dedi, 'seninle burada dua etmek istiyorum'. Ben de, 'Allah kerimdir, kal' dedim. Sonra hiç ilgisi olmadığı halde ve bir neden yokken, ikimiz yürüye yürüye dağın tepesine çıktık. İbrikte bir parça su vardı. Bir parça şeker ve çay da vardı. 'Kardeşim' dedim, 'bir çay demleyelim'. O, çayı yapmaya koyuldu, ben de, derin vâdiye bakan katran ağacının altına oturdum. Kendi kendime hayıflanarak ve üzülenerek, 'bir parça küflenmiş ekmeğimiz var' dedim, 'bu akşam ancak ikimize yeter. İki gün ne yiyeceğiz ve bu temiz yürekli adama ne diyeceğiz?' Zihnimden bunlar geçerken ansızın bir el başımı çeviriyor gibi oldu ve dönüp baktım. Gördüm ki koca bir ekmeğe katran ağacının dalları arasında bize bakıyor. 'Süleyman' diye bağırdım, 'müjde, Allah bize rızık gönderdi'. Ekmeği aldık, kurt kuş ilişmemişti, taze ve temizdi, Allah'ın armağanı olarak aldık onu. Belki en az üç haftadır buraya kimse çıkmamıştı. Ekmeğe iki gün yetti bize. Tam bitmişti ki, köyden özü sözü dosdoğru bir başka Süleyman, bir başka dostumuz elinde ekmeğe çıkageldi. Dördüncüsü, üzerimdeki bu sakoyu, yedi yıl önce ikinci elden almıştım. Beş senedir elbise, çorap, ayakkabı ve çamaşır için dört buçuk lirayla idare ettim. Bereket ve Allah'ın rahmeti

bana yetti. İşte bunun gibi çok örnek var. Bu köy halkı çoğunu bilir. Sakın bunları övünmek için anlattığımı sanmayın. Belki mecbur kaldım. Benden kaynaklandığını da düşünmeyin. Bu bereket, ya yanıma gelen halis dostlarıma bağıştır ya Kur'ân hizmetinde bir ikramdır ya azla yetinmenin bereketidir veya yanımda bulunan ve 'Ya Rahim Ya Rahim' diye zikreden dört kedinin rızıkıdır ki, bereket biçiminde gelir, ben de ondan yararlanırım. Evet, onların hüznülmü mürmürlerini dinlesen, 'Ya Rahim Ya Rahim' dediklerini hissedersin. Kedi konusu geldi, tavuğu hatırlattı. Bir tavuğum vardı. Kış boyunca yumurta makinası gibi ara vermeksizin her gün bana Rahmet hazinesinden bir yumurta getiriyordu. Bir gün iki tane getirdi. Şaşırdım. Dostlarıma sordum, böyle olur mu dedim. Allah'ın ikramıdır dediler. Hem tavuğun yazın çıkardığı bir yavrusu vardı. Ramazan başında yumurtaya başladı. Kırk gün sürdürdü. Ne zaman annesi yumurtayı kesti, o başladı. Beni Ramazan boyunca hiç yumurtasız bırakmadı.

Armağan

Bana bir armağan gönderdin, önemli bir kuralımı bozmak istersin. Ben demiyorum ki, ‘kardeşim ve yeğenimden kabul etmediğim gibi senden de kabul etmem.’ Çünkü sen onlardan daha ileri ve ruhuma daha yakın olduğundan, herkesin armağanı reddedilse bile, seninkisi en azından bir kez kabullenilir. Lakin yeri gelmişken o kuralımın sırrını söyleyeyim. Evet armağan kabul etmiyorum. Eski şahsiyetin minnet almazdı. Minnet altına girmektense ölümü seçerdi. Çok zahmet ve sıkıntı çektiği halde kuralını hiç bozmadı. Eski şahsiyetinden, senin bu çaresiz kardeşine miras kalan bu özelliği birkaç gerekçeye dayanır. Biri, sapkın kişiler, dindarları, dini dünyaya alet etmekle suçluyorlar, ‘ilmi ve dini geçim aracı yapıyorlar’ diyerek onlara saldırıyorlar. Bunları fiilen yalanlamak gerekir. İkincisi, Hakk’ı bildirmede peygamberlere uymakla yükümlüyüz. Hikmetli Kitap’ta, ‘benim ödülümü vermek yalnızca Allah’a aittir’ diyen elçiler insanlara karşı beklentisizdirler. Hem, Yasin suresinde geçen, ‘doğru yolda olan ve sizden hiçbir bedel istemeyenlere bağlanın’ cümlesi konumuza ilişkin ol-

dukça anlamlı bir ilke sunuyor. Üçüncüsü, İlk Söz'de yazdığım gibi, Allah adına vermek ve Allah adına almak gerekiyor. Oysa, çoğunlukla ya veren gafildir. kendi adına verir, gizli bir minnet eder veya alan gafildir. Nimeti Veren'e ait şükürü araçlara verir, yanılır. Dördüncüsü, Allah'a dayanmak, varolanla yetinmek ve ekonomik davranmak o denli büyük bir hazinedir ki, hiçbir şeyle değişmez. İnsanlardan mal alarak o tükenmez hazine ve defineleri kapatmak istemem. Rızık veren Allah'a sonsuz şükrediyorum ki, çocukluğumdan beri beni minnet altına girmeye zorlamamış. O'nun ikramına dayanarak geri kalan ömrümde de bu kuralımı bozmayacağım. Beşincisi, birkaç senedir çok tecrübelerle kesin kanaatim oldu ki, insanların malını, özellikle zenginlerin ve memurların armağanlarını almaya mezun değilim. Bazıları bana dokunuyor, belki dokunduruluyor, yedirilmiyor, bana zararlı bir surete çevriliyor. Demek başkasının malını almamaya manevi bir buyruktur. Hem her zaman herkesi kabul edemiyorum. İnsanların armağanını kabul etmek, onların hatırını sayıp dilemediğim zaman onları kabul etmeyi gerektiriyor. Bu da hoşuma gitmiyor. Minnet altına girmektense bir parça kuru ekmek yemek, yüz yamalı bir elbise giymek bana daha hoş geliyor. Başkasının en leziz baklavasını yemek, en gösterişli giysisini giymek bana tatsız geliyor. Altıncısı, İbn Hacer der ki, 'dindar olduğun için sana verilen bir şey, gerçekten salih değilsen sana haramdır.' Bu zamanın insanları, hırs yüzünden küçük bir armağanını çok pahalı satıyor. Benim gibi bir çaresizi veli sanarak ekmek veriyorlar. Eğer ben kendimi salih bilsem gurur belirtisidir, bilmesem, armağanı kabul etmemem gerekir. Üstelik ötedünyaya yönelik eylemlere karşılık sadaka ve armağan almak, ahiretin sonsuz meyvelerini bu geçici dünyada fani bir biçimde yemek anlamına gelir.

Hafız Ali'nin Acısı

Merhum Hafız Ali'yi unutamıyorum. Onun acısı benim çok sarsıyor. Eski zamanlarda, bazen böyle fedakar insanlar, kendi dostu yerine ölüyorlardı. Sanırım O, benim yerime gitti. O'nun ve onun gibilerin olağanüstü çabaları olmasaydı, Kur'ân ve İslam'da kayıplar olurdu. O'nun mirasçısı ve takipçisi olan sizleri hatırladıkça o acı gidiyor, bir ferahlık geliyor. O'nun manevi hatta maddi hayatıyla berzah aleminde bulunması, beni de oraya çekiyor, ben de berzaha girmek istiyorum. Böylece ruhuma başka bir perde açılıyor. Nasıl ki buradan Isparta'daki dostlarımıza selam gönderip, onlarla görüşmek, söyleşmek istiyoruz. Tıpkı bunun gibi Hafız Ali'nin göçtüğü ve yerleştiği berzah alemi, Isparta veya Kastamonu olarak görünüyor bana. Bu gece duyduğuma göre, biri gönderilmiş. Onlarca kez teessüf edip hayıflandım, 'neden Hafız Ali'ye selam göndermedim' diye. Sonra kalbime geldi ki selam gibi araçlara gerek yok, aramızdaki muhabbet çok güçlü bir haberleşme ortamıdır. Hatta kendisi gelip alabilir selamı. O büyük şehid bana Denizli'yi sevdireyor. Buradan ayrıl-

mak istemiyorum. O, Mehmet Zühtü ve Hafız Mehmet, hayattaki gibi iman görevini sürdürüyorlar. Onlar yakından görüyorlar. Belki de yardım ediyorlar. Büyük velilerin dairesinde değerli bir hizmet noktasında bulduklarından, ben de her yakarışımda, onların da adlarını anıyor, onlara dua ediyorum.

İnfilak

Birinci dünya savaşından az önceydi. Gerçek bir rüyada gördüm ki, Ararat denilen ünlü Ağrı dağının eteğindeyim. Birden inanılmaz bir şiddetle infilak etti, dağlar gibi parçaları dünyanın dört bir yanına fırlattı. O dehşet içinde baktım, annem yanımda. Dedim, ‘Ana korkma. Allah’ın emridir, O merhametlidir ve her işi hikmetle yapar’.

Bu haldeyken birisi belirdi ve bana, buyuran bir sesle, ‘Kur’ân’ın icazını açıkla, onu insanlara bildir’ dedi. Uyandım. Anladım ki büyük bir sosyal deprem olacak, Kur’ân’ın çevresindeki surlar yıkılacak. Kendi kendini savunacak. Kur’ân’a hücum edilecek, i’cazı onun çelikten zırhı olacak. Ve bu icazın bu zamanda açıklanmasına haddim olmaksızın ben namzetim...

Şiirin İçinden

Şimdi, Çamdağı'nın doruğunda, bir çam ağacının tepesindeki menzirimde bulunuyorum. İnsanlardan kaçarak, vahşilerle dostluk kurdum. Birileriyle söyleşme isteği duyduğumda, hayalen siz, değerli kardeşlerimi yanımda hissediyor, sizinle söyleşiyorum.

Bir engel çıkmazsa, birkaç ay burada kalma arzusundayım. Barla'ya dönünce, sizinle görüşmenin yolunu arayacağım. Şimdi, dünyadan tümüyle kopmuş bir halde, bu ağacın tepesindeki yerimde, kalbime gelen duyguları yazacağım.

İlki, biraz mahrem bir sırdır, ama sizin gibi gönül yoldaşından sır saklanmaz. Hakikat erlerinin kimisi, sevgilerin, aşkların ve şefkatlerin kaynağı olan Allah'ın Vedud isminin gizlerine sahiptir. Varlığı mutlak olana, bu ismin göz olmasıyla, varlığın aralıklarından bakarlar. Aynı şekilde Benim gibi hiçlik içinde bir hiç olan kardeşinize, Kur'an'ın hakikatlerine hizmeti sırasında, bütün merhametlerin ve hikmetlerin kay-

nağı olan Rahim ve Hakim adlarından bazı sırlar veriliyor. Risaleler, hep o bereketli kaynağın rüzgarıyla yazılıyor.

Allah'tan umut ederim ki, yazdıklarım, 'kime hikmet verilmişse, işte ona pek çok hayır verilmiştir' müjdesinden nasiplidir. İkinci olarak, Nakşi yolun yolcularının dillerinden düşürmediği, 'Nakşibendi yoluna girenlerin şu dört şeyi terketmeleri şarttır:

Dünyayı, ötedünyayı, erdem edinme çabasını ve terki terketmek' ilkesini düşününce kalbime şöyle bir sır geldi:

'Acizlik yani Allah'ın sonsuz kudreti karşısında, O'nun merhame-tine sığınmanın biricik yolu, kendi güçsüzlüğümüzü hissetmekten geçiyor. Mutlak yoksulluk, mutlak şükür ve mutlak çaba arzusu... Bu dört ilkeye sarılmalı bu zamanda.' Sonra senin yazdığım, 'kainat kitabının renkli sayfalarına bak...' dizesiyle başlayan o güzel şiiri hatırladım. Göğün yüzündeki yıldızlara, senin şiirinin penceresinden baktım. 'Keş-ke' diye esflendim, 'şair olsaydım, bu güzelliği yazabilseydim'. Şiire yeteneğim olmamasına karşılık yine de başladım ve bir mensur parça söyledim. Şiire benziyor ama şiir değil. Nasıl geldiyse öyle yazdım. Dilersen onu nazma dönüştür ve düzenle. Dilersen böyle oku:

'Dinle yıldızların, Şu tatlı hutbesine, Nurlu mektubunu hikmet, bak nasıl yazmış. Hep birlikte konuşmaya durmuş, hikmet diliyle derler:

Celal Sahibi Bir Kadir'in, sultanlığının görkemine, Birer nur saçan delil, birer ayetiz biz Hem birliğine hem de gücüne şahitlik ederiz. Yer-yüzünü yaldızlayan nazenin mucizeleri meleklerin seyrine semanın arza bakan, cennete dikkat eden binlerce müdakkik gözleriyiz biz. Yaratılış ağacından semalara, kehkeşanlara, Celal Sahibi Bir Cemil'in hikmet eliyle takılmış Güzel meyveleriz biz. Gök ehline gezen bir mescit, bir yuva, yüce bir aşıyan, birer bineğiz biz. Kemal Sahibi Bir Kadir'in, Celal Sahibi Bir Hakim'in Kudretinin mucizesi, harikulade sanatıyız biz. Bir hikmet nadiresi, bir yaratılış dahiyesi, birer nur alemiyiz biz. Böyle, yüz bin dille, yüz bin delil gösteririz. Duyururuz insan olan insana. Kör olası dinsiz gözü, görmez oldu yüzümüzü. Hem işitmez sö-zümüzü, Hak söyleyen ayetleriz biz.

Mührümüz bir, tuğramız bir, Rabbimizi sürekli anmaktayız, kul-lukla tesbihteyiz. Kehkeşanın büyük halkasına bağlı Meczuplarız biz.'

Ölüm Gerçektir

Yaklaşık otuz yıl önceydi. Yolun yarısı bitmişti. Gerçi ecel gizliydi, ne kadar ömrüm vardı bilmiyordum ama, o ortalama denilen ömrün ilk çeyreğini aşmış, yarısına doğru hızla yol alıyordum.

İşte bu günlerde, başımda nasıl bir gaflet uykusu olduğunu, okuduğum ayet bana bildirdi: ‘Ölüm gerçektir.’ Başıma inen dehşetli tokatla ayıldım. Ve kendimi bataklıkta buldum. Bir yardım istedim, bir kurtarıcı araştırdım.

Gördüm ki birbirinden farklı yüzlerce yol var, tereddütte kaldım. Şah-ı Geylani’nin, Fütuhu’l-Gayb kitabını, kendi yaralarımaya niyetlenerek açtım:

‘Sen, daru’l-hikmettesin, önce kalbini iyileştirecek bir tabip ara’ dizesi çıktı. Şeyh, bana, ‘hastasın’ diyordu, ‘bir doktor bul kendine.’

O’na yöneldim, ‘sen’ dedim, ‘tabibim olur musun?’ Fütuhu’l-Gayb’ı, sanki benim için yazmış gibi okudum. Kitap çok şiddetliydi,

gururumu paramparça ediyordu, nefsimde adeta cerrahi bir ameliyat yapıyordu. Dayanamadım, ancak yarısına değin okuyabildim. Bitiremeden, kitaplığa kaldırdım.

Bir zaman sonra, o manevi ameliyatın ağrıları dindi, sızıları çekildi, lezzet gelmeye başladı. Kitabı kaldığım yerden okumaya başladım. Sonuna değin, yakarış ve sürekli okuduğu virdini de sanki kendiminmiş gibi okuyarak bitirdim. Sonra, İmam-ı Rabbanî'nin Mektubat adlı kitabını gördüm. Onu, kendime niyetlenerek açtım. Hayretler içinde kaldım. İki yerde, 'Bediüzzaman' kelimesi geçiyordu. Mirza Bediüzzaman'a mektup vardı bir yerde. Babamın adı Mirza idi. Mektubu kendime yazılmış gibi okudum.

Gerçi hicretin üçüncü yüzyılında yaşamış bir Bediüzzaman Hemedani vardı. Ama İmam, kendi çağındaki başka bir Bediüzzaman'a yazmış olmalıydı bu mektubu. Ne var ki, onu, kendime yazılmış gibi okudum. İnsanlar değişiyor ama farklı insanlar aynı hastalığa uğrayabiliyordu. Demek ki yazdığı kimsenin derdi de aynıydı.

İmam, mektubunda, ısrarla, 'kıbleni birleştir' diyordu, 'yolunu doğrult.' Bu değerli önerisi, benim yeteneğime ve manevi hastalığıma uygun gelmiyordu.

Bir zaman yol aradım, şunun arkasından mı gitsem, bunun arkasından mı... diye şaşkındım. Nereye, kime baksam, çekici bir yan buluyordum. Biriyle yetinmiyordum. Bu haldeyken Allah'ın rahmetiyle kalbime bir uyarı geldi: Bütün bu yolların ve kanalların kaynağı, bu gezegenlerin güneşi Hikmet kitabıdır, Kur'ân'dır. Yönünü birleştirmek onunla olur. En büyük yol gösterici ve en kutlu üstad odur. O'nun eteğine yapıştım. Halim berbattı, yeteneğim sınırlıydı, kavrayışım eksikti, bu yüzden, o bereketli kaynaktan tam manasıyla içemiyordum. O'nun feyzinden tam yararlanamıyordum.

Lakin artık yönümü, yolumu bulmuş, üstadımı ve şeyhimi tanımıştım. Salt hikmet olan Kur'ân'ın ardına takıldım, artık yolumu doğrultabilmem için kılavuza kavuşmuştum.

Şehrin Yoksulluğu

Bir zaman kutlu bir şehre geldim. Kıştı ve kent oldukça yoksul görünüyordu. Müftü, ‘şehir halkı çok fakir’ demişti birkaç kez. Bu bana çok dokundu. Şehrin sakinlerine her aklıma geldiğinde acıyor, üzüliyordum. Yıllar sonra tekrar geldim kente. Müftünün sözünü hatırladım. Fakat, şehrin bağlarının ürünü, ihtiyacının üzerindeydi. ‘Halkın zengin olması gerekir’ diye düşündüm. Hayret ettim. Sonra kalbime geldi ki, bu israfın ve hırsın sonucudur.

Yılan

Bir zaman sürgündeyken ve gözetim altındayken, özel izinle, Cuma namazını kılmak üzere camiye gitmiştim. Namaz çıkışında, Bitlis'ten bir dostumun ziyaretime gelmiş olduğunu gördüm. Onunla karşılaşmak beni ziyadesiyle mutlu etmişti. Sarıldık, söyleştik, hatıralarımızı andık. Avludan henüz çıkıyorduk ki, sivil polisler, sanki büyük bir suç işlemişiz gibi, konuğuma ve bana saldırarak, ellerimizi kelepçelediler. Beni, gözetimde tutulduğum eve götürerek hayli zaman sorguladılar. Dostumu ise karakolda nedensiz, delilsiz günlerce tuttular, olmadık işkencelerde bulundular. Bu alçakça saldırının sebebini biliyordum. Bana ve dostlarıma gözdağı vermek, bizi, Kur'an'ın gerçeğine hizmetten alıkoymak istiyorlardı.

O günün öncesinde, öğleden sonra, izin almış ve kısa bir kır gezisi yapmak üzere çıkmıştım. Döndüğümde, ikisi birbirine eklenmiş gibi, uzun, siyah bir yılanın gelerek, benimle bir arkadaşımın arasından geçtiğini gördüm. Arkadaşıma, 'gördün mü?' diye sordum. 'Neyi?' de-

di. ‘Bu korkunç yılanı?’ ‘Hayır’ dedi. ‘Allah, Allah’ dedim, ‘bu kadar büyük bir yılan aramızdan geçiyor ve sen görmüyorsun!’

O zaman bir şey hatırıma gelmedi. Sonra kalbime geldi ki, ‘bu sana bir işarettir, dikkat et!’ Bunun, bazı geceler gördüğüm yılanlar türünden olduğunu farkettim. Yani, gece, ne zaman, bana ve hizmetime zarar verme niyetiyle, bir görevli yanıma gelse, onu yılan biçiminde görüyordum. Bir defasında, müdüre söylemiştim, ‘kötü niyetle geldiğin zaman seni yılan suretinde görüyorum, dikkat et’. Demek, o gün gördüğüm yılanın hainliği, ertesi gün, camide gerçekleşecekmiş. Bu defaki saldırı küçük gösterilmek isteniyordu. Vicdansız bir öğretmen kışkırtmış. Savcı da, ‘isterse camide namaz sırasında olsun, mutlaka tutup getirin’ demiş.

Amaç beni yıldırma ve üzme. Lakin polisler arasında insafli ve akli başında olanları da vardı. Bazen, verilen ağır buyrukları, bana bu laştırmadan, gidip, ‘jandarmalar bizi dinlemiyor’ diyerek geri çeviriyorlardı. Ama savcı, polisler gecikince, kır bekçilerinden bile medet umarak, ‘gidin bakalım, n’oldu?’ diye gönderiyormuş.

Zorunlu olmadıkça, onlarla uğraşmıyor ve, ‘ahmağa verilecek en güzel cevap susmaktır’ diyorum.

Lakin, bazen aç bir kurdun karşısında korku içinde durmak onun iştahını kabartacağından, dostlarıma, ‘vakarlı ve müteyakkız olun’ diyorum.

DOSTLARLA

Kayık

Arkadaşıyla köprüye geldiler. Kayığa binmeleri gerekti. Araba yoktu. Eyüp Sultan'a gideceklerdi. 'Ben kayığa binmem' dedi arkadaşı. Israr etti, 'Başka çaremiz yok, mecburen kayıkla gideceğiz' 'Hayır!' dedi arkadaşı, 'binemem.' 'Neden?' diye sordu. 'Korkuyorum' dedi arkadaşı. 'Korkuyor musun?' 'Evet korkuyorum' dedi arkadaşı. 'Neden?' diye sordu. 'Kayığın batmasından' dedi arkadaşı. Cevap tuhaf gelmişti kendisine. Bir zaman düşündükten sonra, 'Haliçte kaç kayık vardır sence?' diye sordu. 'Bilmem' dedi arkadaşı, ona da soru tuhaf göründü. 'Yani yaklaşık olarak demek istiyorum.' Arkadaşındaydı bu kez düşünme sırası. 'Bin tane var mıdır?'

'Varsayalım bin tane. Peki söyle bakalım yılda kaç kayık batıyor?' 'Bir iki tanedir herhalde' dedi arkadaşı. 'Bir yıl kaç gündür?'

Benimle eğleniyor musun der gibi baktı arkadaşı, belli belirsiz bir sesle, 'üçyüzaltmışbeş' dedi. 'Yani üçyüzaltmışbeşbinde bir ihtimalden korkuyorsun. Böylesi bir durumda kaygılanmak insana yakışır mı?'

Sustu arkadaşı. Sürdürdü konuşmasını, ‘kaç sene yaşayacağını umuyorsun?’ ‘Yaşlıyım ben’ dedi arkadaşı, ‘on yıl belki yaşar belki yaşamam’. ‘Bence’ dedi, ‘ecel gizli olduğundan her an ölme ihtimalin var. Üçyüzaltmışbeş günün her birinde ölmen mümkün. Kaygın batmasından bin kat fazla... Bundan korkmuyor musun?’ Aklı başına gelmişti arkadaşının.

Kayığa bindiler. Yakamozları işaret ederek, ‘bunlar gibi yanıp yanıp söniyoruz’ dedi, ‘hayat sandığımız şey, sadece içinde bulunduğumuz andır. Allah, korkuyu ruhumuzu korumamız için vermiştir’.

Gözaydınlığı

Kendisine ve medresesine sekiz yıl hizmet eden, saf, temiz yürekli öğrencisinin yaşlı halası kör olmuştu. Gece gündüz Allah'a kullukta bulunan saliha kadın bir gün yeğenin koluna girerek, devam ettiği caminin çıkışında bir gün onu bekledi ve, 'gözlerimin açılması için dua eder misin?' dedi. O kutlu ve Allah aşkıyla kalbi yanan kadının içtenliğini şefaathçi yaparak, 'Yarabbi' diye yakardı, 'onun salahati hürmetine gözlerini aç'. Haftasına bir göz hekimi ameliyat etti kadını ve gözleri açıldı. Aradan kırk gün geçmişti. Kadının gözleri yine kapandı.

Çok üzüldü durumuna. Tekrar dua etti. Kırk gün sonra kadın öldü. 'İnşallah duam ötedünyası için kabul olmuştur' diye geçirdi aklından. Çünkü kırk gün kentin yemyeşil, güzelim bağlarına ve derelerine bakacağına, kabrinde, sonsuza değin, cennetin o seyrine doyulmaz bağ ve bahçelerini seyredecekti. Gözüne perde çekilen müminlerin, manevi derecesine göre, nur alemi görebileceğine inanıyordu.

Nis'ten Gelen

B irisi hakkında, onu kuşkulandıracak sözler söylemişti. Şafaktan önce üzüntüyle uyandı ve 'keşke' dedi, 'onu görebilseydim, kalbindeki dağdağayı giderebilirdim'. Az sonra, Nis'e gönderdiği kitabına ihtiyaç duydu. Yine, 'keşke' dedi, 'şimdi elimde olsaydı.' Namazdan sonra pencereden dışarı bakıyor, bahçeyi çevreleyen selvi kavakların rüzgada sağa sola sallanarak zikredişlerini seyrediyordu. Kapısı çalındı. 'Allah Allah' diye mırıldandı, 'bu saatte, kim acaba?'

Açtı, komşusu. 'Hayırdır' dedi, 'bir şey mi vardı?'

Adam elindeki kitabı uzatarak, 'size' dedi, 'Nis'ten bir ziyaretçi gelmişti, bunu bırakıp gitti'. Aldı ki ne görsün. İhtiyaç duyduğu kitap.

Teşekkür edip kapadı kapıyı. Hayretler içindeydi. Okudukça, 'bunu bana gönderen Kur'an'ın himmetidir' diyordu, 'bu olduktan sonra kimseye minnet etmemeliyim'. Öğleye doğru tekrar çalındı kapısı. Açtı. Gözlerine inanamadı. Hakkında konuştuğu dostuydu gelen. 'Buyur etmeyecek misin?' dedi. 'Lütfen' dedi, 'gel'. Girdi içeri, oturdu. 'Hakkımda söylediğin tümüyle gerçektir. Bunu bir dostumun açıkça ifade etmesi beni umutlandırdı. Bana yanışımı gösterdin. Bu yüzden teşekkür geldim'.

Onlar da Başiboş Değil

Erek dağında kalıyorlardı. Su bitmişti. ‘O halde dereден getirelim’ dedi. Arkadaşı, ‘ben gideyim mi?’ diye sordu çekinerek. ‘Nasıl istersen’ dedi. Aslında gitmek istemiyordu arkadaşısı. Dere korkulu bir yerdi. Her an bir vahşi hayvan çıkabilirdi karşısına.

Ama derenin suyu, dağın doruğundan, kayaların içinden geldiği için tadına doymaz güzellikteydi. Kalktı fakat ayakları geri geri geliyordu. ‘Gitmek istemiyor musun?’ diye sordu. Arkadaşı cesaretini toplayarak, ‘doğrusunu istersen hayır’ dedi. Nedenini sordu. ‘Bir kurt veya ayıyla karşılaşmaktan korkuyorum’ dedi. ‘Korkma’ dedi arkadaşısına, ‘sana bir şey yapmazlar, haydi git.’ Kalktı ama, dizleri şimdiden titremeye başlamıştı. Birkaç saat sonra su kabına sırtında olduğu halde döndü. ‘Noldu, bir şey oldu mu?’ diye sordu. ‘Hayır’ dedi, arkadaşısı, ‘hiçbir şeyle karşılaşmadım.’

‘İnsan biraz cesur olmalı’ dedi. ‘Ama ben kurttan korkuyorum’ dedi arkadaşısı. ‘Geçen gece’ dedi, ‘gece namazı için uyanmış, giysilerimi giyiyordum. Kapı açıldı. Önce ayak sesleri ardından kendisi geldi. Bak-

tım bir kurt. Önce ürperdim. Sonra sakinleşerek düşündüm, bu hayvanın niyeti nedir acaba?’

Arkadaşı dehşet içinde dinliyordu. ‘Karşımda durarak’ diye sürdürdü konuşmasını, ‘bana bakmaya başladı. Sanırım yarım saat kadar baktı. Ben de bakıyordum. Bakışlarımı hiç kaçırmıyordum. Sonra ansızın dönüp gitti.’ Arkadaşı, ‘ne demek istiyor?’ diye geçirdi aklından. ‘Zannediyorum şöyle düşündü: Rızkım için geldim. Yarım saattir bekliyorum. Bana yiyecek bir şey vermedin. Sana minnet etmiyor ve gidiyorum’. Arkadaşı susmuş, kurdun yaptığı gibi sessizce ona bakıyordu, ‘bu hayvanlar da başıboş değil, herşey ve herkes gibi, onlar da Allah’ın iradesiyle bağlıdırlar. Bağlı olmasalar kimseyi bırakmaz parçalayarak yok ederlerdi.’

Hastalığın Gizi

Kur'an'ın gerçeğine hizmet ettiği için tutuklanmış, yedi yıl Denizli kapalı cezaevinde kalmıştı. Tahliye olduktan sonra, evi barkı olmadığından, medrese haline getireceği bir ev bulana değin şehir otelinde kalıyordu.

Kuşluk vaktinden, akşama kadar öğrencileriyle oluyor, şafak sökünceye değin de okuyor, zikrediyor, namaz kılıyor ve dinleniyordu. Bir gün, yakın köylerin birinden Haydar adında saralı bir hastanın babası geldi. Yirmi senedir sokakta, evde düşüp bayıldığını, ağzından köpük geldiğini, elini kolunu başını yaraladığını, götürmediği doktor kalmadığını, bir çare bulamadığını söyledi. 'Benden ne istiyorsun?' diye sordu. 'Efendim' dedi, 'bir muska yazsanız'. 'Ben muska filan yazmıyor, bunlara inanmıyorum da' dedi. Adam ısrar etti, yararı olmadı. Çehresindeki derin acıyla birlikte kalktı, üzüntüsü katmerlenmiş, umutları suya düşmüştü. Tam kapıdan çıkacakken, 'gel' dedi, 'dua edeyim, siz de amin deyin, belki Allah şifa verir'. Ellerini kaldırdı, 'Ya Rabbi' dedi, 'bu kulun za-

yıf ve çaresiz, dayanamıyor, onun hastalığını bana ver, ona da şifa bağışla'. Bir öğrencisinin hemşehrisi olan adamın oğlu iyileşti. Yirmi yıl sara nedir bilmedi. Lakin ölümüne yakın tekrar başladı hastalığı.

Tecritte

Eskişehir tutukevinde yatıyordu. Savcı onu bir gün çarşıda görmüş, gözlerine inanamamış, tutukevi müdürüne gelerek, ‘neden çarşıya çıkardınız?’ diye çıkmıştı.

Müdür, ‘hayır efendim’ dedi, ‘koğuşta da değil tecritte kendisi, birini benzetmiş olmayasınız’.

Savcı, ‘sanmıyorum’ dedi. Gidip baktılar, yerindeydi. Savcı, hayretler içindeydi, ‘Allah, Allah’ diye söylendi, ‘yahu nasıl olur, gördüğüm oydu, eminim.’

Müdür, kelimelerini özenle seçmeye çalışarak, ‘efendim’ dedi, ‘bir zuhül olmuş belli ki, dert etmeyin, olur böyle şeyler.’ Birkaç hafta sonra, benzer bir olayı bu kez hakim yaşadı. Mübaşir, gardiyanlar, derken kent esnafından birileri... bir şayia dolaşmaya başladı. Ulu Cami’nin yanında çay ocağı işleten Emin efendi bir gün, oradan geçerken, ‘savcı bey, savcı bey’ diye seslendi, ‘Allah sizden razı olsun, iyi yapıyorsunuz’.

Savcı şaşkınlıkla, ‘hayırdır, neden söz ediyorsun?’ diye sordu.

Emin, 'Bediüzzaman'ı diyorum, sabah namazı için bırakmanız gerçekten övgüye layık bir davranış'.

Savcı'nın beti benzi attı, 'anlıyorum' diye mırıldandı. Doğruca tutukevi müdürünü arayarak, 'siz çok oluyorsunuz ama' diye gürlledi. Adam neye uğradığını şaşırmişti. 'Hayırdır efendim bir mesele mi var?'

'Bir de' dedi, 'bilmezlikten geliyorsunuz, tekrarlanınca görürsünüz, derhal tahkikat isteyeceğim hakkınızda.'

Müdür, 'efendim lütfeder misiniz meseleyi?' diye sordu. 'Mahkuma sabah namazı için izin veriyormuşsunuz?' dedi Savcı.

Müdür, 'savcı bey sizi temin ederim böyle bir şey bir kez bile olmadı. Dilerseniz buyrun bakın. Mahkum hala tecritte' deyince Savcı, 'ama çaycı Emin efendi sabahları görüyormuş.' diye sordu.

Müdür, 'ben bir soruşturayım, sizi derhal haberdar edeceğim' dedi. Soruşturdu ki, gerçekten de kimse izin vermemiş ve mahkum tecritte yatıyordu. Bir Cuma sabahı, gardiyan'a, 'müdür beye haber verir misin evladım' dedi, 'mutlaka kendisiyle görüşmem lazım'. Gardiyan ilettili ricasını.

Müdür, 'getir' diye emretti. Geldi, 'müdür bey' dedi, 'benim öğleyin mutlaka Ulu camiye gitmem lazım'. Müdür şiddetle karşı çıktı. Ricasını yenileyince de, tehdit yollu bir sesle., 'bakınız hocam' dedi, 'zaten bir şayia dolaşüyor şehirde, ayağınızı denk alın benim de başım yanar sizin de'. Ama ben gideceğim, öğleyin orada olacağım' diye söyleyerek çıktı. Gardiyana işaret etti müdür. Adam kolundan tutarak götürürken, arkasından baktı, kendi kendine, 'yani hapiste olduğunu ve dışarı asla çıkamayacağını bilmeyecek kadar bunadı anlaşılan' diye mırıldandı.

Öğleyin yemek molasında, 'hocayı üzdüm galiba' dedi, 'hele bir ineyim de gönlünü alayım' diyerek tecrit odasına gitti ki ne görsün! Kimse yok. Nöbetçiye sordu telaşla. Jandarma, 'kapı kilitli, pencere küçük ve demirli, ben saatlerdir buradayım, içerdeydi' deyince, doğruca camiye koştu. Namazın sonlarında, tekbir getirerek secdeye gitmekteydi.

Ev

J andarma çavuşu Simav'lı İbrahim, Emirdağ Jandarma karakolunda görevliydi. Bir gün bölük komutanı çağırıldı. Yanında sarıklı, aklaşmış saçı ensesine dökülmüş yaşlı bir adam da vardı.

Hazırola geçip selam verdi, 'emret komutanım' diye bağırdı. 'Komutan, yanındaki adamı göstererek, 'kim bu biliyor musun?' diye sordu. Karşısında duran cübbeli, sarıklı, yaşlı adama dikkatle baktı, ünlü din bilgini geldi aklına, adını çıkaramadı. 'Kim komutanım?' dedi.

'Komutan, 'Bediüzzaman' deyince, 'nee!' diye bağırarak ellerini öptü. Komutan, 'hocafendi buraya zorunlu ikamete gönderildi. Senin tanıdığın vardır. Bir ev bul hemen' dedi.

'Emredersiniz komutanım' diye bağırdı tekrar. Çıkarken, arkasından Komutan, 'haa yalnız karakolun civarında olacak' dedi.

Doğruca çarşıya gitti. Bakırcı Hasan ustanın dükkanına. Evi, karakolun karşısındaydı, iki katlıydı. Bir katında kendi oturuyor, öteki boştu. Durumu anlatınca, Hasan usta, 'tamam da' dedi, 'ben sarhoş, o

hoca, nasıl geçineceğiz?’ Kafası karıştı. Öyle ya, o da istemezdi bir sarhoşun komşusu olmayı.

Karakola döndü hemen. ‘Efendim’ dedi, ‘sizin için bir ev buldum ama sahibi biraz fazla içer, sizi rahatsız etmesin’.

‘Zararı yok’ dedi, ‘olsun’. Hasan ustaya haber verdi, ‘tamam tutuyoruz’ dedi.

Bir ekmek çıkımı, bir şilte, bir ıbrık, birkaç kitap ve seccadesi vardı. Taşdılar. Yerleşti. Akşam Hasan usta, hoş geldin demek için içeri girince, ‘gel bakalım Hasan usta’ dedi. Adam, saygılı bir eda içinde yaklaştı, ‘buyur hocam’ dedi. ‘Duyduğum doğru mu? Çok içermişsin’.

Utandı Hasan usta, ‘öyle efendim’. Eliyle sırtını sıvazladı üç kez, fisil fisil okudu, ‘inşallah vaz geçersin’. Ertesi sabah kapısını tıklattı.

‘Kim o?’ ‘Benim efendim’ dedi Hasan usta. ‘Kapı açık gel’ dedi.

Hasan usta girdi, ‘efendim’ dedi, ‘namazı beraber kılalım’.

Kitabın Sırrı

Afyon'lu Kemal cinayet işlemiş, hapse düşmüştü. Orada bir günlük tuttu. İlk sayfalarında şöyle yazıyordu:

'Duyduk ki Hoca efendi de hapisahannede. İlk fırsatta ziyaretine gittim. Beni görünce yüzüme karşı tebessüm etti ve 'behey çilin oğlu, namazı terkedersin, sonra da cinayet suçuyla hapse düşersin değil mi' diye beni taltif etti. Ben hicap ettim, haliyle ama kalbimde ona karşı beni yakan bir muhabbetle ayrıldım. Üstad beni adeta mest etmişti. Gece düşündüm. Gözüme uyku girmiyor. Babamın lakabı, Çil'dir. Üstadla Birinci Dünya savaşında birlikte Ruslara esir düşmüş. Sibiry'a götürmüşler ama ilk zamanlarda fırsatını bulup kaçmış. Çocukluğumda, Hocanın kahramanlığını sitayişle anlatırdı. Bana iltifat etmesinin bir sebebi de bu olabilir diye zannettim. Beni görür görmez cinayeti mi bilmesi, namaz kılmadığımı anlaması bende derin izler bırakmıştı.

Bugün Ona gittim. Namaz kılacağım ama Kur'ân bilmiyorum dedim. Haydi git abdest al da gel dedi. Hemen abdest alarak geldim.

Şimdi de git Milaslı İbrahim sana Kur'ân öğretsin dedi. Ben gidip durumu anlattım. O da hemen öğretmeye başladı. İkindiye kadar harfleri, okunuşunu öğretti.

Bugün sabah erkenden kalktım. Gayri ihtiyari olarak Kur'ân'ı elimle alarak okumaya başladım. Elif lam mim. "Zalikel kitabu la raybe..." diye su gibi okuyordum. Bana birşeyler oluyordu. Acaba kafayı mı oynatıyorum diye hemen İbrahimi uyandırdım. Ne var dedi. Bana birşeyler oluyor dedim.

"Ne oluyor" dedi. 'Bak dinle' dedim, biraz evvel okuduğum yeri okumaya başladım. 'Hayret' dedi sen okumayı öğrenmişsin. Sonra anladım ki Onun himmetiyle Allah bana okumayı nasip etmiş'.

Seçilen

O kuyup yazması yoktu. Yazdığı tefsiri çoğaltıp insanlara ulaştırmasına yardımcı olamıyordu. Bunu yapan öğrencilerine bakıp imreniyor, ‘ah’ diyordu, ‘keşke okusaydım, keşke öğrenseydim’. Bir gün yanına gitti ve, ‘efendim’ dedi, ‘kalemimle size katılamıyorum, bari nüshaların ulaştırılması işinde çalışayım, bir tür postacılıkla hizmet edeyim.’ ‘İnşallah’ dedi.

Döndü, yatsıdan sonra uyudu. Uyuyunca rüyası uyandı. Düşünde ölmüştü. Yıkandı, kefenlendi, kabre indirdiler. Diriliş günü mezarından kefenli ama başı açık ve ayakları yalın kalktı. Korku içindeydi. Giderken yolu köprüye uğradı. İki yanında nöbetçiler bekliyordu.

Usulca geçmeye çalışırken nöbetçilerden biri tuttu kolundan. Gö-türdü. Korku ve merak içindeydi, bedeni titriyordu. Köprünün sonuna geldiklerinde, gözlerine inanamadı, yüreğinde sevinç duydu, O da oradaydı. ‘Gel’ diyordu gülümseyerek, ‘camiye gidiyoruz’. Girdiler. İç-

risi hınca hınç doluydu. Oturdular. Az sonra genç bir adam eğilerek, kulağına, ‘benimle gel’ dedi. Onu izledi. Caminin bir köşesine gittiler.

Genç Adam, ‘müjde’ dedi, ‘o Kutluya hizmet eri olarak seçildin’.

Hem sevindi hem korktu, ‘hayır, hayır’ dedi güçlkle, ‘ben böyle-si bir göreve layık değilim, o Kutlu insana hizmetçi olacak kadar yücel-medim’.

‘Seçildin’ dedi Delikanlı, ‘itiraz etme, hadi, yerine dön’. Döndü, yanına oturdu. Mahçup bir şekilde yere bakıyordu.

Neden sonra baktı, yüzünde hala o tebessüm vardı. Namazdan sonra sessizce yürüdüler. Büyük bir saraya geldiler. Girişindeki ren-garenk güllerin rüzgarda salındığı ve çevreyi gül kokusuyla doldurduğu bahçeye girdiler.

‘Sen kal burda’ dedi, ‘ben az sonra geleceğim’. Ve gitti. O gider gitmez, camide gördüğü delikanlı geldi yanına, ‘hizmet eri olduğun kumandan O’dur’ dedi. Uyanı. Uyanır uyanmaz görevine koştu.

Kabirde

Öğrencileriyle birlikte kır gezisine çıkmışlardı. Mezarlıktan geçerken, ‘siz’ dedi, ‘devam edin, ben yetişirim size’. Mezarlığa girdi. Kabre yaklaştı. Çehresine derin bir acının gölgesi düştü. Gözleri nemlendi, yanaklarından yaşlar süzölmeye başladı. Bir zaman kaldı orada.

Öğrencileri hayli uzaklaşmıştı. Dua ettikten sonra ayrıldı kabristandan. Adımlarını sıklaştırdı, yetişti onlara.

Çiğdemler çiçeklenmişti. Tepeye çıktılar. Kentin tümünü görebiliyorlardı. Öğrencilerinden birkaç adım uzaklaşarak gözlerini şehrin ayrıntılarında gezdirdi. Sonra bütün olarak baktı kente. Her baktığında yeni bir yüzünü görüyordu. Gördükçe kırlara daha sık çıkıyor, bu tepeye daha çok geliyordu. Öğrencilerin akli mezarlıkta kalmıştı. Sormaya cesaret edemiyorlardı. Sonunda biri dayanamayıp sordu. ‘Bir kadının kabriydi’ dedi, ‘dünyada süse, boncuğa, takıya aşırı meraklıymış. Öldüğünde dağılan gerdanlığının boncuklarını diziyormuş. Mezarda

hala boncuk dizmekle meşguldü. İhtimal ki hesap gününe değin bunu sürdürecekt'. Sustu. Sözüünü kimsenin duyamayacağı bir fısıltıyla kendi kendine tamamladı, 'kıyamet koptuğunda, belki de, eyvah diyecek boncuğumu dizemedim. Bunun için Allah'ın büyüklüğünü seyrettim mezarda'.

Bayram Namazı

S irtında beyaz bir cüppesi vardı. Koğuşta yalnız kalıyordu. Ne altında döşek, ne üstünde yorgan. Cüppesiyle yatıyordu. Gecele-ri kandil ışığında okurdu. Bazen bir tekbir sesi duyulurdu. Namaz vaktinin girdiği anlaşılırdı. Eline geçirdiği, koğuş penceresinden atılan çeşitli kağıtlara, zor okunur el yazısıyla risaleler yazardı. Dışarıdayken münzevi bir hayat yaşıyordu. İçerde de bunu sürdürdü. Koğuşuna kimseyi vermediler.

Bayram sabahını da uyanık karşılamış, gece boyunca namaz kılmış, okumuş ve yazmıştı. Haşır risalesi adında bir metin yazıyordu.

Ölümden sonraki dirilişi anlatıyordu. Sabahın ilk ışıklarını yeneden diriliş metninin son cümleleriyle karşıladı.

Bayramdı, tutukevi müdürü, gardiyanlar, savcı ve izin verilen bazı mahkumlar namaza gitmişlerdi. Camiye girince, onun da ön safta oturduğunu gördüler. Savcının yüzü kireç gibi oldu. İzin vermemişti.

Hapishane müdürüne ters ters baktı. Oturdular. Namaz biter bitmez dışarı çıkıp, kapının iki yanında beklemeye başladılar.

Herkes çıktı. Cemaat dağıldı. Nihayet imam da görüldü. Acaba gözden kaçırdık mı, cemaat arasından geçti mi diye düşündüler. İma-
ma sordular.

‘Kimse kalmadı’ dedi. Hemen cezaevine döndüler. Gardiyan ko-
ğuş kapısını açtı. Baktılar içerde. Dizleri üzerinde, başı eğik, birşeyler
okuyor. Savcı ile müdür mahçup bir halde odaya çıktılar.

Müdür gardiyanı çağırdı, ‘ziyaretine gelenlere zorluk çıkarmayın’
dedi. Korkuyordu.

‘O Şarkıyı Siz de mi Söylediniz?’

B indokuzyüzkırkaltı yılı sonbaharının bir ikindi vaktinde, Akşehir Palas’ta odasında ziyaret etti O’nu. Mesleğini sordu. ‘Müezzanim efendim’ dedi. Kaşları çatıldı, ‘o şarkıyı siz de mi söylediniz?’ Ne demek istediğini anlayamadı, ‘anlamadım efendim’ dedi. ‘Minarelerden söylenen o şarkıyı’ dedi tekrar.

Türkçe ezanı kastediyordu. Utandı birden, başını eğdi, ‘maalesef’ diye mırıldandı. Bu kez bir anısını anlattı, ‘bir talebem vardı. Yeni ezan çıktığı vakit geldi, okuyayım mı okumayayım mı yoksa müezzinliği bırakayım mı diye sordu. Düşündüm, bu ihlaslı dostum görevi bıraksa belki bir gafil gelip o saçmasapan şarkıyı isteğiyle ve inanarak okuyacak. Daha büyük bir hataya düşecek, inancı zedelenecek. Ona müezzinliği bırakma dedim.

Lakin minareye çıktığında önce kendi duyacağın bir sesle aslını oku sonra o uyduruk şeyi oku. Böylece hem şairi yerine getirmiş hem de anlamını vermiş olursun.’

'Efendim' dedi, 'ben de böyle yapıyorum'. 'İyi o halde' dedi ve ekledi, 'ben bunu Hamdi Akseki'ye de bildirdim. Ezanı bu hale getirenler onu sadece bir duyurudan ibaret görüyorlar.

Oysa Saadet çağından bugüne, ezan hem bir duyuru hem de bir şair olmuş. Şair, farz gibi değerlidir ve vazgeçilemez. Ezan Allah'ın kelamını yüceltmektir.'

ŞAHİTLER

Erek'te

B indokuzyüzyirmiyedi sonbaharının bir pazar ikindisiydi. Nurşin camisinden, namazdan dönen Abdullah, kardeşi Hamid'e, 'camiye Bediüzzaman gelmiş' dedi, 'biraz odun götür'.

Hamid, 'tamam' dedi, 'biraz sonra giderim. Bahçeye çıktı. Ahırın yanına istiflenmiş meşe dallarından bir yük bağladı. Kırçıl yünden paltosunu giyindi, ucu fitilli papağı başına geçirdi, ingiliz pantolonunun paçasını, kalın yün çorabının altına soktu, lastik papuçları ayağına takarak odunu sırtladı, çıktı. Çıkarken, bahçe kapısından bağırdı, 'ağabey, ben gidiyorum'.

Hamid çobandı. Askere gidene değin hayvan otlatmıştı. Saf yürekli, özverili, inandığına sadakatini yitirmeyen, dürüst biriydi. Okuma yazması yoktu. Babadan kalma seksen-yüz kadar koyun, üç inek ve bir merkepleri vardı. Davarın güdülmesi ve bakımını Hamid üstlenmişti.

Vardığında camide kimse yoktu. Sessizdi ortalık. Hava serinlemişti. Odunu abdest yerine yıktı. Soluklandı. Papağını çıkardı. Mendille

başını kuruladı. Çevreye bakındı. Camiden birinin çıktığını gördü. Yaklaşınca selam verdi. Başını eğerek karşılıklı bulundu.

‘Kardeşim’ dedi adam, ‘akşamın vakti girdi, ezan oku da namaz kılalım’. Ezan okumayı bilmediğini söyleyemedi. Adam sustuğunu görünce, tatlı bir sedayla kendisi okudu. Birlikte kıldılar namazı. Ardından tesbihatta bulundular. ‘İşin olmadığı zaman gel, cemaatle kılalım’ dedi adam. Eve döndüğünde olanları anlatınca ağabisi, ‘onun kim olduğunu biliyor musun?’ diye sordu. ‘Bilmiyorum’ dedi Hamid.

Abdullah, ‘o’ dedi, ‘Molla Bediüzzaman’dır’. Hemen her gün davarı otlaktan getirir getirmez koşuyordu camiye. Giderken odun da götürüyordu. Birkaç gün sonra, ‘artık odun getirme’ dedi, ‘bir amele bul, ağaçları budayalım. Hem camiyi hem de odamızı ısıtırız’.

Artesi gün bir arkadaşını getirdi, camiin avlusundaki karaağaçları budadılar. Bediüzzaman, battaniyeye sarılmış onları izliyordu. Van valisi Süleyman Sabri Paşa’ya haber göndermiş, horhor vakfiyyesinden cami için odun göndermesini istemişti.

Camiye gelişinden sonraki ay çeşitli alimler ders almak üzere ziyaretine gelmeye başladılar. Molla Resul, Yusuf ve Maruf bunlardan bazılarıydı. En çetrefil ilmi sorunları çekinmeden sorar, tartışırlardı.

Kış çetin geçti. Hamid, yaşamının değiştiğini hissediyordu. Bahar sıcakları kapıdaydı. Sobada son odunları yakıyorlardı.

Hamid odunu keserken, Bediüzzaman taşıyor, istifliyordu. ‘Efen-dim’ dedi Hamid, ‘ben taşıyorum işte, siz oturun’. ‘Gayretim bunu kabul etmiyor’ diye itiraz etti, ‘sen çalışırken ben nasıl otururum. Gayretin ne kadar tatlı ve hayırlı bir şey olduğunu bilsen, ömrünün bir anını bile boş geçirmezdin.’ Baharla birlikte, hayli talebe gelmişti camiye.

Müştemilatın inşaatı bitmiş, genişçe bir ders odası, tuvalet ve hamam da yapmışlardı.

Namaz için verilen molalar dışında, gün boyu ders yapıyorlardı. Derken iki yatak odası yapıldı ve uzak köylerden gelen öğrenciler burada kalmaya başladı. Bir gün kiler olarak kullanılan odanın kapısını açık unutmışlardı.

Bir köpek girmiş, kavurma küpüne yemek üzere başını sokmuş, çıkaramayınca da küpü kırıp kavurmaya silip süpürmüş ve kaçmıştı.

Öğrencilerin canı fena halde sıkkındı. Kavurmayı sabahları ısıtıp kahvaltıda yiyorlardı. Köpeği tuzak kurarak yeniden çekmek ve döverek cezalandırmak istediler.

Molla Resul, ‘seyda’ dedi, ‘biraz kavurmamız vardı. Azar azar yiyorduk. Köpek zerre kadar bırakmamış, üstelik küpü de kırmış, onu döveceğiz’ kaşları çatıldı, ‘çok yanlış’ dedi. Resul itiraza yeltendi. Kes-ti sözünü, ‘şimdi elini vicdanına koyup söyle’ dedi, ‘aç kalsan, beş paran olmasa, nihayet bir yerde et bulsan yer misin yemez misin?’

Molla Resul, kısa bir suskunluk anından sonra, ‘yerim Seyda’ dedi. ‘Bu bir hayvan’ dedi bunun üzerine, ‘aklı yok, temyiz gücü yok, haramı helali bilmiyor. Yaptığının cezası gerektirdiğini düşünmüyor’. Öğrenciler, köpeğin suçsuz olduğunu kabul ettiler.

‘O halde’ dedi, ‘hakkınızı helal edin ve hayvanın gıybetini de yapmayın’. Molla Resul, ‘içimden gelmiyor ama’ dedi, ‘helal ediyorum, bizi ikna ettiniz’.

Cuma günleri Nurşin Camii dolup taşıyordu. Molla Bediüzzaman vaaz ediyor, ölümden sonraki hayat, yeniden diriliş ve Allah’ın birliğine ilişkin dersler veriyordu.

Resul, bir vaazdan sonra, ‘Seyda’ dedi, ‘derslerinizi biz anlamakta zorlanıyoruz. Cemaat nasıl anlasın?’

‘Doğru’ dedi, ‘vaazlarım anlaşılmıyor. Benim amacım inancın temelini sağlam inşa etmek. Temel sağlam olursa, hiçbir sarsıntı onu yıkamaz. Biriniz yanıma oturun, konu derinleşince beni uyarın’.

Kış böyle gelip geçti. Baharın ilk sıcakları yeniden başlayınca, Bediüzzaman Ereğ dağına çekildi.

Zernabad suyunun başında bir yerde yaşamaya başladı. Sonra Hamid’le birkaç öğrencisini de yanına aldı.

Kendisi az uyuyordu. Öğrencilerini şafakta uyandırıyor, namazdan sonra ders yapıyor, kuşlukta birkaç saat dinleniyor, günü tedrisle geçiriyorlardı.

Öğleden sonra kısa bir dağ gezintisi yapıyorlardı. Yaban elma ve armutlarının, eriklerin, meşe ve çınarların, çam, kara kavak ve katran ağaçlarının sıklaştığı ormanda gezerken, gördüğü her şeyi dakikalarca seyrediyordu.

Öğrencileri yaban meyvalarını koparmaya çalıştığında, ‘bizim pa-yımız bağ ve bahçelerdedir. Allah, rızığımızı oralarda tâyin etmiştir. Bunlar, yabani hayvanların rızığıdır, onların kısmetine dokunmayın’ di-yordu.

Bir gün dağda koyun kestiler. Hayvanın ciğer, işkembe ve bağırsa-ğını, vahşilerin ulaşabileceği yere bırakmasını salık verdi.

Gece öğrencileri uyuyunca, Zernabad suyuna bakan dev bir çınar ağacının üç büyük dalı arasındaki oyuğa oturur, sabaha değin zikreder-di. Hemen her türden yaban hayvanının kol gezdiği ormana gider, ta-biatın zikrini dinlerdi.

Bir ağaç, bir kuş, bir bulut gibi zikrederdi. Kimse ne yaptığını bil-mezdi. Öğrencilerini sabah uyandırır, imam olur, namaz kıldırır. İf-titah tekbiri getirdiğinde Hamid’in tüyleri diken diken olurdu. Bastığı zemin titrerdi. Sabah yeli ağaçların yapraklarında, dallarında, ormanın kuytularında, dağların çehresinde, kalayıkların, derin vadilerin köşele-rinde türlü ezgilerle dolaşırken, toprağın altında üstünde sayısız canlı kendi diliyle zikrederken onlar da namaza dururdu.

Hafta sonları iki öğrencisi köye gidip ekmek, yağ, çay ve şeker ge-tiriyordu. Üç beş gün yetecek kadar yiyecek yazın sonunu nasıl getir-diklerini Hamid’in akli bir türlü almamıştı.

Bir kez koyun kesmişlerdi. Genellikle şehriye çorbası ve yoğurt ve soğan yiyorlardı. Öğrencilerin kimi köye gitmiş, kimisi gezintiye çık-mıştı. Hamid’le kendisi vardı evde. Su tükenmişti. Aşağıya, derin ka-yalığa inmek ve Zernabad pınarından getirmek gerekiyordu.

Hamid, ‘siz zahmet etmeyin’ dedi, ‘ben getiririm’. ‘Pekala’ dedi, ‘iki bidon yeter şimdilik’. Hamid giderim demişti ya, dediğine pişman olmuştu. Zernabad suyunun gözesine uğramayan vahşi hayvan yok gi-biydi. Su öylesine tatlı, saf ve soğuktu ki, bir kez tadanı artık başka su içmemeye yemin ettirirdi. Hamid kapları aldı ama ayakları çakılmış kalmıştı. Oyalanıyor, gecikmek için bahaneler arıyordu.

Belki öğrencilerden biri çıkagelir, birlikte gideriz diye düşünüyor-du. Sonunda itirafa mecbur kalarak, ‘korkuyorum’ dedi.

‘Neden?’ ‘Biliyorsunuz oralarda yaban hayvanı çok’ ‘Yalnız git’ de-di, ‘korkma, hiçbir şey olmaz’. Hamid gidip döndüğünde, ‘noldu, ne

gördün?’ diye sordu. ‘Hiçbirşey’ dedi. İnsanın cesur olması gerektiğini söylemekle yetindi.

Yaz yerini yavaş yavaş güze bırakmaya hazırlanıyordu. Öğrencileri kara bir düşünce almıştı. En azından bir aylığına ayrı kalacaklardı. Herkes köyüne gidecek, kışın ilk ayında medresede buluşacaklardı.

Hava serinlemeye başlayınca, Zernabad’a yakın bir yerdeki manastır yıkıntısına taşındılar. Güzü burada geçireceklerdi.

Bir gün çimenlerin üzerinde namaz kılıp tesbihat yaparken, Hamid’le iki öğrenci bir yandan odun kesiyor bir yandan da onu seyrediyordu.

Az sonra bir sofi çıkageldi. Öğrencilerini çağırdı. Tanıştırdı. Sofi, kendisinden bir keşif, bir keramet bekliyordu. ‘Çocukların bekliyordur, dilersen yola çık karanlığa kalma’ dedi. Gitmesini istiyordu belli ki.

Sofi kalkmıyordu bir türlü. ‘Senin’ dedi, ‘kalbinden geçenleri okumamı bekliyorsun. Acaba nasıl bir şeyhtir, ne gibi kerametleri var diye düşünüyorsun. Bunun için geldiğin anlaşılıyor. Oysa ben şeyh değilim. Kur’ân’ın talebesiyim. Belki sizden biraz fazla okumuşum hepsi bu.’ Bir zaman sessiz kaldılar. Sofi kalkıp gitti. Hamid, adamın ağaçların arasından kayboluşunu izleyerek, ‘bizimle namaz kılıp dua etmeye gelmişti, neden izin vermediniz?’ diye sordu.

‘Bazı insanlar’ dedi, ‘yanıma geldiğinde adeta boynuma binmiş, elleriyle göğsümü sıkıştırıyor ve soluğumu kesiyor gibi hissediyorum. Bazısıyla da sanki varlığım birleşiyor. Sizinle burada kendimi yalnız hissedebiliyorum. Bu yüzden git demek zorunda kaldım’.

Hamid, ondan bir olağanüstülük beklemiyordu. İlk gördüğünde kanı ısınmış, ayrılmak istememişti. Bir gün kendisi için dua etmesini istedi. Etti ama başka bir şey diledi.

Hamid, ‘istegim bu değildi’ diye sitem etti. ‘Tam olarak ne istiyorsun, söyle’ dedi.

Hamid, ‘ilim isterim’ dedi. ‘Alim olmak mı istiyorsun?’

‘Evet’ dedi Hamid. ‘Peki hakkında hayırlı olacağına inanıyor musun?’ diye sordu.

Hamid, ‘ilmin hayırsız olur mu?’ dedi. ‘Olmaz mı’ diye konuştu, ‘herşeyin hayırlısı da olur hayırsız da’, Ve Birinci Dünya savaşından

önce, ilmiyle gururlanan ve bu yüzden inancını da yitiren bir dostunun acı hatırasını aktardı.

Hamid, namaz vaktini ipe çekiyordu. O'nun arkasında kıldığı namazlardan çok zevk alıyordu. Duruşu insanı büyüler, ürpertirdi. Selamdan sonra mutlaka tesbihat yapardı. 'Bu, namazın çekirdeğidir' derdi. Hüzünlü bir sesle ve ağır ağır yapardı.

Lailaheillallah diye başladığında, sesi giderek derinleşir, sesi top güllesi gibi çıkardı.

Cumhuriyetin ilk yıllarıydı. Van'da mollaların hepsi sarıklıydı. Ne cübbe giyiyor ne de sarık takıyordu. Bir gün öğrencilerinden biri, 'niçin hoca kisvesi giymiyorsunuz?' diye sordu.

'İmam-ı Azam gibi bilgilerin kisvesine nasıl bürünebilirim? Ona layık bir ilmim mi var?' dedi. Mütevazi idi. Hamid, bu yüzden Nurşin Camiiindeki ilk görüşünde tanıyamamıştı.

Bir gün camideki odasında, 'Hamid' demişti, 'görüyor musun ben nurlar içinde kalmışım'. Ve eklemişti, 'Nurs köyünde doğdum, annemin adı Nuriye, hocamın ismi Nuri, kaldığım cami Nurşin, bak burada da Osman-ı Zinnureyn yazıyor', Duvardaki levhayı göstermişti.

Erek dağında geçen günler, Hamid'e, onun insanlar kadar hayvanlara ve bitkilere de karşı da ne kadar merhametli olduğunu göstermişti. Bir gün, öğrencilere, 'siz biraz dolaşın, ben tesbihat dersimi yapacağım' demişti. Gezerken Hamid, bir taşın üzerindeki kertenkeleyi öldürdü. Dönüşte, 'nerelere gittiniz, neler yaptınız?' diye sorunca da, bir bir anlattı olanları. Kertenkeleyi öldürdüğünü öğrenince çok üzüldü, 'evini yıkmışsın' dedi.

Hamid, 'ama bize çocukken, yedi kertenkele öldürmenin bir hac sevabı kazandırdığını söylemişlerdi' deyince, 'gel' dedi, 'otur karşıma da cevap ver bakalım', Hamid geçti oturdu. 'O hayvan sana saldırdı mı?'

'Hayır.'

'Bir şeyini zorla elinden aldı mı?'

'Hayır.'

'Rızkını sen mi veriyorsun?'

'Hayır.'

‘Senin bağında bahçende mi geziyordu?’

‘Hayır.’

‘Peki onu sen mi yarattın?’

‘Hayır.’

‘Bu hayvanların yaratılış hikmetini biliyor musun?’

‘.....’

‘Peki niçin öldürdün? Allah, onu öldüresin diye mi yarattı?’

Bu hayvanların fitri görevleri ve varoluş sırları saymakla bitmez. Çok hata etmişsin’.

Bazı cumalarda kente iniyorlardı. Bir cuma dönüşü, Ereke tırmanırken köpeklerin indiğini gördüler. Hamid yerden taş toplamaya başladı. ‘Sen ne yapıyorsun?’ diye çıkıştı.

‘Kendimizi savunmayalım mı?’ dedi Hamid. Gülererek, ‘ayıp ayıp’ dedi, ‘at onları yere.’ Hamid bıraktı taşları. Köpekler yaklaşmıştı. Elindeki şemsiyeyi uzatarak, ‘biz hain değiliz’ dedi, ‘size zarar vermeyiz, biz yolcuuz’.

Köpekler durdular. Rahatça yanlarından geçerek, tepeyi tırmandılar. Havalar iyice soğumuştı. Bir oda yapmaya karar verdiler, kar düşene kadar burada kalacaklardı.

Zernabad’a bakan bayırda bir yer belirlendi. Kazmaya başladılar. Karınca yuvası çıkınca, ‘burayı bırakın’ dedi, ‘başka yeri kazın.’

Kazdılar yine karınca çıktı. ‘Burayı da bırakın’ dedi. Tekrar... derken karıncasız bir yer bulamadılar.

Hamid, ‘efendim dedi, karıncasız yer bulamıyoruz, kazalım mı?’ ‘Hayır’ dedi, ‘yuva yıkarak yuva yapılmaz, aramaya devam edin.’ Başka bir yeri eştiler, nihayet oraya bir odacık yaptılar. Geldi, teşekkür etti, karınca yuvalarına, ekmek, bulgur ve şeker tozları bıraktı.

Ereke dağında ve Nurşin Camiinde iki yıl böyle geçti. Ayrılmasına yakın günlerin birinde, ayağında oluşan yarayı temizlerken, ‘efendim’ dedi Resul, ‘saatlerce dizüstü oturuyorsunuz, sanırım bu yüzden oldu, biraz rahat otursanız.’

‘Bu kısacık ömürde sonsuz saadeti kazanmaya gelmişiz. Hem burada keyif çatayım hem cenneti isteyeyim, olmaz böyle şey. Rahat oturmaya cesaret edemiyorum’ dedi.

Van'dan ayrıldıktan sonra yirmialtı yıl boyunca O'nu görmedi Hamid. Özlem ateşi yakıyordu içini.

Eskişehir ve Kastamonu'da sürgün ve tecritteyken ziyaretine gitti ama görüştürmediler.

Karakollarda işkence yaptılar. Israr etti. Herşeye rağmen görecektir, hasret giderecekti. Ağabeyi Abdullah, bir dilekçe yazdı Afyon Emniyet Müdürlüğü'ne hitaben.

'Gelen benim kardeşimdir, hocasını ziyaret edecek, müsaade edin' diye. Sonunda Emirdağ'da görüşmeyi başardı.

Çaycı Emin

Van'da, aşiret beyi iken Yemen olan ismini, Bediüzzaman'ı tanıdıktan sonra Emin olarak değiştirdi. Kastamonu'da sürgündeyken bir zaman yanında kalmıştı. Bindokuzyüzkırkçüçte, devletin temel nizam ve esaslarını... diye başlayan bir ceza yasası maddesine dayanılarak tutuklanıp hapse atıldı. Dokuz ay tutuklu kaldı. Uzun bir yargılanma sürecinden sonra beraat etti. Bindokuzyüzaltmışyedi senesinde Van'da geçirdiği trafik kazasında yanarak öldü.

Kastamonu sürgünündeyken Nasrullah Camisinin şadırvanına çay ocağı kurmuş. Bu yüzden Çaycı Emin bey diyorlardı.

Sürgünün onuncu yılında, avluda görmüş O'nu. Sarıklı ve cübbe-li... Hocaya benziyor. Yıl bindokuzyüzotuzaltı. Yaklaşıyor, 'afedersin kurban' diyor, 'sen nerelisin?'

Elindeki ibriği çeşmeye tutan bu tuhaf giysili Adam, 'benimle konuşma' diye uyarıyor, 'izleniyorum ben, sana zarar verirler'.

Samimiyeti, gönlünün tutuşması için yetiyor. Emin'in Bey iken çaycı sonra da Bediüzzaman'ın kader arkadaşı olması bu karşılaşmayla başlamıştı.

'O gün şadırvanda onu gördükten sonra gözüme uyku girmede. Sordum soruşturdum, çarşı polis karakolunda kaldığını öğrendim. Bir gün polis beni çağırdı. Baktım O da yanında. Birlikte kaleye çıktık. Polise, 'kardeşim' dedi, 'bu benim hemşerimdir, birkaç dakika izin verirsen onunla konuşacağım'.

'Peki' dedi polis, uzaklaştı. Sağlığının kötü olduğunu, birkaç defa zehirlendiğini söyledi.

Şeker-çay gibi ufak tefek ihtiyaçlarını bir vasıtayla kendisine ulaştırılmamı istedi. 'Yanıma kimseyi bırakmıyorlar. Ben komisere yatağımı satmak istediğimi söyleyeceğim. Yalnız arada bir vasıta olsun ki, arasıra sen gel, birşeyler lazım oldukça, hem onları alırsın hem de bu yatak meselesini hallederiz' dedi.

Bana üç tane sarı altın verdi, 'bunlar Birinci Dünya Savaşı'ndan kalmıştı. Uzun zamandır saklıyorum. Bozdur, istediklerimi alırken harcarsın?'

'Benim durumum çok iyi efendim' dedim. 'Katiyyen olmaz' dedi, 'karşılıksız bir şey kabul etmem ben'. Altınları aldım. Birini çarşıda bozdurdum. Ertesi gün komiser çağırdı, 'bu hoca efendi yatağını satmak istiyor, sen alır mısın?' dedi.

'Alırım' dedim. 'Güzel' dedi. Biraz düşündükten sonra, 'sen bununla nereden tanışyorsun?' diye sordu. Ben de, 'hemşerimdir, tanışırız' dedim. Yatağını alacağımı söyleyince karakolun üst katına, kaldığı yere çıktık.

Yatağa baktım. Yirmibeş lira kıymet biçtik. Onu tekrar kendisine kiraladım. Ne kadar yatarsa o kadar para verecekti. Bu nedenle, yani yatağın kirasını almak üzere her gün karakola gidiyordum.

İhtiyaçlarını böylece temin edebiliyordum. Nuri adında bir komiser vardı. Bazen O'na eziyet ediyor, üç günde bir odasını arıyor, sıkıntı veriyordu. Bir gün şiddetli bir şekilde hastalandı. Başında, kulağında dayanılmaz ağrılar oldu. Ne yaptılarsa dindirememişler. Komiserin kayınpederi, 'O'na eziyet ettiğin için bu hastalığa uğradın' demiş. Son-

ra kendisine gelip özür diledi, damadının iyileşmesi için dua etmesini rica etti.

Nuri bey beni çağırılmıştı, gittim. ‘Bundan sonra hoca efendinin işlerini sen göreceksin, ona hizmet edeceksin’ dedi, ‘rahat ol, kimse sana karışmayacak’. Artık rahatlıkla yanına gidip gelebiliyordum. Hava güneşliyse, birlikte dağlara giderdik. Akşamları, kitapların tashihini yapıyordu. İkindiden sonra kapısını kilitler, kimseyle görüşmezdi. Kastamonu’da kış şiddetli geçiyordu. Bazı günler, odasının zeminindeki tahtalar kırığı tutardı. Küçük bir sobası vardı.

Odayı ısıtamıyordu. Bekçi ile bir mangal ve tahta kürsü aldırılmıştı. Yorganı kürsünün üzerine atarak, içindeki mangalla ısınyordu. Komiser bir zaman sonra yine rahatsız etmeye başlamıştı. Bir gün odasını ararken, elini yorganın altına, kürsünün içine sokmuş, canı fena halde yanmıştı. Nuri’nin başına çok işler geldi. Feci bir şekilde hastalandı. Doktorlar teşhis koyamayınca tutup Ankara’ya götürdüler. Orada iyileşiyor, Kastamonu’ya gelince yeniden kötüleşiyordu. Ankara’ya üç kez gitti geldi.

Annesi ve eşi gelerek Hoca efendiye çok eziyette bulunduğunu, bedduasına uğradığını söyleyerek, ‘bir daha ona, kitaplarına ve derslerine karışma’ dediler.

Yine bir gün yanına gittiğimde kaybolan çorabını arıyordu. Kendisine yardım ettim. ‘Kardeşim’ dedi, ‘her yerde aradım, hatta kibrit kutusuna bile baktım. Bazı meczub evliya yardım edeceğine, benimle eğleniyor. Bu ıstırapların, bu takip ve işkencelerin altındayken bana yardım etmeleri gerekiyorken, aksine böyle engeller çıkararak eğleniyorlar. Bu Halk Partisinin tazyiki üzerimdeyken bana neden yardım etmiyorlar?’ Gülümseyerek, ‘beşyüz banknot tanzimat vermezlerse kabul etmem’ diye ekledi.

Tebessüm ederek kalktı, abdest alıp namaza durdu. Sonra dua etti. Sobaya odun atmak için açtı. Boru kapağına bakmak için eğildiğinde farketti, çorabın ucu, borunun yanından sarkıyordu.

Farelerin marifetiydi bu. ‘Bunda bir hikmet var’ dedi. Daha önce, aramalarda ele geçmesin diye Risalelerin bazı sayfalarını sobanın deliğine saklamış, sonra unutmuştu.

Nur'un parçalarını oradan alarak daha güvenli bir yere gizledik. Az sonra kapı çaldı. Polis, jandarma ve bekçiler içeri doldu. Her tarafı didik didik aradılar, bir şey bulamayınca zabıt tutup gittiler.

Bu fare ve arama meselesini sonradan kendisi yazdı. Dağa gezme-ye giderken, peşine polis ve bekçi takarlardı. Dağda oturur, ibadet eder, yazar, kitaplarını tashih eder, dönerdi.

Sabahları erkenden evine gidip sobayı yakardım. Bir sabah, namazdan iki saat önce gitmişim. Dondurucu bir soğuk vardı.

Mum ışığında, seher soğukunda, hüznünlü bir sesle dua ediyor, için için yalvarıyordu. Heyecan içerisinde, ayakta, bir birbuçuk saat seyrettim onu. Nihayet ezan vakti gelmişti. Tanrı uludur tanrı uludur şeklinde okunduğu zamanlardı. 'Emin' dedi bana, 'sen hata yaptın. Yalnız kalmayı tercih ettiğim ve kimseyle görüşmediğim vakitte geldin. Bir daha erken gelme'.

'Efendim' dedim, 'kusuruma bakmayın, ayışığı beni yanılttı, bir daha erken gelmem'.

Bir gün ikindi namazını kıldık. Tesbihat yaparken, kendi kendine, 'kambur, ben mi haklıyım yoksa sen mi?' diyordu.

Ben merak ve hayret içindeydim. Odada ikimiz dışında kimse yoktu. İçimden geçeni okur gibi, 'onuncu söz' dedi, 'ölümünden sonraki diriliş ve ötedünyaya dairdir.

Barla'da, bindokuzyüzyirmialtı yılında yazarken, ıslahı imkansız bir din düşmanı vardı. Arefe yaklaşmıştı. Ben beddua ettim. Bir Allah dostu, onun ıslahı için dua etti. Benim bedduam ferdi olduğu için iade edildi.

Aradan yıllar geçti. Otuzsekizde bana hak verdiler. Islahına dua eden kutb-u azam bu kez beddua ediyordu. Şimdi ona seslendim'. Bu sözlerinden kısa bir zaman sonra Anadolu'da peşpeşe depremler yaşandı. Erzincan yerle bir olmuştu. Uzunköprü çok şiddetli sallanmış, herkes korku içindeydi.

Sık sık hastalanıyordu. Bir defasında Mehmet Feyzi ile yanında kaldık. Ateş içindeydi, yanıyordu. Biraz uzandı yatağa. Bayılıp kaldı. Biz de yattık. Uyandığımda dua ve niyazda bulunuyordu. Hazin bir

ses odada çınliyordu. Şaşırdım. Bu onun mu sesi acaba? Feyzi'ye seslendim. 'Şişşt' dedi, 'sakın sesini çıkarma'.

Yanına gittim. Baygın halde yatıyor. Sonra yakarış kesildi. Şafakta yine kalktı, giyindi, abdest alıp namaz kıldı. Tesbihatını bitirdi. Cevşen okudu. Dua etti.

Ardından bize, 'ben Allah'a şükrediyorum' dedi, 'virdimi ve zikrimi bitirememiştim, birisi benim yerime evradımı tamamladı'.

Bir saat dinlendikten sonra hiçbirşeyi kalmamıştı. Bize, 'Allah'a şükür' dedi, 'hastalığım geçti. Beni zehirlediler. Bir elma vermişlerdi. Beni onunla zehirlediler'.

Hancı Mehmed adında bir dostu vardı şehirde. Onun atıyla zaman zaman kır gezisine çıkardı.

Yine bir dağ gezisinde zehirlemişler, haber göndermiş, gelip beni alsınlar diye.

Feyzi'ye gidiyorlar ilkin, 'hoca efendi acele seni çağırıyor' diye. Feyzi kapının arkasındaki sesi merak edip açıyor ki kimse yok.

Allah Allah diyor, kimdi bu haberi getiren? Bu hal üç defa tekrarlanıyor. Gidip bakıyor kaldığı yere ki, at dışarda bekliyor, kendisi evde yok. Hemen dağa koşuyor. Yolda yarı baygın vaziyette buluyor. Feyzi'yi görünce bir ara gözünü açıyor, 'beni' diyor, 'zehirlediler, adamı tanıyorum, beni o zehirledi'.

Atla eve getiriyor Feyzi. Günlerce yarı baygın yattı. Sık sık, 'cevşenin etkisiyle, Allah'a şükür, zehirleri beni etkilemedi' diyordu. Hoca efendiyi hangi şehre sürseler, ardından ona eziyet edecek birisini de görevlendirirdi.

Avni Doğan adındaki kişi de bunlardan biriydi. Risalelerini, mektuplarını odunların arasına saklıyorduk. Bir gün baskın yaptılar, mektupların tümünü ele geçirdiler. Evin dört bir yanını aramışlardı. Öyle ki, saatin kapağını bile açıp baktılar. Mehmet Feyzi'yi, Bahri'yi ve beni karakola götürüp epeyi sıkıştırdılar, 'siz gizli örgüt kuruyormuşsunuz, kiminle görüştünüz, başka kimler var?' diye sordular. Herkesi ayrı odalara hapsedtiler. Mehmet Feyzi, 'müdür bey' dedi, 'bu kitaplar, dünyaya değil ahirete bakıyor, dilerseniz size biraz okuyayım'.

Ve biraz okudu, Müdür kesti, ‘bırak’ dedi, ‘beni de zehirleyeceksiniz’. Evlerimizi de aradılar sonra. Sandıkta param vardı. Vali bilhassa paralara takmıştı, ‘söyle’ diye bağırıyordu, ‘bunları nereden aldın, teşkilatınıza yardım mı geliyor?’

‘Ben’ dedim, ‘Van’da aşiret beyi idim. Sürgüne gelirken epeyi param vardı, bir kısmını yanımda getirdim. Benim ev külfeti kalabalık, onbeş nüfusa bakıyorum’. İnanmıyordu.

‘Dilerseniz, Ahlat kaymakamlığına maddi durumumu sorun’. Bizi mahkum edecek bir delil bulamayınca, bu parayı mesele yaptılar. Avni Doğan, hoca ile çok uğraştı. Sık sık baskınlar düzenlerdi evine. Bir defasında Allah’ın birliğine dair bir risalesini alıp gitti. Hiç sureti de yoktu, bir daha bulamadı.

Rüya İle Gelen

O sman Yüksel Serdengeçti, bir gün, dönemin önde gelen din bilginlerinden biriyle tartışıyordu. Konu Bediüzzaman idi. Dostunun dini bilgisi ve alandaki yetkinliği kesindi. Ama, hakikatin coşkusuyla fazla ilgili değildi. Bu yüzden Said-i Nursi'nin manevi bir mücadeleyle geçen fırtınalı yaşamı onu pek ilgilendirmiyordu.

Hatta bir düşünürün bir kavgayı yürütmesini doğru bulmuyor, onun hamle ve heyecan yönüne yaklaşamıyordu.

O ise, hareketlenmeyen bir inancın taraftarı değildi. Çok bilmekten ziyade, bildiğini yaşamının daha değerli olduğuna inanıyordu.

Mücadeleyle geçen hayatıyla bu yüzden fazlasıyla ilgiliydi. Denizli hapsindeydi o sıralar. Adliye'de stajını yapan bir arkadaşı, O'nun olağanüstü yaşamından söz etmiş ve risalelerinden getirmişti. Tümüyle okuyamamıştı ama, büyük ve kurtarıcı bir ruhun karşısında olduğunu hissetmişti.

O gece rüya gördü. Geniş, yeşil bir meydan. Binlerce, onbinlerce insan. Hem genişliğine, hem derinliğine yayılmışlar. Omuz omuza göğe doğru yükseliyorlar. O onun omuzunda, o onun omuzunda, o onun... Bu büyük insan yığınından adeta kacaman bir dağ oluşmuş. En üstte Said-i Nursi duruyor. Başı göğe yükseliyor. Minarenin alemi gibi duruyor. İlahi birliği işaret eder gibi.

Kendisini görüyor. Gülümseyerek iki eliyle selamlıyor. Saçı rüzgara karışmış. Uyandı. Çok etkilenmişti. Birkaç kez buna benzer düş gördü. Talebelerinden bazılarına anlattı. ‘Düşün gerçektir’ dediler, ‘aynen gördüğün gibidir, selam veriş biçimi, saç, giyim kuşamı...’ Bir yazı yazdı ve dergisinde yayımladı. Beklemediği ölçüde tepki aldı. Yurdun dört bir yanından kutlama ve dua mesajı geliyordu.

Artık O’nu ziyaret etmek ve bizzat görüşmek isteğiyle doluydu. Rüyasında gördüğünü, gün yüzüyle görmeyi çok istiyordu. İstanbul’a geldi. Aradı sordu. Fatih’teki Reşadiye Otelinde kaldığını öğrendi.

Teknik Üniversitede okuyan arkadaşıyla birlikteydi. İkindiden sonra kimseyi kabul etmediğini biliyordu. Aksilik bu ya, gecikmişti, akşam olmak üzereydi. Ama görüşmekte kararlıydı. Otelin katibinine sordu. ‘Üst katta, yirmi dokuz numaralı odada kalıyor’ dedi.

Çıkarken, ‘görüşmesem de kapısına kadar gelmem bile benim için büyük bir mutluluk’ diye düşündü. Merdivenleri atlayarak çıktı. Kapıda birkaç öğrencisi duruyordu.

‘Bu saatte kimseyle görüşmediğini biliyorum ama ne zaman gelsem diye soracaktım’ dedi. ‘Doğru’ dedi bir öğrencisi, ‘ikindiden sonra sabaha kadar yalnız kalıyor ama ben bir haber vereyim yine de’.

Girdi, döndü, ‘buyrun’ dedi, ‘görüreceksizle’. Heyecanı artmıştı iyice. İçeri girdi arkadaşıyla. ‘Gel Serdengeçti’ dedi, ‘gel o güzel yazıları yazan sen misin?’ Yüreği duracak gibiydi. Elini öpmek için davrandı. İzin vermedi. Buyur etti. Oturdular. Kendisi yatağa bağdaş kurdu, yorganı omuzlarına aldı. Yerde dağınak halde kağıtlar.. Risalelerin düzeltisiyle uğraşıyordu anlaşılın.

Heyecanı yatıştıktan sonra çehresine baktı uzun uzun. Düşündeki göğe doğru heybetli bir çınar gibi omuzlarda yükselen adam o idi.

‘Evet, evet’ diye geçirdi içinden, ‘gördüğüm kesin o’. ‘Senin’ dedi, ‘Emirdağ’da sürgün iken dergini görmüştüm. Hak’ka hizmet yolunda serimden vazgeçtim’ diye yazmışsın, doğru mu?’

‘E, evet’ diye kekeledi, ‘doğru efendim’. ‘Kutlarım seni’ dedi, ‘çok da gençmişsin. Oğlum olsaydı senin gibi olsun isterdim ve ona Serdengeçti adını verirdim’. Başucunda duran kitaplardan birini aldı, bir sayfadaki fotoğrafı gösterdi, ‘bu’ dedi, ‘benim yeğenim, hem öğrencim hem de manevi oğlum idi. Allah onu elimden aldı. Seni tıpkı onun gibi manevi oğlum olarak kabul ediyorum’. Fotoğrafa baktı Serdengeçti dikkatlice. Öğrencileri çevresindeydi.

Sessizlik oldu. Sadece sac sobadan çıkan sesler duyuluyordu. Ona ve arkadaşına, gençliğin büyük bir bağış olduğunu, değerini bilmeleri gerektiğini hatırlattı.

Sesi güçlükle çıkıyordu. İbn-ül Arabi’den söz etti, onun bazı sözlerini yorumladı. Sonra rüyasında gördüğü şeyin nur olduğunu söyledi. ‘O nurdur, nur risaleleridir, ben, Hak’ka hizmet etmeye çalışıyorum, Kur’an’ın öğrencisi olma arzusundayım’ dedi.

Çehresindeki aydınlık baktıkça daha çok farkediliyordu. Yorgun, çizgileri derinleşmiş bir yüzü vardı. Yüzünden, altmış küsur yıllık ömrünü çileyle geçirmiş ama bundan en küçük bir üzüntü duymayan, dünyayı bir gölgelik olarak gören, varlığını Hakikat’e adayarak yok olan, varoluşu bu yokoluştan gelen bir insanın teslimiyeti okunuyordu.

Soba yanıyor, bir murakabe halindeymiş gibi herkes susuyor, öğrencileri, kendisi sanki bir hayalmiş gibi duruyordu. Sanki bu otel odası, İstanbul’un, hatta dünyanın içinde değil, ötedünyanın üzerinde duruyormuş gibi hissetti.

İzin isteyip ayrıldılar. Dışarı çıktığında girdiğindeki zamanın kaybolduğunu gördü.

Yolculuk

İlkokulu pekiyi dereceyle bitirmiştım. Öğretmenim Hakkı bey ben Köy Enstitüsü'ne göndermek istiyordu. Ailem yoksuldu. Ağabeyim askere gitmişti. Babam hastaydı. Tek umutları bendim. Öğretmenime gitmek istemediğimi söyledim. Çok ısrar edince, mevzuyu babama açtım, 'olmaz' dedi, 'orada okuyanlar bozuluyor'. Babam okuma yazma bilmezdi. Sessiz sakın bir adamdı. Namazını kı-lardı. Okul bitince beni Kur'ân kursuna gönderdi. Sabah erkenden gi-diyor, bazen ezan okuyordum. Öğleden sonra annemle tarlaya gider-dik. Bir gün, annemin dayısıoğlu geldi. Cemil dayı derdik. Harmanyeye-rinde ikinci namazı girince kıldı, göğüs cebinden elyazması bir kitap çıkarıp okumaya başladı. Yanına oturup dinledim. Çölde seyahat eden iki adamın hikayesini anlatıyordu. O ana kadar böyle etkileyici bir şey dinlememiştım. 'Bu kitap kimin?' diye sordum.

Cemil dayı, 'Bediüzzamanın' dedi. Adını köylülerden duyardım. Kitabı uzatarak, 'al' dedi, 'senin olsun' Akşamları annem masaya gaz

lambasını koyardı, ışığında her gün aynı şeyi okurdum. Okudukça, komşu ilçede, Emirdağ'da yaşadığını duyduğum Bediüzzaman'ı ziyaret etme isteği duydum. okuldan sonra iki yaz böyle geçti.

Bir gece şöyle bir rüya gördüm: Emirdağ'a dört saat uzaklıktaki Emir Dede tepesinde bir türbe vardı. Bediüzzaman türbede. Kendisine aşkla şevkle hizmet ediyorum. Kahve pişirip veriyorum. Elini öpüyorum, burcu burcu kokuyor. Koku burnumdan hiç gitmiyor. Öyle ki rüyadan sonra birkaç yıl gitmedi bu koku.

Onaltı yaşın ilk günleriydi. Artık dayanamayacaktım. Bir gün sabah erkenden çıktım, anneme, 'ben O'na gidiyorum' dedim. Zaten her gün bahsederdim. Anneme rüyamı anlattığımda çok sevinmişti. Kendi kendine, 'sen artık bize yar olmazsın' demişti. 'Yolun açık olsun oğlum' dedi, sarılıp ağladı, 'babanı merak etme, ben konuşurum.' Duasını alıp doğruca Emirdağ'a gittim.

Talebelerinden Zübeyir ağabeye, 'ben geri dönmek üzere size geldim' dedim. 'Olmaz, Üstad kabul etmez' dediyse de, 'kapının eşiginde beni kabul edene kadar bekleyeceğim' diye ısrar ettim. Mecbur kalıp haber verdi. Odasına girdim. Giriş o giriş.

Haftasına baskın yaptılar. Beni de götürdüler. Afyon cezaevinde kalıyorduk. Ahmed Feyzi, Mustafa, Osman, Mustafa Sungur, Halil ve Ceylan Çalışkan, İbrahim Fakazlı derken onlarca talebesiyle aynı koğuşta, tıpkı Yusuf aleyhisselam gibi zindanı medrese kabul edip kalma-ya başladık.

Günümüz risale istinsahıyla, okuma ve namazla geçiyordu. Koğuş bir medrese gibiydi. Üstad'ı ayrı bir koğuşta tek başına tutuyorlardı. Aynı yerde kalmamızı sakıncalı buluyorlardı.

Ara sıra yanına gidiyorduk. Ne zaman odasına girsek zikir sesleri duyuyorduk. Gece boyu ışığı yanıyordu. Gardiyanlar farkedince bizi paylıyor, ısrar ettiğimizde dövüyorlardı. Fakazlı'yla Ceylan'ı sık sık hücreye alıyor işkence ediyorlardı. Üstad, koğuşuna her gittiğimizde küçük armağanlar verir, bizi sevindirirdi. Bazen yiyecek bir şey, bazen parmağındaki yüzüklerden birini, bazen, yazdığı bir risale parçasını verirdi. Çocuk gibi sevinirdik. Bunlar hayatımın en nadide yadigarı oldu.

Gardiyanlar bize eziyet edince de çok üzüldü. Onbeşinci Şua'yı burada yazdı. Görüşmemize artık hiç izin verilmiyordu.

Nöbetçilerin dalgınlığında veya yemek molası verdiklerinde, koğuş penceresini tıklatırdık. Kağıdı olmadığından kibrit kutularına, ke-sekağıtlarının boş kısımlarına yazdığı risale parçalarını bize pencereden atardı. Gelip koğušta onları bir araya getirir yazardık.

Birkaç nüsha çoğaltır, ziyarete gelen kardeşlerimize verirdik. Onlar ya elle veya teksir makinasıyla çoğaltır, dağıtırdı. Osmanlıca hattını Ceylan ağbiden öğrendim. Gardiyanlar yazdığımızı görünce bizi korkutmak ister, tehdit eder, aşağılardı. Yazdıklarımızı Üstada bir şekilde ulaştırırdık. Düzeltir geri verirdi. Sonuna, bir dua yazardı yazanın adını vererek. Onunla şevklenir, gece gündüz yazardık. Yanına gitmek için bahane üretirdik.

Koğuşunun karşısında küçük bir berber odası vardı. Cevizli Mahmut derler, Emirdağ'lı, emektar biriydi. Sık sık traş olma bahanesiyle giderdik.

Üstad kendi usturasını kullanırdı. Bir gün pencereden uzatarak, 'bunu götür de berber keskinletsin' dedi. Gardiyanlar görecektorkuyordum. Ortalıkta kimse yoktu. Meğer bir koğušta ayaklanma olmuş, herkes oraya gitmişti, birkaç dakika koğuş kapısında sohbet ettik.

Kasap Tahir adında Afyon'lu bir idamlık vardı. Şehri haraca bağlamış, belalı biri. Herkes korkusundan tir tir titirmiş. Eşine sataşan birinin kafasını kesmiş. Bu yüzden kasap diyorlar. Pek çok suçtan tutulanmış, idama mahkum olmuştu. Temyize gitmişti, kararı bekliyordu. Elinden, ayağından ve boynundan zincirlenmişti. Avluya hava almak için zincirle çıkardı. Bir gün Üstad'ın koğuşuna gitmiş. O da, 'sen namaza başla' demiş, 'sana dua edeceğim'.

O da namaza başlamış. Sonra risale derslerine katıldı. Biz okurken gelip sessizce dinliyordu. Böyle böyle birkaç haftada inancı kuvvetlendi, nurani bir çehresi oldu. Kimseyi incitmiyor, hiddetlenmiyordu. Öyle kenarda bir yerde başı eğik oturup murakabe yapıyordu. Sofra açınca onu da davet ediyorduk.

Yemeklerini artık bizimle yemeye başlamıştı. Bize çok saygılı davranıyordu. Herkes, bu değişikliğe hayret ediyordu. Temyizde, ağır ce-

zanın idam kararı bozulmuş, otuz yıl ağır hapse çevrilmişti. Karar gelince bize sarıldı ağladı. Üstada gitti, elini öpüp, teşekkür etti.

‘Bu sizin duanızla oldu’ dedi. Üstad da, ‘senin namazının kerametiyle olmuştur’ dedi. Kasap Tahir gibi dört beş katil daha ıslah oldu. Üstad onlarla ara ara ilgilenmiş, namaza alıştırmıştı. Bazıları fatihadan başka bir şey bilmiyordu. Üstad onlara, ‘fatiha Kur’ân’ın özüdür, onu iyi okuyun’ derdi.

Bindokuzyüzkırkdokuzun son ayında Üstad’ı tahliye ettiler. Bir yıl Afyon’da kaldı. Sonra Emirdağ’a gönderdiler. Ondan iki ay sonra ben de çıktım. Doğruca yanına gittim.

‘Sen’ dedi, ‘gündüzleri burada kal ama, evini de ihmal etme, akşamları gidersin’. Öyle yapıyordum. Çevresinde daima öğrencileri oluyordu. Hapishanedeki çalışması burada da devam ediyordu.

O sıralarda talebesi Mustafa Sungur, Ankara’da kalıyordu. Beni yanına gönderdi. Giderken de Demokrat Parti milletvekili Gazi beye bir mektup yazıp götürmem için verdi, ‘onları tebrik ettiğimi söyle’ dedi, ‘ezan-ı Muhammedi’yi aslına çevirmekle büyük bir manevi kuvvet kazandılar’. Ankara’ya gittim. Sungur ağabeyi buldum.

‘Mektubu hemen götür’ dedi. Gazi bey, Üstad’a hürmetkardı. Mektubu alıp teşekkür etti. Beni Ulus’taki eski Meclis binasına götürdü, bazı mebuslarla görüştük.

Üstad’ın dileklerini ilettik. Emirdağ’a döndüm. Birkaç gün sonra Eskişehir gönderdi. Ceylan ağabeyi, orada Risale’leri teksirle çoğaltıyordu. Ona yardım ettim. Ara sıra Sungur da geliyordu. Bindokuzyüzzellibir yılında askerliğim gelmişti. Üstad’ı da Eskişehir’e sürmüşlerdi. Yıldız Otelinde kalıyordu. ‘askerliğini bir an evvel bitirip gelin’ dedi.

Emirdağ’a döndüm. Doğruca köye gittim. Celbimi aldım. İskenderun’a çıkmıştı askerliğim. İskenderun’a gittim. Kore’ye gidecek olan birlik hazırlanıyordu. Halk Partisi, Kore münasebetiyle Demokratlara şiddetli hücumlarda bulunuyordu. Bana, ‘seni Suriye’ye kaçıralım, Kore’de askeri kırıyorlar, telef olursun’ dediler.

Kabul etmedim. Birkaç gün sonra trenle Seferihisar’a yola çıktık. Çay istasyonunda indim. Emirdağ’a geçtim. Kûramın Kore’ye çıktığını söyledim.

Üstad, 'güzel' dedi, 'ben de bir talebemi oraya göndermek istiyordum. Gönlüm, Risale-i Nur'un oraya da ulaşmasını istiyordu'. Kendi Cevşen'ini bana verdi, 'bunu sürekli yanında taşı' dedi, 'korkma, bizler daima Allah'ın inayeti altındayız'.

Köye gidip annem ve babamın duasını aldım, yola çıktım. Vapurla Kızıldeniz'den geçerken, Papaz, Kabe'nin yanından geçtiğimizi söyledi. Namaz kılp dua ettik. Yirmiüç gün sonra Pusan limanına ulaştık. Ottan çadırlarda yaşıyorlardı. Perişan bir manzarayla karşılaştık.

Ekmek bile bulamıyorlardı. Yağsız ve tuzsuz pirinç lapası yiyorlardı. Hallerine acımamak mümkün değildi. Kırsalda, bazı yaşlıların bunu da bulamayıp, ot yediklerine şahit oldum.

Kısa bir eğitimden sonra cephelere dağıttılar bizi. Genellikle geceleri çarpışma oluyordu. Hedef gizlemek veya şaşırtmak için gündüzleri ateş etmiyorduk.

Tabur komutanımız Niyazi Bengisu idi. Dinlenme molalarında, hasır mescitte bize imam olup namaz kıldırıyordu. Ezanı genellikle ben okuyordum. Okurken, masum Koreliler merakla beni dinleyip taklit etmeye çalışıyordu. Bunu sonradan anlattığımda, Üstad, 'hal, dilden daha etkilidir' demişti. Orada kaldığımız süre içinde, dağıttığım risalelerden ve bizim tesirimizle, pek çok Koreli müslüman oldu. Biz vesile olmuştuk, yoksa tesir Allah'ındır.

Tehlikeli çarpışmalara girdik çıktık. Allah'ın korumasıyla kurtulduk. Bir defasında bayağı kuşatılmıştık. Binlerce mermi harcadım. Makinalı tüfeğin ucu kor haline gelmişti. Çumura iyice sindim. Karşı birlikler, çap çap diye geçiyordu yakınımından. Yiyeceğe çap çap derlerdi. Beni farketmeden gittiler. Tüfeği omuzladım, çukurdan çıkıp geri geldim. Komutanla arkadaşlar benim öldüğümü sanmışlar, hatta ranza arkadaşım Yasin okumuş. En tehlikeli cepheydi burası, Vakas diyorlardı. Ertesi gün orayı terkettik.

Bir gün bizim üsteğmenle topçu taburundan bir üsteğmen, benim mevzime geldiler, karşı birliği gözetlemek için. Gayet muhkem idi mevzimiz. Kalın, büyük kalaslar vardı üzerinde. Yedi kat kum torbası. Birden ateş başladı. Yağmur gibi mermi yağıyordu. Havan ateşinde kalmıştık. Üsteğmen ağır yaralandı. Makinalı tüfeğimin ayağı kırılmış-

tı. Otuz bine yakın mermimiz vardı, ne onlara ne bana tek mermi isabet etmedi. Üçüncü tabur yetiştı, mevziyi onlara bırakıp çekildik.

Kırkbini aşkın neferle taarruz etmişler. Biz istirahatteydik geçici olarak. Ramazandı. İftar gelmişti. Orucumuzu açıp yeniden mevziye daldık. Namazımı ihmal etmezdim. Tüfeğin kabzasına secde ediyordum. Bir defasında tam secdeye vardığımda başımın yanından bir mermi geçti, ağızım toprakla doldu. Ama namazı bozmadım. Allah, güç şartlarda çok kolaylıklar ihsan ediyordu. Cepheye takviye gitmiştik. Ana baba günü. Zifiri karanlık. Ateş, barut, havan topları... O esnada tüfek komutanıydım. İki büyük makinalıya bakıyordum. Bir üsteg-men, 'üçüncü tabur yandı, herkes oraya' diye bağırırdı.

Oraya hareketlendik. O gece pek çok arkadaşımızı kaybettik.

Sabah cepheyi ele geçirmiştik.

Ama gece tekrar kırk bin kişilik bir taarruz olunca, sekizinci koldudan emir geldi, geri çekilin diye. Meğer uçakla vuracaklarmış. Birkaç saat sonra cephe mephe kalmadı, her taraf yangın yerine çevrildi. Üstad'ın verdiği risaleleri dağıtmak için Tokyo'ya gitmeliydim. Komutana birkaç defa söyledim. 'Uygun bir zamanda izin veririz gidersen' dedi. Görevimiz bitmişti. Ama şahsi görevimi henüz yerine getirmemişim. Üzüntü içindeydim. Ama tuhaf bir şey oldu, dönüşte bizim birlik Tokyo'ya uğradı. Yaralıları da almak için bizi bir süre bekleteceklerdi. Beşbin kişilik bir kampta kalıyorduk. Komutana çıktım, 'benim biraz işim var dedim, izin verirseniz...' 'Tamam' dedi, 'işin bitene kadar izinlisin'. Sabah erkenden çıktım. Elimdeki kitapların tümünü dağıttım. Türklerin bulunduğu bir caminin adresini almıştım. Oraya gittim, sonrası çorap sökücü gibi geldi.

Nihayet vapurla üç hafta sonra İzmir'e döndük. Burada üç gün kaldık. Emirdağ'a vardığımda, Üstad'ın gelip beni sorduğunu öğrendim. Köyde bir gün kalıp hasret giderdikten sonra Üstad'a gittim.

'Artık seni bırakmayacağım' dedi. Birkaç saat kaldım. Çocukluk ederek, 'ben ailemin yanına döneceğim' dedim. 'Yok' dedi, 'ben seni vermeyeceğim'. 'Ben gideceğim' diye ısrar ettim. 'Bu gece yat, sabah birlikte gidelim köye' dedi. Sabah, kimseye haber vermeden, sessizce çıktım, köye gittim. Kuşlukta vardım. Annemle ve babamla oturduk,

haleştik. Yemek yedik. Derken Üstad'ın çok sevdiği talebesi Zübeyir ağbi çıkageldi, 'üstad köyün çıkışında seni bekliyor' dedi.

Hemen kalkıp yanına vardık. Elini öptüm. Bana, Eşref Edib'in yazdığı Tarihçe-yi Hayat'ı, birkaç küçük risaleyi ve bir yün atkayı hediye etti. 'Bunlar, armağanlarının karşılığıdır' dedi. Ona bir seccadeyle biraz hindistan cevizi getirmiştım.

'Seni bekliyorum' dedi, gitti. 'Tamam' dedim, 'geleceğim'. Bir hafta evde kaldım. Birkaç gün bağa gittim. Sonra annemin de izniyle, yatağımı yorganımı sırtlayıp Emirdağ'a vardım. Üstad'ın kaldığı evin karşısında iki katlı bir ev vardı. Alt katında keçeciler çalışıyordu. Bir odası boştu. Orayı kiralayıp yerleştik.

Bundan böyle kendimi Kur'an hizmetine verecektim. Hayatımda yeni bir sayfa açılmıştı. O günlerde farkında değildim ama sonradan asıl hayatın burada olduğunu anladım.

Üstad'ın risaleleri bizim bütün dikkatimizi hakikate yöneltiyordu. Allah'ın isimlerinin manasını anlatırken bizi varlığın özüne yöneltiyordu. Her şeyin bir ayet olduğunu ondan öğreniyorduk. Kur'an'ın ayetlerini o kadar derinliğine açıklıyordu ki, okudukça gözümüz açılıyor, daha önce bakıp da göremediğimiz hakikatini görebiliyorduk herşeyin.

Çevresindeki insanları tanıdıkça hayretten hayrete düşüyordum. Kimi okulunu bırakmış, kimi memuriyeti terketmiş, kimisi herşeyden vaçgeçerek hakikatin emrine girerek canla başla çalışıyordu. Bindokuz-yüzelliüçte, benim terhisime bir ay kala, Zübeyir ağabey, Ankara'da PTT'de memurmuş. Abdulmuhsin isimli öğrencisi ziyaretine geldiğinde Üstad, 'Zübeyir memuriyeti bırakıp gelse ne kadar güzel olur' diye bir temennide bulunmuş. O da gidip söyleyince Zübeyir ağabey hemen işten ayrılıp gelmiş. Onunla bu küçük odada güzel günlerimiz oldu.

O tarihte henüz Risaleler matbaada basılmıyordu. Maddi imkanlarımız çok kısıtlıydı. Eserleri osmanlıca yazarak çoğaltırdık. Üstad'ın bu günlerde günlük programı değişti. Akşam namazından sonra bizi de odasına alıyor, birlikte okuyorduk. Yeni harflerle eserlerin yazılmasına ve teksirle çoğaltılmasına izin verdi. Asa-yı Musa yazıldı ilkin. İnebolulu Nazif Çelebi, makinayla çoğaltıp getirdiğinde çok mutlu olmuştu.

Sabah dersinden sonra bize baklava ikram eder, tek elması varsa, bıçağıyla pay eder, dağıtırdı. Arada bir Isparta'da yapılan beyaz kurabiyeden aldırırdı. Ziyaretine gelenlere, 'sana dua edeceğim, sen de bizim için dua et. İnsanların birbirine yaptığı dualar makbul ve değerlidir' diyordu. Ne zaman kır gezisine gitsek, yolda rastladığı kabirlerin başında durur, dua ederdi. Bir gün, 'bu mezar taşları bize hal diliyle şöyle diyor; unutmayın, sizler de buraya geleceksiniz. Eskiden kabirler, evlere yakındı. Şimdi şehrin dışına yapılıyor. Oysa bunlar canlı birer muallim gibi bize ahiret dersi verir' dedi mezarlıkta. Namazı bazen Ulu Camide kılardık. O'nun geldiğini görenler toplanır, namazdan sonra dağılmazdı.

Emniyet müdürü bir gün, 'hoca efendiye söyleyin' dedi, 'çok kalabalık oluyor, endişeleniyoruz, mümkün olduğunca camiye gelmesin'. Suyu, Kirazlıdere yolundaki Piri efendi çeşmesinden getiriyorduk.

Yaz sıcağında buz gibi olurdu. İhtikçe acıktıran bir suydü. Kışın daha yakın olan Sidre'ye giderdik. Şehrin batısındaki bir tepedeydi. Isparta'nın Allah dostlarından Osman Halit Efendi burada kalırmış. Kırk günde bir öğün yemek yediği söylenir.

Takipçileri, onun sık sık, 'buraya bir alim gelecek, dini tecdid edecek, sizler göreceksiniz ama ben yetişemeyeceğim' dediğini naklederler. Sidre'nin suyu da soğuk oluyordu kışın. Üstad'ı hapishanede defalarca zehirlemişlerdi. Suyu soğuk içme alışkanlığı zehirlendikten sonra başlamış. Piri efendinin suyundan muazzam çay olurdu. Üstad birkaç damla limon sıkmadan içmezdi.

Yemeği sade olurdu. Genellikle şehriye çorbası. Bazen yoğurt ve yumurta. O kadar az uyurdu ki, nasıl dayanıyor merak ederdik. Bize sık sık, 'fitri uyku beş saattir' derdi.

Geceyi dua ve kıraatla geçirirdi. Ya okuyor veya eserlerin tashihiyle meşgul oluyordu. Boşa geçirmezdi vaktini. Yanında kendimizi rahat hissederdik. Artık risaleler yurdun dört bir yanına dağılmıştı. Her beldede küçük bir medrese açılmış, dersler okunuyordu. Eserlerin matbada basılmasıyla hepimizi bir sevinç dalgası sardı. En çok da kendisi seviniyordu. Yeni gelen kitapları aldığıında koklar, sayfalarını çevirirken

gözleri nemlenir, 'inşallah bunlar, insanların imanına hizmet edecek' derdi.

Yerinde duramıyordu o günlerde. Bazen yayan bazen vasıtayla İsparta'nın gül bahçelerine, Kirazlıdere, Ayazma, Gölcük ve Eğridir kenarlarına, Barla bahçelerine, Karakavak ve Kabristan'a gidip geziyorduk.

Eğridir'den Barla'ya çoğunlukla atla gidiyordu. Gidince hemen derse başlardı. Dur durak bilmiyordu. Yorulduğunu hiç görmezdik. Termos, ıbrık ve seccadesinin olduğu heybesini taşımak için birbirimizle yarışırdık. O ise, sırayla taşır, en çok da kendisi taşırdı.

Ayazma'da bir gün kız gezintisindeydik. Kendisi söğüt ağacına yaslanmış cevşen okuyordu. Biz de arkadaşlarla sohbet ediyorduk. Bir sarhoş çıkageldi, 'hocam bana dua et hocam bana dua et' diyerek Üstad'a doğru seyirtti.

Koşarak tuttum adamı. Üzeri fena kokuyordu. Bırakmayınca, çırpınarak, 'bırak beni' bağırdı. Üstad, 'bırak, gelsin' dedi. 'Yarabbi, bu kardeşimizi kurtar' diye içten dua etti, sırtını okşadı. 'İnşallah kurtulursun' dedi. Adam Barla'da tenekecilik yaparmış, duyduk ki bir ay sonra kurtulmuş.

Yine bir gün akşama doğru, Sidre pınarından su getiriyordum. Kapıda yaşlı iki kadın gördüm. Perişan bir haldeydiler. Kapı açıktı. Biri, içeri giriyordu. Şaşırdım. Üstad'ın kapısı daima kilitli olurdu. İki silvil polis kapıdan eksik olmazdı. Ardından bir bağırtı duydum.

Sarhoş bir adam, merdivenden çıkmaya çalışıyor, 'hocam beni kurtar! Hocam bana dua et' diye bağıırıyordu. Ayakta duramıyordu.

Yaşlı kadın arkasından seyirtti. Kaldırmaya çalıştı. Gücü yetmedi. Hayret içindeydim. 'Bunlar da kim? Polisler nerede?' Sarhoş adamı tutup merdivenden indirmeye çalışırken Zübeyir ağabey bağırtıya geldi.

'Kardeşim kim bunlar? Neler oluyor?' diye sordu. 'Ben de anlamadım' dedim. Bereket polisler yoktu. Olsalardı kimbilir ne iftiralar uydururlardı. Kadınları teskin edip dışarı çıkardık. Sarhoşu da merdivenden indirirken, Üstad kapıya çıktı, 'getirin onu' dedi.

Götürdük. Sırtını sıvazlayarak, 'tamam kardeşim' dedi, 'inşallah kurtulacaksın, Allah'ın izniyle kurtulacaksın'. Dua etti, 'şimdi kardeşle-

rine verin götürsünler' dedi. Meğer yaşlı kadınlar sarhoşun kardeşiymiş. Gittiler. Birkaç hafta sonra, kadınlar gelerek, 'Allah hoca efendiden razı olsun, duası sayesinde kardeşimiz bu illetten kurtuldu' dediler.

Üstad, Isparta kırlarında gezinirken çok yorulurdu. Yaşlıydı, bünyesi zayıftı. Soğuk, rutebetli hücrelerde, zindanlarda geçmişti yılları. Onlarca kez suikasta uğramış, zehirlenmişti. Mafsalları çok ağrırdı. Çok az yiyip içtiğinden bedeni halsiz ve güçsüzdü.

Buna rağmen her gün mûtaad kır gezisi yapardı. Tepelere çıkardık. Ağaçları, çiçekleri, kuşları, ehil hayvanları ve kenti seyreder, bazen bir sarı çiçeğin karşısında kendinden geçer, dakikalarca ona bakardı.

Ağaçları sevgiyle okşar, onlarla konuşurdu. Karınca yuvasını farke dince eğilir, onları hayran bakışlarla izler, dalar giderdi.

Kır gezilerinde biz de onu izler, seyretmeye doyamazdık. Tabiatı bir kitap gibi okuduğuna şahit olmuşumdur. Baktığı her nesneye sanki ilk kez bakıyormuş gibi hayret hissiyle bakardı. Gözlerinden ne geçiyor, kalbinden ne geçiyor bilemezdik. Risalelerinde tabiatla ilgili intibalarını okuyunca, onun farklı bir gözle, derinliğine baktığını, her varlığı bir harf bir kelime gibi okuduğunu anlardık.

Ağaçlara, hayvanlara hatta taşlara bile şefkatle bakardı. Yolda bir köpek görünce, 'ekmeğiniz var mı?' diye sorar, bir parça mutlaka verirdi. 'Bunlar sadık hayvanlardır. Koşmaları, havlama ve ulumaları sadakatlerinin gereğidir' derdi. Bir kaplumbağa görünce, gözleri parlar, seyreder, 'maşallah' derdi, 'ne güzel yaratılmış. Bunlar sanatça bizden geri değil'. Avcılara rastladığımızda, 'tavşan ve keklığı vurmayın' der ve eklerdi, 'hayvanı incitmek günahdır, bu işten vazgeçin'.

Pek çok avcıyı avcılıktan menetmişti. En çok çobanları severdi, onları görünce yaklaşır, 'şayet namazını kılırsanız yaptığınız bu hizmet de ibadet hükmüne geçer, ama hayvanlarınızı hoş tutun, sakın incitmeyin'. Tepeye tırmanırken soluğu kesilir ama mutlaka zirveye çıkardı. Bazen ağaç veya yüksek kayalara çıkar, vadileri, dağları ve şehirleri oradan seyrederdi. Sık sık bize dönerek, 'sizdeki gençlik bende olsa dağlardan asla inmezdim' diye konuşurdu. Çamdağı'nda kalırken, karaağaçtaki ahşap kulübemiz için ağaç gerekmişti. Ormana dalıp kesmeye başladık. Bizi izlemiş, uluorta kestiğimizi görünce hiddetlenerek, 'yaş-

lı ve hasta ağaçları kesin, keserken dikkat edin' diye uyarılmıştı. Isparta medresesinde, kitapları çatı aralığında saklıyorduk. Bir gün farelerden kuşkulanıp denetlemek için çatıya çıktım. Gürültüyü duyunca geldi, 'ne yapıyorsunuz?' diye sordu.

'Risale nüshalarına farelerin zarar verip vermediğine bakıyorum' dedim.

'Onlar bizden zarar görmezse bize zarar vermez' dedi. Gerçekten de eserler orada salimen durdu, fareler ilişmedi. Bazen, eserlerin yanında çeşitli gazete dergi parçaları olurdu, onları lime lime ederler ama Risalelere asla dokunmazlardı.

Boş durmaz, namaz dışında, bir ağacın gölgesinde oturur, heybesinden risaleleri çıkarır, tashihle uğraşır. Gezilerde yorulduğunu görünce, ona bazen at, bazen merkep bazen de mümkün olursa otomobil kiralardık. Asla karşılıksız bir hediye kabul etmezdi. Ehl-i beytin adetine sınıksız uyardı. Bu zamanda, dinin hakikatini neşreden insanların zerre miktar maddi kazanç temin etmesi bizzat hakikate hüremetsizliktir derdi. Eskiden hocalarının geçimlerin temin için her türlü zekat ve armağanı kabul ettiklerini, bununsa ehl-i hakikatin mesleğine bu zamanda zarar verdiğini her konuşmasında belirtirdi. Bir öğrencisinin küçük bir armağanını bile almaz, alırsa da karşılığını mutlaka verirdi.

Üstad fakirdi, talebeleri fakirdi, iktisat düsturu hayatında galipti, her zaman vasıta bulamıyorduk. O'na hissettirmemeye çalışıyorduk ama binek bulamadığımız zaman çok üzülyorduk. Ruhunda bir hareket, bir cevvaliyet vardı. Uzak yerlere gitmek ister, dağların doruğuna, uzak ve yüksek tepelere, ormanlara çıkmayı arzu ederdi. Bazen, 'Emirdağa gidelim' derdi.

Ayakları ve dizleri o kadar sancırdı ki gözlerinden yaş gelirdi. Bazen oğuştururdu, bazen biz ovardık. Kendi aramızda konuşup karar verdik. Şoförlük yapan bir kardeşimize, para toplayıp biraz yardım edecektik, o da Üstad ne zaman gezmek istese gelip alacaktı. Üstad'a durumu açtık. Ben de katılırsam olur dedi.

Böylece ellüç model bir chevrolet aldık. Mahmut Çalışkan kardeşimiz, Isparta civarında onu çalıştırıyordu. İhtiyaç olduğunda geliyordu.

Böylece haftanın bir günü yakın ilçe ve vilayetlere gitmeye başladık. Üstad oradaki talebelerine ders veriyor, kır gezileri yapıyordu.

Halk partililer dedikoduya başladı. Menderes Bediüzzaman'a ör-tülü ödenekten araba almış diye iftira ettiler. Takibat yine başladı. Ne zaman otomobil gelip Üstad'ı götürse, Emniyet'in jipi takip ederdi. Bir saniye ayrılmazdı. Hatta hızlı gitmeyin, nereye gideceğinizi bildirin, sağa sapmayın sola sapmayın diye ikaz ediyorlardı.

Üstad, tam bir iktisat ve bereket içindeydi. Bir krem kutusu içinde bulunduruyordu parasını. Basit giyiniyor, en ucuz kumaşı tercih ediyordu. Masrafı çok az oluyordu. Bize günde otuz kuruş tayinat veriyordu. Bunu da daha ziyade kitaplarının telifinden elde ediyordu.

Üstad'ın, kendisini ziyarete gelen öğretmenlere çok değer verdiğini, hasta dahi olsa uzun uzun ders yaptığını görünce, içimden, 'niçin böyle yapıyor' sorusu geçiyordu. Bir gün sabah dersinden sonra, beni alıkoyarak, 'ben' dedi, 'günümüzün dindar öğretmenlerini, eski zamanların velileri gibi görüyorum. Eskiden dini terbiyeyi daha çok anne babalar verirdi. Bu zamanda bu görev öğretmenlere tevdi ediliyor. Muallimin iyisi çok iyi, kötüsü çok kötüdür. İyisi minarenin tepesinde, fenası kuyunun dibinde gibidir. Vazifeleri çok önemli, bu yüzden onlarla daha çok ilgileniyorum'. Erzurum Üniversitesinin açılışıyla da çok ilgilendi, hatta bir mektup yazarak şöyle dedi, 'Cumhurbaşkanı, siyasi meseleler içinde, Şarktaki bu mühim üniversiteyi unutmadı. Altmışmilyon lira tahsis etti ve kanun çıkardı. Burası, tıpkı şarktaki medreseler gibi ilme ve hakikate hizmet edecektir. Şarktaki medrese hocaları da bundan memnundur. Umarım, Ortadoğu'da umumi barışın temel taşı ve kalesi olacaktır. Dini ilimleri üniversiteye esas yapmak lazımdır. Çünkü dışardaki kuvvet manevi tahribat şeklindedir. Bu tahribata karşı ancak manevi bir kuvvetle karşı konulabilir. Bunu hamiyetkar milletimizin namına sizden bekliyoruz'.

Polisler arama veya başka bir sebeple geldiğinde, Üstad onlara da ders verirdi. Fazları ihmal etmeyin, namazınızı mutlaka kılın, derdi. Dışarda gezerken, bazen bir vasıta durur, şoför, 'hocam, buyrun sizi götürelim' deyince, 'benim kaidemi bozmayın, binersem mutlaka bedelini ödemem lazım, yoksa olmaz' derdi.

İhtiyaçtan fazla giysi yanında tutmazdı. Zaten iki ya da üç kat elbisesi vardı. Gül yağına benzer bir koku kullanırdı. Sarımsak hiç yemez, bize de yedirmezdi.

Yün çorap ve lastik ayakkabı giyerdi. Kışın üşürdü, bedeni gittikçe daha çok zayıfladı.

Namazı huşuyla kılardı. Sureleri tane tane okurdu. Namaza durup, tekbir getirdiğinde korkardık, sanki bina sarsılırdı. Namazları vaktinde kılmamız yönünde daima ikazda bulunuyordu. Yolculukta, kırlarda vakit girince ne işi olsa bırakırdı.

Ziyaretine gelen siyasilere ve sosyal hayatla ilgili kişilere şöyle ders verirdi: Biz siyasetle ilgilenmiyoruz. Dünya ehli bizden kuşkulansın. Bizim hizmetimiz dünyaya değil ahirete dönüktür.

Allah'ın rızasından başka bir amacımız yok. Sadece bunun için çalışıyoruz. Bu yüzden bize yapılan işkencelere katlanıyoruz. Bizi siyasetlerine alet edemeyecekler. Siyaset topuzuna elimizi sürmeyeceğiz, bunu boşuna beklemesinler.'

Bir gün, İstanbul üniversitesi profesörlerinden biri, ders yılı açılış töreninde, maarif vekiline, 'Anadoluda yeni bir dini cereyan var, gittikçe güçleniyor, onlara da sosyalistler gibi meydan vermemeliyiz' demiş. Maarif vekili Tefik İleri ise, 'şayet kastettiğin nur talebeleriye, onları biz değil dünya toplansa mağlup edemez'. Bunun üzerine, Üstad, birgün gençlik heyecanlarına bürünerek şöyle demişti, 'inançla inkarın ortası olmaz. Bu vatanı küfre karşı iman ve İslamdan başka bir din olmaz. Olsa, bu dini bırakıp inkara girmektir. İnşallah maarif ve adliye bürokratları da bu önemli gerçeği anlayacak ve sağ sol gibi muhtevası bozuk tabirlerin yerine, hak ve hakikate, iman ve Kur'an'a dayanarak, bu milleti zındıkanın tahribinden korumaya çalışacaktır. Allah'ın rahmetinden bunu niyaz ediyoruz'.

Üstad ziyaretçilerle görüşürken hangi siyasi partiden, hangi cemaatten, hangi mezhepten, hangi içtimai görüşten, hangi meslek veya mevkiden olursa olsun eşit davranır, onları incitmez ama daima hakkı tavsiye ederdi.

Halk Partisi'nin zulümlerini anlattığı da olurdu. 'Birinin hatasıyla başkası sorumlu tutulamaz' ayetinden sık sık bahseder, bu zulümleri yapanların çoluk çocuklarının mâsum olduğunu söylerdi.

Halk partisinden demokrat partiden diye insanlara ayırım yapmaz, onların hal ve hatırını sorardı. Herkese Kur'ân'dan ders verirdi.

Isparta'ya çok değer veriyordu. 'Ahir ömrümü burada geçirme arzusundaydım' diyordu, 'çünkü bu şehir benim için mübarektir. Yirmi-beş yıldır bana işkence eden, eziyette bulunan eski hükümete kalben ne zaman hiddet etsem de, Isparta'ya asla hiddetlenmiyorum, hatta bu şehrin muhabbetiyle işkenceleri unutuyorum'.

Bindokuzyüzdört yılında, arapça Mesnevi-yi Nuriye'den derslere başlamıştı.

Sabah namazından sonra dört beş saat aralıksız Mesnevi dersi yapıyorduk. Bu günlerde ilkençlik yıllarındaki heyecanına yeniden kavuşmuş gibiydi. Arapça bilmiyorduk biz ama o yine de ısrarla ilkin arapça okuyor ardından uzun uzun şerh ediyordu. Öğle ezanı okununca dersi bırakıyordu. Bazen yorgunluktan uykumuz geliyor, içimiz bayılıyordu. Bizim uyukladığımızı, sık sık saate baktığımızı görünce, 'kardeşlerim' diyordu, 'bu sadece bizi değil, bütün varlığı ilgilendiren bir derstir. Umuyorum bu dersi, büyük ruhlar ve melekler de dinliyor. Doğrudan Kur'ân'ın kainata bakışı, varlığı manalandırmasıdır bu.'

Gerçekten dersin yarısı arapça geçtiği ve kimimiz arapçayı hiç bilmediği halde, gitgide aşinalık kurmaya ve tuhaf haller yaşamaya başlamıştık. Dersi dinledikçe dimağımız açılıyor, latifelerimiz çözülüyor, kalbimiz ferahlıyordu.

Allah'ın huzurunda olduğumuzu hissediyorduk. Bir korku oluyordu içimizde. Bir hata yapmaktan çok korkuyorduk. Varlığın manasını anlıyorduk. Üstad, Allah'ın isimlerini anlatırken kendinden geçerci.

İsm-i azamı anlatırken, Allah'ın Rahman gibi Hakim gibi Adil gibi sıfatlarını anlatırken sanki bir gülün yapraklarını birer birer açarak içine doğru nüfuz ederdi. Sanki görürdük derste. Bazen bir denizin derinliklerine inerdik. Bazen dağa çıkardık. Bazen gökyüzünü yere indirir gibi, yıldızları, seyyareleri avcumuzda hissederdik. Üstad kalbimizi

okşuyormuş gibi konuşurdu. Kur'ân'ın kafirleri zecreden tedip ayetlerini açıklarken celallenirdi, korkardık.

Küfrün bütün kainatı, bütün varlıkları yalanlamak olduğunu anlatır, 'en büyük cinayet budur' derdi.

Bir hesap yapmıştı. Dünyada birkaç dakika içinde bir cinayet işleyen insana şu kadar hapis cezası veriliyor.

Kainattaki varlıkların tümünü tekzip eden, onları manen öldüren bir inkarcının cezası ise hesaba gelmez şekilde. O'nda imanın secaati daima görünürdü. Gerçek bir inancı elde eden kişi, kainata meydan okuyabilir, derdi. Kendisi hiçbir cebbara boyun eğmemişti.

Cumhuriyet'in ilk senelerinden itibaren Üstad'a ağır işkenceler yapıldı. Hapsedildi, sürgün edildi, tecritte tutuldu, mecburi ikamete tabi oldu. Yakınlarıyla, talebeleriyle görüşmesi yasaklandı. Yirmidört saat evi göz hapsine alındı. Hiçbir zaman bana verdiğiniz bu cezadan vazgeçin, şöyle yapın böyle yapın demedi. Kendisine bu zulmü reva görenlere beddua etmedi, çocukları masumdur, bu yüzden beddua etmiyorum dedi. Vaktiyle Rusya'da sürgündeyken, rus kumandanı esirleri teftişe geldiğinde ayağa kalkmamış, ölümü göze alarak, ilmin vakarını muhafaza etmişti. Hal böyleyken, bir jandarma veya polis gelip de bir emri tebliğ ettiğinde onlara şefkatli davranır, ders yapar, emre karşı gelmezdi. Dahilde asayişe halel gelmesin, müslümanlar zarar görmesin istiyordu.

Üç aylar girdiğinde mutlaka mektup yazar, çoğalttırıp talebelerine gönderirdi. Mektup adetini ölümüne kadar sürdürdü. O sıkıntılı günlerde manevi bir destek idi mektupları. İzlenen, tutuklanan, hapiste bile rahat bırakılmayan talebelerine daima metin olmalarını, musibete sabırla dayanmaları halinde ebedi alemde mükafatının yüksek olacağını söylerdi. Bir de, en sıkıntılı anlarda, aralarındaki meselelerin büyütülmemesi gerektiğini hatırlatırdı. Bir dersinde şu olayı anlattı, 'Afyon hapsindeydik. Talebelerim arasında bazı huzursuzluklar olmuş. 'Yarabbi' dedim, 'yok mu bir talebem ki aralarında buna engel olsun'. Tahiri atıldı, 'ben varım üstad' dedi. Tahiri, gençlerin kumandanydı. Otuz sene üç ayları düzenli olarak oruçlu geçirdi. Yatsının ardından vitir kıldığını hiç görmedim. Her gece mutlaka teheccüde kalkardı.' Ramazan'ın

onbeşinden sonra gece hiç uyumaz, bizi de uyutmazdı. Denetler, uyuduğumuzu görünce yüzümüze su döküp uyandırırdu. O kutlu geceleri canlandırdığımız zaman sabah namazından sonra birkaç saat uyurduk. Ramazanda daima dua ve zikirle meşgul oluyordu. Her gün bir cüz okuyor, bizi de okumaya teşvik ediyordu. Sadaka ve fitresini bize veriyor, ‘siz ilim tahsil eden talebe sınıfindansınız, ihtiyacı çok olan talebelere devredebilirsiniz’ diyordu. Artık matbaalarda yeni harfle Risale basılıyordu. Bir yandan da eski hatla eserler teksir ediliyor, dağıtılıyordu. Her beldede bir medrese açılmasını istiyordu. Isparta’da bulunduğumuz yıllarda, bütün kazalarda medrese açtık. Ya beni veya Zübeyir ağabeyi gönderiyordu. Biz de gidip oradaki ağabeyleri buluyor, bir oda dahi olsa kiralayıp, eserleri bırakıyor, birkaç gün ders yapıyor, hizmeti başlatıp dönüyorduk.

İki ay kadar Zübeyir ağabeyle onlar Emirdağ’a gittiler, biz Isparta’da kaldık Ceylan kardeşle.

Sonra dayanamayıp yanına gittik. Evde yoktu. Sorup sorduk. Kıra gitmişti. Takip ettik. Tepede, dut ağacının altında telifle meşguldü. Kendisi söylüyor, talebesi yazıyordu. Usulca yanına vardık, oturduk. Süratli konuşuyordu. Katip yetişemiyordu. Durdu, gözleri belirsizliğe bakıyor gibiydi, daldı, birkaç saniye sonra, coşku dolu bir sesle, ‘yaz kardeşim’ dedi ve başladı. Haşır risalesini yazdırıyordu. Birkaç dakika sonra, ‘dur!’ diye gürledi. Talebesine döndü, ‘git dedi sinekleri kovala gel’. Meğer katip kardeşimiz sigara tiryakisiymiş. Sigara molasından sonra birkaç saat sürdü telif. Gayet uzun bir bahsi iki saatte yazdırmıştı. Günler böyle geçip gidiyordu. Bir akşam, uyumak üzere yatağa girdiğimde, zihnime geldi ki, ‘Üstad yazıyor biz okuyoruz, bu işin sonu n’olacak’. Dalmışım.

Rüyada bana hususi bir ders veriyor, şöyle diyordu, ‘bu Kur’âni eserler küfrün belini kırmıştır, göreceksiniz, ileride Cenab-ı Hak, dünyadaki bütün muhtaçlara ulaştıracak, herkese okutturacak’. Uyandım.

Kanter içinde kalmıştım. Kalkıp abdest aldım. Teheccüd namazı kılarak şükrettim. Sonra uyudum.

Yine bir gün Antalya sınırına yakın, Ağlasun dağına gitmiştik. Birkaç gün kamp yapacaktık. İlk günü, yüksek bir tepeye çıktık. Arkadaş-

lar çay pişiriyordu. Üstad, kayaya oturmuş, yüksek sesle Cevşen okuyordu. Ben de güneş çarpmasını diye şemsiyesini getirip bir süre tuttum. Tam bu sıra içimde bir kuşku yeli esti, 'iyi güzel de bizim sonumuz olacak? Bu iş böyle nereye varacak?' Biraz sonra okumasını bitirdi, bana dönerek gülümsedi, bakışlarını dağlara dikti, 'iyi olacak inşallah kardeşim' dedi, 'senin sonun iyi olacak'.

Gerçekten de, onunlayken de ondan sonra da Allah bize hep kolaylık bağışladı. En güç anımızda bile umudum hiç kesilmedi. Bereketli, nurani bir hayat sürdük. Günler nasıl gelip geçti bilemedim. Üstad sık sık vasiyetini yazdırıyordu. Birkaç öğrencisinde vasiyeti vardı.

İlkini, Yalvaç'a giderken bir dere kenarında, söğüt ağacının altında yazdırdı:

'Bu vasiyetimi bir ihtara binaen yazdırıyorum. Gavs-ı Azam, Allah'tan biraz fazla ömür dilemiş, Cenab-ı Hak uzatmış. Nur risaleleri matbaada basılıp neşredilinceye kadar Cenab-ı Allah'tan ömür diledim, hamdolsun bunu gösterdi. Kabrimin gizli kalmasını, üç talebem dışında kimsenin bilmemesini istiyorum. Hayattayken karşılıksız hediye almadım. Şahsiyetim, Kur'an hakikatlerinin önüne geçsin istemedim. Allah ya hapis veya hastalık vererek beni insanlardan uzak tuttu. Bu zamanda şan ve şeref perdesi altında riyakarlık çok. Azami ihlasla gururu, kibri terketmek lazım. Dostlar uzaktan ruhum için fatiha okusun, kimse kabrimi bilmesin. Beni manevi dua ile ziyaret etsinler.' İkincisini Emirdağ'da, üçüncüsünü ise Isparta'da yazdırdı. Şöyle diyordu, 'kabrimi iki-üç talebem dışında kimse bilmeyecek. Bunu bilhassa vasiyet ediyorum. Dünyada beni insanlarla görüşmekten meneden bir hakikat, kuşkusuz ölümümünden sonra da beni bağlıyor'.

Son vasiyetini yazınca Zübeyir ağbi, hikmetini sordu. Şöyle dedi: 'Eski çağların firavunlarının dünyevi şan ve şeref arzusuyla heykellerini yaptırıp, cesetlerini mumyalatması gibi, bu zamanın müstebitleri de, memleketin her tarafında heykellerini yaptırıyor, gazete ve mecmualarda resimlerini yayınlıyor, insanların nazarını şahsına çeviriyor. Çoğu insan dünyevi istikbalini düşünüyor.

Eski zamanda kabristan Allah rızası için ziyaret edilirdi. Şimdi, dünya hayatındaki şan ve şerefine bakılarak kabrine gidiliyor.

Ben, Risale-i Nur'daki azami ihlası kırmamak için kabrim bilinmesin istiyorum.' Bindokuzyüzaltmış yılının onyedinci martında Emir-dağ'ı son kez ziyaret etti. İki gece orada kaldı.

Sabah sekizde çıkmıştı evden. İki polis bekliyordu. Tahiri ağbiyle ben Isparta'da kaldık. Kendisi, üç talebesiyle birlikte gitmişti. Gittikten iki gün sonraki sabahı. Zil çaldı. Açtık ki polis. 'Hocanız' dedi, Emir-dağ'dan hareket etmiş, hala gelmedi mi?' 'Hayır' dedik. Bir saat sonra korna çaldı, aşağı indik, gelmişler. Üstad, arabanın arka koltuğunda yatıyordu. Halsizdi. Merdivende sırtımıza almak istedik. Kabul etmedi. Ayaklarını sürüyerek çıktı.

Ateşi yükselmişti. Yanından ayrılmıyorduk. Gün boyunca birkaç kez havale geldi, atlattı. Alnına patates dilimleyip sardık. Ateşi düşmüyordu. Islak havlu koyuyorduk. Zübeyir ağabeyle ben nöbet tuttuk gece başında. İki buçuk sularıydı. Gözlerini aralayarak bana baktı, güçlükle konuşuyordu, 'gideceğiz' dedi.

'Nereye efendim?' diye sordum. 'Urfaya' dedi. Gözleri kapandı. Bayılmıştı. Birkaç dakika sonra yine gözkapaklarını aralamaya çalışarak, sayıklar gibi, 'gideceğiz' dedi.

'İnşallah' dedim, 'gideceğiz'. Ateşi yükseldiği için sayıklıyor zannettik. Sonra film şeridi gibi on sene öncesi gözlerimden geçmeye başladı. Şimdi anlıyordum. Bindokuzyüzellibir yılında, kitaplarından çok önem verdiklerini Urfa'ya göndermişti. O zaman buna bir mana verememiştik. Mevlana Halid hazretlerinden kendisine intikal eden cübbe-yi de göndermişti. Urfa'dan ziyarete gelenlere, 'ömrümün sonlarında mutlaka Urfa'ya geleceğim, Urfalılara dua ediyorum, orada çok nebi ve resul yatıyor, taşı toprağı mübarektir' diyordu.

Üstad'ın öleceğini hiç aklımıza getirmek istemiyorduk. Ama, şimdi ısrarla Urfa'ya gitmek istemesinden de anlıyordum ki, birşeyler olacak. Korkuyordum.

Yarım saat sonra tekrar uyanır gibi oldu ve, 'sabah olunca Urfa'ya hareket edelim' dedi. Ramazandı. Zübeyir ağabeye, 'sen sahurunu yap gel' dedim. Gidip yemeğini yedi, geldi. Ben de gittim sahurunu yedim. Döndüğümde, 'sabah Urfa'ya gidiyoruz, arabanın durumu nasıl?' diye sordu Zübeyir ağabey. Hüsnü kardeş, 'lastikler arızalı, dilerse başka

bir otomobil kiralayalım' deyince, 'tamam' dedi, 'sen sabah bir araba kiralayıp getir'. Sabah namazından sonra araba geldi. Hazırlandık. Saat dokuz olmuştu. Evin önünde dört polis bekliyordu. İnönü, sabah radyoda neşrolan Menderes aleyhindeki beyanatında, 'Said-i Nursi himaye ediliyor, Isparta'dan çıkmasına izin verilmemesi gerektir' demişti.

Emniyet alarmdaydı. Üstad'ın Ankara'ya gideceğini sanıyorlardı. Polislerin bakışları altında arabaya bindik hareket ettik. Yağmur başlamıştı. Gittikçe şiddetleniyordu. Güzergahımızdaki Konya'nın valisinden çekiniyorduk, 'onların kökünü kazıyacağız' gibisinden beyanatlar verip duruyordu. Eğridir'de sanki gök boşanıyordu, yağmurdan hızımız düşmüştü, adım adım ilerliyorduk.

Polis karakolu çevre yolunun üzerindeydi, lâkin yağmur yüzünden dışarıda kimse yoktu, zaten göz gözü görmüyordu, kolayca geçtik. Şarkikaraağaç'ta arabanın plakasını çamurla sıvadık, kimse farketmedi. Orayı geçince, Üstad biraz ferahlamıştı. Durduk, abdestini yeniledi. Çeşmenin yanındaki kayada namazını kıldı. Konya'ya yöneldik. Meram bağları civarında yeniden fenalaştı. Konuşamıyordu. Ateşi yükselmişti. Şehir girişinde bir bakkaldan ekmek peynir aldık. İftarı şehirden çıkınca yapacaktık. Üstad gözlerini araladı, kesesini uzatarak, buradan alın dedi. Şehre girdikçe endişemiz artıyordu. Üstad, 'ben yiyemeyeceğim, siz iftarınızı yaparsınız' dedi. Konya'yı çıkıp, Adana yoluna girdik, oradan Karapınar'a geçtik. Derin bir oh çektik.

Ereğli yolunda ilerliyorduk. Üstad, doğrulmaya çalışarak, 'evlatlarım' dedi, 'korkmayın, Risale-i Nur, Allah'ın izniyle inkarcılığı yenmiştir'. Birkaç şey daha söyledi ama anlayamadık, hem arabanın gürültüsünden hem de artık aşırı halsizleştiği için, kelimeleri hakkıyla telaffuz edemiyordu.

Akşam Ulukışla'ya varmıştık. Üstad biraz daha iyi idi. Israrımız üzerine, 'pekala' dedi, 'ben de bir lokma yiyeyim'. Yol üstündeki lokantadan pirinç pilavı aldık, birşeyler katıp yemek yapacaktık. Arabada bir gazocağı vardı ama ayağı kırıktı. Bu halde Pozantı'ya vardık. Tren yolu bekçisinin odasındaki soba yanıyordu. Durduk. Girerek rica ettik.

‘Hay hay’ dedi, ‘buyrun sobada yapın’. Zübeyir ağbiyle Üstad arabada kaldılar. Biz Hüsnü’yle yemeği hazırlayıp getirdik. Boğazından tek lokma geçmedi. Neyse biz iftarımızı yaptık, hareket ettik.

Ceyhan kıyısında yatsı namazını kıldık. Hüsnü bir saat kadar uyudu. Arabayı aralıksız kullanmıştı, dinlenmesi gerekiyordu. Osmaniyeye’ye vardığımızda sahur vaktiydi. Üstad hala bir şey yiyemiyordu. Halsizliği sürüyordu. Ateşi düşüp düşüp yükseliyordu. Gavur dağına geçerken gün ışığıydı. Üstad nerede olduğumuzu sordu. Zübeyir ağabey, ‘gavurdağı’ deyince, ‘bundan sonra nurdağı olsun’ dedi.

Sabah sekize doğru Antep’e varmıştık. Nizip yolu bozuktu. Çamurdan kardan geçilmiyordu. Hayli araç gördük yola saplanmış kalmış. Mola vermeksizin Urfa’ya gittik. Kadıoğlu Camiine indik. Abdullah Yeğin kardeşimiz oradaydı. İpek Palas Otelini tavsiye etti. Kollarına girerek üçüncü kata çıkardık. Yatağa kendini bırakıverdi.

Duyan, otele akın ediyordu. O halde gelenleri teker teker kabul etti. Herkesi kucakladı. Biz hayret içindeydik. Başka zaman yanına kimseyi istemezdi, şimdi hasta halde hem karşılıyor hem de bırakmak istemiyordu. Gece uyumadı. Birkaç dakika dalıyor sonra uyanıyordu.

Zübeyir ağabey içerde, ben kapıda nöbet tutuyorduk. Geceyarısı iki polis geldi, ‘hazırlanın sizi götüreceğiz’ dediler. ‘Üstad hasta, bir yere gidemez’ dedim. Ardından sekiz on polis daha geldi, ‘derhal Isparta’ya geri döneceksiniz’ dediler. İçeri girip durumu anlattım. Üstad, ‘gelsinler’ dedi. Girdiler, İçişleri Bakanlığının emri olduğunu, Isparta’ya dönmemiz gerektiğini söylediler.

Üstad, ‘ben buraya ölmeye geldim’ dedi, ‘halimi görmüyor musunuz?’ Polisler, ‘efendim’ dediler, ‘biz emir kuluyuz, elimizden bir şey gelmez’. Dışarda mahşeri bir kalabalık vardı. Ziyaret edenler oteli terketmiyor, kapının önünde toplanıyordu. Otel müsteciri Mahmut bey geldi odaya ve komiseri hışımla iterek, ‘sen ne hakla benim misafirimi taciz ediyorsun?’ diye bağırды, ‘çabuk terkedin odayı!’

Kapıdaki kalabalığın bir kısmı lobiye ve merdivenlere sızmıştı. Üstad’ın zorla Isparta’ya nakledilmek istendiğini öğrenenler bağırmaya başlamışlardı. Halk müthiş bir heyecan içindeydi. Ölüm döşeğindeki yaşlı bir insana ilişmeye hakkınız yok filan diyorlardı. Polisleri ite kaka

dışarı çıkardılar. Komiser, ‘bari arabasını bir yere çeksinler, gizlesinler’ dedi.

Araba hemen çekildi. Emniyet’in talimatıyla gelen doktoru da geri çevirdiler kapıdan. Komiser az sonra tekrar geldi, kalabalığı yararak birkaç polisle birlikte odanın kapısına kadar ilerlemişti. Bana, ‘bakanlığın kesin emri var’ dedi, ‘bizi zor kullanmaya mecbur etmeyin, arabayla mümkün değilse, ambulansla gönderelim’.

‘Komiser bey’ dedim, ‘durumu çok ağır, mümkün değil yolculuk yapamaz’. ‘Ben onu bunu bilmem’ diye diretti Komiser, ‘buraya nasıl geldiyse öyle de gidecek, bizzat bakanın emri’.

Emniyet Müdürü ve vilayet memurları da gelmişti, bağırıp çağırıyorlardı. Üstad’ın zorla şehirden çıkarılacağı haberi bütün şehre yayılmıştı. Durumu haber alan Demokrat Parti il başkanı otele gelerek görevlilere, ‘bu yaptığınız kanun dışı, insanlık dışı bir muamele, şayet Hoca efendiye bunu yaparsanız, karşınızda Urfa halkını bulursunuz’ dedi. Emniyet müdürü, ‘emir vekaletten geldi’ deyince, il başkanı hidetlendi, ‘yahu bu halde adamcağız nasıl yolculuk yapsın, hem bize misafir olarak gelmiş, bir tanrı misafirine bunu yapmak bize yakışmaz’ dedi. Binlerce kişi toplanmıştı otelin önüne.

Biz de hastaneye giderek dilekçe verdik, muayenesini istedik, bu halde yola çıkamazdı. Hükümet doktoru geldi, muayene ettikten sonra, ‘sizinki çılgınlık’ dedi, ‘kırk derece ateşi var, nasıl yolculuk yaptırдыңız? Yarın sabah getirin heyet raporu verelim, bu halde mümkün değil yola çıkamaz’. Akşam namazından sonra artık ayaklarım beni taşıyamıyordu. Zübeyir ağabeye durumu anlattım, ‘sen hemen gidip birkaç saat uyu’ dedi. ‘Beni sonra çağır ama’ dedim, başında bekleyeyim.

Biraz olsun dinlenmişim. Zübeyir ağabey yatınca ben içeri girdim. Kapıyı arkadan kilitlemişim. Gündüz bir ara buz istemişti. Bulamamıştık. Akşam bulup getirmişler. ‘Buz istermisin?’ diye sordum ‘İstemem’ dedi. ‘Çay yapayım’ dedim. ‘İstemez’ diye işaret etti. Dudakları çatlak çatlaktı. Mendili ıslatıp arada bir dudaklarını ıslatıyordum. Yanıyordu adeta, kimbilir ateşi kaçmıştı. Saat ikibuçuk sularıydı. Üzerini örtüyordum o açıyordu. Birkaç defa oldu bu. Rahatsız olmasın diye lambaya mendil sarmıştım. Hafif hafif kollarını ovuyordum ki

birden boynumdan tuttu. Sonra ellerini göğsüne koyup uyudu. Ayakucuna geçip sessizce beklemeye başladı. Birazdan kardeşler gelecek, uyanınca da sahur yiyeceğiz diye seviniyordum. Sahur vakti geldi geçti. Arkadaşlar geldiler, uyuyakalmışlar. Baktılar, ‘sessiz olun’ dedim, ‘uyuyor’. Zübeyir ağabey baktı, kulağıyla göğsünü dinledi, ‘yahu Bayram’ dedi, ‘nefes almıyor’. Baktım, hiç ses gelmiyor. Ellerini ayaklarını tuttum sıcacık. Bir şey anlayamadık. Vaiz Ömer efendi gelmişti bu sıra. Üstad’ı çok severdi, çok hürmet ederdi. Ona söyledik, gelip baktı, ‘inna lillah ve inna ileyhi raciun’ dedi. Zübeyir ağabeyle ben inanmıyorduk. Dışardaki kalabalık tedirgin bir bekleyiş içindeydi. Bir ara pence-reyi açtım, ‘uyuyor, sessiz olun’ dedim. Yüzünü tülbentle örtmüştüm.

Otel sahibi geldi bir ara, bakınca, ‘eyvah!’ diye dizlerine vurmaya, dövünmeye başladı. Şaşkınlıkla koşuşurken Emniyet müdürüne rastlamış, ‘n’oldu, ne var?’ diye sorunca da, ‘Bediüzzaman vefat etti’ demiş.

Sabah jandarma da gelmiş meğer. Bütün Emniyet teşkilatı orada. Tabi haberi alınca geri döndüler. Doktoru getirdiler, üzgündü. Ayna istedi verdik. Ağzına tuttu, ‘ölmüş’ dedi, ‘yalnız hemen kaldırmayın, şüphelerim var’. Derken tereke hakimi geldi, saat, cübbe, seccade ve sarık gibi eşyalarını tesbit etti, ‘bunları kardeşine vereceğiz’ dedi. Haberi duyanlar otele akın etmişti. Dışarda iğne atsan yere düşmeyecek gibiydi. Herkes ağlıyordu. Duyan dükkanını kapatıp geliyordu. Öğleyn cenaze yıkayıp Dergah Camiine getirildi.

Cenaze otelden çıkarken ben bayılmışım. Hasan Fezzi’nin, Üstad’ın ölümü üzerine yazdığı şiirdeki gibi, ‘çekilip nur-ı hidayet yine zindan olacak, yine firkat yine hasret yine hüsrân olacak, yine sen yaş yerine kan akıtıp ağla gözüm, çünkü hicran dolu kalbim yine hicran olacak’tı. Bu hal bu melalde Dergah’a varıldı. Bir ara Isparta’ya defni yönünde hükümetten bir haber geldi. Urfalılar şiddetle karışı çıktılar. Mümkün değil, Seydayı asla vermeyiz, dediler.

Namazdan önce valinin çağırıldığını söylediler. Ben gittim, ‘rica ediyorum’ dedi, ‘bugün hemen defnedin, şehirde halkı kontrol imkanımız kalmadı’. ‘Tamam’ dedim. Yıkılırken renk renk ve çeşit çeşit kuşlar başımızın üzerinde uçuyordu. Yağmur çiseliyordu. Defin anında, kabre indirilirken izdiham oldu.

Tuhaf bir kalabalık vardı. Şehrin çevresi tanklarla tutulmuştu. Gelenler geri gönderiliyordu. Bana bir keresinde, ‘sen kabrimin başında nöbet tutacaksın’ demişti. Dediği gibi oldu, arkadaşlar Isparta’ya döndüler, ben üç gün kabri başında bekledim. Sonra ihtilal oldu. Bizi çağdırdılar, ‘derhal burayı terkedeceksiniz’ dediler. Çok sıkıştırdılar bizi. Ben ısrar edince, ‘yukardan emir var hemen terkedin burayı’ dediler. Çaresiz ayrıldım. Onbeş gün sonra arkadaşların çoğunu tevkif ettiler, beni de aramışlar, ben o sıra Nazilli’deydim. Kabrinde rahat bırakmadılar, meşum bir gece, helikopterle alıp meçhule götürdüler.

‘Oğlunu Bana Ver’

Denizli’ye ticari seyahatlerim esnasında ismini duymuştum. ‘Çok büyük alimmiş, çok derin hocaymış’ derlerdi. Ama o günlerde kendileriyle görüşme imkanım olmamıştı. Eylül’de Denizli’ye gidip, ziyaret eder, görüşürüm diyordum. Ağustos ayının sonlarıydı. Emirdağ’a geldiğini kardeşim Hasan Çalışkandan duymuştum. O bir gün önce Üstad’ı ziyarete gittiğini söylemişti.

Ben de hemen ziyaret etmek istemiştım. Sabah namazından sonra kaldığı otele gittim. Kimseyi almamalarını öğütlemişti. Emirdağ’da ilk ziyaret eden, bizim birader Hasan olmuştu. Üstad ona, ‘Emirdağ’da beni ilk ziyaret eden sensin. Burada benim ilk talebem sensin’ demiş. Sonradan biradere, henüz yeni vefat eden peder için de, ‘pederin çok büyük bir adammış. Ne kendisi, kendini bilmiş, ne halk onu bilmiş. Pederiniz berzah aleminde Hafız Ali’yle beraber oldular. Onu Hafız Ali’ye eş ve arkadaş yaptım’ diye buyurmuş. Bana şöyle demişti, ‘babamız sağ olsaydı, bana asıl hizmeti o ederdi.’ İlk ziyaretine gittiğimde,

odasında yalnızdı. Zannedersem, ezberinden Cevşen okuyordu. Bana baktığında, ‘efendim, hoş geldiniz, safa geldiniz’ dedim. Bana, ‘senin ismin ne?’ dedi. ‘Benim ismim Mehmet, akşam sizi ziyaret eden Hasan’ın ağabeyiyim, Derviş Ali’nin oğluyum’ dedim.

‘İnşallah, Muhammet kardeşim, sizinle çok görüşeceğiz. Benim şimdi işim var, sonra görüşürüz.’

O günden sonra, biz alakayı kesmedik. On beş gün kadar otelde kalmıştı. ‘Otel olmuyor, size bir ev bulalım’ dedik. Hemen bir ev bulduk. Hasan Gücenmez’in otelinde kalıyordu. Yeme, içme rahat olmu-yordu. Evin ihtiyaçlarını temin edip, Üstad’ı eve yerleştirdik. Evi ote-lin karşısındaydı. O zamanlar biz Üstad’ın kıymetini iyice bilemiyor, derin bir hoca olarak görüyorduk.

Tuttuğumuz evde Karadenizli Yaşar isminde birisi vardı. Evin üç odası vardı. Kalaycı Yaşar bir odada kalıyordu. Üstadı tanıdıktan sonra, ‘ben sizi rahatsız etmeyeyim’ diye başka bir eve geçti.

Üstad Emirdağ’a Şaban ayında gelmişti. Kendilerine yemek bizim evden giderdi. Hanım pişirir, ben de götürürdüm. Otelde ve evde kaldığı zamanlarda çamaşırını biz yıkardık. Ramazan ayında önceleri camiye devam etti. Sonraları, ‘Fatihayı yetiştiremiyorum. İmamlar çok süratli okuyorlar. Ben Şafiiyim, okumam lazım’ diyerek tervahilerde camiye devam edemedi. Bizler bazen evde arkasında cemaat olurduk.

Bir gün akşamdan sonra bizim birader Hasan, ‘Haydi Üstad’a gidelim, hoca efendiye ziyaret edelim’ dedi. Dışarısı karanlıktı, lambası yanmıyordu. Fakat içeriden sesi geliyordu. Galiba okuyordu.

Zikrini bitirdikten sonra girecektik. ‘Vakit oldu mu?’ deyince, ‘Evet oldu’ dedik. ‘İyi haydi teravihe gidelim’ dedi ve birlikte teravihe gittik. Aşağıya inip de yolda camiye giderken, bana hitaben, ‘bu biraderin, yatsı ile akşam arasında konuşmanın yasak olduğunu bilmemiş de seni getirmiş’ demişti. Cami yakındı, Üstadın yürümesi hızlıydı.

Kırlarda da ise daha da hızlı yürürdü. Dağlara çok hızlı tırmanır-dı. Bir gün kırdaki kendisini takip ediyorduk. Ama çok hızlı gidiyordu. Döndü, birden bire, ‘Hasan, niye gelmiyorsun?’ dedi. ‘Üstadım, size yetiştiremiyoruz ki’ dedik.

Biz onun yanına gayet rahat girip çıkardık. Bana, ‘kardeşim, sen serbestsin. İstedığın zaman girip çıkarsın. Ceylan’ı bana vermekle sen büyük hizmet ettin. Onun yapmış olduğu hizmet senin hasenat defterine geçer. Senin şahsının hizmetine bir ihtiyacım yok. Yalnız sen Üstadını görmek istediğin zaman gelebilirsin’ demişti. Bana daha çok dış işlerdeki hizmet düşerdi. Mebuslara, bakanlara mektup götürürdüm. Bazı eşyalarını bana sattırırdı. Çok eşyasını sattım. Bu parayla kendisine pirinç, bulgur gibi yiyecekler alırdık.

Bir sene sonra oğlum Ceylan’ı onun hizmetine verdim. Biz her zaman onu izlerdik. Dışarıya çıktığı zaman hemen yanına koşar, hizmetlerini görürdük. Gelen ziyaretçilerin ekseriyeti bizim vasıtamızla onunla görüşürlerdi.

Arabadan inen dükkana gelirdi, ona haber gönderir, kabul ederse görüştürürdük. Üstadın ziyaretine gelenlere çok baskı yapılıyordu. Sık sık evimizi arıyorlar, Ceylan’ı çağırıyorlardı. ‘Hizmetinde bulunma’ gibilerden çocuğu sıkıştırıp, korkutmak isterlerdi. Hatta zamanın Afyon valisi bir mektup yazarak, ‘orada Ceylan isminde bir çocuk varmış, onu elde edin, kandırın, kendi tarafınıza çekin, kendi tarafınıza çalıştırın’ diyerek gizli bir mektup yazıp göndermişti.

Mektup dolaşım jandarma komutanının eline geçmişti. Saf birisi olan komutan beni çağırdı, ‘valinin emri var. Hoca efendinin yanında Ceylan ne iş yapıyorsa bize haber edilecek, tamam mı?’ diyerek konuşmuştu. Ben de, ‘olur’ dedim. ‘Ceylan, sen orada ne iş yapıyorsan gel, kumandana haber ver!’ dedim. Güya iş mahremdi!

Bu durumu Üstada söyleyince, o tebessüm buyurarak, ‘ahmaklar’ dedi. Hatta bir gün altı ay öncesinden verdiği bir dilekçeyi, Ceylan’a vererek, ‘git, kumandana, Said kumandana dilekçe verdi, diye söyle’ demişti. Evladım Ceylan’da maşaallah öyle bir zeka vardı ki, okulunu çok iyi okumuştı. İlk ve ortayı bitirmişti. Üniversiteye niyetim vardı. Emirdağ’a geldiğinde, elinden tutup, ‘gel buraya, bir üstad geldi, elini öpüp duasını alalım’ dedim. Gidip selam vererek oturduk. O esnada ya Mecmuatu’l Azhab’ı veya Abdülkadir Geylani Hazretleri’nin bir eserini okuyordu. Bize, ‘işte bakın, Abdülkadir Geylani bizden söz ediyor’ demişti. Ceylan’ı göstererek, ‘neyin oluyor bu senin?’ diye sordu.

‘Oğlum oluyor efendim ‘ dedim. ‘Ne yapacaksın bu çocuğu?’ diye sorunca da, ‘Zekası güçlü, okutmak istiyorum, üniversiteye göndereceğim’ diye kalbimden geçen düşünceleri söylemiştim. ‘Bak kardeşim’ dedi, ‘benim evladım yok. Bu oğlunu bana ver. Benden hem iman derisi alsın, hem de bana hizmet etsin, üniversiteye sonra gönderirsin.’ ‘Olur efendim’ diyerek o andan itibaren Ceylan’ı onun hizmetine vermiştim. Ceylan’da en ufak menfi bir hareket olmadı. O da memnuniyetle kabul ederek, onun hizmetine girdi.

Üstadın mektuplarını Ceylan yazardı. Önceleri eliyle yazan Ceylan’a, ‘sen bu mektubu burada elle, sonra dükkanda daktilo ile yazıyorsun. Oradan buraya getirip, düzeltisi için bana getiriyorsun. Bu çok vaktini alıyor.

Sana on beş gün müsaade. On beş gün içerisinde İslam yazısını öğreneceksin. Hemen burada yazıp, doğruca postaya atacaksın’ demişti. Hakikaten Ceylan on beş gün zarfında İslam yazısını öğrenmiş, mektupları vakit harcamadan postalamaya başlamıştı.

Ceylan’ın kendi yaşındaki arkadaşları, terzi çıraqları filan vardı. Onları hep onun yanına getirirdi. O çocuklar Ceylan’la beraber Üstadın hizmetini görürlerdi.

Zamanla hizmetler çok büyüyordu. Üstadın kırlara yaya olarak çıkmasına da çok üzülüyor ve düşünüyorduk. ‘Böylesi uzun yolculuğu yapıp da yorulmasın’ diye konuşuyorduk. Bir at arabasını temin ettik. Üzerine minderler yerleştirip, düzelttik. Onunla birkaç gün gezmişti. Sonra terakki ve tekamül olacak ya, araba çok ses çıkartıp rahatsız ediyor diye beğenmedik. Daha sonra bir at bulduk. Birkaç gün de at ile gezmişti. Ata bindiği ve kırlara çıkacağı zaman, etrafta bir nümayiş başlardı. Hatta yukarıdakiler onun hakkında, ‘Bediüzzaman at ile ayaklanmaya hazırlanıyor’ gibilerinden lüzumsuz ve asılsız dedikodularla daha yukarıdakileri iğfal ediyorlardı. Biz yine, ‘belki at ürküp Üstadı düşürür, bir tarafına bir şeyler olur’ düşüncesiyle araba almıştık. Bu işler hep teenni ile oluyordu. Önceleri tek atlı basit bir araba almıştık.

Sonra at derken, bir fayton şeklinde oluyordu. Eskişehir’de mukim Mehmet Merçioğlu bu faytonla alakalı olarak şunları ifade ediyordu, ‘ben o arabayı yaptırmak için, hususi olarak ölçüler verip, Roman-

ya'dan getirtmiştim. Hocanın talebeleri geldiği zaman vermek istemiştim. Siz de gidin sipariş yapın, demiştim. Sonra Nur talebeleri gidip, Üstada söylemişler.

O ise dua etmiş, ertesi gün gidip arabayı almalarını söylemiş. Arabayı almaya gelen talebelerine, işte araba orada, alın ve Hoca Efendiye götürün, demiştim. Önceleri çok sıkı olan elim, sonradan açılmıştı.'

Emirdağ'da o zamanlar onun faytonundan başka fayton yoktu. 'Fayton geliyor!' diyerek çocuklar yollara düşerlerdi. Üstadın arkasından koşarlar, karşılardı. 'Hoca dede, hoca dede' deyip, onun ellerini öperlerdi. Üstad da çocukları görünce arabayı durdurup, 'çocuklar bana dua edin' diyerek onları severdi. Bir gün kırlarda gezerken Ceylan'a, 'param olsaydı küçük bir taksi alı, medreseleri gezerdim' demiş. Onun bu sözünü Ceylan, Hüsrev ağabeye söylemiş. Hüsrev ağabey de, 'bu bir emirdir, derhal bir taksi alınsın' demişti. Para topladık. Emirdağ, Konya, İnebolu gibi yerlerden alınan biner liradan toplam altı bin lira olmuştu.

Tahiri Mutlu ağabeyinin de olduğu bir heyet halinde İstanbul'a gittik. Taksimden Austin tipi siyah bir taksiyi aldık. Acenteye parayı yatırdık.

Araba orada olmadığı için, Bursa acentesinden alacaktık. Emirdağlı terzi Mustafa, Tahiri Mutlu ağabey, Ahmet isminde bir de şoför bulup, dört kişi olarak, taksiyle Eskişehir'e kadar gelmiştik. Bende büyük bir endişe başlamıştı. Acaba münafıklar taksiyi görünce ne diyeceklerdi? Ben faturayı kendi üzerime yaptırmıştım. 'Ticaret için aldım' diyecektim.

Biz bütün bu işlerden ona en ufak bir haber bile vermemiştik. Kendisi de bir şey dememişti. Arabayı gece bahçeye çektik. Tahiri Mutlu ağabeyin, 'kardeşim artık Üstadın haberi olması lazım' sözü üzerine, kendisini ona gönderdik. Üstad güleryüzle karşılamamış, 'kısmetse' diye cevap vermiş. Sabah erkenden, 'Ceylan'ı bana çağırın' diye haber göndermiş, iki satır da yazı yazdırmıştı, 'Bu araba derhal geldiği yere gitmeli. Aksi takdirde hem benim, hem de sizin tokat yeme ihtimali var'.

Ceylan bu haberi getirince korktuk. Tahiri ağabeye, ‘Sen bilirsin’ dedik. Arabayı Konya’ya, Halıcı Sabri’ye gönderdik. Onlar da az bir farkla başkasına satmışlardı. Araba meselesi böylece kapanmakla kalmamıştı.

Dedikoducular arabayı iyice görmedikleri halde yine de ortalığı karıştırmışlardı. Sorgu hakimi bana, ‘araba gelmiş Hoca Efendiye. Hangi devletten ve daha neler geldi? Söyle bakalım?’

Demişti. Ne kadar anlattık, nafile. Tabii ki, soruşturmanın neticesi boş çıktı, beraat ettik.

Üstad o gece ihtar almış, bunu kendisi Ceylan’a söylemişti. Manevi bir canipten Hazret-i Ali Efendimiz ile Abdülkadir Geylani Hazretleri gelip, ‘şimdi bu arabaya binmenin zamanı değil’ diye söylemişler.

Binalar ahşap olduğu için, bir gün çarşıda yangın çıkmıştı. Köşedeki özel idare binası alevlenmişti. O gün Emirdağ’ın pazarıydı. Top-tan şeker satıyorduk. Dükkada çok para vardı. Gece yarısı kayınbira-der kapıyı çaldı.

Bizi korkutmamak için, ‘çarşıda yangın var, çarşıya gidelim’ dedi. Pencereyi açıp baktım ki, gökyüzü alevlerle dolmuştu. Dumanlar ve alevler her tarafı kaplamıştı. Hemen çabucak elbiseleri giyindim. Aceleyle yeleşimi giyinmeyi unutmuştum. Cebimde çekmecenin anahtarı vardı. Sonra Ceylan’ı gönderip getirttim. Ardından Ceylan’ı Üstada gönderdik. Çarşıda yangın var, bizim dükkan yanmasın, dua etsin diye. Ceylan heyecanından, ‘efendim, yaniyoruz’ demiş. Üstad da kalkmış, dua etmiş, ‘Ya Rabbi kurtar’ demiş.

Sonraları Ceylan’a takılırdı, ‘senin kalbinde hala dünya tamahı var’ diye. Yangın hadisesi çok şükür risalelerde anlatıldığı gibi, ucuz atlatmıştık. Kaymakam ona çok eziyet ederdi. Dr. Tahir Barçın’ın kaymakamla araları iyiydi. Üstad için, ‘elimizde imha planı var’ demiş.

Camiye, o üşümesin diye mangal koyardık. Kaymakam yangın çıkar diye mangalı koydurtmadı. Mangalı götürmekten men ederdi. Amaç halkla görüşmesin, mangal işi bahaneydi.

Bizler daima tarassut altındaydık. Sık sık zabıta gelir, ifadelerimizi alırdı. Bindokuzyüzaltmışbeş senesinde Eskişehir’e yerleştik. Son senelerde bile polisin takibinden kurtulamamıştık.

Abdülvahid Tabakçı'nın oteline iki sivil polis gelip sormuşlar, 'bu Mehmet Çalışkan, Eskişehir'e niye ve ne amaçla geldi?'

O da şöyle cevap vermiş, 'tanıyorum ben onu. Bizim ikimizin de eli boş olsa, paramız da olsa, Risale-i Nur'ları bastırıp, dünyaya dağıtacağız. Adamcağız Eskişehir'de oturmaya, geçimini sağlamaya gelmiş. Niye gelecek ki?' Bizim suç dosyasına 'Muannit Nurcu' diye yazmışlar. Daha yakınlarla kadar dükkanı takip ederlerdi. Üstadın küçük bir sobası vardı. Bir gün baktım, soba güürül güürül yanıyor, hava gelsin diye de pencereyi de açmıştı. Böyle çok yapardı.

Afyon mahkemesinden sonra Zübeyir Gündüzalp Üstadın hizmetine girmişti. Mahkeme esnasında Zübeyir, Ceylan'a sormuştu, 'ben böyle dışarıda sizlerden ayrı sıkılıyorum. Nasıl yapayım da ben de içeri gireyim?'

Ceylan, 'sert bir müdafaa yap' demişti. O zamanlar Zübeyir tutuksuz yargılanıyordu. Neticede o da içeriye alındı.

Afyon mahkemesi müdafaasında bulunan Üstadı avukatı Ahmet Hikmet Gönen, Zübeyir Gündüzalp'ten ve müdafaasından hararetle bahsedirdi. Hakikaten Zübeyir'in müdafaası çok kahramancaydı.

Onun yemeklerini bizim hanım yapardı. Afyon hapsine kadar, dört sene bizim evden giderdi. Hapisten sonra talebeleri yapmıştı. O umumiyetle mevsim yiyeceklerini tercih ederdi. Bazı mevsimler patlıcan, karnıyarık, dolma, bamya, tatlı gibi. Bizim evde pişen normal yemekleri yerd. Bana tenbih ederdi, 'hemşirem yemek yaparken yanında sen bulun. Dükkana getir. Dükkandan ben alırım.'

Ben de evde yapılan yemeği bir sepete koyup, dükkana getirirdim. Zehirleme olmasın diye, yemeğin bizim evde yapıldığını bildirmemeye çalışıyor ve titizlik gösteriyordu. Kendisi kızartma yemezdi. Az yerd.

Çorba gibi dış gerektirmeyecek yemekleri tercih ederdi. Yemek tabağı dükkana geldiği zaman içerisinden bir yirmi beş kuruş çıkardı. Önceleri verdiği paraları hep biriktirirdim. Sonraları talebelere vere vere dağıldı gitti. Günde bir defa yemek götürürdük. Ceylan veya Zübeyir dükkandan alıp götürürdü.

Ona başkaları da yemek götürürlerse, kabul etmiyor, 'kusura bakmayın, Ceylan'ın validesinin yemeği, benim validemin yemeği gibi ge-

liyor bana. Sizinkileri yiyemiyorum' derdi. Mutlaka her yemeğin mukabilinde para verirdi. Hanım yemek yaparken çok kolaylık bulurdu. Bizde kendi iaşemizde bir bereket bulurduk. Hanım, onun çok hizmetinde bulunmuştu. Çamaşırlarını hep yıkardı. Temizliğe çok dikkat ederdi. Yıkamak için gelen çamaşırların kirli olduğu hiç belli olmazdı. Bütün çamaşırları mis gibi kokardı. Çamaşırın yıkanması için şöyle diyordu, 'yıkama işi bittikten sonra su döksünler. Su döktükten sonra ellerini değdirmesinler.'

Emirdağ'da o zamanlar Öldümoğlu adında bir sarhoş adam vardı, bir memur bir kağıda yazmış, 'Said'in talebesi buradan Said'e raki aldı.' Rakıcı dükkânında bu kağıdı Öldümoğlu'na imzalanmasını söylemiş. Öldümoğlu ise şiddetle, 'Ben bu yalana imza atmam, tövbeler olsun' diye reddetmiş. Bunu yapan memur aynı gece beraber raki içtiği arkadaşlarıyla gezerken aralarında kavga çıkmış. O müfteri adama orada dayak atmışlar ve tabancasını almışlar.

Üstad kırlara çıktığı zamanlarda arabada Ceylan ve arkadaşları bulunurdu. Çoğunlukla yalnız giderdi. O daima kalabalıktan çekinirdi.

Pakistan'dan gelen eğitim bakan vekili Ali Ekber Şah Emirdağ'a onu ziyarete gelmişti. Beraberlerinde tercüman olarak da Salih Özcan bulunuyordu. Ziyaret sırasında Üstad, 'ben çoktan beri arapça konuşmadım. Siz tercüme edin' diye Salih Özcan'ın tercüme etmesini istemişti. Salih Özcan bir müddet tercüme etti. Sohbetler derinleşince işin içinden çıkamaz oldu. Hemen arapça olarak konuşmaya başlayan Üstad bir saat kadar Ali Ekber Şaha ders verdi.

Ali Ekber Şah Konya'ya Mevlana'yı ziyarete gidecekti. Bir defa daha Üstadı ziyaret edip görüşmek istiyordu. Sonra Üstad kendilerini yolcu etmek için gelmişti. Ali Ekber Şahı yolcu edince, Zübeyir geldi. İslahiye'ye tayini çıkmıştı. Onu son bir defa daha görmeye geliyordu. Üstad Zübeyir'e, 'bazen davranışlarınla hizmet yaparsın. Hareket ve halinize hizmet yap. Hem gittiğinin yerde azami dikkat, ihlasla hizmet edersin' demişti.

Bayram Yüksel başka bir sebeple hapishaneye girmişti. Hapishanede Ceylan, Bayram ile ilgilenmişti. İkisi de o zaman çocuktu. Bayram, hapisten çıktıktan sonra, Üstad onu takip etti. Hatta köyüne ka-

dar gitti. İtiraz edecek olan Bayram'a Zübeyir, 'herkes Üstadın ayağına giderken, Üstad senin köyüne geldi. Daha fazla itiraz etme de gel' diyerek Bayram'ı Üstadın yanına getirmişti.

Emirdağ hayatında Üstad siyasi, içtimai mektuplar ve düsturlar yazmıştı. Örneğin dört siyasi partiyi tahlil eden mektubu Emirdağ'da iken yazmıştı. Üstad Afyon hapsinden, bize gazete aldırır ve okutturdu. Önceleri siyasi, içtimai konuşmasını duymamıştık. Daha sonraları siyasi mektuplar yazmıştı. Bayiden iki üç tane gazete alırdık. İç cebimize koyup ona götürür, okurduk. Daha sonraları bayiye getirirdik. Gelen gazetelerde okuyacağımız yerleri gösterir, okutturdu. Hatta bir defasında evlenmek isteyen birisinin haberi çıkmıştı. Bunu duyunca, 'yazacak başka bir şey bulamadılar mı?' diye kızmıştı.

Sık sık, 'Ceylanı dünyaya vermeyeceğim. O dünyalık değil, ahiretliktir' diye söylerdi. Ceylan bindokuzyüzaltmışiki yılında evlendi ve bir sene sonra trafik kazasında öldü. Ceylan'ın hanımı Talia, vefatından on onbeş gün önce onu rüyasında bir kalabalık içerisinde çağırdıklarını görmüş. O da çıkıp gitmiş. Sonradan Ceylan Küçükçekmece taraflarında bir trafik kazasında minibüste öldü.

Bir gün bizim biraderin merdivenini alan bir bekçi, Üstadın penceresine dayayarak, sürahisinin içine zehir atıp, suikaste teşebbüs etmiş. Bu hadise Pakistan'ın kurtuluş gününe tesadüf etmişti. Üstad o gece çok ateşlendi. Hararetle birlikte ishal de vardı. Sabaha kadar çok ıztırap çekip, şiddetli hastalandı. Bizler çok korkmuştuk.

Emirdağ'da ehli iman onu çok severdi. Halk Partililer sevmezdi. O zaman Emirdağ Demokrat Parti teşkilatı sevilen ve takdir edilen kişiler tarafından idare edilmiyordu. Merkezden, teşkilata, 'dindar, imanlı ve sevilen kimseleri getirin idareye' diye emir vermişler.

Hamza Emek'le beni tavsiye etmişler. Biz de Üstada söyledik. Üstad kabul etti. Böylece Emirdağ teşkilatını kurduk. O günlerde Zübeyir Gündüzalp parti kanalıyla Adnan Menderes'e bir mektup hazırlamıştı. 'Burada bulunan, bilumum haklardan, şahsi mesken hakkından mahrum, yaşlı bir İslam alimi olan Bediüzzaman'ın hayatının, eserlerinin ve faaliyetlerinin serbest bırakılması...' diyerek uzun bir mektup yazmıştı.

Ben de mührü bastım. Bunu gizli tutuyorduk. Said Özdemir alıp teksir ederek, bütün partiye temin etti. Halk Partililer boş durmadı. Aleyhte propaganda eden Akis dergisi sahibi Metin Toker bu mektubu istismar edip, mecmuasında aleyhte yazılar neşretti. Sinirlenen Menderes Emirdağ Demokrat Parti teşkilatını feshetti. Bu yeni durumu Üstada söyledik. Üstad, 'ben de onu azlediyorum. Ancak biraz daha kalması lazım. Ortalık çok karışık' demişti.

Zübeyir'ler Adalet

Bakanlığına gönderilmek üzere bir mektup hazırlamışlardı. Mektubu alıp Ankara'ya gittim. Erzurum mebusuna bu mektubu verdim. Daha bakanın yanına varmadan mektubu vermiştim. Mebus, 'bu mektup onlara çok ağır gelir. Hele şu haşiyeye çok ağır gelir, burayı keselim' dedi. Orayı keserek mektubu verdik. Üstad da Emirdağ'dan 'o haşiyeyi kesin' diye haber göndermişti. Astsubay bir arkadaş heyecanla gelip, bu haberi verdi. Ben de haşiyeyi çıkarttığımızı söyledim.

Allah'ın işine bakınız ki, Üstadın o arzusu yine yerine gelmiş oluyordu. Biz hapishaneye girdiğimiz zamanlar Afyon mahkemesi başkatipli olan Necati Müftüoğlu, 'sizinle İsmet İnönü uğraşiyor. Hepsini yakınlarıyla beraber içeriye atın diye bildiriyor' demişti.

İki hoca aralarında tartışmışlardı. Birisi tırnağın gömülmesini, diğeri ise yakılmasını söylemişti. Münakaşa neticesinde durumu gelip Üstada söylemeye karar vermişlerdi. Onlar geldikleri zaman Üstad da tırnaklarını kesiyormuş. Kestiği tırnağın bir kısmını gömmüş, bir kısmını da sobanın içine atmış. Böylece her ikisinin de müdafaa ettiği meseleye fiilen cevap vermiş oluyordu.

Üstadımız Zübeyir'e kendi telifi olan 'On beşinci Mektup'u on on beş defa okuyup, ezberlemek istediğini, fakat ezberleyemediğini söylemişti. Zübeyir'e, 'sen kaç defa okudun?' dediği zaman, Zübeyir, 'iki üç defa' diye cevap vermişti. O günlerde Emirdağ'da şu zatlar Üstadın yanına gelip giderlerdi: Nalbant Ahmet Urfalı, Sıhhiyeci Hayri, Mustafa Acet, Berber Mustafa Çakın gibi zatlar.

Bir defasında Demokrat Parti hakkında şunları buyurmuştu, 'kardeşim, biz bu Demokratları küfre karşı muhafaza ediyoruz. Eğer biz tutmayıp çekilsek onlar yıkılırlar. Küfrü mutlak ortaya çıkar.'

Yine bir gün, Ceylan Üstada küfreden Martuşun Oğlu Muzaffer Başaran'ın ağzına tabancayı sıkmış. Adamın dişleri düşmüş, fakat ölmemişti. Adam ölmediği gibi, katiiyen kurşunları kendisine kimin sık-tığını hatırlayıp söyleyememişti. Ben heyecan ve telaşla gidip, durumu Üstada söylemişim.

O eliyle işaret ederek, 'biz o meseleyi kapattık' demişti. Tek parti-nin istibdadı zamanında şapka giymek bir nevi mecburiyetti.

Posta müdürü Ahmet bey de şapka giyerdi, hep giyerdik. Üstad bir defasında bana şöyle buyurdu, 'posta müdürü Ahmet Bey'e söyle kardaşım, şapka giymediği için ona dua edeceğim'. Ben de bu dersi Ahmet Bey'e değil, kendime söyledim. Başımдан şapkayı çıkartıp, taş-ların arasına fırlatıp attım. Ondan sonra bir defa giyemedim.

Üstad neşredilen Tarihçe-i Hayat'tan sonra, 'İnşallah yakında bü-yük bir Tarihçe-i Hayat yazılacak' demişti. Yine bir defasında, Ayrıca yakında Risale-i Nur mekteplerde okunacak' cümlesini tekrar tekrar söylemişti. Bir gün Ahmet Feyzi Kul ziyarete gelmişti. O, Ahmet Fey-zi'ye, 'çabuk bir vasıta bul ve git' demişti.

Akşamleyin bir sohbet yapmak için ben bırakmadım. O gece mü-nevver bir cemaatle güzel bir sohbet oldu. O gece geç saatlere kadar sohbet devam etmişti. Sabahleyin Ahmet Feyzi'yi çağırttı. Halbuki onun kaldığından haberi yoktu. Ahmet Feyzi çok korktu, beraberce Üstadın yanına gittik. Üstad, 'sen akşam ne konuştuyusan ben aynen ka-bul ediyorum' diyerek iltifat etti.

Afyon hapishanesinde bayramdan sonra bizlere üzücü mektuplar gelmişti. Hanım, küçük kızla ziyaretimize gelmişti. Acıklı manzaralar olmuştu. O gün Üstad, 'on tane huriden eşim olsa, yüz tane çocuk ol-sa, iman hizmetine zarar gelmesin diye hepsini terk ederdim' diye ders vermişti. Üstadın Emirdağ'da geçirdiği son günlerdi. Isparta'ya doğru yola çıkmak için hazırlık içindeydiler.

'Benim gidişime hiç merak etmeyin!' deyince, bende müthiş bir hü-zün başlamıştı. Meğer bu, son ayrılıkmış! İçim çok hü-zünlendi, göz-lerim nemlendi. Ayrılırken bu şekilde, 'merak etmeyin' demezdi. San-ki bir daha dönmeyecekmiş gibi bir hali vardı. Ayrıldıktan sonra arka-daşlara sıkıntımı açtım. Birkaç gün sonra Zübeyir'den bir telgraf al-

dım. Urfa'dan çekilmişti. Daha da şaşım. Zübeyir şunu yazmıştı, 'Salimen Urfa'ya vardık. Binler selam.' Üstad iyileşmiş, Urfa'ya gezmeye gitmiş diye sevinmiştik. Ertesi gün bir tel daha almıştık, 'Urfa valisi bizi burada durdurmuyor. Acele başbakana müracaat edin.

Burada kalmamız için emir versin.' Bu haber üzerine hemen sağa sola telefonlar açtık. Arkasından bir üçüncü telegraf daha gelmişti. Bu tel ise son ve en acı haberi bildiren bir telegraftı. Kara ve acı tel dünyayı, gökleri simsiyah etmişti. Günlerce Türkiye'ye adeta gökten çamurlar yağmıştı:

'Üstad vefat etti. Namazı cemaatle kılınacaktır!' Gözler ağladı, gönüller ağladı. Ulu Sultan uçmuştu.

'İlacınız Barla'da'

Biz savaşa giderken pilav yemeğe gider gibi bir hevesle gitmiştik. Oniki nisan bindokuzyüzonbeşte Seddül- Bahir'e geldik. Anafartalar muhaberesinde, Allah'ın lütfu ile kurtulduk.

Son taaruzda bütün subaylar ve erler abdestli olacaktı. Şayet su bulunmazsa teyemmün edilecekti.

Yüzümden, kolumdan, göğsümden yaralandım. Karadan, denizden top mermileri patlıyordu. Bir top mermisi önümde patladı. İki el ateş ettim. Yanımdaki asteğmen, 'silahla bir kaçını temizleyeyim' dedi.

Geri çekildim. Sol yanağıma elimi attım. Baktım kanıyor. Sol koluma da kurşun isabet etmişti. Artık şuurum tam işlemiyordu; bir Ocak bindokuzyüzonaltı'da Çanakkale'den ayrıldık Nisan'a kadar Kırklareli'nde kaldık. Sonra Tekirdağ üzerinden vapurla Haydarpaşa'ya geldik.

Kuşdili Çayırında ordugah kurduk. Odunla işleyen özel tren ile yola çıktık. Konya Ereğlisi, Niğde, Kayseri ve Sivas'a uğrayarak Karadeniz'e geldik. Rusları sahile kadar kovaladık. Ruslar bizi Bayburt'tan sardı.

Çanakkale'nin, Anafartalar'ın, Conbayırı'nın, dinç fırkası idik. Doğu'da büyük yürüyüşle ilerliyorduk, sonra tepe tepe müdafâ ederek çekildik. Erzincan'ın üstünden, Çardak Boğazından geçtik. Kafkas cephesindeki muhaberemiz, Erzincan'ın batısında mevzilenerek beklemek suretinde oldu. Bindokuzyüzyüzyedi'de Rusya'da Bolşeviklik çıktı. Ruslar çekiliyordu. Ermeniler de silahlarını bırakarak çekiliyordu. Biz ilerlemeye başladık. Kelkit, Şiran, Erzurum, Ilıcısı, Tortum'dan Sarıkamış'a geçtik. O sırada Kazım Karabekir Sarıkamış'taydı. Kars'a yürüdük. Bindokuzyüzyonsekiz'de Kars'ı birinci olarak ele geçirdik.

Birinci Dünya Savaşı dolayısıyla tahsilim yarıda kalmıştı. Savaştan sonra tekrar mektebe başladım. Nihayet Harbiyeden mezun oldum.

Bindokuzyüzyirmisekiz'de Manisa'dan Eğirdir'e gelmiştim. O zaman rütbem yüzbaşı idi. Üstad'la tanışmamız bir sene sonra oldu. Bindokuzyüzyirmidokuz yılı baharında Barla'ya gittim. Beni götüren Mustafa isimli mübarek bir insandı. Ayrıca, Vecelle Hüseyin, Müderis Mustafa, Nefer Mehmet, Demirci Ustası vardı. Üstad'ı ilk ziyarette, yanında epey kalmıştık. Bu görüşme çok uzun sürdü. Müsaade isteyerek ayağa kalktık. Vedalaşıp ayrıldık.

Onunla görüşmelerimizden birinde, görüşme bittikten sonra, 'Efendim İlama köyüne gideceğim' demiştim. O da, 'kardaşım, ben de camiye odun getirmek için dağa gideceğim' dedi.

Biz vedalaştık ve İlama'ya doğru yola çıktık. Birden aklıma o geldi, şimdi aniden önüme çıkmasın diye düşündüm. Bizim nefer geride kalmıştı. Az sonra baktım, O önde, odun kafilesi arkada kendisi geliyorlardı. Ben, o beni görüp de, attan inip rahatsız olmasın diye büyük bir ağacın arkasına saklandım. O iyice yaklaşınca birden bire ellerine sarılıp, ellerini öptüm. O esnada elinde bir parça kuru ekmek vardı, onu yiyordu. Hemen onu bana verdi. Sonra, 'senin şemsiyen yok mu kardaşım?' dedi.

Biz asker olduğumuz için şemsiye taşımıyorduk, 'üzerimde muşamba var efendim' dedim. Havada ise pek yağmur alameti yoktu. Üs-

tad, ‘peki kardaşım Allah’a ısmarladık’ deyip gitti. Az sonra yağmur yağmaya başladı. Hiç durmadan yağdı, atı süratle sürüyordum. Yağmur sağanağının altında ilerlerken, yağmur hiç bana değmiyordu. Dört saat sonra hiç ıslanmadan Eğridir’e gelmiştim.

Kendilerini ziyaretim hayatımda inkılap yapmıştı. Öyle bir ruh halini yaşıyordum ki, yazdığım mektuplardaki şevki, cevabi mektuplarında şöyle ifade ediyordu, ‘Neşr-i Envar-ı Kur’ân’iyedeki muvafakkiyetin ve gayretin ve şevkin ikram-ı ilahidir, bir keramet-i Kur’âniyedir, bir inayeti rabbaniyedir. Sizi tebrik ediyorum.’

Küçük hizmetleri bile büyük görüyordu. Bunlar bizi teşvik etmek içindi. Halbuki istidadımız nâkıs olduğu halde teveccüh ediyordu. Eğridir’den tayinim çıkmı, Doğu’ya gidiyordum. Ondan ayrılacağı için çok üzgündüm. Üstad çok üzüldüğümü anlamıştı. Bir gün yanına ziyaretime gittiğimde, ‘emrediyorum, merak etmiyeceksin! Üzülmeyeceksin!’ dedi. O anda bütün üzüntüm, gam ve keder yok oldu. Yıllar sonra Ankara’da Refet Bey’le ilk defa görüşmüşüm. O Üstad’dan bir hatıra nakletmişti. Bir gün Üstad bir münasebetle, ‘üç kişinin tasarrufu devam ediyor. Bunlardan birincisi Abdülkadir Geylani Hazretleridir’ diye buyurunca, Refet Bey hemen sormuş, ‘efendim, diğer ikisi kimdir?’ ‘Diğerleri Hayyat-i Harrani ile Maruf-u Kerhi’ diye cevap vermiş.

Bir ziyaretimde çay içerken tam olarak bitirememiştim. ‘Kardaşım sen sünnet bilmez misin?’ dedi. Bununla, içilen bir şeyin iyice bitirilmemesinin sünnet olduğunu ders vermek istemişti. Bidayette akşam ile yatsı arasında kimseyi kabul etmezdi. Onda nezaket ve tevazu bambaşka idi. Bir gün ebced hesabı ile bir tarih bulmuştum, fakat bir rakam eksikti. O hiç bu eksikliği yüzüme vurmuyor, gayet kibar ve nazik, ‘maşallah, bu binlerin içinde bir rakamın hiç ehemmiyeti yoktur’ dedi.

Onun ziyaretime ettiğim zaman yanında Kur’ân, Hafız Şirazi’nin bir eseri, bir de üç cilt Gümüşhaneli Ahmet Ziyaeddin Efendi’nin Mecmuat-ül-ahzab isimli kitabı bulunuyordu.

Üstad temizliğe çok dikkat ederdi. Her zaman, bilhassa Barla’da iken üstüste iki çorap giyerdi. Namaza duracağı esnada üstteki çorabı çıkarır, öyle namaza dururdu. Barla’da namazda, cehri okunan namaz-

larda, bilhassa sabah namazlarında, Kur'an'ın 'Elhamdülillah' ile başlayan surelerini okurdu. Kur'an'ı bambaşka bir tarzda okurdu. Kur'an'ın hakikatlarını duyarak ve yaşayarak okurdu. Kur'an'ın ilahi sedası, onun bütün ruhunu kaplardı. Onun okuyuşu, diğer hocaların ve hafızların okuyuşuna benzemezdi. Kur'an'ın manasına uygun olarak okurdu. Barla'da bir gece yanında kalmıştım. Sabahlara kadar uyumadan ibadet ediyor, zikir ediyor, tesbih çekiyordu. Çok az uyurdu, uyur gibi görünürdü. Akşamla yatsı arasında evradını şöyle okurdu,

'La ilahe illallah, la ilahe illallah
 ey la razıka illallah, ey la mabude illallah.
 La ilahe illallah, la ilahe illallah.
 Ey la razıka illahu, ey la razıka illahu.'

Bindokuzyüzonaltı'da Kafkas cephesinde savaşta iken Kerkük'lü Şeyh Rıza Talebani'nin damadı Fasih de bizde yedek subaydı. Kayınpederinin Kadiri tekkesindeki odasında asılı olan şu Farisi kıtayı ondan almıştım, 'Ya Resulallah! Ne olur Ashab-ı Kehf'in köpeği gibi ben de senin ashabının arasında cennete gireyim. O cennete gitsin ben cehennem, reva mıdır? O Ashab-ı Kehf'in köpeği, ben senin ashabının köpeğiyim.' Bilahare Üstad'ı tanıdıktan sonra bu kıtayı kendisine göndermiştim. Ayrıca, 'Beni Nur şakirdleri içinde Ashab-ı Kehf'in Kıtımiri gibi kabul buyurun' diye yazmıştım. Bunun üzerine Üstad gönderdiği cevabında, 'İnşallah sen bu zamanda Ashab-ı Kehf'in birincilerindensin. Biz mektubundan o ibareyi kaldırdık. Sen de kaldır' diye yazdı. Sonra ziyaretine gittiğimde o, 'kardaşım, bu kıta Şeyh Rıza'nın değildir. O heccavidir. Bu beyitler Mevlana Cami'nindir' dedi. Ben de Şeyh Rıza'yı heccav biliyordum. Bu kıta nasıl onun olabilir diye merak ediyordum. Sonra bu kıtayı Yirmiyedinci Söz'deki Sahabeler Risalesinin zeylinin başına koydu. O gün bahis Mevlana Cami'den açılınca, 'Mevlana Celaleddin-i Rumi, Molla Ahmed-i Cizri ve Mevlana Cami her üçünün de makamı birdir. Bunların üçü de manen bir seviyededir' diye buyurdu.

Üstad Barla'da iken, kendisini iki senede altı defa ziyaret ettim. Üstad'dan sonra Barla'ya gitmek bize nasip olmamıştı. Yollar kapan-

mıştı. Fakat kader kırk beş yıl sonra tekrar o mübarek beldeye gitmeyi nasip etti.

Bir gün Barla'da ilk mülakatımızda eski bir hatırasını anlattı, 'Bitlis'de dört Şeyh vardı. Hepsi de İmam-ı Rabbani tarikindendi. Bunların hepsi beni kendilerine çekmek istiyorlardı. Eski Said onların hepsine karşı müstağni kaldı. Son olarak Emirdağ'da ziyaret etmezden önce, Eskişehir'de oğlumun yanına uğramış, bir ay kadar kalmıştım. Oradayken her gün ders yapardık. Fakat bu dersleri ihtiyaten hep İşarat-ül İcaz'dan yapıyorduk. Emirdağ'a gideceğim gün yine ders yapmak için İşarat-ül İcaz'ı getirdiler. 'Yahu sizde başka kitap yok mu hep bunu getiriyorsunuz?' dedim.

Bunun üzerine Mektubat'ı getirdiler. Sonra Üstad'ın ziyaretine müşerref olduğumuzda odasında bütün Risale-i Nur Külliyyatı'nı masanın üzerine koymuş, Mektubat'ı da bütün kitapların üstüne koymuştu. Bana hitaben, 'Kardeşim, ben bu risaleleri saklasam bela ve musibet gelir. Onun için ne olursa olsun, daima yanımda bulunduruyorum' dedi. İmansız insafsız insanların ardı arkası kesilmeyen hücumlarına karşı, bizzat cevap verebilmek için taşıyordu. Din düşmanları evinin damına çıkıp su testisine zehir atmışlardı. Hz. Hasan'ı da öyle zehirlemişler miydi? O zaman rüyada görmüştüm, ibriğine zehir atıyorlar. Bakıyorum, bıyıkları yemyeşil.

Mektupla rüyayı yazdım. Gönderdiği cevapta, 'Rüyan mübarektir, kardeşim mübarektir' diyordu. Yine son görüşmemizde bana, 'kardeşim, her meselede senden bahsedilir. Her meselede senin adın geçer. Bana sorarlar, bu kimdir? Benim o kadar talebem var ki yalnız adını duyduğum, o da onlardan biridir, diye cevap veriyorum. Bindokuzyüz kırksekiz yılında Afyon'da hapishaneye seni de yanıma almak istedim. Fakat sonra vazgeçtim' dedi.

Bindokuzyüzotuzsekiz'de bizi Dersim isyanını önlemeye ve bastırmaya memur etmişlerdi. İsyân dedikleri şey de, bazı dağ köyleri o yıl vergi verememişti. Bize verilen emir ise tek kelime idi:

'İmha. Ben kıta komutanı idim. En çetin ve zor vazifeyi de bize verdiler. Sen piyadesin, seni topla takviye etmek gerektir, dediler. Müt-

hiş bir hüznün ve ıstırap içindeydim. O benim bu hüznümü hissetmiş. Bu durumu kendisine yazıp sormadım.

Nasıl yazabilirdim. Bu ızdırabımı kağıda nasıl dökebilirdim. Tam merhum pederimle vedalaştım, hayvana bindim gidiyordum. Bir de baktım, hizmetçi koşarak geldi. Elime bir mektup verdi. Mektubu açtım. Mektubu Üstad Kastamonu'dan Ürgüp Müftüsü olan kardeşi Abdülmeccid vasıtasıyla gönderiyordu, 'Hulusi'nin bir gailisi var, diye hissediyordum. Merak etmesin. Risale-i Nur'un şakirdlerine inayet ve rahmet, nezaret ve himayet ederler. Dünyanın meşakkatleri madem sevap verir, geçerler. O musibetlere karşı sabır içinde, şükür ile, metanetle mukabele edilmek gerekir. Hem o, hem sizler, bütün dualarımda ve kazançlarımda benimle berabersiniz.'

Az sonra isyan olan bölgeye gittik. Döndük dolaştık. O bölgeyi terk etmişler, dağlara mağaralara çekilmişler. Allah'ın Rahmeti imdadımıza yetişti. Elimizi kirletmeden ve kana bulaştırmadan bizi kurtardı.

Mektubat'taki bir çok soruları ben sordum. Üstad'la ilk görüşmemizden sonraki mektuplaşmalarımız Mektubat'ın tuluuna sebep olmuştu. Bazı soruları başkaları bana sorardı, ben de ona sorardım. Mesela:

'İmanınızı Lailaheillallah ile yenileyiniz' hadisini Arapgirli rüştiye hocalarından İbrahim Efendi bana sormuştu. Ben de Elaziz'den Barla'ya yazarak Üstad'a sormuştum. 'Dost istersen Allah yeter. Evet o dost ise her şey dosttur. Yaran istersen Kur'an yeter. Evet ondaki enbiya ve melaike ile hayalen görüşür ve vukatlarını seyredip, ünsiyet eder. Mal istersen kanaat yeter. Evet kanaat eden, iktisat eder, iktisat eden bereket bulur. Düşman istersen, nefis yeter. Evet kendini beğenen, belayı bulur, zahmete düşer, kendini beğenmeyen safayı bulur, rahmete gider. Nasihat istersen ölüm yeter. Evet ölümü düşünen hubb-u dünyadan kurtulur ve ahiretine ciddi çalışır.'

Bu parça, levha halinde dedem H. İbrahim Efendi'nin elyazısı ile duruyordu. Bindokuzyüzotuz baharında bunu ona gönderdim. Yirmi-üçüncü mektubun sonuna koydu. Yine bir gün Eğridir'de bulunduğum zaman, rüyada sarıklı bir genç gördüm. Bu genç beni ilk defa, Üstad'a götüren meczup lakaplı Mustafa Efendi idi. O'na Şeyh veya Hafız Mustafa denirdi. Rüyada gördüğüm sarıklı genç şaklen o idi. Fakat

ne bıyığı ne de sakalı vardı. Hafız Mustafa, çocuk meşrebinde birisi idi. Risale-i Nur'un ilk Küçük Sözlerini onda görmüştüm. Daha o zaman Üstad ile de muarefimiz yoktu. Gayet intizamsız bir yazı ile yazılmış ilk risaleyi onda görmüştüm. Müsvedde halindeydi.. rüyada elinde leblebi tablası vardı. Fakat içinde leblebi çok azdı. Ben leblebi almak için elimi attım. O zaman leblebi tabağı doldu, taşıtı. Sarıklı genci biz açıklamadık. Sizin gibi gençler işte çıktılar. Daha da kıymetli gençler çıkacaktır. Allah'ın nuru kıyamete kadar devam edecektir. Kur'an tefsiri olduğu için Risale-i Nur'un hakikatı kıyamete kadar okunacaktır. Elbette bu gelenler genç olacaktır, ihtiyar olmayacaktır.

Bu meseleyi kendisine mal edenler oldu? İnhisar altına almak doğru değil. Benim rüyada gördüğüm, sanki Mustafa idi. Fakat onun mevcut hali rüyadaki haline uygun düşmüyordu. Onun çocukca halleri vardı. Fakat bana Üstad Hazretlerini gösteren ve tanıtan da oldu. Eğridir'de iken, Mustafa bana, 'Efendim, sizin ilacınız Barla'da bir zat var, ondadır' dedi. Üstad'la görüşme ve sohbetlerimiz sırasında, yüzüne bakamazdım. Zaten bakılmayacak derecede heybetli idi. Son ziyaretimde cesaretimi toplayarak ancak bakabildim.

‘Ben Bu Zat’ı Tanırım’

Kastamonu’da terhis olduğum zaman, Bediüzzaman isminde alim bir zatın sürgün olarak geldiğini işitmiştim. Kendisi bir karakol karşısında yapayalnız yaşıyormuş. Kendisinin yüzünden zarar görmemesi için kimse ile görüşmüyormuş.

İnebolu’ya geldiğimde, merhum pederim Ahmed Nazif Çelebi’ye anlattım. Babam, ‘Ben bu zatı tanırım. Bindokuzyüzsekiz Meşrutiyetinden sonra yanında bir heyetle İnebolu’ya gelmişti. İnebolu’nun meşhur alimi Hacı Ziya Efendi ile birlikte şehirdeki camileri gezmişti. Şadırvanda abdest alırken yüzlerce insan toplanmış hürmet ve sevgi ile kendilerini seyrediyordu. Ziya Efendi halka, ‘ayıptır, çekilin’ deyince, heyetten bir kişi, ‘bırakın baksınlar. Bu zat bakılacak bir zattır’ dedi. Yahya Paşa Camii’nde namaz kıldılar. Vapura uğurlarken caddenin iki tarafına dizilen halkı, elini kalbinin üzerine getirerek selamlamıştı. İstanbul gazetelerinde de yazılarını okudum. Yarın Kastamonu’ya gidip ziyaret edeceğim’ dedi.

Babam Kastamonu'ya gitti ve geldi. Beraberlerinde Dördüncü Şua olan Ayet-i Hasbiye Risalesini getirdi. Bu risaleyi yazdı bana verdi. Üstadı, nerede ve nasıl görebileceğimi tarif ederek, beni Kastamonu'ya yolladı. Kastamonu'ya geldiğimde Nasrullah Camii'nin avlusunda çayhane işleten şarklı Küresin aşiretinin beyi olan Emin Bey'i ve Ahmed Kuzu'yu aradım. Onlar vasıtasıyla Üstadı ziyaret edecektim. Ahmed Kuzu'nun oğlu Selahaddin'le birlikte, kaldığı eve gittik. Evde yoktu. Karadağ'a çıkmıştır, haydi seni oraya götürüyüm, dedi. Selahaddin küçük olduğundan, sen zahmet etme, tarif et, ben bulurum, dedim. Kastamonu yakınlarında bir saatlik mesafede yürüyerek dağa çıktım. Karadağ'da ufak bir tepenin zirvesinde bir ağacın altında beyazlar giyinmiş bir zat namaz kılıyordu. İçimden, 'her halde bu odur' dedim. Selam verdikten sonra, baş ile oturmamı işaret etti. Diz çöktüm, duasına 'amin' dedim. İnsanlığın ve İslam dünyasının huzur ve selameti, dünyevi ve uhrevi saadeti için hazin bir sada ile niyaz ediyordu. Bilahare getirdiğim kitabı verdim.

'Sen hoş geldin, kardeşim, bu risalenin tashihatını yapayım' dedi. Tashih işi yarım saat sürdü. Bu esnada ilk defa gördüğüm Hoca Efendiye dikkat ediyorum. Dikkatle tashihat yapıyor, kelimedeki noksan harf ve noktalara kadar düzeltiyordu. 'Sen de yazı biliyor musun?' dedi. Bir cümle yazdırdı.

'Maşallah, keçeli güzel yazıyorsun, bir risale de sana vereceğim, yazar mısın?' dedi. 'Memnuniyetle' deyince birden dokuza kadar Küçük Sözleri verdi. Yazacağımı ifade ettim. Babama da ayrıca onbirinci ve onikinci sözleri gönderdi. 'Eğer arzu ederse yazsın ve bana tashihe göndersin, eserler aynen yazılmalıdır' dedi. Müsaade isteyerek huzurundan ayrıldım.

İşte Nur Risalelerin İnebolu'ya girişi böyle oldu. Bu tarihten sonra İnebolu'da yüzlerce el yazmaya başladı. Nafiz'ler, İbrahim'ler, İzzet'ler, Ziya'lar, Osman'lar, Salih'ler, Ömer'lerin kalemleri beş sene bir matbaa tesisleri gibi işledi. Kastamonu İnebolu arasında Nur Postacıları da teşekkül etmişti. Nurlar İnebolu limanından Anadolu'ya sevkediliyordu. Bu postacılığı Recep Dilek, Ahmed Köroğlu ve Değirmencioğlu yapıyorlardı. Bu şekilde hizmetler fasılasız yürürken İstanbul'da

bir ticarethanede teksir makinası gördüm. Bu makinanın bir dakikada yüz sahife bastığını öğrenince hemen makınayı satın alarak İnebolu'ya getirdim. İlk defa Nurlardan Yedinci Şua, Kainat Seyyahının Müşahadeleri olan Ayetül-Kübra Risalesini teksirle çoğalttık. İlk nüshayı Üstad'a götürdüğüm zaman fevkalade memnun oldu. Eserin sonuna hissiyatını şu cümlelerle ifade etti, 'Ya Rabbi! Bir kalemle beşyüz nüsha yazan Nazif Çelebi ve mübarek yardımcılarını Cennetül-Firdevste mesut kıl.'

Bindokuzyüzkırkiki yılında Kars Gümrük Muhafaza Teşkilatına intisap etmiştim. Altı ay sonra kurs için Ankara'da İnhisarlar Vekaletinin üst katı Gümrük Muhafaza Genel Komutanlığı Teşkilatına tahsis edilmişti. Bir gün kursta iken, 'sizi Genel Komutan Lütfi Karapınar Paşa istiyor' dediler. Bu esnada hatırıma gelen ilk şey, Ankara'da Risale-i Nur vekaletten vekaletten elden ele dolaşıyordu. O tehlikeli zamanda Askeri Şura azasından rahmetli Yümni Bey, Şura'nın resmi toplantısı bittikten sonra Risale-i Nur okuyordu. Her halde bir general beni Karapınar Paşa'ya haber verdi, zannıyla odasına gittim. Paşa'nın yüzü sertti. Durumun vehametini anladım. Masasının önündeki koltukta yakasındaki rozette istiklal yazılı biri oturuyordu. Arkasında da ayakta bir subay hazır ol vaziyetinde bekliyordu. Rozetli şahıs bana, 'üzerinde ne varsa çıkar' dedi. Ben de üzerimde ne varsa hepsini çıkardım. Bunlardan not defterimi aldılar, para çantamı ve diğer eşyalarımı geri verdiler. Bizimle beraber gelecek, diye Paşa'dan müsaade aldılar. Çalıştığım odaya ittik. Masamdan da çantamı aldılar. Oradan da geceleri kaldığım Ulus'taki Cihan Oteli'ne gittik. Hususi odamda arama yaptılar, fakat bir şey bulamadılar. Bana hiçbir şey söylemiyorlardı.

'Aradığınız nedir, söylerseniz belki yardımım olur' dedim. 'Risale-i Nur isminde kitapları arıyoruz' dediler. 'Söyleseydiniz size verirdim. Hiç yorulmazdınız. Bunlar imani ve islami eserlerdir, gardroptadır. Fakat siz görmediniz' dedim. Tekrar açtılar, elbiselerin arkasından otuz kadar eser çıkardılar.

Kitaplarla beraber birinci şubeye, Hacı Bayram Camii'nin karşısında olan pasaport binası olan yere geldik. Mahallinde tutulan zabıta, 'kendi göstermesi üzere' eserler bulunmuştur, kaydını yazdırtım.

Birinci Şube Müdürü'nün nezareti altında, iki gün iki gece ifademi aldılar. Birkaç kere Tercüme-i halimi, Risale-i Nur'daki hizmetimin harfiyyen yazılmasını, kimlerle temas ettiğimi ve eserleri okuyanların kimler olduğunu sordular. Yerli, yersiz sorularına verdiğim cevaplarla bir türlü tatmin olmuyorlardı. Hacı Bayram Camii'ne namaz vakti giden cemaate bakmam ve bunlardan kimlere kitap vermişsem, göstermem için cam kenarına iki polisle birlikte oturttular.

'Ankara halkının günahına girmem, birine mutlaka iftira mı ediyim?' dedim. Not defterimdeki isimlerin kime ait olduğunu sordular.

'Hacı Bayram camiine gelen bir kaç kişisindir. Fakat bunların adreslerini bilmiyorum. Ancak camiye geldiklerinde tanıyabilirim' dedim.

Hacı Bayram Camii karşısında kitapçılık yapan Muhsin Bey vardı. Orada güzel bir yazıhanesi vardı. Müteahhitlik yapıyordu. Onun yazıhanesinde bazı şahıslara kitap verdiğimden ismi Muhsin diye zapta geçirilmişti. Muhsin Bey'i getirdiler.

'Bu çoluk çocuk sahibi, bırakın bu zatı. Bunun Risale-i Nur'dan haberi bile yok. Yalnız bu adamın yazıhanesinde bir iki zatla görüştüm. Camiye giderken, imâni risalelerden verdim' dedim.

Bir de o civarda, ufak bir caminin imamı vardı. Saçları, kaşları sarı, çok mütakki mübarek bir insandı. Onun da ismi geçtiğinden bir hayli zavallıyı dövmüşler ve sıkıştırmışlardı. Bunu da bilahare öğrendim.

Üçüncü gün çift aynalı bir odaya girdik. Büyük boy hususi yapılmış, tahminen, elli yetmiş santimetre kare ebadında, ciltli bir defteri, albüm yapmışlardı. Türkiye'deki din adamlarının sağ sol profil ve cep heden görünüşlü üç resmi ve altlarında da tercüme-i halleri yazılı idi. Bu albümde tanıdıklarımı söylememi istediler. Yanımdaki memur sayfaları çeviriyordu. Abdülhakim Arvasi'nin resmini göstererek, 'bu da tevkif edildi' dedi.

Ben de, 'tanıyorum, alim bir zattır. Bayazıt Camiinde dersini dinlemiştim' dedim.

Bu defa bir başkasını gösterdi, 'evet, bu da Hacı Süleyman Efendidir, tanıyorum, Fatih'te oturuyor' dedim.

‘Bu defa tevkif edildi. Biri Bursa’ya diğeri Kütahya’ya sevk edildi’ deyince Fatih’te evinde ziyaret ettiğim Hacı Süleyman Efendi olduğunu anladım. Takva sahibi bir zattı. Bana Arapça yazılı, çerçevesi, dört beş satırlı bir levhayı okuyup tercüme etmişti. Bana, Kur’ân’a kâsem ederim ki, ben Mehdiye asker olacağım ondan sonra öleceğim’ demişti. Seksenin üstündeki bu yaşlı zat’ın asker olacağım demesi beni o zaman güldürmüştü.

Tevkifini ve sürgüne gönderildiğini öğrenince, içimden, ‘o yaştaki insan ancak bu şekilde asker olabilir. Arzusu yerini buldu’ dedim.

Birkaç hafta sonra da mübarek hocanın vefat haberi geldi. Bu sırada komiser Naci Bey telaşla geldi. ‘Sürpriz’ diye bağırdı.

‘Bediüzzaman Hoca Efendiyi Kastamonu’dan getirmişler. Geceyi Çankırıkapı’da bir otelde geçirmiş. Otelde müstahdem yerine polisler geçmiş. Hizmetine de garson kıyafetinde bir komiser vermişler’ dedi.

Biraz sonra beni Birinci Şube Müdürünün odasına çağırdılar. İçeri girdim. Üstad oturuyordu. Derhal elini öptüm. Çok hararetli olan elini bırakmadım. Şiddetli hasta ve yorgundu. Buna rağmen Müdür’e hitaben, ‘bunlar bu vatanın fedakar imanlı evlatlarıdır. Bunlar emniyet ve asayiş ihlal etmezler. Bilakis muhafaza ederler’ dedi. Bana dönerek, ‘korkmayınız’ dedi.

Üstadı tekrar otele götürdüler. Ertesi sabah beni iki polis refakatinde Vilayet’e götürürken, ileride kalabalık bir grupta Üstadı da Vilayete götürüyorlardı. Elli metre geriden biz de onları takip ediyorduk. Daha sonra alt kata inilirken, orada evraklar tanzim edildi. Üstadın yanında dört beş jandarma ve birkaç polis vardı. Hükümet binasının çıkış kapısında durdular.

Kıyafeti her zaman olduğu gibi milli ve yerli kıyafetti. Sağ omuzunda muhafaza torbası içinde bir Kur’ân, sol omuzunda rule yapılmış bir namaz seccadesi, ona bağlı bir ibrik. Tarih kitaplarında görülen akıncı yiğitlerinin muharip kıyafetini, İsmet İnönü devrinde Ankara’da canlandıran bir tablo gibi görünüyordu. Üst kattan birkaç tane daha memur geldi. Polis ve jandarmalara Denizli’ye götürmeleri için evraklarını verdiler. Bu sırada Üstad ellerini kaldırarak, ‘Selahaddin korkma! Selahaddin korkma! Selahaddin korkma!’ diye bağıırıyordu. Sonra ha-

reket ettiler. Ben yanına yaklaşmak istedim, fakat on beş yirmi metre mesafeden daha yakına bırakmadılar. Orada biriken halk da bu mesafeyi doldurmuştu. Üstadın da beni görmesi imkansızdı. Üstadı yetmiş yaşındaki hasta halinde o mübarek Ramazanın çok sıcak gününde istasyona kadar yaya olarak götürdüler.

Öğleden sonra, Vali Nevzat Tandoğan'ın Belediye'de bizi beklediğini bildirdiler. Hemen Belediye'ye götürüldük. İçeri girerken merdivende genç bir hanımla karşılaştık.

'Siz de mi polissiniz?' diye sordum.

Hanım, 'hayır ben felsefe hocasıyım. Bediüzzaman'a bayram tebriği yazmıştım' dedi. Arkamızdaki polisler, 'konuşmayın' diye bizi ikaz ettiler.

Belediye'de başkan odasına ilk önce felsefe hocasını çağırdılar. Yirmi dakika sonra o çıktı.

'Beni serbest bıraktılar. Allah yardımcın olsun' dedi ve gitti.

Kapıda şube müdürü bekliyordu. Emniyet Umum Müdürü Şinasi Bey kapıyı açtı ve bana, 'gel' diye seslendi. İçeri girdiğimde Vali Nevzat Tandoğan koltukta oturuyordu. On dakika kadar beni tepeden tırnağa süzdü.

'Şinasi! Elektriklerini söndür!' dedi. Bir dakika sonra, tekrar, 'aç' dedi. Başını iki tarafa sallayarak, gözlüğünü çıkardı, tek camıyla baktı, ayağa kalktı, 'yanıma gel' dedi. Omuzumdan tuttu, 'nasıl olur sen Cumhuriyet çocuğusun, böyle kimsenin peşine takılırsın? Bunun gayelerini bilmez misin?' dedi.

Ben de Vali'ye şunları söyledim, 'bindokuzyüztuzaltı senesinden beri Kastamonu'da ziyaretine giderim. Eserlerinden okudum ve neşrine çalıştım. Bu eserler imani ve İslamidir. Siyasi ve menfi milliyetçilik yoktur. Milletimizin ve devletimizin aleyhinde en ufak bir kelime görseydim ve kendisinden menfi bir düşünceyi hissetseydim, ihbar eder ve herkesten önce ben düşman kesilirdim. Tamamıyla yanlış bir kanaata sahipsiniz. Eserleri imanidir. Kur'an'ın bazı ayetlerinin tefsirinden ibarettir. Kastamonu'da herkes ziyaret ediyor. Polis karakolunun karşısında bir evde oturuyor. Polisler her gün gireni çıkanı görüyorlar.'

‘Kim Kastamonu Valisi?’ dedi. ‘Mithat Altıok’ dedim. Şinasi, ‘ne hayvanlar var’ dedi, ‘mademki eserleri imanidir diyorsun, mahkemeye verileceksiniz, orada tetkik yapılır, orada söylersin’ dedi.

Kapıda bekleyen Birinci Şube Müdürüne mahkemeye sevk edilmediyi söyledi.

Hava kararmış, iftar vakti çoktan geçmişti. Bizi iki polis refakatinde mahkemeye sevk ettiler. Gece yarısına kadar mahkeme salonunda bekledik. Nöbetçi hakim, savcılığa, tevkifim için gelen telgrafi, gündüz savcı Kemal Bora’ya vermişler. Nereye koyduğunu bulamayan savcı muavini, evine telefonla sorduktan sonra, telgraf bulundu ve nihayet mahkemeye alındık.

Tevkifime karar verildi. Bir vasıta tutarak, polisle beraber, tevkif müzekkeresi elimizde gece saat bir buçukta Cebeci Cezaevinin karantina koğuşuna alındım. Bir hafta sonra Zonguldak yoluyla İnebolu’ya sevk edildim. Refakatimde iki jandarma vardı. Trende siyasi mücrim diye hususi kompartman açılmıştı.

İnebolu’ya çıktığımda, jandarma komutanlığı beni polise teslim etti. Bu esnada babam tevkif edilmişti. Emniyet dairesinde iki gün kaldım. Said isimindeki savcı, Ankara’daki ifadelerimi tekrar ettirdi. Beni bu eserlerden soğutmak için iki gün, iki gece uğraştı.

‘Beden ruhsuz ayakta durur mu? Ekmeksiz ve susuz yaşanır mı?’ deyince, ‘peki cezaevinde ekme ve su ile bedenini yaşat’ dedi.

İnebolu Cezaevine girdik. Hapishanede diğer İnebolu’lu Nur talebeleriyle bir araya geldik. Alt kattaki koğuşta bir arada idik. Ramazan sevinci ile, o mübarek günlerin kıymetinden istifadeye çalışıyorduk. İhlasla ibadet yapılıyordu. Onbir kişi aramızda cüzler taksim ederek, günde bir hatim indiriyorduk. Hac farızasını ifa ederken vefat eden Hacı Halil Enercan, ayrıca üç günde bir hatim yapıyordu. Bir ikindi namazında imam olan rahmetli Telyeli İzzet Turgut’u biz ümmi zannediyorduk. Namazı müteakip bir mürakebe yaptı. Bilahare başını kaldırarak, ‘arkadaşlar şimdi rical-i gayb hazararı geldiler, ellerinde yeşil bir sancak vardı. sancakta ‘İnna fetahna leke fethan mübina’ ayeti yazılı idi. Bir de abide diktiler. Üzerinde keza ‘İnna fetahna leke fethan

mübina' ayeti yazılıydı. Ziya Bey'e hitaben, biz sizi muhafaza edeceğiz hiç korkmayın, dediler.'

Arkadaşlar, İzzet Turgut'u gülerek dinlediler. Ve, 'içimizde bir de evliya varmış' diye şakalaştılar. Ziya Dilek, 'Bunlar henüz mürakebeyi bilmiyorlar sen niçin bu sırrı ifşa ettin' deyince, 'ben onları olgunlaşmış zannettim. Fakat yanılmışım. Şimdi ben bu ifşa etmenin cezasını çekerim' dedi.

Çok geçmeden bir gardiyan gelerek, 'Telyeli İzzet, seni istiyorlar' dediği zaman, 'ben cezamı çekmeye gidiyorum' dedi ve gitti.

İki saat sonra döndüğünde, boğazını göstererek, 'jandarma komutanı boğazımı sıktı ve jandarma koğuşunun altına bir kömür dolabına hapsetti. Orada ayakta durmanın imkanı yoktu. İki kat iki büklüm orada kaldım. Beni çıkardıktan sonra, 'siz Almanlarla muhabere ediyormuşsunuz, söyle bakalım, alıcı verici radyonuz nerede?' diye mübarek Telyeli İzzet'i işkence ile dövmüşlerdi. Fakat haddi zatında manevi gözü açık olan İzzet, hakikaten manevi radyo idi.

İzzet Turgut ara sıra yaptığı mürakebelerde Ziya Bey'e, 'daha buradayız, gideceğimiz zaman ben size haber veririm' diyordu.

Denizli'ye sevk emri gelmeden bir gün önce, 'yarın gidiyoruz, hazır olun. Fakat merak etmeyiniz. Beraat edip gideceğiz' dedi. Ertesi gün Anafarta vapuru ile İstanbul İzmir vapuruna aktarma edilerek İzmir'e ve İzmir'den trenle Denizli'ye hareket ettik.

Denizli'de trenden çıktığımız zaman bizi karşılayan halk teesür içinde, sakın bir halde bizi selamladılar. Etrafımızı saranlardan bazıları, 'sizin başınızda öyle bir hoca Efendi var ki, sorgu hakimi soru sormadan sorularına cevap verdi. Sizlerin hiçbir kabahatiniz yoktur, merak etmeyin. Beraat edeceksiniz' diyorlardı.

Denizli Cezaevi yeni yapılmıştı. Şehir harici yeşil saha içinde, beton, havasız koğuşları ile, ufak mazgal deliği gibi cam pencerede sık demir parmaklığıyla, Malta zindanına benzer, rutubetli bir bina idi.

İlk geceyi binanın müstemilatından beş kişinin barınamayacağı bir yerde geçirdik. Gece uyumak için yatak sermemize imkan olmadı. Yatakların üzerine oturmakla, tilki uykusuna daldık. Bu bize bir nevi iş-

kence idi. Kapımız da kilitlendi. Bizim yegane tesellimiz, Üstadımızın o binada bulunması idi.

Bir gün sonra Ağır Ceza koğuşunun bir odasını İnebolu, Kastamonu ve İstanbul'dan gelen Nur talebelerine tahsis ettiler. Üstad kibrit kutusu içinde bir kağıda 'hoş geldiniz' diye bir pusula yazarak mahkumlardan meyrancı Adem ağa ile gönderdi.

Kıza zamanda ceza evinde bütün ağır cezalıları yaptıklarına nedamet ederek, tövbe istiğfar ettiler. Üstadın girdiği günden itibaren guslederek beş vakti muntazam kılmaya başlamışlardı. Hapisanenin elebaşısı olan Beylerbeyili Süleyman Hünkar'a, 'siz ne gördünüz ki, kısa zamanda Hoca Efendiye karşı bu kadar saygı gösteriyorsunuz. Fırsat buldukça elini öpmeye koşuyorsunuz?' dediğimde, 'ben buraya adam yaralamaktan sekiz aya mahkum olarak geldim. Bir gece rüyamda bir hoca efendi, Süleyman sen iyisin, fakat çok mağrursun ve nefsine güveniyorsun, yakında bunun cezasını çekeceksin' dedi. Hakikaten çok geçmeden, hapisanede kavga olmuştu. Kavgada bir mahkum ölmüştü. Bu hadiseden sonra da yirmi dört seneye mahkum olmuşum. Bediüzzaman cezaevine gelince, bu zatın rüyamda gördüğüm hoca efendi olduğunu anlamıştım. Zaten hoca efendi de gelir gelmez mektup yazarak, 'burası bir hapishane değil, Medrese-i Yusufiye'dir, içendekiler birer zebani değil, birer müdür ve idarecidir. Bugünden itibaren gusledip, tövbekar olarak içki kumar gibi şeyleri katiiyen terk edeceksiniz' diyordu.

Bunun için kendisine son derece hürmet ediyoruz. Aksi halde, manevi tokatını yiyeceğimizi biliyoruz.

'Bizim koğuş komşuları olan ağır cezalıların hepsi, Nur talebelerinden elif cüzünden başlayarak Kur'an'ı hatmetmişlerdir. İstanbul'un meşhur hocalarından Gönenli Mehmed Efendi'den ders almaya başlayan Mehmed isimli dört adam katili Kur'an'ı hatmetmiş ve 'veddüha'dan aşağısına kadar ezberleyerek, imtihan kazanmış bulunduğu mahkumlara imamlık yaptığını gözümüzle gördük.

Çok geçmeden bütün katiller rüyalarını anlatmaya başlamışlardı. Göz yaşları dökerek, yaptıklarına bin defa pişman olduklarını söylemişlerdir.

‘Biz Allah ve Peygamberi bilmiyorduk. Bize o yol gösterdiği için, başta Hoca efendiye ve sizlere binlerce teşekkür ederiz’ diyorlardı. Biz beraat edip çıkarken çok acı gözyaşları dökmüşlerdi. Üstad onlara, ‘merak etmeyin, bundan sonra yeni bir hükümet iş başına gelecek ve af ilan edecek, o zaman çıkacaksınız’ demişti.

Denizli hapishanesinde, tavan beton olduğu halde, incecik yağmur gibi tahtakurusu ve sivrisinek dökülüyordu. Sık sık süpürür ve dökerdik. Koğuştaki mahkum ağır cezalılar, şikayet ederlerdi, ‘adam öldürdük, ama şimdi sivrisineği dahi öldüremiyoruz’ diyorlardı. Cezaevi Müdürü Şevki Bey bizi diğer koğuşlardaki kardeşlerimizle görüştürmedi. Ancak mahkemeye giderken görüşebildik. Yetmiş kişilik bir kafiye önde, Üstad her seferde başka bir kişiyle kelepçelenirdi. Etrafımızda süngüllü otuzdan fazla jandarma bulunurdu. Denizli’nin âlice- nap ve misafirperver halkı geçtiğimiz yolların iki sırasını doldurur, gözyaşlarıyla sevgilerini, teesürlerini, başlarıyla da selamlarını bildirirlerdi. Cezaevi yolunda eski bir mezarlık vardı. Üstad buradan gelirken ve giderken fatiha okumadan geçmezdi.

Üstadı sabah namazında camide gördüklerinin rivayeti yayılınca, kendisini iç koridorlardaki bir münferide hapsedmişlerdi. Müdaafasını yazdırmak için müdür beni istemişti. Burası bir insanın yaşayamayacağı, havasız, kapalı bir hücre idi. Bir yatak zor sığmıştı. Mum ışığı ile adeta bir mağarayı andırıyordu. Ankara’da, altı bakanlığa göndermek üzere dilekçe hazırlanmıştı, bunları Üstad söyledi, ben yazdım. O tarihlerde Denizli’nin elektriği çok fersizdi. Gündüz elektrik verilmezdi. Geceleri de onikiden sonra kesilirdi. Bir saat söyledi, ben yazdım. Bitkin olarak huzurundan ayrıldım. İnsan vücudu o rutubete dayanamazdı.

Son mahkemede merhum Hakim Ali Rıza Bey ve diğer hakimler olayda bir suç unsuru olmadığını, kararın okunacağını ve ayağa kalkmamızı söylediler. Başta Üstad olmak üzere hepimizin beraatine oy birliği ile karar verilmişti.

Mahkemeden çıkınca halkın tezarühatları, yaşasın adalet nidaları ve alkışları ile cezaevine geldik. Eşyalarımızı dışarıya çıkardık ve denkerin üzerinde İbrahim Fakazlı oturuyordu. Çarşıdan faytonlar geliyor sıraya giriyorlardı. Birinci faytona Üstad, ikinci faytona Feyzi Pamuk-

çu binmişti. Bu sırada Doğu tarafından ağaçlar arasından bir süvari süratle geliyordu ki akıl almadığından şaşkına döndük. Süvari tam Üstadın faytonunun sol yanında durdu. Atından indi, Üstadımız karşısında askerce sert bir selam verdi. Birkaç kelime söyledi, elini öptü ve yine sert bir selamla mahmuzlarını şaklattı. Ve atına binerek aynı istikamete aynı şekilde süratle uzaklaştı. İbrahim Fakazlı ile bu hadiseyi hiçbir zaman çözemedik. Üstada sormaya da cesaret edemedik.

Üstad delikli Çınar namıyla anılan semtte otele yerleşti. Diğer arkadaşlarımızı Denizlili'ler evlerine götürdüler. Nefis yemeklerle ikramda bulunmuşlardı. Nur talebeleri trene binmeden önce, Denizli halkının içlerinden seçtiği Mustafa Bey isimdeki zat, eline bir mendil para ile gelmiş, talebelere dağıtmak istemişti. Fakat hiç kimse bu paraları kabul etmedi. Eşyalarımızı trene yüklerken birçok tüccar ve mevki sahibi zatlar yardımcı olmuşlardı. Otelde Üstadın hizmetinde iki gün kaldım. Her gün beşyüzün üzerinde ziyaretçi geliyordu. Rusya'da esir iken arkadaşı olan emekli bir subay da gelmişti. Yaşlı gözlerle Üstad'la kucaklaştılar, esaret günlerini anımsadılar. Üstadın ağaçtan olan yemek kaşığının sapı kırılmış, ince bir çivi ile perçin yapmışlardı. Ben çarşıdan güzel bir kaşık aldım. Ağaç kaşığı da çöp sepetine attım. Akşam yemeğini götürdüğümde ağaç kaşığını aradı.

'Efendim, eskimiş ve kırılmıştı, çöp sepetine attım' deyince, 'benim otuz senelik arkadaşımды. Onun kıymetine paha biçilir mi? Derhal bul getir' dedi. Hemen çöp sepetine koştum. Bereket versin bir yağlı kağıda sarmıştım. Aynen duruyordu. Aldım ve suda kaynattıktan sonra hemen getirdim.

Denizli hapishanesinin sıkıntı, meşakkat, rutubet ve betonunun insan kanının bir sünger gibi emmesine dayanamayan İslamköylü Hafız Ali hastalandı ve vefat etti. Çok zayıf ve naifti. Allah yolunda, gurbet hapishanesinde şehid olmuştu.